



ร้อยเรื่องเล่ากลยาณิวัฒนา

รอยยาตราพัฒนาศึกษาไทยที่ยั่งยืน





แสงหนึ่งนั่นหรือคือรุ่งงาม
เป็นพลังนำความสุขเกษม
แสงงามส่องสิ่งดีให้ปรีดีเปรม
แสงสะท้อนสิ่งรู้เร้นในใจเรา
สิ่งงดงามมีมาถึงร้อยปี
แสงมีสีไม่มีที่เทียมเท่า
แสงสว่างแห่งความดีแต่ก่อนเก่า
ยังอยู่เนาใจรำลึกนึกพระคุณ



บทพระราชนิพนธ์
เรื่อง สมเด็จพระหลวงนราธิวาส

ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำหรับขับร้องและการแสดงเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
เนื่องในโอกาสคล้ายวันประสูติ ครบ ๑๐๐ ปี
งานแสดงปีพาทย์ดีกดาบรรพในโอกาสฉลอง ๑๐๖ ปี แห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๖
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



ร้อยเรื่องเล่ากัลยาณิวัฒนา รอยยাত্রาพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ





สาร

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

เนื่องในวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นสมเด็จพระโสทรเชษฐภคินี ในพระมหากษัตริย์สองรัชกาลที่ทรงมีคุณูปการต่อวงการการศึกษาไทยอย่างล้นพ้น นอกจากจะทรงมีความเป็นครูที่เต็มเปี่ยมในพระทัยแล้ว ยังทรงเป็นนักการศึกษาผู้รอบรู้ มีพระวิสัยทัศน์กว้างไกลและลึกซึ้ง พระกรณียกิจภายใต้พระดำริที่ทรงริเริ่ม พัฒนา และส่งเสริม สะท้อนพระอัจฉริยภาพในการวางแผนอย่างเป็นระบบในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและภาษาต่างประเทศ ในระบบโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ความสนพระทัยส่วนพระองค์ อาทิ ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์จัดตั้งสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา เพื่อพัฒนา วงการดนตรีคลาสสิกสากลให้เป็นที่ยอมรับในประเทศ หรือการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้มีความสามารถในการ แข่งขันในเวทีโลก ในฐานะทรงเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นองค์ประธานมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการ และพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์ฯ (สอวน.) เป็นที่น่าจดจำตราบนับปัจจุบัน

ด้วยพระปณิธานที่แน่วแน่ที่จะปฏิบัติบำเพ็ญเพื่อชาวไทย และสังคมโลก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส ราชนครินทร์ ทรงยึดมั่นในคุณค่าของมนุษย์และศักยภาพที่พึงได้รับการพัฒนา จึงทรงอุปถัมภ์กิจการทั้งปวงที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ประยุกต์ การแพทย์และการสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ การสื่อสารและการแลกเปลี่ยน ทางวัฒนธรรม รวมทั้งการศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ จนเป็นที่ประจักษ์แก่ทั้งปวงชนชาวไทยและ นานาอารยประเทศ และเป็นแรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโกได้ประกาศยกย่องให้วันที่ ๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖ เป็นวาระสำคัญ ทางประวัติศาสตร์ ในโอกาส ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมเด็จพระเจ้าพี่ นางการศึกษาและนักพัฒนาการเรียนรู้ของปวงชน สืบสานและพิทักษ์ธำรงพระปณิธานอันแน่วแน่ในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์อย่างยั่งยืนตาม แนวทางของสหประชาชาติ

โอกาสนี้ กระผมในนามรัฐบาล หน่วยงานราชการ เอกชน และทุกภาคส่วนของสังคม ขอถวายราชสดุดี ด้วยสำนึกในพระกรุณาคุณ ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมเด็จพระเจ้านักการศึกษาแห่งสยามประเทศ และมีความภาคภูมิใจในพระเกียรติคุณในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นที่ประจักษ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สมควรที่ปวงชนชาวไทยจะร่วมกิจกรรมเนื่องในวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตลอด พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อประกาศพระเกียรติคุณและน้อมสำนึกในพระกรุณาคุณอย่างหาที่สุดมิได้

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี



คำปรารภ

นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เนื่องในวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖

ตามที่คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เห็นควรเสนอต่อองค์การยูเนสโก เพื่อพิจารณารับรองให้วาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นวาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ และประกาศเฉลิมพระเกียรติคุณในฐานะบุคคลสำคัญ ด้วยระลึกถึงพระกรุณาคุณที่ทรงประกอบพระกรณียกิจที่มีคุณูปการต่อประเทศนานัปการ อาทิ ด้านวิทยาศาสตร์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์ในการสร้างสันติภาพ การขจัดความยากจน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทรงสนับสนุนนโยบายระยะยาวด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อความเป็นเลิศและเพื่อการพัฒนา โดยทรงสนับสนุนทุนทรัพย์เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมการแข่งขันด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับโลก ฯลฯ

ด้านการศึกษา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับคนยากจน คนชายขอบ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาบนภูเขาและเกาะที่ห่างไกล ในพื้นที่ชายแดนและชุมชนแออัด ทรงรับรองโครงการกุศลไว้ในพระอุปถัมภ์หลายองค์การ อีกทั้งทรงเป็นอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยหลายแห่งด้วยพระกรุณาคุณเป็นล้นพ้น และพระปณิธานที่แน่วแน่ที่จะทำนุบำรุงความก้าวหน้าแก่วงการศึกษา ทั้งยังทรงตั้งพระทัยปรารถนาที่จะทรงเป็นครูนับตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ตลอดพระชนม์ชีพทรงแสดงพระอัจฉริยภาพในศิลปะและศาสตร์หลากหลาย ถึงพร้อมด้วยพระปรีชาสามารถให้ประจักษ์ถ้วนทั่ว

เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในวาระโอกาสดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ เห็นควรจัดทำหนังสือ “ร้อยเรื่องเล่ากัลยาณิวัฒนา รอยยatraพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน” เพื่อร้อยเรียงเรื่องราวพระประวัติและพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทางด้านการศึกษาที่เป็นแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (Education Sustainable Development Goals: SDGs) ที่นานาชาติต่างมุ่งหวัง โดยสองสะท้อนภาพชีวิตและผลงานของพระองค์ในฐานะแรงบันดาลใจร่วมกัน ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะก่อประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความสนใจในการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน

(นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ



คำนำ

เนื่องในกาลสมัยวันที่ ๖ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖ บรรจบ ๑๐๐ ปี แห่งการประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ทรงดำรงอยู่ในฐานะพระกุลเชษฐแห่งราชสกุลมหิดล ด้วยเป็นที่เคารพรักในหมู่พระประยูรญาติ และผู้ที่เคยได้มีโอกาสใกล้ชิด ในด้านการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นดั่งดวงประทีปส่องสว่างแก่ครูไทยน้อยใหญ่ในหลากหลายสาขาวิชา เป็นแรงบันดาลใจให้บุคคลรุ่นหลัง ได้ตระหนักถึงคุณค่าในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดทุกช่วงวัย สัมผัสสัมผัสรู้รักศัลป์วัฒนธรรมทั้งไทยและต่างประเทศ จึงสมควร ที่รัฐบาลไทย โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เสนอพระนามต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก เพื่อประกาศยกย่อง และสดุดีพระเกียรติคุณในโอกาส ๑๐๐ ปี แห่งการประสูติ พ.ศ. ๒๕๖๖

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพ เห็นควรจัดพิมพ์หนังสือ “ร้อยเรื่องเล่า กัลยาณิวัฒนา รอยยาดราพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน” เกี่ยวกับพระประวัติและพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นำมาซึ่งหิตานุหิตประโยชน์ต่อวงการการศึกษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ ในวาระโอกาสดังกล่าว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความสนใจด้านการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยสำนึกพระกรุณาธิคุณสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่มีต่อการพัฒนาประเทศไทย

(นายสุเทพ แก่งสันเทียะ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

๒๙ กันยายน ๒๕๖๖



บทนำ

หนังสือเฉลิมพระเกียรติ “ร้อยเรื่องเล่ากัลยาณิวัฒนา รอยยatraพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน” จัดทำขึ้นในวาระครบ ๑๐๐ ปีวันประสูติของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (100th Anniversary of the Birth of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra) โดยรัฐบาลเป็นเจ้าภาพจัดงานเฉลิมฉลองวาระ ๑๐๐ ปีวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ประกาศยกย่องและร่วมเฉลิมฉลองพระเกียรติคุณเป็นบุคคลสำคัญของโลกใน พ.ศ. ๒๕๖๖

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ต่อสังคมไทยและมีพระคุณูปการเป็นที่ประจักษ์หลายด้าน เช่น ด้านการแพทย์ การพยาบาล การสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติบำเพ็ญเป็น “เจ้าฟ้าอาจารย์” อยู่นับสิบปี จนประชาคมได้ทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญราชวัล และปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์หลากหลายสาขา เพื่อเชิดชูความเป็นครูของพระองค์

ครั้งเมื่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ยังดำเนินงานในฐานะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานฯ ได้รับพระกรุณาจากพระองค์เสด็จไปเป็นประธานมอบเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ และครูภูมิปัญญาไทย เป็นเวลา ๓ ปี ทั้งนี้ พระองค์ได้พระราชทานพระโอวาทเกี่ยวกับการศึกษาไว้เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ความว่า

“การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เพราะการที่ทุกคนจะเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจได้ ย่อมต้องอาศัยการศึกษาเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งในภาวะการณ์ปัจจุบันวิธีการศึกษาเรียนรู้ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของเทคโนโลยี และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้อมูลข่าวสารที่เชื่อมโยงถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นหน้าที่ของครูที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การค้นคว้าหาวิธีการจัดการศึกษาเรียนรู้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงนั้นอยู่เสมอ เพื่อให้ศิษย์ทุกคนถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติประเสริฐ ๓ ประการ คือ เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ และดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะเกื้อกูล ให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยแก่ชาติบ้านเมือง”

พระกรุณาคุณในครั้งนั้นได้สร้างความปิติแก่ครูทั้งหลายเป็นล้นพ้น ทั้งเป็นขวัญกำลังใจแก่ครูผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น มีการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณธรรม มีความคิดสร้างสรรค์และเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นแบบอย่างต่อไป



เสด็จไปพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ครูต้นแบบ
เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑



เสด็จไปพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ครูต้นแบบและครูแห่งชาติ
เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓



พระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติแก่ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ และครูภูมิปัญญาไทย เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

สารบัญ

ก	สารนายกรัฐมนตรี
ข	คำปรารภรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ค	ค่านำเลขาธิการสภาการศึกษา
ง	บทนำ
๑	* รุ่งอรุณแห่งชีวิต
๒๓	* ประทีปแห่งการเรียนรู้
๓๔	ทรงร่วมสร้างสรรค์และใช้สื่อการเรียนรู้
๔๐	ทรงส่งเสริมการศึกษาเพื่อปวงชน
๔๐	เด็กด้อยโอกาส
๔๘	เด็กออทิสติก
๔๙	เด็กอัจฉริยะ
๕๗	ทรงส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี
๖๔	การศึกษาเพื่อปวงชน : บทบาทสตรีในด้านการศึกษา
๖๖	ทรงส่งเสริมองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อการศึกษาและอาชีพ
๗๑	ทรงพระนิพนธ์เผยแพร่จากการเสด็จเยือนต่างประเทศ
๗๖	พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
๗๘	บทความ : ทรงเปิดโลกกว้างประจักษ์แก่สายตาปวงไทย

๘๓	✿ ศาสตร์และศิลป์แห่งความเป็นครู
๘๖	ความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย
๘๗	ทรงสอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัย
๘๙	ศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนภาษาฝรั่งเศส
๙๖	ทรงส่งเสริมการศึกษาภาษาฝรั่งเศสอย่างครุมีอาชีพ
๙๗	พระดำริจัดตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
๙๗	ทรงรับเป็นนายกสมาคม
๙๙	ทรงพระกรุณาจัดหาทุนพัฒนาครูภาษาฝรั่งเศส
๙๙	ทรงลาออกจากตำแหน่งพระอาจารย์
๑๐๑	พระนิพนธ์ : เมื่อข้าพเจ้าไปสอนที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๑๐๗	✿ สัมฤทธิผลต้นแบบพัฒนา
๑๑๗	✿ เรื่องเล่าจากศิษยานุศิษย์
๑๔๙	✿ เทิดพระเกียรติคุณ
๑๖๓	✿ ภาคผนวก
๑๗๖	✿ บรรณานุกรม



ຮຸ່ງອຸຸທແຫ່ງຊີວິດ





สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์





สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

หากจะเปรียบครอบครัวเป็นดังหม่ไม้
ในไพรพนา โลกของเราคงถูกแต่งแต้มหลากสีสัน
ด้วยพันธุ์ไม้ แต่ละต้นเจริญงอกงามบนผืนแผ่นดิน
ที่มีความหลากหลายทางสภาพภูมิอากาศ แร่ธาตุ
และความชุ่มชื้นที่แตกต่างกัน ครอบครัวซึ่งเป็น
หน่วยจุลภาคหนึ่งของสังคมจึงเป็นบ่อเกิดอันหลากหลาย
ของโลกมนุษย์ด้วยสมาชิกแต่ละครอบครัวได้รับการหล่อหลอมจากภูมิหลังทางเศรษฐกิจ ภาษา
ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ราชสกุลมหิดลที่นับเนื่องแต่สมเด็จพระ
พระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จึงเป็น
ต้นแบบสำคัญยิ่งที่หล่อหลอมพระโอรส พระธิดา
ทั้งสามพระองค์ให้ทรงเจริญพระชันษาเพื่อสืบสาน
พระปณิธานที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประสูติเมื่อวันอาทิตย์
ที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ สถานพยาบาล
เลขที่ ๔๘ Lexham Gardens กรุงลอนดอน
สหราชอาณาจักร พระนามในพระสุติบัตรของพระองค์
เมื่อแรกประสูติใช้ตามเดือนเกิดว่า MAY Songkla
ในเวลาต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
นามว่า “หม่อมเจ้ากัลยาณิวัฒนา”



ลำดับสมาชิกในราชสกุล



พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๕



สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า



สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี



สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์



พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
พระอัฐมรามาธิบดินทร



พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร



พันเอก อร่าม รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์



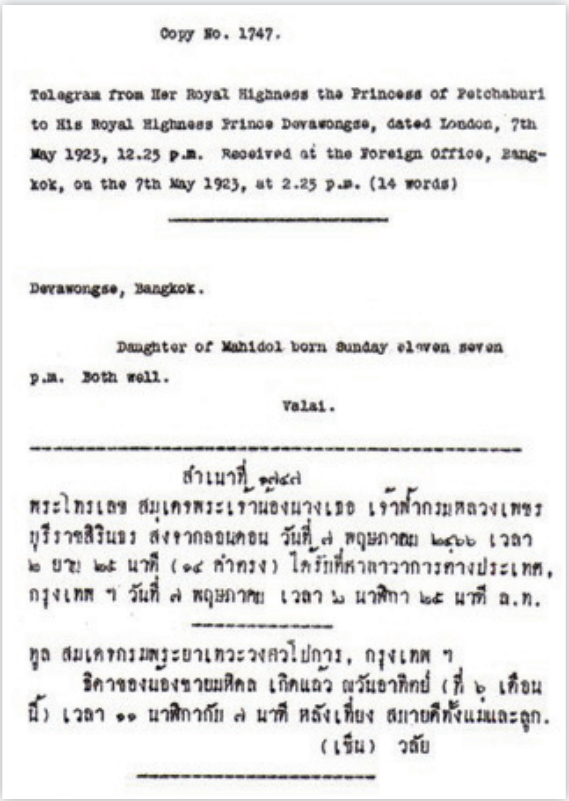
ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม



นายสินธุ์ ศรสงคราม



ร้อยเอก จิทัศ ศรสงคราม



พระโทรเลข สมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร
ส่งจากลอนดอน ถึงกรุงเทพฯ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๖๖ เรื่องพระธิดาประสูติ



สถานพยาบาล เลขที่ ๔๘ Lexham Gardens





ฉายพระรูปร่วมกับพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร
และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ขณะทรงพระเยาว์ ณ ร้านลาลองซี (Lalancy)
ซึ่งเป็นร้านที่มีชื่อเสียงของเมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์





แรกเริ่มทรงศึกษา

พ.ศ. ๒๔๖๙ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงนำครอบครัวไปประทับที่เมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา เพื่อทรงศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงศึกษาด้านจิตวิทยา การทำอาหาร และโภชนาการที่วิทยาลัยซิมมอนส์

ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๔๗๑ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเข้ารับการศึกษาระดับอนุบาลที่โรงเรียนพาร์ค (Park School) เมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา เป็นช่วงที่ทรงเรียนรู้ด้านภาษา วัฒนธรรม ซึ่งในเวลาต่อมา พระองค์ได้ทรงเล่าถึงช่วงเวลาดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า

“...ฉันไปโรงเรียนแต่พูดอังกฤษไม่เป็น ฉันก็ไม่พูดอะไรเลย แต่พอถึงหน้าหนาว สโนว์ตก ฉันตื่นเต้นและพูดภาษาอังกฤษออกมาได้เลยเพราะเก็บเอาไว้มานานไม่พูด ตอนนั้นครูและนักเรียนคนอื่นพูดอะไรก็พูดไป ฉันก็ฟังและจำเอาไว้.....เรื่องนี้ครูเคยเขียนถึงแม่ เขียนมาบอกว่า กัลยาณิฉันไม่พูดอยู่ตั้งนาน พอ The first snow fall ทำให้ออกมาหมด...”



Photographs of First School



my kindergarten. At first she did not understand what we said and did, but she was very quick to learn, and although her conversation was limited to "Yes," "No," "good-morning" and "good-bye" for many weeks, she understood what we said and played silently with the children. Then one day soon after our first snow storm, she played excitedly with the others in the snow, and forgot that she was not a little American girl, joined into the

11 Kimball Street
Foster, N.Y.

June 27, 1928

My dear Mrs. Douglas,

Mrs. Harris has written that you are sailing soon. I do hope this will reach you before then as I have a little picture that I took of the Kindergarten at the Park School, and as it was Halyani's first school I think perhaps you will like to add it to her baby book.

I shall always remember with great joy the time when "Bea", as the children knew her, came to

conversation with long sentences of English.

I hope that Halyani's memories of America will be so pleasant that she will come back again. If she comes to an American College, perhaps her return will remind her of that first little school I hope so.

Best wishes to you both.

from Halyani's first teacher.

Emily R. How

ในหนังสือ อาทิตยคุณธรรมของการศึกษาไทย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระพันางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
กล่าวถึงจดหมายของพระอาจารย์ที่โรงเรียนพาร์ค
ถึงสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑ สรุปความได้ว่า
“ช่วงแรกหม่อมเจ้าทรงไม่เข้าใจพระทัย
ในสิ่งที่ครูหรือนักเรียนในชั้นพูดกัน
แต่ทรงเรียนรู้ได้เร็ว และตรัสคำว่า “Yes”, “No”,
“Good morning” และ “Good-bye” ได้
แต่ยังไม่สามารถที่จะรับสั่งเป็นประโยคยาว ๆ ได้
ทรงเล่นอย่างเงียบ ๆ จนกระทั่งวันหนึ่ง
มีหิมะตก ทรงตื่นเต้นและรับสั่งว่า “snow”
ออกมาได้เป็นคำแรก และตามด้วย
อีกหลายประโยค จนรับสั่งเป็นภาษาอังกฤษ
ได้คล่องในที่สุด”



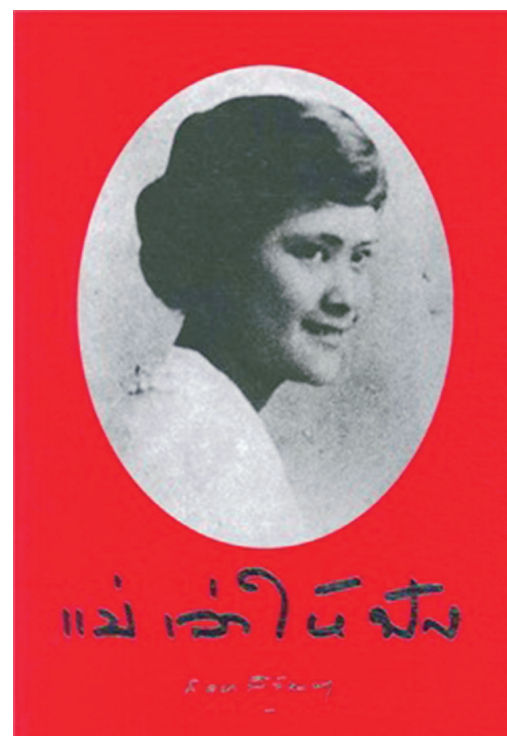


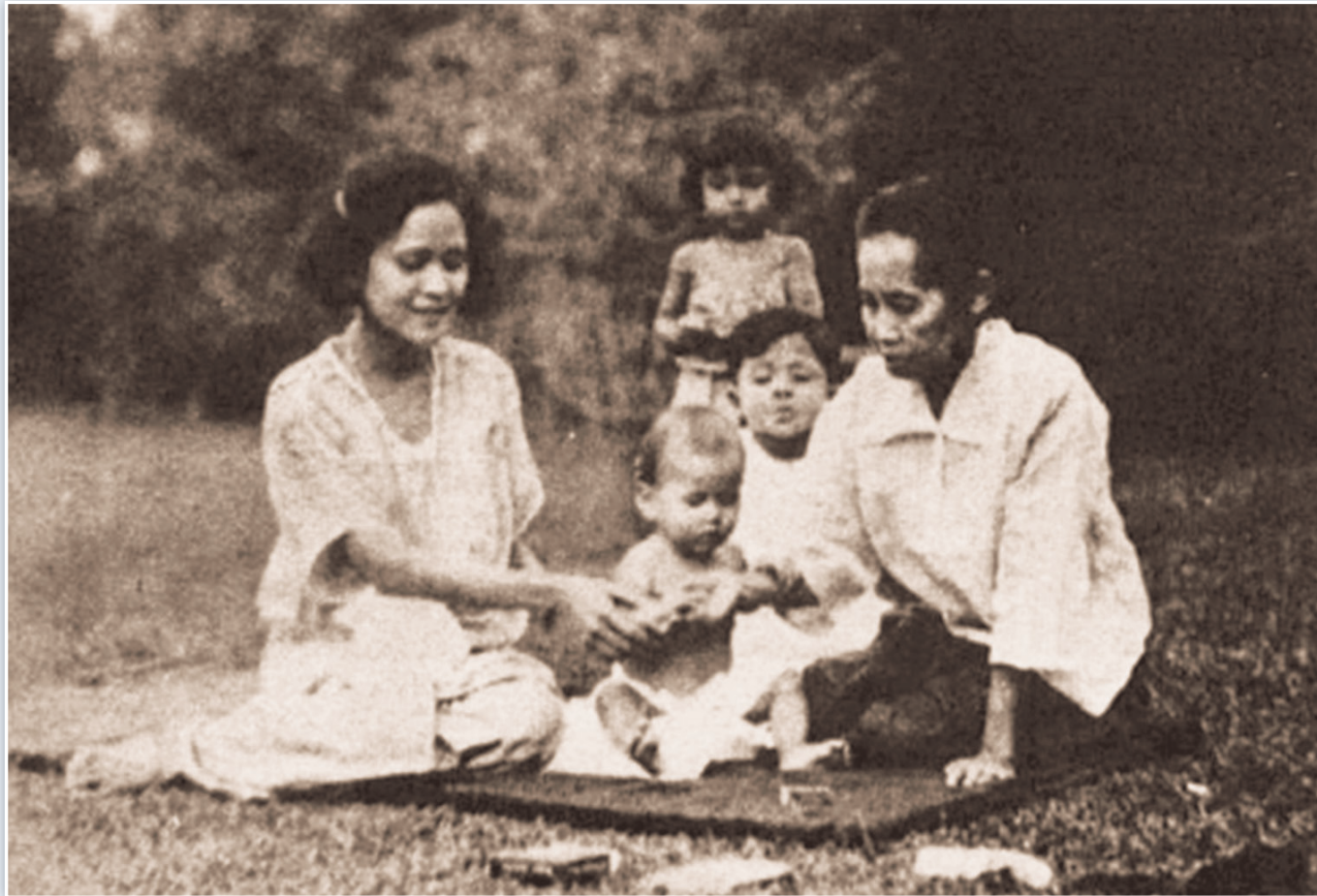
ในพระนิพนธ์ **แม่เล่าให้ฟัง** สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงเล่าถึงครอบครัวมหิดล อันประกอบด้วย “ทูลกระหม่อมพ่อ” (สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก) “แม่” (สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี) “พระองค์ชาย” (พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ ๘) และ “พระองค์เล็ก” (พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙) แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ และพระองค์ว่า

“ที่แม่สอนเรามาจากทูลกระหม่อมพ่อ พ่อแก่กว่าแม่แปดปี ทรงสั่งสอนแม่มาก และแม่ receptive ดีมาก ท่านได้อะไร ๆ จากทูลกระหม่อมพ่อมากมายเหลือเกินที่ท่านสอนที่พูดกับเรา ฉันไปพบทีหลังว่าถอดมาเลยเกือบจะเป็นคำพูดเดียวกับทูลกระหม่อมพ่อ”

นอกจากนี้ ครอบครัวเล็ก ๆ นี้ยังอยู่ในพระอภิบาลสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า สมเด็จพระเจ้าผู้ทรงเป็นดุจกุลเชษฐ์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เจ้านายเล็ก ๆ ในราชสกุลมหิดลจึงทรงถอดแบบพระอุปนิสัยมาจากพระบรมราชบุพการี สืบต่อมาถึงรุ่นพ่อแม่ ในฐานะต้นแบบแห่งการดำรงชีวิต ดังความทรงจำของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ความว่า

พระนิพนธ์ “แม่เล่าให้ฟัง” จัดพิมพ์ครั้งแรกในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ในโอกาสที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เจริญพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา





สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (ซ้าย) สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (กลาง) และสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า (ขวา)

“....สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงมีส่วนในการเลี้ยงดูในแบบไทย ท่านไม่ได้เลี้ยงแต่หาคนเลี้ยงมาประทาน ซึ่งแม่ก็ไม่ค่อยชอบ ท่านพยายามหาคนมาเยอะเซียว แม่ก็เกรงพระทัย รับบ้างไม่รับบ้าง แล้วบอกว่าใช้ไม่ได้อะไรอย่างนี้ แม่ชอบมีเหนน (ทำวอินทสุริยา หรือนางสาวเนื่อง จินตคุณ) แล้วมีพี่เลี้ยงอีกคนเท่านั้น นอกจากนั้นก็จะป็นมหาดเล็ก แต่จะมาเลี้ยงดูลูกนี้ท่านไม่ค่อยชอบนัก ท่านก็จะดูแลเรื่องนี้... แต่เวลาไปเฝ้าสมเด็จพระพันวัสสาฯ ท่านเสวยอะไร ท่านก็อยากให้หลานทานด้วย แต่พอจะหยิบให้ ท่านก็จะบอกว่า “โอ๊ย..ไม่ได้หรอก เดี่ยวแม่เขาจะมาแล้วเอา...”



เมื่อสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เสด็จสวรรคตอย่างกะทันหันเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๒ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีต้องทรงเป็นเสาหลักในการถวายพระอภิบาลแก่พระโอรส พระธิดาในต่างแดนแต่เพียงลำพัง โดยถ่ายทอดสายใยรักจากแม่สู่ลูกทั้งในด้านการดูแลพระพลานามัยและการสร้างลักษณะพระนิสัย ดังที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานพระดำริว่า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสอนให้พระโอรส พระธิดารู้จักทั้งการให้ทาน การบริจาค การเสียสละ และไม่เบียดเบียนรังแกผู้อื่น กระทั่งให้ทุกพระองค์ขยันขันแข็งในการงาน ทรงสอนให้สุภาพ อดทน มีเมตตา และไม่ยึดติดในสิ่งที่ไม่ใช่ของตน ที่สำคัญ ยังได้ปลูกฝังความคิดเรื่องเป็นคนดีมีความรับผิดชอบ ทำประโยชน์ต่อสังคม

“ในครอบครัวเรา ความรับผิดชอบนั้นเป็นของที่ไม่ต้องคิด เป็นธรรมชาติ สิ่งที่สอนเป็นอันดับแรกคือ เราจะทำอะไรให้เมืองไทย ถ้าไม่มีความรับผิดชอบจะไปช่วยเมืองไทยได้อย่างไร”

ในช่วงต้น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระอนุชาทั้งสองพระองค์ ได้รับการเอาพระทัยใส่ใกล้ชิดจากสมเด็จพระบรมราชชนนี กอปรกับผสมผสานคุณลักษณะที่ได้รับการถ่ายทอดจากสมเด็จพระบรมราชชนกผ่านการอบรมเลี้ยงดูจากสมเด็จพระบรมราชชนนี ซึ่งมีความรู้ด้านสุขโภชนาการและการพยาบาล จึงประจักษ์ในบทบาทของ “แม่” ในการทำหน้าที่ผู้ดูแลเด็ก (caregiver) ในช่วงดรณวัยแห่งชีวิต

“เราต้องทำทุกอย่างเป็นเวลา เช่น การกิน การนอน การไปโรงเรียน การเล่น และหากไม่ทำตามที่ต้องการจะถูกลงโทษหรือถูกตี โดยมีการอธิบายกันก่อนว่า ทำไมจึงถูกตี บางครั้งจะมีการตกลงกันก่อนว่าจะตีกี่ครั้ง หรือบางครั้งถ้าควรตีให้เจ็บ ๆ แม่ก็จะสั่งให้มหาดเล็กไปเก็บก้านมะยมและรูดใบออกมาให้...แต่ส่วนมากเมื่อโตขึ้นแล้ว แม่จะใช้วิธีอธิบายสิ่งที่ควรและไม่ควร สิ่งที่ดีและไม่ดี โดยพูดจากันด้วยเหตุด้วยผล...”





ณ เมืองเวสต์ซีโอป เกาะมาร์ธาสวินยาร์ด รัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๔๗๐





พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ฉายพระรูปร่วมกันที่ร้าน เดอ ยอง (De Jonge) ณ เมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๑



ฉายพระรูปเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๘

เป็นที่ทราบกันดีว่า ครอบครัวเป็นพื้นฐานของการสร้างทักษะในการสื่อสารแต่วัยเยาว์ โดยเฉพาะการใช้ภาษาแม่ (mother tongue) ในกรณีราชสกุลมหิดล สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงตระหนักว่า พระโอรส พระธิดาของพระองค์จำเป็นต้องพูดภาษาไทย ในขณะที่เดียวกันการใช้ชีวิตในต่างแดนนับแต่ประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (พ.ศ. ๒๔๖๖) และเมื่อครอบครัวเสด็จไปประทับ ณ สวิตเซอร์แลนด์ (พ.ศ. ๒๔๗๖) จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการปลูกฝังทักษะการใช้ภาษาถิ่น (local language) โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศสเพื่อการศึกษาในระดับสูงต่อไป จึงทรงเอาพระทัยใส่ปลูกฝังทักษะการอ่านและพูดของพระโอรส พระธิดาด้วยพระองค์เอง

“แม่ไม่อยากจะลืมจึงจำจ้วงแหม่มอังกฤษ และต่อมาแหม่มอเมริกันมาสอนเป็นสัปดาห์ละครั้ง ตอนแรก ๆ แหม่มก็คุยด้วย เล่นศิลปะ สอนให้ปักหมอน แล้วก็สอนหนังสือ ข้าพเจ้าเรียน ก ข ค พร้อมกับเรียน a b c ไปเลย ข้าพเจ้าจึงไม่ลืมภาษาอังกฤษเสียเลย แม้จะไม่ได้อยู่ในประเทศที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษ”

บทบาทของบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กเป็นมุมมองที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงตระหนักในความสำคัญ และถือเป็นพระภาระสำคัญ จึงทรงกำหนดให้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ใช้เวลาเพียงครึ่งวันในการเรียนชั้นอนุบาลเมื่อศึกษา ณ โรงเรียนราชินี โดยเสด็จกลับมาถึงวังสระปทุมช่วงเวลาบ่าย เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ แล้ว จึงทรงอนุญาตให้เรียนที่โรงเรียนเตมวัน ครั้นพบว่าพระธิดาไม่สามารถอ่านหนังสือไทยได้ทันเพื่อนในชั้นเรียนที่เรียนเตมวัน ก็ทรงสอนเสริมให้พระธิดา โดยทรงผสมผสานบทบาทการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเยาว์ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับบทบาทของครอบครัว



สถานรับเลี้ยงเด็กของ โซเลย์ (Champ Soleil)



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงอ่านหนังสือพิมพ์ที่ส่งจากกรุงเทพมหานครให้พระอนุชาทั้งสองพระองค์ฟัง



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร หน้าโรงเรียนเมียร์มองด์ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๖

ในเวลาที่ทรงพำนักที่เมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงตัดสินใจพระทัยส่งพระโอรส พระธิดาไปทรงเรียนที่สถานรับเลี้ยงเด็กชื่อ ซอง โซเลย์ (Champ Soleil) ด้วยเป็นสถานที่รับเลี้ยงเด็กที่ถูกอนามัย เนื่องจากเจ้าของเป็นแพทย์ และที่นี้เองสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงเริ่มเรียนภาษาฝรั่งเศสวันละชั่วโมง หรือสองชั่วโมง โดยครูที่นั่นสอนถวายให้เป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังมีหนังสือเด็กให้อ่านด้วย โดยทรงฝึกอ่านจากเล่มง่าย ๆ ก่อนซึ่งทรงเล่าว่าตอนแรกอ่านไม่เข้าใจอะไรเลย เว้นแต่ชื่อคน

ต่อมาทรงย้ายไปเรียนที่โรงเรียนเมียร์มองด์ (Ecole Miermont) ซึ่งเป็นโรงเรียนประถม ถึงแม้จะได้เรียนภาษาฝรั่งเศสมาบ้างที่โรงเรียนซอง โซเลย์ ทรงเล่าไว้ในหนังสือ เจ้านายเล็ก ๆ - ยุวกษัตริย์ ว่าก็ยังทรงไม่สามารถตามเพื่อน ๆ ได้ทัน มาตามมาร์แตง (Madame Martin) คุณครูประจำชั้นของพระอนุชา เสนอว่ายินดีมาช่วยสอนการบ้านให้ที่บ้าน สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจึงจ้างครูท่านนี้ให้มาสอนพิเศษอยู่หลายปี อีกทั้งยังทรงบันทึกว่า

“เมื่อไปถึงสวิตเซอร์แลนด์ใหม่ ๆ พี่น้องพูดภาษาไทยด้วยกัน แต่เมื่อพูดภาษาฝรั่งเศสได้คล่องแล้ว พี่น้องทั้งสามคนจะพูดภาษาฝรั่งเศสด้วยกัน แต่จะพูดภาษาไทยกับแม่เสมอไป”



กล่าวได้ว่า ครอบครัวหิดลเป็นต้นแบบครอบครัวไทย ที่ให้ความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยแรกเกิดจนกระทั่ง ๘ ปี โดยมีพ่อแม่หล่อหลอมลักษณะนิสัยเพื่อการเรียนรู้ (Key Stage for Learning) อาทิ การรักษาสุขภาพอนามัย วินัยในครอบครัว การมัธยัสถ์อดออม และการเสียสละ จนเป็นที่ยกย่องจากผู้ที่พบเห็น เช่น เมื่อเจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ (จิตร ณ สงขลา) ผู้แทนรัฐบาลไทย ได้เข้าเฝ้าเจ้านายน้อย ๆ ณ สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้ปรากฏในบันทึกการเข้าเฝ้าเรื่องการทรงศึกษาไว้ตอนหนึ่งว่า

“...พระราชชนนี (สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี) ได้เป็นธุระเอาใจใส่อย่างดี และเลี้ยงดูอย่างฝรั้ง ให้มีความรู้กว้างขวาง มี democratic ideas ไม่ถือองค์เป็นเจ้า การเรียนก็ดี การเล่นในโรงเรียนก็ดี เมื่อเวลาเลิกเรียนแล้วก็ดี คละปะปนกับเด็กอื่นทั่วไป...”

ทั้งนี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีมานะเป็นอย่างยิ่งที่จะเป็นหลักชัยในชีวิตของพระโอรส พระธิดา ดังความตอนหนึ่งในพระหัตถเลขาของพระองค์ที่มีมาถึงสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ความว่า

“...ลูกของหม่อมฉัน หม่อมฉันรักดังดวงใจ และหม่อมฉันมีความตั้งใจอยู่เสมอที่จะนำลูกไปในทางที่ถูกที่ดี สำหรับจะได้เป็นประโยชน์ต่อญาติและบ้านเมือง ตัวของหม่อมฉันเองทำประโยชน์อะไรให้แก่บ้านเมืองไม่ได้มาก แต่ถ้าจะช่วยลูก ๆ ให้ได้รับการอบรมและเล่าเรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองได้แล้ว หม่อมฉันก็จะรู้สึกอิ่มเอมใจ เหมือนกัน...”



พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ขณะทรงพระเยาว์ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ เมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗





สานสัมพันธ์รัก : จากแม่สู่ลูก

สายใยรักจากแม่สู่ลูกในต่างแดนเกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเจริญพระชันษา และเสกสมรสกับ พันเอก อร่าม รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ โดยมีพระธิดา ๑ ท่าน คือ ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม (พ.ศ. ๒๔๘๘) ณ สวิตเซอร์แลนด์

พระองค์ทรงเล่าประสบการณ์ในฐานะมารดาว่า ทรงดำเนินรอยตามสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในการเอาพระทัยใส่ภาวะโภชนาการของพระธิดาด้วยเป็นพื้นฐานของการเจริญเติบโตช่วงดรุณวัย ความว่า

“ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เวลานั้นจนมากนะ เวลานั้นสงคราม ลูกคนนี้ก็จึงไม่ได้กินของดีมากนัก แต่ทำไมเขาออกมาสูงอย่างนี้ไม่ทราบ สูงมาก ๆ ฉันเลี้ยงเอง แล้วตอนนั้นฉันได้เงินน้อยมาก พอแต่งงานแล้ว มีลูกแล้วยังไม่ได้ทำอะไร แม่เป็นคนให้เงิน ฉันมาแต่งงานก่อน เลยไม่ได้เรียนปริญญา แต่ตอนหลังเลยมาเรียนต่อจนจบ ตอนนั้นที่แม่ให้เป็นเงินเดือนก็ประมาณ ๖๐๐ แฟรงก์ ถ้าเทียบสมัยนี้ก็ ๑,๒๐๐ บาท จะทำอะไรได้ ต้องเช่าบ้าน กินข้าว เลี้ยงลูก กินอยู่กัน ๓ คนทุกอย่าง จนถึงขนาดที่ว่าเวลาฉันไปเรียนกลับมา ต้องซื้อข้าวกิน ก็ต้องซื้อของกิน ก็ต้องเลือกเอา จะกินขนมดี หรือจะกินเนื้อ จะเอาทั้งสองอย่างไม่ได้ ต้องประหยัด

ฉันเป็นคนเลี้ยงเอง ตอนนั้นต้องเปิดกระป๋องเป็นแบ่ง เอน้ำเจือนมธรรมดา แค่ออกรับประทานดับนะ ตอนนั้นก็ทานนมแต่เลี้ยงไม่ดีเพราะให้กินนมช้นอยู่นานเกินไป ได้กินนมแม่อยู่ ๓ เดือน เพราะฉันไม่มีให้เลย เป็นนมช้น และหมอบอกว่าให้ได้ แต่ควรจะให้ตอนต้นแล้วหยุด แต่เราให้นานไปหน่อย เขาเป็นคนเลี้ยงง่าย ไม่ได้กวนใจอะไร นอกจากไม่ค่อยได้กิน”





เสด็จไปทรงเยี่ยมประชาชนในสลัมชุมชนคลองเตยเป็นครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๒๖
ในขณะที่ทรงพระดำเนินไปตามทางไม้ที่แคบและคดเคี้ยว ทรงก้าวพลาดทำให้ข้อพระบาทเจ็บเล็กน้อย แต่พระองค์รับสั่งว่า
“ไม่เป็นไร จะได้ไม่ลืมการเยี่ยมสลัมในครั้งนี้”



แสงสว่างท่ามกลางสลัม

เมื่อเสด็จประทับในประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๕๒๖ สมเด็จพระเจ้าฟีนางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสนพระทัยในกิจกรรมสาธารณกุศลที่เกี่ยวกับเด็กและสตรีด้วยทรงตระหนักในความสำคัญของสายใยรักจากแม่สู่ลูกดังความที่พระราชทานสัมภาษณ์แก่คณะทำงานมูลนิธิเด็กก่อนในสลัม

“ได้รู้จักมูลนิธิครั้งแรกจากข่าวในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เข้าใจว่าเป็นฝีมือของนางนงเยาว์ นฤมิตรเรขการ (รองประธานของมูลนิธิฯ) ในช่วงนั้นเขียนว่า ปัจจุบันมีมูลนิธิที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กในสลัมและต้องการความช่วยเหลือ จึงสนพระทัยที่จะช่วยและได้ติดต่อกลับไปตามหมายเลขโทรศัพท์ที่แจ้งไว้ในข่าวนั้น”

จึงทรงรับมูลนิธิไว้ในพระอุปถัมภ์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๖ และในทุก ๆ ปีจะพระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์และทุนทรัพย์จาก กองทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้าให้กับมูลนิธิเพื่อจัดตั้ง “กองทุนนมและอาหารเสริม” เพื่อจัดหานมผงที่มีคุณภาพให้กับเด็กอ่อนในครอบครัวที่ยากจน ซึ่งโดยปกติใช้นมข้นหวานแทนนมแม่ บางรายแม่สุขภาพไม่ดีไม่มีนมให้บุตร ทางมูลนิธิจึงจัดหานมและอาหารเสริมที่มีคุณภาพเพื่อขาย ในราคาพิเศษหรือแจกให้ฟรีในบางกรณี โดยพิจารณาจากฐานะทางการเงินของครอบครัว โครงการนี้ทำให้เด็กอ่อนในสลัมได้รับสารอาหาร ที่มีคุณภาพโดยเฉพาะโปรตีนทำให้มีโอกาสเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ พระราชทานพระดำรัส ความว่า

“การเริ่มต้นชีวิตที่ดีของเด็กนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การที่มูลนิธิมุ่งช่วยเหลือเด็กอ่อนแบบนี้ทำดีมาก”

นางสุราทิพ รัชชพงศ์ อดีตเลขาธิการมูลนิธิเด็กก่อนในสลัมได้เล่าความประทับใจเมื่อครั้งถวายงานในมูลนิธิโดยยกย่องพระคุณลักษณะของ “สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ” ว่า “ทรงเป็นนักค้นคว้าโดยทรงสืบค้นประเด็นทางสังคมที่พระองค์สนใจ เมื่อเข้าใจจนถ่องแท้แล้วจะทรงสอบถามจากผู้ปฏิบัติว่าต้องการความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง ซึ่งหากทรงอยู่ในสถานะที่ช่วยเหลือได้ อาทิ การบริจาคทุนทรัพย์ก็จะทรงมีพระเมตตาให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ ประจักษ์พยานอย่างหนึ่ง คือ กองทุนนมและอาหารเสริมได้เจริญงอกงามส่งผลให้เด็กอ่อนในสลัมในเขต กรุงเทพมหานครได้รับนมและสารอาหารที่ครบถ้วน แต่ที่สำคัญทรงมีพระอุตสาหะเสด็จไปในพื้นที่จริงโดยเฉพาะสลัมคลองเตย อ่อนนุช และหนองแขม เพื่อพระราชทานกำลังใจ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่”



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นเจ้านายพระองค์แรกที่เสด็จมาทอดพระเนตรที่คลองเตย โดยดูงานของมูลนิธิดวงประทีปและมูลนิธิเด็กอ่อน ซึ่งมีโครงการหลากหลายในพื้นที่นอกเหนือจากการให้นมและอาหารเสริม อาทิ การฝึกอบรมแม่ให้มีความรู้ในการพัฒนาเด็กในชุมชน งานรณรงค์เผยแพร่และงานแพทย์ในยุครเริ่มต้นของโครงการสาธารณสุขขั้นมูลฐานสำหรับแม่และเด็ก

นอกจากนั้น ยังเสด็จไปทรงเปิดศูนย์บริการ ณ กองขยะอ่อนนุช เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๐ และที่ชุมชนเพชรเกษม ๑๐๔ (กองขยะหนองแขม) เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ทรงมีรับสั่งว่า

“....ต้องไปถึงที่ จึงจะรู้ว่าชาวบ้านและเด็กเหล่านี้ลำบากแค่ไหน ก็ตั้งใจที่มีโอกาสเห็นด้วยตัวเอง...”

จากประสบการณ์ของนางสุภาทิพ สรุปรประสบการณ์ในการถวายงานช่วงเวลานั้น ๆ ว่า

“สมเด็จพระนางฯทรงตระหนักว่าปัญหาที่เกิดขึ้นแก่แม่และเด็กในสลัม เป็นปัญหาที่กว้างและหนักมาก ต้องคำนึงถึงสภาพความแตกต่างของสังคมเด็กด้วยอย่างเช่น เด็กในสลัม เด็กเร่ร่อน เด็กลูกคนฐานะปานกลาง เด็กลูกคนทำงานหรือเด็กลูกคนมีเงิน ปัญหาจะแตกต่างกันออกไป แต่ที่ลำบากสุดเห็นจะเป็นเด็กสลัม”

อาจกล่าวได้ว่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเป็นหนึ่งในสตรีไทยที่ตระหนักและส่งเสริมกิจกรรมสาธารณกุศลด้านแม่และเด็กอ่อนที่อยู่ในสภาวะเสี่ยง ความไม่สมบูรณ์ของครอบครัวอันเกิดจากสภาพความยากไร้ และอาศัยในถิ่นที่ ๆ เป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของเด็ก เป็นประสบการณ์ที่พระองค์ทรงสั่งสมมาจากการโดยเสด็จสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จึงทรงมีพระอุตสาหะบำเพ็ญพระองค์เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นทั้งทางด้านทุนทรัพย์และกำลังใจ การครั้งนี้ส่งผลให้หน่วยงานรัฐและเอกชนเริ่มให้ความสนใจในกิจการแม่และเด็ก อาทิ การระบุให้รัฐมีหน้าที่ให้การศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึง ๘ ปี หรือก่อนการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนของยูเนสโก เป้าหมายที่ ๔.๒



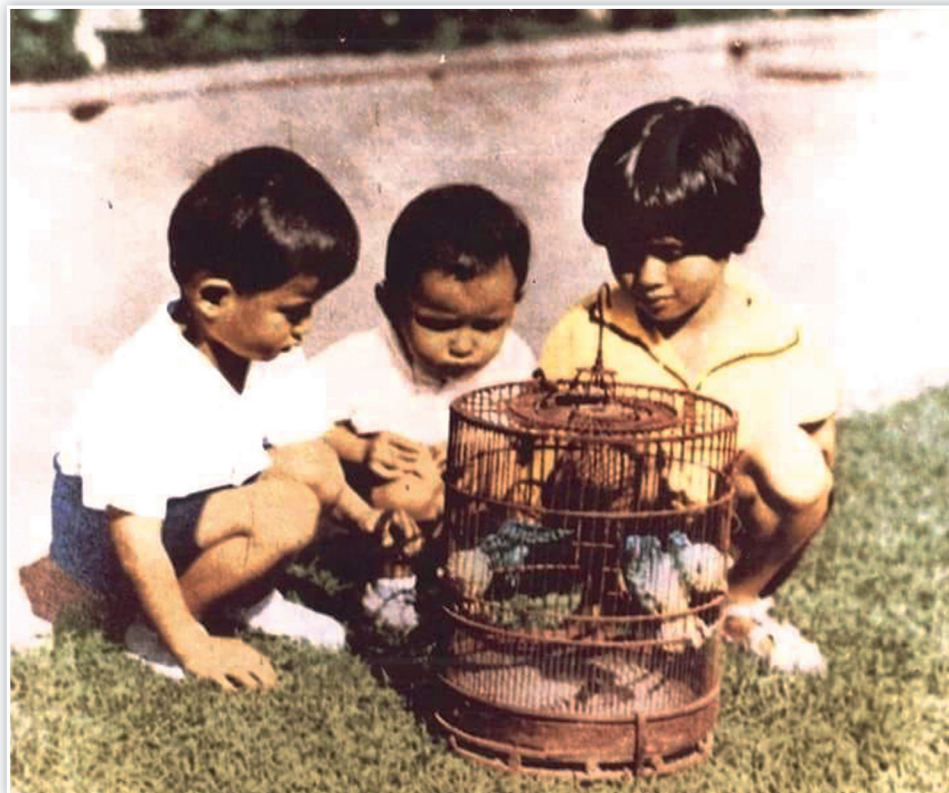


เสด็จไปทรงเยี่ยมมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ เป็นครั้งแรก ที่อาคารกัลยาณิวัฒนา
เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒

ประทีปแห่งการเรียนรู้







ชีวิตในวังสระปทุมเต็มไปด้วยความสดใส เบิกบาน เมื่อสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พร้อมทั้งพระโอรส พระธิดาเสด็จกลับประเทศไทยและได้ประทับกับสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ณ วังสระปทุม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ หากแต่สมเด็จพระบรมราชชนกนั้นต้องเสด็จไปปฏิบัติหน้าที่แพทย์ที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค (McCormick Hospital) จังหวัดเชียงใหม่ เหลือแต่เพียงสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ทรงอภิบาลเจ้านายน้อย ๆ ที่วังสระปทุม แวดล้อมไปด้วยเหล่าพระประยูรญาติราชสกุลต่าง ๆ และข้าราชการบริพารที่รุ่มราวยาวคราวเดียวกัน

หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ (พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๕๖๒) ได้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท่านมาเป็นเพื่อนเล่นกับพระราชนัดดาชาย ทรงเล่นกิจกรรมต่าง ๆ โดยวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า จะมีงานรื่นเริงใหญ่ในหมู่พระประยูรญาติ

พ.ศ. ๒๔๗๑ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จไปทรงศึกษา ณ โรงเรียนราชินี เป็นโรงเรียนในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร โดยเป็นนักเรียนลำดับที่ ๑๖๒๑

“แรก ๆ ทรงเรียนไม่เก่งเพราะภาษาไทยไม่ดี แต่ในปีสุดท้ายของการเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ ทรงสอบไล่ได้ที่ ๒ ได้รับรางวัลจากกระทรวง ศึกษาธิการเป็นกระเป๋าคำ โดยคะแนนสอบ วิชาต่าง ๆ ในหมวดภาษาไทย ทรงสอบได้ที่ ๓ แต่คะแนนสอบในหมวดภาษาอังกฤษทรงสอบ ได้ที่ ๑”

ข้อมูล: นกชนิดที่ ๓	
นกไทย	นกต่างประเทศ
ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวิทยาศาสตร์
ชื่อสามัญ	ชื่อสามัญ
ลักษณะ	ลักษณะ
ถิ่นอาศัย	ถิ่นอาศัย
พฤติกรรม	พฤติกรรม
การขยายพันธุ์	การขยายพันธุ์
สถานะการอนุรักษ์	สถานะการอนุรักษ์
แหล่งพบ	แหล่งพบ
ประโยชน์	ประโยชน์
ความน่าสนใจ	ความน่าสนใจ
ภาพประกอบ	ภาพประกอบ
ข้อมูลอื่น	ข้อมูลอื่น

ตารางแสดงผลการเรียนรู้ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ครั้งเมื่อทรงศึกษา ณ โรงเรียนราชินี

“ท่านดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยมาก ให้เรียนแค่ครึ่งวัน พวกชั้นเดียวกันเขาเรียนทั้งวัน เขาอ่านไปได้ ฉันก็ยังอ่านไม่ออกสักที ท่านก็เลยมาสอนพิเศษให้ ให้อ่านทันเขาให้ได้ พอฉันขึ้นประถม ๑ ถึงได้ไปโรงเรียนเต็มวัน”



ในช่วงที่เรียนที่โรงเรียนราชินีนั้น การเรียนภาษาไทยเป็นทักษะที่ทรงพลังสมเมื่อเรียนรู้ในโรงเรียนและจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อชั้นฯได้ ๙ ปี ทรงคิดทำนิตยสาร “รื่นรมย์” ขึ้นเอง โดยทำจากสมุดธรรมดา เขียนด้วยลายมือ รวมทั้งทรงเป็นบรรณาธิการนี้ด้วยพระองค์เอง ส่วนกองบรรณาธิการนั้นเป็นข้าราชการบริพารในวังสระปทุมรุ่นราวคราวเดียวกันช่วยกันเขียน ออกได้ฉบับเดียว เพราะบรรณาธิการนี้นั้น “เหนื่อยเสียเหลือเกิน”

โรงเรียนราชินีได้รับพระกรุณาคุณเป็นอย่างมาก อันเนื่องจากพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา ทรงคุ้นเคยกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยพระองค์จะทรงคอยไต่ถามความเป็นอยู่ของโรงเรียน และมีพระเมตตาเสด็จเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรม เมื่อปี ๒๕๒๖ ราชินีมูลนิธิทูลขอให้พระองค์เป็นผู้อุปถัมภ์โรงเรียนและเป็นกรรมการที่ปรึกษาากิตติมศักดิ์ โดยทรงทำหน้าที่องค์อุปถัมภ์เป็นครั้งสุดท้ายเมื่อปี ๒๕๔๖ ในฐานะประธานเปิดค่ายสุทธสิริโสภา

ด้วยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นพระอุปถัมภ์โครงการจัดส่งนักเรียนไปแข่งขันวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์โอลิมปิก และโครงการด้านศึกษาต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพนักเรียนให้สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ โรงเรียนราชินีจึงได้รับพระกรุณาทางอ้อม โดยพระองค์ได้ส่งครูคอมพิวเตอร์และวิชาอื่น ๆ มาสอนเสริมให้นักเรียนสามารถเข้าร่วมโครงการได้



พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสุทธสิริโสภา
อดีตประธานกรรมการมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ
และผู้จัดการโรงเรียนราชินี





ทรงเตรียมพระองค์ก่อนเสด็จไปโรงเรียน

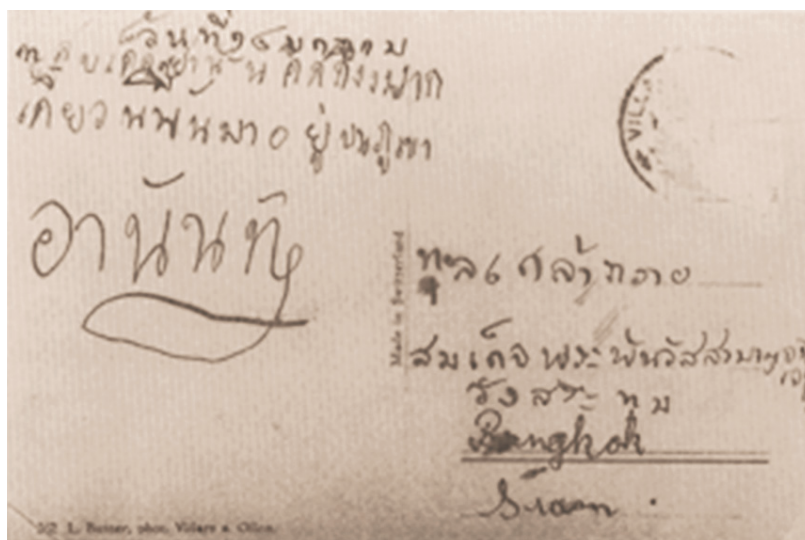


เมื่อเสด็จไปทรงศึกษาต่อที่สวิตเซอร์แลนด์ มีลายพระหัตถ์เป็นภาษาไทยถวาย สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงเล่าเรื่องความเป็นอยู่ และสิ่งที่ทรงพบเห็น นอกจากนั้นเนื่องจากทรงรู้ภาษาไทยดีกว่าพระอนุชาทั้งสองพระองค์ จึงทรงกำกับให้พระอนุชาทรงเขียนไปรษณียบัตรถวายสมเด็จพระอัยยิกาอีกด้วย โดยทรง เขียนตัวอย่างให้ทรงลอก



ตัวอย่างที่ทรงเขียนให้พระอนุชาลอก





ไปรษณียบัตรที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร (ซ้าย)
และพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ขวา) ทรงเขียนเอง

ในเวลาต่อมารัฐบาลได้ส่งนายเปื้อง ศิริภัทร ไปถวายพระอักษรภาษาไทยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และพระอนุชาที่เมืองโลซานน์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจึงทรงให้ไปถวายพระอักษรสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ขณะนั้นเสด็จไปทรงเรียนที่โรงเรียนนานาชาติที่เมืองเจนีวาแล้ว ครูนั่งรถไฟไปสอนทุกวันศุกร์ แต่ทรงเรียนไม่นานก็ทรงเลิก ตามเอกสารทางราชการ ให้เหตุผลว่า เพราะทรงเรียนที่โรงเรียนหนัก ไม่มีเวลาพอที่จะทรงศึกษากับครู ในภายหลังสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์พระราชทานสัมภาษณ์ว่า ครูสอนเรื่องพยัญชนะ สระ ทรงเห็นว่าไม่มีประโยชน์มากนัก จึงทรงบอกเลิก แต่กระนั้นก็ได้ทรงทั้งภาษาไทย ทรงอ่านหนังสือภาษาไทยเอง เช่น รามเกียรติ์ อิเหนา ความที่ทรงเรียนภาษาไทยที่โรงเรียนมาน้อยทำให้ทรงสะกดคำไทยไม่เก่งนัก ในเวลาต่อมาเมื่อทรงนิพนธ์หนังสือภาษาไทย จึงทรงใช้พจนานุกรมตรวจศัพท์เสมอ ๆ ทรงเล่าว่า บางครั้งถ้าไม่เปิดก็พลาดไป เช่น ทรงเขียนคำว่า บันทึก “นึกว่าเหมือนบรรทัด ก็ใส่ บรร เข้าไป โดนโรงพิมพ์ ขออนุญาตแก้มา”



ด้านความรู้ภาษาอังกฤษนั้น ทรงเรียนมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ รับสั่งเล่าว่า **“ไม่เคยล้มเลิกตั้งแต่เริ่มต้นเรียนที่อเมริกาเมื่ออายุ ๓ ขวบ ก็พูดมาเรื่อย เพราะแม่บังคับให้ใช้มาเรื่อยและอ่านหนังสือมาเรื่อย”** สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรักการอ่านและทรงเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือ **“เด็กต้องอ่านหนังสือจนถึงอายุ ๒๐ กว่า ๆ ต้องบังคับให้เด็กอ่าน การอ่านหนังสือจะได้อะไรมาก ฉันทองอ่านหนังสือมากเชียวตอนนั้น มีอะไรก็อ่านหมดเลย”**

ตัวอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความสนพระทัยในด้านการอ่านครั้งทรงพระเยาว์ คือ พระนิพนธ์แปล นิทานสำหรับเด็ก จำนวน ๑๐ เรื่อง เป็นภาษาไทย ด้วยเหตุที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเห็นว่า พระธิดาทรงชอบอ่านหนังสือนิทานภาษาอังกฤษ จึงทรงแนะนำให้ทรงแปลเป็นภาษาไทยให้เด็กคนอื่น ๆ ได้อ่านบ้าง เวลานั้นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเรียนชั้นประถมปีที่ ๓ พระชันษา ๙ ปี ทรงแปลนิทานแบบเก็บใจความ เรื่องที่ยาว ๕ - ๖ หน้า ก็เหลือเพียง ๑ - ๒ หน้า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงคัดลอกและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยที่สละสลวย แล้วจัดพิมพ์เป็นเล่มแจกในงานวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งพระองค์ทรงตื่นตื่นกับผลงานของพระองค์มาก และทรงทราบภายหลังว่ามีเด็กชอบอ่าน เพราะในขณะนั้นไม่มีหนังสือเด็กให้อ่านมากนัก

ส่วนภาษาฝรั่งเศสนั้น ทรงเริ่มเรียนตั้งแต่ที่เมืองไทย เมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงทราบว่าจะต้องเสด็จไปประทับที่เมืองโลซานน์ ซึ่งเป็นเมืองที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส ทรงหาครูมาสอนที่วังสระปทุม สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงระลึกถึงอดีตครั้งนั้นว่า **“ไม่ได้เรียนอะไรมาก เพราะแทนที่จะเรียน ก็เอาสีน้ำมาเขียนหน้าอาจารย์แบบอินเดียแดง”**

เมื่อเสด็จไปถึงสวิตเซอร์แลนด์แล้ว จึงต้องทรงเรียนภาษาฝรั่งเศสกับครูพิเศษอยู่ ๒ เดือน ก่อนที่จะทรงไปเข้าเรียนระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนเมียร์มองต์ (Miremont) ในเมืองโลซานน์ ตอนแรกยังทรงทำการบ้านเองไม่ได้ จึงต้องให้ครูคนหนึ่งโรงเรียนนั้นมาช่วยภาษาฝรั่งเศสของพระองค์จึงค่อย ๆ ดีขึ้น ๆ

เมื่อเสด็จไปถึงสวิตเซอร์แลนด์ใหม่ ๆ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระอนุชา ทรงพูดภาษาไทยด้วยกัน แต่เมื่อทรงพูดภาษาฝรั่งเศสได้คล่องแล้ว ก็ทรงพูดภาษาฝรั่งเศสด้วยกัน แต่จะทรงพูดไทยกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อเจริญพระชันษา เขียนได้คล่อง ทั้งสามพระองค์พี่น้องก็ทรงเขียนถึงกันเป็นภาษาฝรั่งเศสด้วย

ในปี ๒๔๗๘ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนมัธยมสตรีประจำเมืองโลซานน์ (l'École supérieure de jeunes filles de la Ville de Lausanne) ซึ่งเป็นของรัฐบาล ได้ทรงศึกษาภาษาเยอรมันและภาษาละติน ทรงเรียนอยู่ระยะหนึ่ง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีก็ทรงให้ย้ายไปอยู่โรงเรียนประจำที่เมืองเจนีวา เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นโรงเรียนนานาชาติ ชื่อว่า International School of Geneva เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษามีนักเรียนทั้งชายและหญิง มาจากหลาย ๆ ชาติ ที่โรงเรียนนี้ได้ทรงเรียนและใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น

ในการสอบไล่เลื่อนชั้นแต่ละปีทรงทำคะแนนได้ผลงดงาม ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ ทรงสอบผ่านชั้นสุดท้าย เทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ดีเยี่ยมเป็นที่ ๑ ของโรงเรียน และเป็นที่ ๓ ของสวิตเซอร์แลนด์





ส่วนหนึ่งของหนังสือนิทานสำหรับเด็กที่ทรงแปล





การเปลี่ยนแปลงในครอบครัวของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระธิดา และพระโอรสทั้งสองพระองค์เกิดขึ้น เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกาศสละราชสมบัติ ณ กาลนั้น คณะรัฐบาลได้กราบบังคมทูล พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดลเสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ในครอบครัวของพระองค์ ทั้งนี้ เป็นไปตามประเพณีและวัฒนธรรมของไทยที่ต้องจัดถวายที่ประทับ เพื่อให้สมเด็จพระเกียรติยศของพระราชวงศ์ที่เป็นพระมหากษัตริย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงนำพระโอรสและพระธิดา ไปประทับยังบ้านใหม่ชื่อ “วิลล่าวัฒนา” (Villa Vadhana) เมืองพูยียี (Pully)อยู่นอกเมืองโลซานน์

วิลล่าวัฒนาในหน้าหนาว ณ เมืองพูยียี
นอกเมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์



ทรงร่วมสร้างสรรค์และใช้สื่อการเรียนรู้

ด้วยทรงผ่านประสบการณ์การศึกษาในระดับโรงเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งทรงมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จากการศึกษาด้วยพระองค์เอง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงทรงตระหนักถึงความสำคัญ ของทักษะการอ่านของเด็กในวัยเรียน เมื่อเสด็จมาประทับประเทศไทย จึงทรงอุทิศพระองค์เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านของเด็กไทย

พระองค์ได้รับการปลูกฝังพระนิสัยรักการอ่านมาแต่ทรงพระเยาว์ทั้งในโรงเรียนและในเวลาว่างจนเป็นพระนิสัยส่วนพระองค์ ทรงเชื่อว่าการอ่านเป็นประตูสู่โลกกว้างทางปัญญา เป็นพื้นฐานของการคิดวิเคราะห์ หากสามารถอ่านภาษาไทยควบคู่ไปกับภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาษาใดก็ตาม โลกทัศน์ของผู้อ่านจะกว้างไกลและเป็นคุณสมบัติการคิดวิเคราะห์ในอนาคต

พระองค์ได้โดยเสด็จสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไปในพื้นที่ทุรกันดารภายหลังการก่อตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แห่งแรก ใน พ.ศ. ๒๕๑๙ และการก่อตั้งมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ใน พ.ศ. ๒๕๑๒ ทรงพบว่า นักเรียนจำนวนไม่น้อยยังอ่านหนังสือไม่ออก ยังเขียนหนังสือไม่ได้ ระดับประถมศึกษาที่พออ่านเขียนได้ก็เน้นการท่องจำตามตำรา มากกว่าการใช้ความคิด และในบางจังหวัด บางภาคเด็กเล็กพูดได้แต่ภาษาท้องถิ่น เมื่อเข้าโรงเรียนต้องเรียนภาษาไทยอีกภาษาหนึ่ง ก็รู้สึกว่ายาก และต้องใช้เวลานาน จึงมีพระดำริว่า การที่จะช่วยให้การเรียนการสอนชั้นเด็กก่อนวัยเริ่มเรียนและชั้นประถมศึกษาได้ผลดีขึ้น ได้นั้น การจัดทำอุปกรณ์การสอนเป็นเรื่องสำคัญที่จะเสริมให้เกิดความสนใจในตำราเรียน และเสริมสร้างทักษะความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิด เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยการลงมือและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

สื่อการเรียนการสอนที่ทรงสนพระทัยและร่วมพัฒนา คือ สื่อการสอนเสริมทักษะภาษาไทย ได้แก่ ชุดเกมไปโรงเรียน ชุดเกม บัตรอักษรสามหมู่ และชุดเกมบัตรต่อภาพ ซึ่งแต่ละชุดการสอนนั้นมีจุดประสงค์ในการเสริมทักษะการเรียนรู้ที่ต่างกัน ได้แก่ ทักษะ การอ่านเบื้องต้น ซึ่งเกมไปโรงเรียนมีได้มีจุดประสงค์สอนการอ่านหากแต่เป็นการฝึกให้เด็ก “อ่านได้ - อ่านเป็น”

เกมชุด “ไปโรงเรียน” เพื่อเสริมทักษะการอ่าน ทำด้วยแผ่นกระดาษขนาดประมาณ ๔๐ x ๕๐ เซนติเมตร รอบ ๆ กระดาษแผ่นนี้ จะแบ่งเนื้อที่กระดาษออกเป็นช่องเล็ก ๆ บรรจุภาพหรือข้อความต่าง ๆ โดยรอบ อ่านได้เพียงด้านเดียว ทรงให้ข้อคิดต่อผู้จัดทำเกมนี้ว่า **“เด็กที่หนึ่งตรงข้ามอ่านไม่ได้เพราะต้องอ่านกลับหัว ให้ปรับปรุงแก้ไขอักษรข้อความอีกด้านเพื่อให้เด็กอ่านสะดวกทั้งสองด้าน”** เกมนี้มี อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นที่สำคัญ คือ เบี้ยพลาสติกราคาถูก ๕ สีต่าง ๆ กัน สำหรับผู้เล่น ๕ คน บัตรตัวเลขทำด้วยกระดาษธรรมดา ซึ่งอาจจะเขียนตัวเลขด้วยสีโปสเตอร์สวย ๆ หรือจะใช้ตรายางประทับตัวเลขก็ได้ เรื่องการใช้บัตรตัวเลขกำหนดตาเดินนั้น ทรงอธิบาย ในบทสัมภาษณ์ในสารพัฒนาหลักสูตร ว่า **“บัตรตัวเลขนี้ใช้แทนลูกเต๋าเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ส่งเสริมการพนัน”** ตัวเลขที่ปรากฏหน้าบัตร จะมีเพียงเลข ๑ ถึง ๖ เหมือนหน้าลูกเต๋า จะมีบัตรตัวเลขละ ๘ ใบ เช่น บัตรเลข ๕ มี ๘ ใบ เป็นต้น บัตรตัวเลขนี้ต้องสลับไม่ให้ตัวเลขเรียงกัน วางไว้ในช่องสำหรับวางบัตรตัวเลขหรืออาจวางไว้ที่มุมใดมุมหนึ่งก็ได้

ในการเล่นเกมนี้นักเรียนต้องเปิดบัตรตัวเลขทีละใบ แล้วให้ผู้เล่นหว่านจะเริ่มที่ไหน ซึ่งจุดเริ่มต้นจะเริ่มที่ช่องที่เขียนคำว่า “เริ่มต้น” เมื่อทรงทดลองเกมนี้ ทรงพบว่าบางแห่งเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก็อ่านคำว่า “เริ่ม” ไม่ออก ทรงให้ปรับปรุงเป็นคำว่า “ไป” และมีสัญลักษณ์ลูกศร ชี้ทิศทางที่จะเดิน และกำหนดช่องนั้นว่าเป็นเลข ๐ ด้วย จากจุดเริ่มต้น เมื่อเปิดบัตรตัวเลขแล้วก็จะเดินเบี้ยไปที่ละช่อง ๆ ตามจำนวนตัวเลข ที่เปิดได้ เช่น ถ้าเปิดได้ ๓ ก็ต้องเดิน ๑-๒-๓ เมื่อไปหยุดที่ช่องใด ผู้เล่นจะต้องอ่านคำหรือข้อความในช่องที่หยุดอยู่ด้วย ทรงให้ข้อสังเกต เกี่ยวกับทักษะในการอ่านของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ว่า **“เคยอ่านแต่ในหนังสือ พอมาเห็นแผ่นเกมนี้ก็กลับอ่านไม่ออก แต่เด็กเก่ง ๆ ก็อ่านได้ เด็กที่ไม่เก่งบางที บอกว่าอ่านไม่ได้ ๆ คือไม่พยายามด้วยซ้ำไป”**



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงนำชุดสื่อการสอนวิชาภาษาไทยชุด “ไปโรงเรียน” ที่จัดทำโดยนางสาวมาลินี สาคริก สมาชิกมูลนิธิสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (ส.ส.อ.ท.) ซึ่งได้ทูลเกล้าฯ ถวายต้นแบบเพื่อทอดพระเนตร และกราบทูลขอให้หาทางนำสื่อการสอนชุดนี้ทดลองใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในทุกภาคของประเทศ มีพระดำริว่า “ก็เห็นว่าน่าสนใจ มีประโยชน์ จึงรับเอาไปทำให้” ทรงนำชุดสื่อการสอนที่จัดทำขึ้นดังกล่าวไปสาธิตและทดลองแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนห่างไกลการคมนาคม และโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดน ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี รวมทั้งสิ้น ๓๐ แห่ง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก็ทรงสนพระทัยในสื่อการสอน และบางครั้งทรงร่วมสังเกตในการสาธิตเกมแก่เด็กด้วย

ทรงสรุปถึงเกมชุดไปโรงเรียนว่า เป็นเกมเสริมการอ่าน ไม่ใช่เกมสอนการอ่าน เป็นเกมที่ทดสอบว่าอ่านได้ - อ่านได้จริง ๆ ผู้เล่นจะต้องอ่านหนังสือได้ นอกจากนี้ เกมนี้ยังเร้าอารมณ์ เชิญชวนให้ตื่นเต้นดีใจในการเล่นเมื่อเดินครบรอบ และสนุกสนานเพลิดเพลินกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้รู้หน้าบ้าง ถอยหลังบ้าง มีรับสั่งว่า

“เกมนี้ดี ถ้าไม่เห็นว่าเป็นสิ่งเสียเวลาทีละ ๓ ชั่วโมงไปทุกจังหวัดในการทดลอง สิ่งที่สำคัญคือ ช่วยเสริมช่วยให้สนุก ทำให้เด็กอยากเล่นสนุกจริง ๆ เวลาเด็กเล่นแล้วก็สอนได้หลายอย่าง สอนให้มีระเบียบ วางช่องให้เรียบร้อย สอนให้นับให้ถูกต้อง บางทีถอย เด็กก็จะเดินไปข้างหน้า บางทีก็นับไม่ถูก มีเด็กอยู่คนหนึ่งทำข้อสอบได้ ๑๐ ส่วน ๑๐ ใช้เวลาน้อยมาก พอเล่นเกมเปิดได้ ๕ เวลาเดินเบี้ยวแกก็นับ ๑-๒-๓ แล้วหยุด พอเปิดได้ ๖ แกก็นับ ๑-๒-๓ หยุด แกไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขกับการเดินเบี้ยว แกก็เดินของแก ๓ ช่องอยู่นั่นแหละ จนเล่นเกือบจะจบเกม แกถึงเข้าใจว่า ๕ นี่ คือต้องเดินไป ๕ ช่อง”

ส่วนเด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กเพิ่งเข้าโรงเรียน เกมอีกชุดหนึ่ง คือ เกมบัตรอักษร ซึ่งเป็นการเสริมทักษะภาษาไทย สำหรับช่วยเด็กที่เข้าโรงเรียนใหม่ ๆ ที่ยังไม่รู้จักตัวอักษรเลย ให้รู้จักตัวอักษรที่ใช้อ่านได้เร็วที่สุด ทรงเข้าพระทัยถึงความยากลำบากในการจดจำอักษรภาษาไทย ซึ่งมีพยัญชนะและสระจำนวนมาก มีวรรณยุกต์ ๔ รูป ๕ เสียง ทั้งยังมีตัวสะกดการันต์ของคำที่มีความหมายและที่มาจากภาษาอื่น ๆ เช่น บาลี สันสกฤต เกมบัตรอักษรที่มูลนิธิ ส.ส.อ.ท. จัดทำถวายเป็นบัตรอักษร ๔๔ ตัว และบัตรภาพคู่กับตัวอักษรอีก ๔๔ บัตร รวมทั้งสิ้น ๘๘ บัตร ใช้ภาพโปสเตอร์ ก ไข่ และภาพที่มีชายอยู่ทั่วไป เมื่อทรงนำไปสาธิตทดลองพร้อมกับเกมไปโรงเรียน ทรงพบว่าต้องใช้เวลาเนิ่นนานไปในการเล่นแต่ละครั้ง เนื่องจากเด็กจำตัวอักษรไม่ค่อยจะได้เพราะเพิ่งเริ่มเรียน และบัตรมี ๘๘ บัตรจำนวนมากเกินไป จึงได้พระราชทานคำแนะนำต่อสมาชิก ส.ส.อ.ท. ว่าควรคัดเลือกตัวอักษรบางตัวซึ่งไม่มีที่ใช้ เช่น ข-ขวด และ ค-คน รวมทั้งตัวอักษรที่มีได้มีใช้ในบทเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ แยกออกมาพักไว้ก่อน ทั้งนี้เพื่อลดจำนวนบัตรให้น้อยลงพอเหมาะกับการเล่นเกม และเพื่อเด็กฝึกเฉพาะตัวอักษรที่จำเป็นต้องรู้ และใช้อ่านตรงตามบทเรียนก่อน ต่อเมื่ออ่านได้และเรียนสูงขึ้นไปแล้ว จึงให้เรียนรู้ตัวพยัญชนะเพิ่มขึ้นตามลำดับจนครบทั้ง ๔๔ ตัว

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ไม่เพียงแต่ทรงสาธิตเกมสื่อการเรียนการสอนที่มูลนิธิ ส.ส.อ.ท. จัดทำถวายเท่านั้น หากยังทรงคิดค้นแบบสื่อการสอนพระราชทานให้มูลนิธิจัดทำด้วย ได้แก่



๑) เกมต่อบัตร ภาพ-คำ ระดับอนุบาล

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เสด็จไปทรงเยี่ยมโรงเรียนอนุบาลในค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ในการนี้ได้ทรงเตรียมเกมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ๆ ในระดับอนุบาล โดยทรงคัดเลือกคำในบทที่ ๑ - ๑๐ ในหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษา ๑ เล่ม ๑ ที่มีตัวอักษรและสระประสมกันอ่านได้ง่าย ๆ และมีความหมายตรงกับภาพจำนวน ๑๐ คำชุดหนึ่ง และอีกชุดหนึ่ง ๒๔ คำ ทรงเลือกตัวอักษรที่เด็กจะออกเสียงได้ง่าย และสระเสียงยาวเพียง ๓ สระ คือ สระ อา อุ อี เช่น คำว่า ตา กา ปา ตา นา ปู ู ดู ดี มี ดี ฯลฯ ในการเขียนประกอบคำที่เป็นคำนาม เช่น กา ตา ปู ู เด็ก ๆ ก็พอจะเข้าใจได้ง่าย และคำที่เป็นกริยา เช่น ปา ดู ดี มี เป็นต้น

๒) เกมต่อบัตร ภาพ-คำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

เกมชุดนี้มีพระประสงค์ให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เสริมทักษะการอ่านเป็นคำโดยใช้ภาพเป็นสื่อ ทรงเลือกคำที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวซึ่งเขียนเป็นภาพได้ชัดเจน เช่น ภาพหลังคา ทรงแนะนำให้ใช้ภาพหลังคาบ้านธรรมดา ไม่ให้ใช้ภาพหลังคาทรงไทย เพราะดูเหมือนศาลา ต่อมาได้ทรงเลือกคำจากหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งเล่ม ๑ และเล่ม ๒ และคำใกล้เคียง พระราชนิพนธ์ ส.ส.อ.ท. จัดทำเป็นเกมต่อบัตร ภาพ-คำ อีก ๑๐๐ คำ แบ่งเป็นกลุ่ม จากหนังสือเรียนเล่ม ๑ และเล่ม ๒ กลุ่มละ ๕๐ คำ ในกลุ่มคำเหล่านี้ทรงเล่นที่มีเสียงใกล้เคียงกัน เช่น เสือ-เสือ-เสือ กลอง-กลอง-กลอง ฯลฯ

๓) เกมต่อบัตร อักษร-ภาพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

เกมชุดนี้มีพระประสงค์จะให้หนังสือช่วยเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในชนบทที่ไม่เคยรู้จักตัวอักษรมาก่อนเลยให้สามารถเรียนรู้ตัวอักษรได้เร็วขึ้น เพราะเกมนี้เป็นการเล่นที่สนุกและได้ประโยชน์ฝึกความคิดความจำต่อเนื่องกันระหว่างตัวอักษรและภาพ ตั้งแต่บัตรลำดับที่ ๑ - ๓๒ เช่น บัตรลำดับที่ ๑ มีตัวอักษร ก และภาพนิ่ง บัตรลำดับที่ ๒ จะมีตัวอักษร ฉ และภาพ เฒ่า บัตรลำดับที่ ๓ ก็จะมีอักษร ต และภาพ หนู ต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงบัตรลำดับที่ ๓๒ จะมีตัวอักษร ห และภาพ ไก่ ซึ่งวนมาต่อได้ด้วย บัตรลำดับที่ ๑ ซึ่งมีตัวอักษร ก และภาพหนึ่งอีกทีหนึ่ง เกมต่อบัตร อักษร-ภาพ ชุดนี้ไม่ว่าจะเริ่มต้นด้วยบัตรใดก็ตาม จะสามารถเล่นต่อไปได้จนครบวงจรทั้ง ๓๒ บัตร และยังอาจใช้วิธีการเล่นต่อได้ทั้ง ๒ ทาง คือ ถ้าต่อไปทางด้านขวา ก็หาตัวอักษรมาต่อกับภาพ หรือถ้าต่อมาทางด้านซ้าย ก็หาภาพมาต่อกับตัวอักษร การจะเลือกต่อไปทางใดก็แล้วแต่จะกำหนด แต่ควรต่อไปทางเดียวกันในการเล่นแต่ละครั้ง

๔) เกมต่อบัตรคณิตศาสตร์ ระดับอนุบาล

เกมต่อบัตรคณิตศาสตร์ชุดนี้ทรงให้มูลนิธิ ส.ส.อ.ท. จัดทำ เพื่อทดลองสาธิตที่โรงเรียนอนุบาลค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา มูลนิธิ ส.ส.อ.ท. ได้จัดทำถวายเป็นตัวเลขไทยชุดหนึ่ง และเลขอารบิกชุดหนึ่ง มีขนาดตัวเลขโตเห็นได้ชัดเจน ระบายสีสวยงาม ใช้เล่นเกมต่อบัตรระหว่างตัวเลข ๑ ถึงเลข ๐ และมีภาพซึ่งนับจำนวนได้ เท่ากับตัวเลขเด็กหัดนับ และนำบัตรมาต่อกันได้ครบเป็นวงจรเดียวตามหลักการของพระองค์ ดังนั้นเกมชุดนี้จะวางบัตรใดบัตรหนึ่งเป็นบัตรแรกได้ทั้งนั้น เช่นเดียวกับเกมต่อบัตรคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๕) เกมต่อบัตรคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

เกมบัตรคณิตศาสตร์ชุดนี้ทรงให้จัดทำเพื่อใช้เล่นเสริมทักษะการบวกลบเลขระหว่างเลข ๑ ถึงเลข ๑๐ การจัดทำเกมชุดนี้ใช้หลักการต่อบัตรให้สามารถต่อกันได้ จนครบเป็นวงจรเดียวกัน โดยเลขจำนวนหนึ่งจะมีบัตรที่ผลลัพธ์เหมือนกัน ๔ บัตร ฉะนั้นเลข ๑ ถึง ๑๐ จึงมีบัตรรวมกัน ๔๐ บัตร และจะสามารถใช้บัตรใดบัตรหนึ่งเป็นบัตรเริ่มต้นก็ได้



นอกจากทรงคิดแบบสื่อการสอนช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยและคณิตศาสตร์เบื้องต้นแล้ว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ยังมีพระดำริให้มูลนิธิ ส.ส.อ.ท. จัดทำเกมเสริมประสบการณ์ชีวิตด้านคณิตศาสตร์ ด้านการงานและพื้นฐานอาชีพ และด้านสังคมศึกษา อีกทั้งทรงเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ทรงประสบพบเห็นและพระราชทานข้อมูลเหล่านั้น แก่มูลนิธิ ส.ส.อ.ท. เพื่อนำไปจัดทำต้นแบบอุปกรณ์การสอนเพื่อการทดลองผล รวมทั้งทรงมีพระเมตตาพระราชทานทุนสร้างสื่อการสอนให้แก่ มูลนิธิ ส.ส.อ.ท. สำหรับใช้ในการดำเนินงานด้วย

ในระหว่างการทดลองเกมทรงพบว่าพื้นฐานความรู้ระหว่างเด็กระดับประถมศึกษาในต่างจังหวัดไม่เท่าเทียมกับเด็กนักเรียนในกรุงเทพฯ ทรงปรารถนาถึงระดับพื้นฐานของนักเรียนว่า

“เด็กต่างจังหวัดนี้พอเข้าเรียนก็เรียน ป.๑ เลย เขาไม่ได้เรียนอนุบาล เมื่อเข้า ป.๑ ใหม่ ๆ ต้องเสียเวลาหัดอ่านหนังสืออีกนานเป็นสิ่งที่ยาก ไม่เหมือนโรงเรียนในกรุงเทพฯ ซึ่งพอขึ้น ป.๑ จากอนุบาล อ่านหนังสือออกแล้ว ป.๑ เหมือนกันแต่ไม่เท่ากันเลย เรียนในกรุงเทพฯ จะได้กำไรมากกว่า ทางใต้ยังต้องเรียนอีกภาษา ไม่ได้พูดภาษาไทย แต่ในที่สุดปลายปียังต้องจบเล่มเท่ากัน”

“ผู้ใช้จะต้องเข้าใจ จะต้องดูให้ตีว่าเกมนี้มีความมุ่งหมายอย่างไร เป็นการเสริมไม่ใช่ว่าการสอน เสริมให้เด็กมีแรงจูงใจอยากจะเล่น อยากจะสนุก ก็เลยทำให้อยากจะอ่านได้มากขึ้น การเล่นเกมทำให้ได้ซ้อมการอ่านบ่อยขึ้น ครูคงจะเห็นว่าเด็กดีขึ้นเพราะได้อ่านมาก ๆ เข้า แต่ครูต้องเข้าใจว่าเป็นการเสริมไม่ใช่สอน ถ้าสอนก็ต้องสอนข้างนอก หรือเวลาสอนถ้าเด็กอ่านไม่ออกก็ต้องสอนว่า จะให้เด็กทำอย่างไร อ่านอย่างไร ผสมตัวอย่างไร ถ้าเด็กอ่านไม่ได้ก็ไม่ต้องสอน นอกจากอ่านผิดอ่านถูกก็ชี้แนะ และครูต้องดูให้ตีว่าเด็กมีระเบียบหรือไม่ การวางของก็ควรสอนให้เด็กมีระเบียบด้วย เกมนี้ช่วยให้เห็นนิสัยของเด็ก เด็กบางคนมีระเบียบมาก บางคนวางตัวเป็นตำรวจสนาม คอยดูว่าเด็กอีกคนวางหรือเดินถูกไหม”



บัตรเกมเสริมทักษะคณิตศาสตร์



ต้นแบบเกมทักษะตามพระดำริ





สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ไปทรงเยี่ยมราษฎร
บ้านเปียน อำเภอสบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖
ซึ่งพระองค์ได้ทรงนำเกมเสริมทักษะฯ
ให้นักเรียนในพื้นที่ได้ทดลองเล่น



ในการเสด็จพระราชดำเนินแต่ละครั้ง
ทรงใช้เวลากับเด็กประถมศึกษา
ประมาณ ๔ - ๕ คน นั่งล้อมวงกัน
ประกอบกิจกรรมในรูปแบบของการเล่นเกม
จนเป็นที่ชินตาแก่ผู้ตามเสด็จ





สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านหนองแคราย ตำบลโคกกระชาย อำเภอดงเจริญ จังหวัดนครราชสีมา
เสร็จแล้ว เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
ในโอกาสนี้ ทอดพระเนตรการเล่นเกมส์รันทัดของนักเรียน

ทรงส่งเสริมการศึกษาเพื่อปวงชน

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระทัยรักในความเป็นครู และทรงเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาว่า เป็นการสร้างและพัฒนาคนให้ประเทศชาติ ทรงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพื่อปวงชนที่ครอบคลุมผู้คนทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มเด็กพิเศษ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ที่ทำงานในวิชาชีพต่าง ๆ และกลุ่มผู้สูงอายุ โดยจะกล่าวเฉพาะในกลุ่มเด็กพิเศษ พระกรณียกิจเหล่านี้เริ่มขึ้นนับตั้งแต่เสด็จกลับมาประทับประเทศไทยเป็นการถาวร ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ และดำเนินมาตลอดพระชนม์ชีพ ถือได้ว่าทรงริเริ่มงานด้านการศึกษาเพื่อปวงชนมาก่อนที่จะเกิดข้อตกลงปฏิญญาจอมเทียน ซึ่งเป็นการประชุมระดับโลกของประเทศสมาชิกองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) เรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All) ที่หาดจอมเทียน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยทุกประเทศเห็นพ้องกันว่าการศึกษาเป็นสิทธิอันพึงมีของประชากรโลกเพราะการศึกษาจะพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนและสังคมโลกอย่างเข้มแข็ง จึงกล่าวได้ว่าทรงเป็นครูและนักการศึกษาผู้สร้าง “ทุนมนุษย์” และ “ทุนทางสังคม” ให้แก่ประเทศไทย ทำให้ผู้คนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อันเป็นการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ผลงานอันเนื่องมาจากพระกรณียกิจเหล่านี้ยังคงสืบสานการดำเนินงานต่อเนื่องมาจวบจนทุกวันนี้

กลุ่มเด็กพิเศษหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการดูแลด้วยวิธีการที่มากกว่าเด็กทั่ว ๆ ไปจนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง ทรงให้ความช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และส่งเสริมวิชาการด้านต่าง ๆ จนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด เด็กพิเศษที่ทรงช่วยเหลือด้านการศึกษา มี ๓ กลุ่ม คือ เด็กด้อยโอกาส เด็กออทิสติก และเด็กอัจฉริยะ

เด็กด้อยโอกาส

เด็กด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก เนื่องจากประสบปัญหาต่าง ๆ มีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป ขาดโอกาสที่เข้ารับบริการทางการศึกษา หรือได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยและสามารถบรรลุศักยภาพขั้นสูงสุด ในกลุ่มเด็กด้อยโอกาสนั้นทรงเน้นการดูแลช่วยเหลือเด็กในถิ่นทุรกันดารห่างไกลการคมนาคม มีทั้งเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อย อาศัยอยู่บนภูเขาและแถบชายแดน เด็กยากจน เด็กกำพร้าอนาถา เนื่องจากบิดามารดาเสียชีวิตหรือทุพพลภาพอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ พระกรณียกิจปรากฏ ดังนี้



พระราชทานทรัพย์สร้างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

การสร้างโรงเรียนในท้องถื่นทุรกันดารและชายแดน เป็นบทบาทของหน่วยตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สร้างขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ทำหน้าที่เบ็ดเสร็จทั้งการรบอย่างทหารในลักษณะชุดรบขนาดเล็ก การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างตำรวจ และทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาประชาชนได้อย่างพลเรือน เมื่อหน่วยตำรวจตระเวนชายแดนเข้าไปในท้องถื่นทุรกันดารห่างไกลการคมนาคมซึ่งเป็นหมู่บ้านในป่า บนภูเขาสูง และแถบชายแดน ได้พบเห็นประชาชนเดือดร้อนเรื่องการทำมาหากิน ประสบปัญหาความยากจน ปัญหาความเจ็บไข้ได้ป่วย และยังพบว่าผู้คนส่วนใหญ่พูดภาษาถิ่น ไม่มีใครพูดภาษาไทยได้ อีกทั้งมีเด็กจำนวนมากไม่รู้หนังสือ และไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ สภาพเช่นนี้อาจกระทบความมั่นคงของประเทศได้ ดังนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับด้านการศึกษา หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้ริเริ่มตั้งโรงเรียนขึ้นมาครั้งแรกเมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่หมู่บ้านดอนมหวัน อำเภอยะรังของ จังหวัดเขมรราช ใช้ชื่อว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบารุงที่ ๑ ให้เด็ก ๆ ลูกหลานชาวไทยภูเขาและราษฎรในท้องถื่นทุรกันดารได้เรียนรู้หนังสือ รู้ภาษา และขนบธรรมเนียมของทางราชการไทย เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความไว้วางใจกันให้เกิดขึ้นอันเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่ถาวร นับจากนั้นมาจึงมีการตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในท้องถื่นทุรกันดารเพิ่มมากขึ้น

นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการสร้างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นอีกหลายแห่ง เมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จกลับมาประทับที่ประเทศไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้นมา เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในต่างจังหวัด ทรงสนพระทัยกิจการโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดนอย่างมาก ซึ่งกำลังรณรงค์ต่อสู้ความไม่รู้หนังสือของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สร้างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นในท้องถื่นทุรกันดารทั่วประเทศ รวมจำนวนถึง ๒๙ แห่ง



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสนพระทัยในบทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ทำให้เด็กในถิ่นทุรกันดารได้มีโอกาสเรียนหนังสือในระดับขั้นพื้นฐาน ประกอบกับเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ประกาศให้วันที่ ๘ กันยายนของทุกปี เป็นวันระลึกปีสากลแห่งการรู้หนังสือ และเรียกร้องให้ทุกประเทศและทุก ๆ คนในสังคมตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องระดมสรรพกำลังแก้ไขปัญหาคือความไม่รู้หนังสือของประชากรในประเทศ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงพระราชทานเงินส่วนพระองค์ช่วยก่อสร้างอาคารเรียนถาวรทดแทนอาคารเรียนชั่วคราวในโรงเรียนของหน่วยตำรวจตระเวนชายแดน ดังนี้



๑) โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา ๑ ที่อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้พระราชทานเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท ก่อสร้างอาคารเรียนใหม่มีห้องเรียนจำนวน ๓ ห้อง ทดแทนอาคารเรียนชั่วคราวที่ชำรุดตำรวจ สุวัฒน์ ประชุมพร ผู้บังคับหมวดตระเวนชายแดนที่ ๖๐๗ ตำบลนาบัว เป็นผู้อำนวยการก่อสร้างร่วมกับผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายเกย สอนศรี และราษฎรหมู่ ๑๑ บ้านร่องกอก ตำบลนาบัว และราษฎรหมู่ ๑๐ ตำบลนครไทย อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ได้มอบที่ดินจำนวน ๗ ไร่ ให้เป็นที่ก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้นสอนเด็ก เปิดสอนเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ มีนักเรียนเรียนอยู่รวมทั้งสิ้น ๓๖ คน

เมื่อโรงเรียนนี้ได้อาคารเรียนถาวรแล้ว สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารเรียน เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๙ พร้อมกับพระราชทานนามโรงเรียนว่า “โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา ๑” ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๕ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้เสด็จมาทรงเยี่ยมโรงเรียนแห่งนี้ ปัจจุบันโรงเรียนทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และโอนเป็นโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก



๒) โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา ๒ บ้านดงเกษม ตำบลนาแสง อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยราษฎรบ้านดงเกษมได้ช่วยกันจัดหาสถานที่สร้างอาคารเรียนชั่วคราว ดำเนินการสอนโดยตำรวจตระเวนชายแดน ตั้งชื่อว่า โรงเรียนเสนีย์รัตนยุท ใน พ.ศ. ๒๕๑๐ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ๒๐,๐๐๐ บาท ให้ก่อสร้างอาคารไม้ทดแทนจนแล้วเสร็จ ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครั้นดำรงพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ มาทรงเปิดและพระราชทานชื่อใหม่ว่า “โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา ๒” ปัจจุบันทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

๓) โรงเรียนนรารั้วพัฒนา หมู่ที่ ๗ บ้านโคกรัก ตำบลโกรกแก้ว อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์ให้กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๓ และกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๑ อำเภอนางรอง ดำเนินการก่อสร้างโรงเรียนแห่งนี้ และได้พระราชทานนามโรงเรียนว่า “โรงเรียนนรารั้วพัฒนา” และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์ เปิดสอนชั้นประถมศึกษา เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ต่อมาได้โอนมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

๔) โรงเรียนเฉลิมราษฎร์บำรุง ตำบลนาดี อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เป็นโรงเรียนในเขตตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๑๖ ที่ร่วมกันปลูกสร้างอาคารเรียนชั่วคราวโดยได้รับความสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ ตั้งชื่อว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยลาด เปิดสอนเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๙ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๒๖ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท เพื่อซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารเรียนทำเป็นอาคารถาวร ๓ ห้องเรียน สร้างบ้านพักครู ๒ ห้องนอน ๑ หลัง ห้องน้ำ ๒ ห้อง และเสาธงสูง ๕ เมตร ๑ ต้น และเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ จึงขออนุมัติสังกัดเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิมราษฎร์บำรุง โรงเรียนแห่งนี้เปิดสอน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๔ จนถึงปัจจุบัน



ทรงสนับสนุนการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา

พระกรณียกิจในการสนับสนุนให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ เพื่อผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์นั้น เป็นการสืบสานงานในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ด้อยโอกาสในท้องถิ่นทุรกันดารทั้งทางด้านสาธารณสุขและด้านการศึกษา สำหรับด้านการศึกษาทรงให้ความช่วยเหลือผ่านศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ใน พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อรำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ศศช. ได้ขอรับพระราชทานชื่อจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร นามพระราชทานใหม่คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” เมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต กิจการต่าง ๆ ได้ดำเนินไปภายใต้พระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และรับการสนับสนุนการดำเนินงานจาก “ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้า” โดยมีชื่อว่า “โครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้า”

กิจกรรมการสนับสนุนและการพัฒนาด้านการศึกษาที่โครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้าได้ดำเนินมานั้น พบว่านักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ จากศูนย์นี้ ส่วนใหญ่จะเป็นชาวไทยภูเขาที่ด้อยโอกาสและยังขาดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ประกอบกับรัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับจากระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ มาถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้นเพื่อเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาและยกระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนบนพื้นที่สูง และสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ทรงต้องการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในถิ่นทุรกันดาร นายบุญธวัช มหารวรรณ ประธานอำนวยการโครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้าได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และกราบทูลเรื่องดังกล่าว ทรงสนับสนุนและส่งเสริมให้แสวงหารูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน พร้อมกับส่งเสริมการพัฒนาและการสร้างผู้นำชุมชนของตนเองได้อย่างยั่งยืน ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ โครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้า องค์การบริหารส่วนตำบลช้างเคื่อง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และกรมการศึกษานอกโรงเรียน รวม ๓ หน่วยงานจึงได้ลงนามในข้อตกลงความร่วมมือกันจัดทำโครงการนำร่องจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนผู้ด้อยโอกาสที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ระยะเวลานำร่อง ๕ ปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๗ และจัดตั้งสถานศึกษาพิเศษขึ้นใช้เป็นสถานศึกษาและพัฒนากิจการศึกษานอกระบบใหม่ที่สอดคล้องกับพระปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และฝึกความเป็นผู้นำเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงไปพร้อม ๆ กับจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนและครูผู้สอนพักอาศัยในชุมชนในลักษณะพักประจำ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกลับไปเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนของตนเองในด้านต่าง ๆ โดยเรียกสถานศึกษาแห่งนี้ว่า ชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระเจ้า” สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จไปทรงเปิดชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระเจ้า” อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีพระดำรัสความตอนหนึ่งว่า



“...จึงขอให้คณะกรรมการทุกท่านตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้ตระหนักถึงการพัฒนาการศึกษา
ที่มีได้มุ่งหวังแต่เพียงปริมาณเท่านั้น หากให้คำนึงถึงคุณภาพของชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่
ของชุมชนในท้องถิ่น สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้สำหรับชุมชนของตนเองเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้น
การพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน...”

โครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณพระปณิธานของพระสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในการดูแลศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์สิ้นพระชนม์แล้ว เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระกรณียกิจทั้งหลาย
ที่ทรงห่วงใยการศึกษาของผู้ยากไร้ในถิ่นทุรกันดาร และทรงใส่พระทัยในทุกข์สุขของครู โครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” ใน พ.ศ. ๒๕๕๒

พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ตั้งมูลนิธิโรงเรียนนันทบุรีวิทยาในพระอุปถัมภ์ฯ

โรงเรียนนันทบุรีวิทยา ตั้งอยู่ที่วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร (เดิมชื่อ วัดช้างค้ำ) ถนนสุริยพงษ์ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ปัจจุบันเป็นโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เปิดสอนสำหรับพระภิกษุสามเณร ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๑ - ๖ แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา เขต ๖ สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

ระยะทางจากวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารไปตามถนนน่าน - พะเยา
๒.๘ กิโลเมตร มีโรงเรียนหนึ่ง ตั้งอยู่ที่บ้านปางค่า ตำบลไชยสถาน ชื่อ
โรงเรียนนันทบุรีวิทยา ในพระบรมราชานุเคราะห์ เปิดการเรียนการ
สอนสำหรับนักเรียนพระวราสหายหญิงทั่วไป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖
ปัจจุบันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาน่าน สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน





ชื่อ **โรงเรียนนันทบุรีวิทยา** โรงเรียนหนึ่งอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ จึงระบุไว้ท้ายชื่อโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ทั้งสองโรงเรียนได้รับพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ จากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตลอดจนการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

ประวัติของโรงเรียนนันทบุรีวิทยาทั้งสองแห่งนั้น เมื่อมีการย้ายโรงเรียนประจำจังหวัดน่าน ชื่อ “โรงเรียนสุริยานุเคราะห์” หรือต่อมาชื่อ “โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร” ออกจากบริเวณวัดช้างค้ำไปตั้งยังแห่งใหม่ พระชนยานันทมุนี (พรหม พรหมโชโต) เจ้าอาวาสวัดช้างค้ำ และศิษยานุศิษย์ จึงได้ร่วมกันจัดตั้ง โรงเรียนราษฎร์ของวัด ชื่อ สำนักเรียนมัธยมวัดช้างค้ำ ขึ้นที่วัดช้างค้ำใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ช่วง พ.ศ. ๒๔๙๖ - ๒๔๙๙ เปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรเรียนแผนกธรรมบาลี และมีมัธยมวิสามัญศึกษา แต่ต้องยกเลิกไปใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ด้วยยังไม่เป็นไปตามระเบียบและมติของมหาเถรสมาคม

ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ นั้น เจ้าอาวาสวัดช้างค้ำ และคณะกรรมการโรงเรียนได้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ ฐานะเป็นโรงเรียนราษฎร์ ชื่อ **โรงเรียนนันทบุรีวิทยา** สำหรับพระภิกษุสามเณร และเพิ่มสงเคราะห์เด็กชายยากจนขาดแคลนที่เรียนด้วย ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๒ พระธรรมนันทโสภณ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระครูประกาศธรรมโสภณ (พรศักดิ์ คุณธำโร) ได้ขออนุญาตให้โรงเรียนนันทบุรีวิทยาเป็นโรงเรียนสหศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และใน พ.ศ. ๒๕๑๖ นายวิเชียร วชิรพาหุ กรรมการจัดตั้งโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจน ได้เสนอให้โรงเรียนนี้อยู่ในโครงการโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจน ตามพระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้ และพระราชทานพระราชทรัพย์บำรุงโรงเรียน โดยมีหน่วยงานราชการร่วมอนุเคราะห์อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ ตามมติมหาเถรสมาคม โรงเรียนนันทบุรีวิทยา ซึ่งยังมีฐานะเป็นโรงเรียนราษฎร์ของวัด ตามระเบียบไม่สามารถรับพระภิกษุสามเณรเข้าเรียนได้ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุช้างค้ำจึงขออนุญาตกรมการศาสนาจัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำหรับพระภิกษุสามเณร แยกอีก ๑ โรงเรียน ส่วนนักเรียนฆราวาสชาย หญิง ของโรงเรียนนันทบุรีวิทยา (ชื่อเดียวกัน) ยังคงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยทั้งสองโรงเรียนมีการบริหารจัดการบุคลากร งบประมาณ อาคาร และวัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน และอยู่ในบริเวณวัดพระธาตุช้างค้ำด้วยกัน

ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ นั้นทั้งสองโรงเรียนขออนุญาตเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท และงบประมาณจากราชการหลายส่วน รวมทั้งประชาชนร่วมสมทบ ได้จัดสร้างอาคารเรียนหลังแรก สูง ๒ ชั้น จำนวน ๒๐ ห้องเรียน ได้รับพระราชทานนามว่า อาคารราชเมตตา และด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ อาคารที่สร้างใหม่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ พ.ศ. ๒๕๓๖ และ พ.ศ. ๒๕๓๗ รวม ๓ อาคาร ได้ตั้งชื่อว่า อาคารราชกรุณา อาคารราชอุเบกขา และอาคารราชมุทิตา ตามลำดับ

พ.ศ. ๒๕๓๗ โรงเรียนนันทบุรีวิทยา มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และบริเวณวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารไม่สามารถสร้างอาคารเรียนได้อีก นายสุจริต นันทมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัดน่านขณะนั้นจึงให้สร้างอาคารเรียน สูง ๓ ชั้น ๑๘ ห้องเรียน จากงบประมาณราชการ ขึ้นที่วัดสวนตาล สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาเสด็จมาทรงเป็นประธานเปิดป้ายอาคาร และพระราชทานชื่อตึก กว. เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙



เนื่องด้วยนักเรียนทั้งสองโรงเรียน ครอบครัวยากจน อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ทั้งในบางพื้นที่ไม่ได้เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา ด้วยพระทัยห่วงใยผู้เยาว์ให้มีโอกาสศึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้โรงเรียนมีสถานะมั่นคงเพียงพอกับรายจ่าย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์จึงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวน ๑๑,๐๑๖,๘๙๘ บาท จัดตั้งมูลนิธิโรงเรียนนันทบุรีวิทยา ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อนำดอกผลมาช่วยเหลือนักเรียนยากจนและใช้ในกิจการของทั้งสองโรงเรียน

พ.ศ. ๒๕๔๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน ๑๒,๘๒๔,๐๓๒.๙๘ บาท สมทบมูลนิธิโรงเรียนนันทบุรีวิทยา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ภายหลัง พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอุปถัมภ์โรงเรียนทั้งสองสืบเนื่องเป็นอเนกประการ ทั้งได้ทรงสนับสนุนการสร้างอาคารหอพัก อาคารเรียน “สิรินธร” พ.ศ. ๒๕๔๙ อาคาร “เทพรัตน์” พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ วิทยาเขตบ้านปางค่า และเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอาคารทุกอาคาร

พ.ศ. ๒๕๕๔ พระครูสิรินันทวิทย์ (สมบัติ มูลแก้ว) ผู้อำนวยการโรงเรียนนันทบุรีวิทยา ได้ดำเนินการขอโอนย้ายโรงเรียนนันทบุรีวิทยา ส่วนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกาศรับโอน เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ โรงเรียนนันทบุรีวิทยา ในพระบรมราชานุเคราะห์ได้ทยอยโอนครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ไปยังบ้านปางค่า ตำบลไชยสถาน โดยมีการจัดการเป็นเอกเทศใน พ.ศ. ๒๕๕๙ ทั้งนี้ มูลนิธิโรงเรียนนันทบุรีวิทยา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ตั้งที่ทำการ ณ โรงเรียนนี้ ส่วนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญสำหรับพระภิกษุสามเณร ยังคงอยู่ที่วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร

พระราชทานทุนการศึกษาแก่เยาวชนสตรีที่ยากจนในภาคเหนือ

เด็กผู้หญิงจากครอบครัวที่ยากจนในภาคเหนือจำนวนหนึ่งมักเผชิญปัญหาการค้ามนุษย์หรือ “ภาวะตกเขียว” อันนำไปสู่ปัญหาโสเภณีเด็ก ต้นตอของปัญหาอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น ขาดโอกาสเรียนต่อหลังจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเพราะฐานะทางบ้านยากจน บางครอบครัวถึงกับเลือกวิธีขายลูกสาว

ในกรณีนี้ ทางราชการและองค์กรเอกชนด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมได้พยายามดูแลแก้ไขมาโดยลำดับ อาทิ นางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ประสานงานกับบรรดาผู้จิตศรัทธาร่วมกันก่อตั้ง “กองทุนพ่อ-แม่อุปถัมภ์” ช่วยเหลือทุนการศึกษาต่อเนื่อง ๓ ปี ในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีพระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เป็นทุนจดทะเบียนก่อตั้ง “มูลนิธิพัฒนาเยาวชนสตรีภาคเหนือ” เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งทุนการศึกษาและฝึกอบรมแก่เยาวชนสตรีภาคเหนือที่ด้อยโอกาส เพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนสตรีภาคเหนือ แก้ปัญหาการนำเยาวชนสตรีภาคเหนือไปประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดแก่เยาวชนสตรีภาคเหนือ สตรีไทยและประเทศไทย และเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ใน พ.ศ. ๒๕๔๐ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับมูลนิธิพัฒนาเยาวชนสตรีภาคเหนือไว้ในพระอุปถัมภ์ และได้พระราชทานเงินจาก “ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้า” จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเงินส่วนพระองค์ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท มูลนิธินี้ยังคงได้รับมอบเงินจาก “ทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้า” มาโดยตลอด

เด็กออทิสติก

เด็กออทิสติก เป็นเด็กที่มีความผิดปกติของระบบประสาทส่วนกลาง อันมีปัจจัยเกี่ยวข้องกับไวรัสกรรมพันธุ์ และการเปลี่ยนแปลงของสารเคมีในร่างกาย ส่งผลต่อความบกพร่องของพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคม และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดทางพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ทรงรับอุปถัมภ์โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์และมูลนิธิเพื่อโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงสนพระทัยและทรงศึกษาเกี่ยวกับโรคออทิสซึม มีพระกรุณาให้ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงเพ็ญแข ลิ้มศิลา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ (พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๔๑) และคณะแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฝ้า ณ วังเลอดิส เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อกราบทูลถวายรายงานเกี่ยวกับเด็กออทิสติกในประเทศไทย และการดำเนินงานของโรงพยาบาลแห่งนี้ ในการเข้าเฝ้าครั้งนั้น ทรงสอบถามว่า **“จะให้ฉันช่วยอะไร”** ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงเพ็ญแข ได้กราบทูลขอพระเมตตาทรงอุปถัมภ์โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จึงทรงพระกรุณาธิคุณรับอุปถัมภ์โรงพยาบาลแห่งนี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เมื่อมีความพร้อมจัดตั้งเป็นมูลนิธิ ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงเพ็ญแข ลิ้มศิลา จึงขอพระราชทานพระอนุญาตอัญเชิญพระนามเป็นชื่อมูลนิธิว่า “มูลนิธิเพื่อโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์” ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” การที่โรงพยาบาลอยู่ในพระอุปถัมภ์ถือได้ว่าเป็นการยกระดับสถานภาพของโรงพยาบาลให้เป็นที่เชื่อมั่นของผู้คนในสังคม เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ทั้งคณะแพทย์และพยาบาลในการดูแลรักษาคนไข้ออทิสติก ตลอดจนสร้างความมั่นใจและทัศนคติที่ดีต่อการรักษาโรคนี้ของคนไข้และญาติ



ทรงติดตามการดูแลและช่วยเหลือเด็กออทิสติกของโรงพยาบาลแห่งนี้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะศาสตราจารย์ แพทย์หญิงเพ็ญแข ได้พัฒนาโครงการเพื่อให้การรักษาเด็กออทิสติกตั้งแต่วัยทารกควบคู่กับการให้การศึกษาเมื่อเด็กโตขึ้น โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยว่าเด็กออทิสติกมีความผิดปกติของการทำงานของสมองบางส่วนและความสามารถเหมือนเด็กปกติมากกว่าแตกต่าง การให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาจึงต้องเป็นการช่วยเหลือทั้งด้านการแพทย์และการศึกษา เป้าหมายการศึกษาสูงสุดของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กออทิสติก คือ การส่งเด็กสู่ห้องเรียนปกติในโรงเรียนปกติของการศึกษาแบบเรียนรวม (inclusive education) สอดคล้องที่องค์การยูเนสโกได้ประกาศไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้ทุกประเทศจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ดำเนินตามหลักการแบ่งสัดส่วนตามธรรมชาติ ซึ่งในสังคมหรือชุมชนหนึ่ง ๆ เด็กทั้งหมดและเด็กพิการควรอยู่ร่วมกันตามปกติ

ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงเพ็ญแข ขอความร่วมมือจากโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับเด็กออทิสติกที่ได้รับการบำบัดรักษาหรือวินิจฉัยจากทีมแพทย์ของโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ปีละ ๕ คน และเข้าเรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เริ่มขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๔ จนถึงปัจจุบัน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงสนับสนุนโครงการวิจัยร่วมดังกล่าวอย่างเต็มที่ ทรงให้คณะกรรมการของโครงการวิจัย และกรรมการมูลนิธิเพื่อโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ฯ เข้าเฝ้า ณ วังเลอติส กราบทูลรายงานความก้าวหน้าในการศึกษาของเด็กออทิสติกทุกปี พระราชทานคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการนี้

ต่อมาเมื่อโรงเรียนมีความพร้อมมากขึ้นจึงได้รับเด็กออทิสติกเข้าเรียนเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๓ เพื่อเตรียมการปรับสภาพการเข้าสู่สังคมก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในปีแรก ๆ ของโครงการวิจัยร่วม เด็กออทิสติกทั้ง ๕ คนจะเรียนร่วมกันโดยมีครูในโครงการ ๒ คนเป็นผู้ดูแล ยกเว้นวิชาศิลปะ พลศึกษา และดนตรีที่เริ่มเรียนกับเด็กปกติ แต่หากเด็กมีความชำนาญหรือมีความถนัดในวิชาใดเป็นพิเศษก็จะแยกให้ไปเรียนร่วมกับเด็กปกติในวิชานั้น ๆ ทันทีที่ขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ และเมื่อเด็กขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จะต้องเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มตัว โดยแยกไปห้องละ ๒ - ๓ คน ภายใต้การดูแลและให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดของครูในโครงการ เมื่อเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรวมกับโรงเรียนในต่างประเทศแล้ว พบว่าโครงการสอนเด็กออทิสติกของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง จึงได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลดีเด่นทางวิชาการปี ๒๕๔๑

เด็กอัจฉริยะ

เด็กอัจฉริยะ (gifted child) คือ เด็กที่มีสติปัญญาสูง มีความเฉลียวฉลาดกว่าเด็กทั่ว ๆ ไป มีสมรรถนะในการคิด ประดิษฐ์ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เด็กอัจฉริยะมีอยู่ทั่วไปในทุกประเทศ ทุกสังคม เด็กกลุ่มนี้จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาในลักษณะพิเศษที่ต่างไปจากเด็กทั่ว ๆ ไป นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ จัดให้มีการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ (International Science Olympiad หรือ ISO) ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้แนวคิดของนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่เชื่อว่าทุกประเทศย่อมมีเยาวชนที่มีอัจฉริยะทางปัญญา หากจัดให้มีการแข่งขันด้านวิชาการเช่นเดียวกับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก น่าจะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเยาวชนให้สูงขึ้น และจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว อีกทั้งเยาวชนที่มีอัจฉริยะทางปัญญาจากทั่วโลกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนจากนานาประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสังคมโลกได้ด้วย





ทรงรับโครงการการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการไว้ในพระอุปถัมภ์

การแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ ได้รับการยอมรับจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ว่าเป็นการแข่งขันความสามารถทางปัญญาเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระหว่างเยาวชนในระดับมัธยมศึกษา ที่มีอายุไม่เกิน ๒๐ ปีจากนานาชาติทั่วโลก ผู้เข้าร่วมแข่งขันได้รับการคัดเลือกจากนักเรียนมัธยมปลายที่เก่งที่สุด ๔ - ๖ คน ในแต่ละประเทศ โดยผ่านแข่งขันโอลิมปิกวิชาการในระดับประเทศ

การแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ เริ่มต้นด้วยการแข่งขันสาขาคณิตศาสตร์เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๐๒ ที่สาธารณรัฐ สังคมนิยมโรมาเนีย ต่อมาประเทศต่าง ๆ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของกิจกรรมนี้ จึงค่อย ๆ ขยายสาขาวิชาในการแข่งขันเรื่อยมา เช่น วิชาฟิสิกส์ (พ.ศ. ๒๕๑๐) เคมี (พ.ศ. ๒๕๑๒) คอมพิวเตอร์ (พ.ศ. ๒๕๓๒) ชีววิทยา (พ.ศ. ๒๕๓๓) เป็นต้น นับตั้งแต่เริ่มมีเวทีการแข่งขัน โอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศเพื่อสร้างและพัฒนาเด็กอัจฉริยะทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กิจกรรมนี้เป็นที่แพร่หลายผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งหนังสือ วารสาร ภาพข่าวตามสถานีโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เป็นที่สนพระทัยของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ด้วยทรงสำเร็จการศึกษาทางสายวิทยาศาสตร์ สาขาเคมี ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งในเวทีการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บรรดาผู้ถวายงาน ทำให้ทราบว่าโปรดการอ่าน และติดตามข่าวสารและความเคลื่อนไหวในวงวิชาการในสังคม ระดับโลกอยู่เนืองนิตย์ น่าจะเป็นที่มาของแนวพระดำริในการสร้างและพัฒนาเด็กอัจฉริยะทางปัญญาของไทยทางด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เมื่อประเทศไทยแสดงความพร้อมในการจัดส่งเด็กอัจฉริยะสู่เวทีการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ

ประเทศไทยเริ่มได้รับเชิญให้ส่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใน พ.ศ. ๒๕๒๘ ผ่านสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ให้ส่งนักเรียนเข้าแข่งขันฟิสิกส์โอลิมปิก ซึ่งขณะนั้น สสวท. มีข้อจำกัดหลาย ๆ ประการ กล่าวคือ ความแตกต่างของหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยที่ยังต่ำกว่ามาตรฐานของหลักสูตรการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการอยู่มาก สสวท. เองก็ยังไม่มีการบริหารจัดการในการเตรียมนักเรียนเข้าแข่งขัน และขาดงบประมาณสนับสนุนในเรื่องนี้ไม่ว่าจากทางรัฐบาลหรือองค์กรเอกชน สสวท. จึงได้ปฏิเสธการแข่งขันครั้งนั้นไป

พระราชทานพระราชทรัพย์แก่โครงการฯ

พ.ศ. ๒๕๓๒ ประเทศไทยได้รับหนังสือเชิญอีกครั้งให้ส่งนักเรียนไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการทางด้านคณิตศาสตร์ ที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน แต่การดำเนินการเพื่อคัดเลือกนักเรียน การอบรม และการเดินทางไปแข่งขันในต่างประเทศต้องมีค่าใช้จ่ายสูง รองศาสตราจารย์ ดร.กำจิต มงคลกุล นายกสมาคมวิทยาศาสตร์ฯ จึงออกรายการโทรทัศน์ช่อง ๙ ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.) ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับโครงการส่งผู้แทนนักเรียนไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศเพื่อจะบริจาคทุนทรัพย์สนับสนุน สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทอดพระเนตรรายการนี้ เมื่อทรงทราบความต้องการของโครงการนี้ จึงให้เลขานุการในพระองค์ โทรศัพท์แจ้งถึงพระประสงค์ในการพระราชทานเงินส่วนพระองค์จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และบรรดาพระสหายร่วมโดยเสด็จพระกุศลอีก ๔๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งมีผู้บริจาคภาคเอกชนอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่ง ทำให้ได้เงินถึง ๗๐๐,๐๐๐ บาท จนสามารถส่งผู้แทนเด็กอัจฉริยะรุ่นแรกไปแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกวิชาการครั้งที่ ๓๐ ณ เมืองบราวน์สไวท์ (Braunschweig) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้สำเร็จ

การดำเนินการจัดส่งผู้แทนเด็กอัจฉริยะไปแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศครั้งนั้น สมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้ส่งคณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งมาช่วยอบรมแบบเข้มข้นแก่นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือก จำนวน ๑๒ คน (จากค่ายเยาวชน ช้างเผือกปุ่นซีเมนต์ไทย ๙ คน จากสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย ๑ คน จากโครงการ พสวท. ๒ คน) รวมเวลาประมาณ ๒ เดือน แล้วจึงมีการสอบคัดเลือก เหลือนักเรียนไทยที่ส่งไปเป็นผู้แทนในการแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศเพียง ๖ คน และจัดอาจารย์นำทีมไป ๒ คน

หลังการสิ้นสุดการอบรมแบบเข้มข้น คณะกรรมการดำเนินงานฯ ได้กราบทูลเชิญสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานเกียรติบัตร และพระโอวาทแก่นักเรียนที่ผ่านการอบรมคณิตศาสตร์โอลิมปิกครั้งแรก จำนวน ๑๒ คน ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้พระราชทานคำแนะนำแก่คณะกรรมการดำเนินงานฯ ว่า **“ให้ขยายการรับสมัครและสอบคัดเลือกนักเรียนออกไปให้ทั่วประเทศ เพื่อจะได้คนเก่งมากขึ้น และขอให้พยายามส่งนักเรียนไปแข่งขันในวิชาอื่น ๆ ด้วย เมื่อมีความพร้อม”**

ในการเดินทางของผู้แทนนักเรียนไทยไปแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศที่สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันครั้งนั้น ได้มีผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ช่อง ๓ ตามไปทำข่าว และส่งข่าวมาแพร่ภาพช่วงข่าวภาคค่ำติดต่อกันตลอดการแข่งขัน จึงทำให้มีผู้สนใจติดตามชมกันอย่างกว้างขวาง ผลปรากฏว่านักเรียนไทยได้รับรางวัลเหรียญทองแดง ๑ ราย คือ นายไพศาล นาคมหาสาสินธุ์ จากโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย จังหวัดสงขลา และได้รับเกียรติคุณประกาศอีก ๒ ราย ซึ่งเกินความคาดหมายสำหรับการแข่งขันครั้งแรก ทำให้ครูและนักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย และโรงเรียนอื่น ๆ ตลอดจนชาวไทยทั่วไปที่ทราบข่าวนี้รู้สึกมีกำลังใจเป็นอย่างมาก เพราะมาตรฐานของข้อสอบโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศสูงกว่าหลักสูตรวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในประเทศไทย





หลังจากผู้แทนนักเรียนไทยรุ่นแรกกลับจากการแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศแล้ว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงพระกรุณาให้คณะกรรมการดำเนินงานฯ และนักเรียนที่ได้รับเหรียญรางวัลเข้าเฝ้า ณ วังเลอedis เพื่อกราบทูลรายงานการดำเนินงานต่าง ๆ เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓ และได้มีรับสั่งความตอนหนึ่งว่า

“...ฉันสนใจโครงการนี้ เพราะเคยเรียนเคมีมา และคนที่รู้คณิตศาสตร์ต้องมี logical thinking การไปแข่งขันเป็นการส่งเสริมให้เด็กคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศในระยะยาว ฉันทินดีสนับสนุนโครงการนี้...”

จากการพระราชทานคำแนะนำและพระดำรัสต่อคณะกรรมการดำเนินงานฯ แสดงถึงความสนพระทัยโครงการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศอย่างจริงจัง แม้ว่ารัฐบาลจะมีงบประมาณเพื่อโครงการนี้แล้วก็ตาม แต่ทรงให้การสนับสนุนด้านการเงินอย่างต่อเนื่องเพื่อการใช้จ่ายที่จำเป็นและเบิกจากทางราชการไม่ได้ ทรงให้คำแนะนำเรื่องการวางแผนการประชาสัมพันธ์โครงการนี้โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน และให้ทำเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ เพื่อสร้างความตื่นตัวทางวิชาการด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ทั้งระดับนักเรียนระดับผู้บริหารโรงเรียน และครู อาจารย์ผู้สอนจะได้พยายามพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาแขนงดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

ทรงให้จัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา (สอวน.)



ตลอดระยะเวลาเกือบ ๑๐ ปีที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผลักดันให้ประเทศไทยสามารถสร้างเด็กอัจฉริยะในเวทีการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ ทรงติดตามความเคลื่อนไหวของโครงการนี้มาตลอด ทรงวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการได้รับรางวัล ทรงพบว่าวิชาคณิตศาสตร์ไม่เคยได้เหรียญทอง และวิชาฟิสิกส์ได้รางวัลค่อนข้างน้อย และยังมีปัญหาในระบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในระดับโรงเรียนอยู่มาก จึงมีพระดำริที่จะจัดตั้งองค์การอิสระในรูปมูลนิธิจัดทำค่ายอบรมนักเรียนเพิ่มขึ้น จัดทำหลักสูตรการอบรมให้มีมาตรฐานเท่ากับนานาชาติประเทศที่เข้าโครงการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ

ระหว่างประเทศ และขยายผลของหลักสูตรดังกล่าวออกไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งระดับนักเรียนผู้บริหารโรงเรียน และครู อาจารย์ผู้สอนเพื่อปรับมาตรฐานการศึกษาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในประเทศไทยให้เทียบเท่าสากล จึงได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์ให้ศาสตราจารย์ ศักดา ศิริพันธุ์ นายกสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในขณะนั้นไปดำเนินการจัดตั้ง “มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.)” เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ทรงรับเป็นประธานมูลนิธิฯ และพระราชทานเงินจากทุนการกุศลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเป็นประจำ



มูลนิธิ สอวน. มุ่งส่งเสริมนักเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มที่ ทั้งด้านทฤษฎี และทักษะด้านปฏิบัติ ให้สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการเลือกไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศให้ได้ผลดียิ่งขึ้น รวมทั้งนำประสบการณ์ที่ได้จากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศมาพัฒนามาตรฐานคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษาของไทยให้สูงขึ้นเทียบเท่าระดับสากล

ในฐานะประธานมูลนิธิฯ ทรงเอาพระทัยใส่ในการดำเนินงานของ สอวน. อย่างใกล้ชิด เมื่อมูลนิธิฯ ดำเนินงานมาครบรอบปี ทรงให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของมูลนิธิฯ เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาคือเป็นจุดอ่อนและเสริมสร้างจุดแข็งให้กับมูลนิธิฯ จากความเอาพระทัยใส่ในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ จึงทำให้ผู้แทนนักเรียนไทยที่ไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศได้เหรียญทองเพิ่มมากขึ้น ก่อนมีค่าย สอวน. นักเรียนไทยเคยได้รับเหรียญสูงสุดทั้ง ๕ สาขาวิชาใน พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๑๗ เหรียญ หลังมีค่าย สอวน. เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวนเหรียญรางวัลได้มากขึ้นเป็นลำดับจนครบทั้ง ๒๓ เหรียญ ทั้งใน พ.ศ. ๒๕๔๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเป็นเหรียญเงินและเหรียญทองเกือบร้อยละ ๙๐ โดยมีแนวโน้มว่านักเรียนไทยจะรักษาความสำเร็จระดับ ร้อยละ ๑๐๐ หรือใกล้เคียงในอนาคตสืบต่อไป

ถ้าพิจารณาประเภทของเหรียญ ก่อน พ.ศ. ๒๕๔๕ เหรียญจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการทั้ง ๕ วิชา จำนวนกว่าครึ่งเป็นเหรียญทองแดง โดยเหรียญทองมีเพียง ร้อยละ ๑๐ แต่หลังจากมีค่าย สอวน. นักเรียนไทยได้รับเหรียญทองถึงประมาณร้อยละ ๓๐ เหรียญเงินอีกร้อยละ ๔๐ และเหรียญทองแดง ร้อยละ ๓๐ ถ้าพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่าวิชาฟิสิกส์ซึ่งเป็นวิชาที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงห่วงมากที่สุด ได้มีการพัฒนาการอย่างก้าวกระโดดจาก ๑ เหรียญทองในปี ๒๕๔๔ เพิ่มเป็น ๒ เหรียญทอง ๒ เหรียญเงิน และ ๑ เหรียญทองแดง ในปี ๒๕๔๘ และต่อมาได้เหรียญทองทุกปี ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ว่าการเปิดค่าย สอวน. เพียงไม่กี่ปีก็สามารถช่วยเสริมให้นักเรียนไทยประสบผลสำเร็จในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการได้ผลดีตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ และยังพิสูจน์ได้ว่าแนวพระดำริที่ทรงให้ขยายการอบรมนี้ถูกต้องและได้ผลเต็มร้อย

ทรงสนับสนุนการสร้างและพัฒนาเด็กอัจฉริยะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีแนวพระดำริว่า “การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการวางรากฐานด้านวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” เมื่อมีโครงการแข่งขันวิทยาศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศระดับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นอายุไม่เกิน ๑๖ ปี หรือที่รู้จักกันในชื่อ International Junior Science Olympiad (IJSO) เริ่มขึ้นครั้งแรก ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย มูลนิธิ สอวน. จึงสนองพระดำริโดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และศูนย์มหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงในกรุงเทพฯ คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทำหน้าที่รับสมัครและคัดเลือก อบรม คัดเลือกผู้แทนประเทศไทยส่งไปแข่งขันวิทยาศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอายุไม่เกิน ๑๖ ปี ปีละ ๖ คน ตั้งแต่ ครั้งที่ ๑ จนถึงครั้งที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐) โดยได้เหรียญรางวัลครบทุกคน (เหรียญทอง ๕ เหรียญเงิน ๑๔ เหรียญทองแดง ๕)

เพื่อให้การพัฒนานักเรียนเก่งเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามพระประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มูลนิธิ สอวน. จึงให้สิทธิพิเศษแก่นักเรียนที่ผ่านการอบรมค่าย IJSO จำนวนหนึ่ง ให้สามารถเข้าค่าย สอวน. ได้เลยโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก ดังที่เคยรับสั่งว่า **“ถ้าพื้นฐานแน่น วิชาการจะแข็ง”** ซึ่งก็เป็นที่น่าทึ่งเมื่อนายเจนวิทย์ วงศ์บุญสิน นักเรียนเหรียญเงินในการแข่งขันโครงการ IJSO ได้แข่งขันโครงการโอลิมปิกวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้เหรียญทองวิชาชีววิทยา และได้อันดับที่ ๑ ของโลก



นอกจากนั้นทรงสนับสนุนให้มูลนิธิ สอน. ส่งนักเรียนไทยไปเข้าร่วม Asian Science Camp (ASC) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยความร่วมมือระหว่างศาสตราจารย์ หลี หยวน เซ ซาวไต้หวัน ซึ่งได้รับรางวัลโนเบล สาขาเคมี พ.ศ. ๒๕๒๙ กับศาสตราจารย์ มาซาโตรี โกชิบา ชาวญี่ปุ่น ผู้ซึ่งได้รับรางวัลโนเบล สาขาฟิสิกส์ ใน พ.ศ. ๒๕๔๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ให้กับเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ เป็นการแข่งขันความสามารถในการสร้างสรรค์ต่อยอดความคิดซึ่งได้จากการอภิปรายและการพูดคุยกับนักวิทยาศาสตร์ ระดับรางวัลโนเบล แล้วนำมาสร้างเป็นโปสเตอร์ นักเรียนที่จะเข้าค่ายนี้ได้ต้องเก่งทั้งวิชาการและภาษาอังกฤษ

ทรงริเริ่มให้มีทุนการศึกษาเพื่อ “ต่อยอดการพัฒนาเด็กอัจฉริยะ”

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระวิสัยทัศน์ ทรงมองการณ์ไกลในการสร้างทรัพยากรบุคคล ทรงคำนึงถึงการต่อยอดความรู้ของเยาวชนที่เป็นผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศ ให้ได้มีโอกาสเรียนต่อในต่างประเทศ จึงทรงขอให้สำนักงานประมาณจัดสรรงบประมาณเป็นทุนระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกให้ศึกษาต่อต่างประเทศ ในสาขาคณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เคมี ชีววิทยาและฟิสิกส์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ สสวท. ได้รับการจัดสรรงบประมาณทุนการศึกษาสำหรับสาขาวิชาดาราศาสตร์และฟิสิกส์ดาราศาสตร์อีก ๕ ทุน ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีพระดำริให้นำเสนอเข้าสู่เวทีการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ รวมเป็นจำนวน ๒๘ ทุนต่อปี และตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ เป็นต้นมา ได้รับการจัดสรรเพิ่มอีก ๔ ทุนต่อปี สำหรับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ ซึ่งเป็นสาขาที่เป็นพระดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประธานคณะกรรมการบริหารมูลนิธิ รวมทั้งหมดเป็น ๓๒ ทุนต่อปี

จากการประชุมใหญ่สามัญของมูลนิธิ สอน. ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นประธานได้มีมติให้ขอพระราชทานชื่อทุนจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระนามของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นชื่อทุนการศึกษา “ทุนโอลิมปิกวิชาการ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” เพื่อน้อมรำลึกถึงพระเมตตาและพระกรุณาในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงสนพระทัยสนับสนุนและติดตามการพัฒนานักเรียนไทยในโครงการจัดส่งผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศมาตั้งแต่เริ่มโครงการ และเพื่อเป็นเกียรติและเป็นมงคลแก่ผู้ได้รับทุนด้วย

จำนวนผู้รับทุนโอลิมปิกวิชาการฯ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๕ มีผู้รับทุน ๒๒๐ คน ประกอบด้วย ผู้ที่กำลังศึกษา ณ ต่างประเทศ ๑๙๖ คน รอเดินทาง ๑๒ คน และสำเร็จการศึกษาแล้ว ๑๒ คน

นอกจากนั้นแล้วยังมีทุนการศึกษามูลนิธิ สอน. เพื่อเด็กเรียนดีได้เรียนต่อในประเทศซึ่งเงินทุนส่วนนี้มาจากการบริจาคของเอกชนที่มีจิตเป็นกุศลมอบให้มูลนิธิฯ จึงทรงวางแนวทางให้จัดสรรเงินบริจาคส่วนนี้เป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จากศูนย์ สอน. ในส่วนภูมิภาคที่สามารถสอบผ่านเข้าค่าย สอน. ๒ และมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา มูลนิธิฯ ได้จัดสรรทุนการศึกษาให้ทุนละ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี จำนวนปีละ ๕ - ๑๐ ทุน ตามความเหมาะสมเพื่อให้ให้นักเรียนที่เรียนดีดังกล่าวได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนถึงปริญญาตรีในประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นพระกรุณาคุณอย่างหาที่สุดมิได้





ทรงเป็นหลักชัยให้เด็กโอลิมปิกวิชาการมุ่งรับใช้ประเทศชาติ

โครงการโอลิมปิกวิชาการได้รับพระกรุณาคุณจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตั้งแต่ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นต้นมา เสด็จมาพระราชทานเกียรติบัตรและพระโอวาทแก่นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกเข้าค่ายอบรมเข้มข้นสุดท้าย และผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันโอลิมปิก และยังพระราชทานกำลังใจให้แก่ผู้ที่พลาดหวังจากการคัดเลือกด้วย

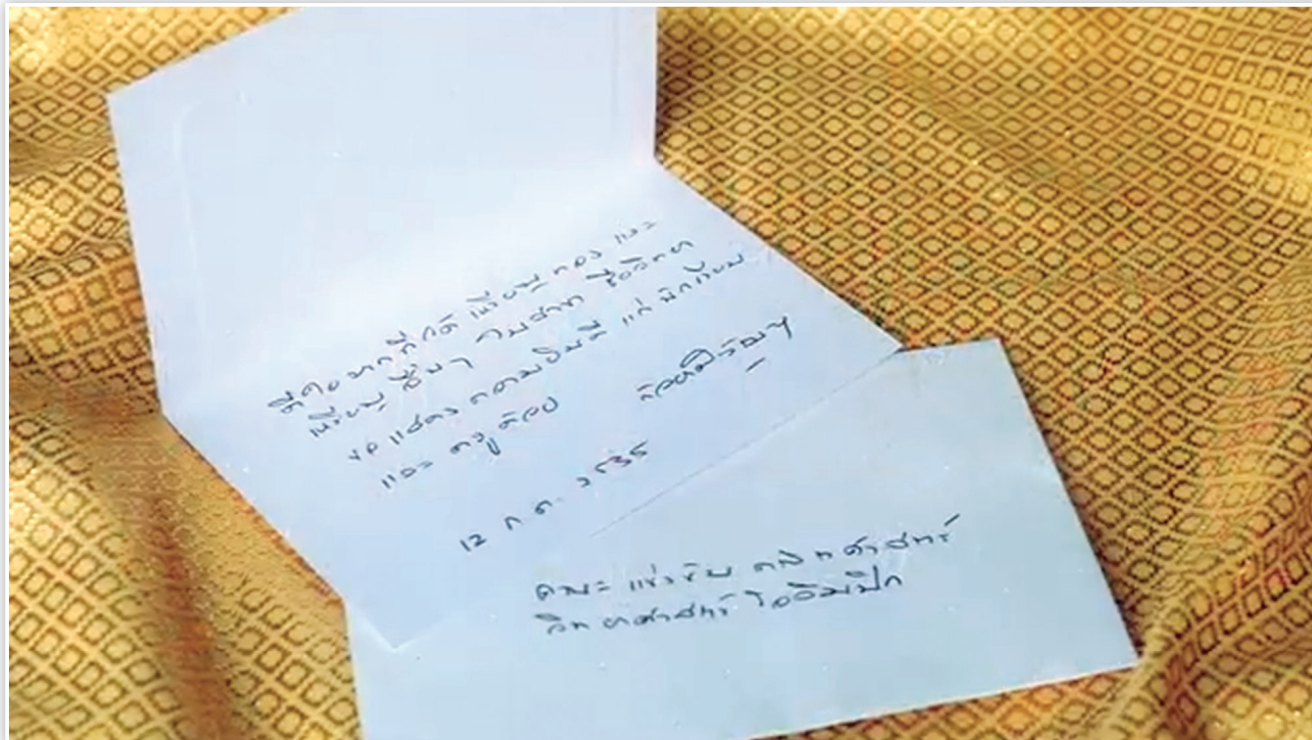
บางปีที่ไม่ได้เสด็จไปพระราชทานเกียรติบัตรเพราะต้องเสด็จต่างประเทศ หรือในช่วงที่พระพลานามัยไม่แข็งแรง ทรงพระเมตตาให้นักเรียนเข้าเฝ้าที่พระตำหนักวิลล่าวัฒนา เพื่อรับพระราชทานเกียรติบัตรและพระโอวาทก่อนการเดินทางเพื่อเป็นพลังใจอันเป็นสิริมงคลอย่างใหญ่หลวง มีพระดำรัสเตือนสติไม่ให้ลี้มัว และให้ตอบแทนคุณแผ่นดิน กลับมาทำงานรับใช้ประเทศชาติ เพราะมีพระประสงค์ให้นักเรียนโอลิมปิกเป็นทั้ง “คนเก่งและคนดี” ดังจะเห็นได้จากพระโอวาทเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ความตอนหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้าตั้งใจให้เห็นทุกฝ่ายได้พยายามส่งเสริมเยาวชนไทยไปแข่งขันระดับนานาชาติ ในวิชาฟิสิกส์และเคมีเพิ่มเติมจากวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กไทยได้แสดงความสามารถและพัฒนาระดับความสามารถของตนเองให้ทัดเทียมกับนานาชาติต่อไป สำหรับการเริ่มต้นสร้างบรรยากาศวิชาการให้เกิดขึ้นในประเทศครั้งนี้ นอกจากจะให้นักเรียนได้ตื่นตัวแล้ว ยังกระตุ้นให้ครูอาจารย์ได้พยายามพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนของนักเรียนไทยไปแข่งขันโอลิมปิกทางวิชาการ ขอให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับประเทศ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้ไปร่วมการแข่งขันครั้งนี้ก็อย่าได้เสียใจ ขอให้ใช้ความรู้และประสบการณ์จากกิจกรรมค่ายฝึกอบรมแบบเข้มข้นเป็นแนวทางในการศึกษาหาความรู้ต่อไป เพราะนักเรียนยังมีโอกาสสร้างชื่อเสียงและทำประโยชน์ให้กับประเทศทางด้านอื่น ๆ ขอให้ทุกคนทุกคนมุ่งมั่นแต่ความดีทำตนให้มีคุณค่า ให้ได้ชื่อว่าเป็นคนที่เก่งด้วยและเป็นคนดีด้วย ขอให้ทุกคนประสบแต่ความก้าวหน้าในการศึกษาต่อไป...”



พระโอรสเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ความตอนหนึ่งว่า

“...ขอให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดเพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับประเทศชาติ แม้ว่าจะได้รับเหรียญรางวัลกลับมาหรือไม่ นักเรียนต้องคิดว่าจะตอบแทนอะไรให้กับประเทศชาติบ้างเพื่อให้คุ้มกับการที่รัฐบาลต้องเสียงบประมาณไปมากมาย และยังมีผู้สนับสนุนช่วยเหลืออีกเป็นจำนวนมาก จะต้องคิดว่าเป็นหนี้หลายฝ่าย ฉะนั้นต้องค่อย ๆ คิด และพยายามช่วยเหลือต่อไป ให้สมกับที่เป็นผู้แทนเยาวชนไทยที่มุ่งทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต...”



ลายพระหัตถ์แสดงความยินดีแก่คณะตัวแทนนักเรียนในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ

พระโอรสที่ทรงปรารถนาให้เด็กโอลิมปิกวิชาการมีความเป็นคนเก่งและคนดีที่ให้ความช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กอื่น ๆ ที่ด้อยกว่าเมื่อมีความพร้อม นำไปสู่การรวมตัวกันของนักเรียนที่ผ่านการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการจัดตั้งชมรมโอลิมปิกวิชาการขึ้น เพื่อจัดกิจกรรมช่วยเหลือรุ่นน้องและสังคม เมื่อทรงทราบว่าชมรมก็ได้พระราชทานเงินช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของชมรม ๕๐,๐๐๐ บาท ผ่านมาทางเลขานุการในพระองค์ ทั้งยังทรงแนะนำให้จัดกิจกรรมให้รุ่นพี่พบรุ่นน้องให้มาก เพราะจะได้เรียนรู้การช่วยเหลือกันเอง และจะทรงพอพระทัยที่ได้ทราบว่านักเรียนโอลิมปิกที่ได้รับทุนเรียนต่างประเทศได้กลับมาช่วยทำงานในการพัฒนาเด็กเก่ง เพื่อขยายคนเก่งในสังคม ซึ่งนักเรียนเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกกลับมาจะเข้ารับราชการเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย หรือเป็นนักวิชาการประจำสถาบันทางด้านวิทยาศาสตร์ บุคคลเหล่านี้ยังกลับมาช่วยงานในมูลนิธิ สอวน. ในการคุมทีมนำนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกไปแข่งขันในเวทีโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ



ทรงส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี

ดนตรีคลาสสิก คือ อารยธรรมโลกที่วิวัฒนาการควบคู่กับมนุษย์มาช้านานและถือเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางดนตรีของประเทศไทย การรับวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกเข้ามาในบริเวณประเทศไทยปรากฏหลักฐานตั้งแต่สมัยอยุธยาส่วนใหญ่เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับงานพระราชพิธี กิจการทหาร และความบันเทิง มาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ จึงเกิดวงดนตรีดุริยางค์สากลที่เรียกว่า วงออร์เคสตรา พระราชทานนามว่า “วงเครื่องสายฝรั่ง” นับตั้งแต่รัชสมัยดังกล่าวเป็นต้นมา

ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นต้นมา หน่วยงานและโรงเรียนที่มีการศึกษาดนตรีจนเริ่มต้นที่โรงเรียนพรานหลวง ต่อมาที่กองดุริยางค์ทหาร กรมศิลปากร กลุ่มโรงเรียนมิชชันนารี กลุ่มโรงเรียนของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดนตรีคลาสสิกเป็นหนึ่งในเนื้อหาที่บรรจุอยู่ในกลุ่มวิชาศิลปะและจัดเวลาสำหรับการเรียนการสอนไม่มากนัก อีกทั้งโรงเรียนจำนวนหนึ่งยังไม่มีครูที่เชี่ยวชาญด้านดนตรีเพียงพอ

จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๓ เกิดการขยายตัวของการจัดการศึกษาทางด้านดนตรี ซึ่งดนตรีคลาสสิกเป็นหนึ่งในเนื้อหามาตรฐานที่สอดแทรกอยู่ในแต่ละหลักสูตร มีการเปิดหลักสูตรวิชาเอกดนตรี (ครุดนตรี) ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา แล้วขยายไปสู่วิทยาลัยครูแห่งอื่นเพื่อสามารถผลิตครุดนตรีให้เพียงพอความต้องการของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในประเทศ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เคยพระราชทานสัมภาษณ์ไว้ใน นิตยสาร พลอยแถมเพชร เมื่อประกอบกับคำบอกเล่าของผู้ที่ใกล้ชิดที่ดีพิมพ์ในหนังสือต่าง ๆ ข้อมูลเหล่านี้เป็นที่ประจักษ์ว่าทรงเริ่มสนพระทัยในดนตรีคลาสสิกตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ทรงได้ฟังและรู้จักเพลงคลาสสิกผ่านทางวิทยุ ในขณะที่ทรงทำการบ้าน ทรงเริ่มเรียนเปียโนพร้อมกับพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ขณะที่ทรงศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ณ เมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ แต่เมื่อทรงย้ายไปเมืองเจนีวาก็ไม่ได้ทรงเรียนต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีครูและไม่มีเวลาฝึกซ้อมเพราะต้องทรงงานมากขึ้น

ในช่วงที่ประทับอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์ โปรดที่จะเสด็จไปทอดพระเนตรการแสดงดนตรี แต่ไม่บ่อยนักเนื่องจากการหาตัวเข้าชมการแสดงในเวลานั้นค่อนข้างยาก และมักจัดในเวลากลางวัน ทำให้เดินทางลำบาก หลังจากเสด็จกลับประเทศไทยเป็นการถาวรใน พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้ทรงงานทางด้านวิชาการในตำแหน่งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างนั้นได้เสด็จไปทอดพระเนตรการแสดงดนตรีมากขึ้น แม้จะทรงมีภาระงานมากแต่ก็ยังทรงติดตามข่าวสารความเป็นไปของดนตรีคลาสสิกในประเทศไทยอยู่โดยตลอด

จากบันทึกในเอกสารที่รวบรวมคำบอกเล่าของผู้ที่เคยตามเสด็จไปชมการแสดงดนตรีและผู้ที่ได้ถวายงานใกล้ชิดหลายท่านสะท้อนให้เห็นถึงความสนพระทัยต่อดนตรีคลาสสิกในแง่มุมต่างๆ กล่าวคือ

ทรงศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับดนตรีคลาสสิกอย่างลึกซึ้ง ทั้งเนื้อหาและองค์ประกอบดนตรี ประวัติ ความเป็นมา คีตกวี รวมถึงบริบทในการชมการแสดงดนตรี ทรงรู้จักบทเพลง นักประพันธ์ นักดนตรี ในยุคสมัยทางดนตรีต่าง ๆ เป็นอย่างดี จะทรงเล่าให้คณะตามเสด็จฟังเสมอว่าเพลงของนักประพันธ์คนไหนที่ควรทำความรู้จักและเรียนรู้ นอกจากการทรงศึกษาค้นคว้าเพื่อให้รู้จักด้วยพระองค์เองแล้วยังทรงมอบหมายให้ผู้ติดตามเสด็จไปชมดนตรีได้ศึกษาเรียนรู้และเตรียมตัวก่อนชมด้วย ดังคำบอกเล่าว่า

“...เหมือนเวลาท่านโปรดอะไร ก็ทรงอยากรู้จักจริง คืออยากรู้จัก เพราะฉะนั้นสำหรับดนตรี ผมเชื่อว่าตอนที่ท่านเสด็จงานคอนเสิร์ต ตอนที่ผมได้มีโอกาสตามเสด็จ ก็จะมีทรงมอบหมายงานให้ผมบ้าง คุณจุมพจน์บ้าง ใครบ้างต้องมีการบริฟคณะตามเสด็จ ต้องเอาวิดีโอมาเปิด ต้องมาเล่าเรื่องเพลง ซึ่งผมก็เชื่อว่าทรงทำด้วยพระองค์เองด้วย...”



“จากการได้ตามเสด็จและการได้สังเกตเห็นวิธีการทรงดนตรี ทรงให้ความสำคัญกับการทำการบ้านมาก สิ่งแรกเลยจะทรงทำการบ้านก่อนจะเสด็จไปทอดพระเนตรรายการ ไหนจะทรงทำความรู้จักการโปรแกรมดนตรีไปก่อน ถ้าเป็นไปได้จะทรงฟังทุกอย่างที่จะแสดงในคืนนั้นไปก่อน แล้วเมื่อทรงฟังแล้ว แล้วโปรดท่อนไหน ก็จะมีพระราชทานซีดี พร้อมด้วยโน้ตกำกับให้คณะตามเสด็จไปฟังด้วยว่า ฟังท่อนนี้นะ ให้ความสำคัญกับตรงนี้นะแล้วดูตรงนี้ให้อ่านตรงนี้ทำความเข้าใจตรงนี้ ก่อนที่จะเสด็จไปฟังดนตรีแต่ละครั้งก็จะโปรดให้อาจารย์บางท่านซึ่งอยู่ในคณะตามเสด็จซึ่งมีความรู้ด้านดนตรีบริพให้เราฟังก่อนไป...”

ทรงศึกษาดนตรีคลาสสิกอย่างผู้ใฝ่รู้จริง หากมีเพลงของผู้ใดหรือข้อมูลใดที่ทรงไม่รู้จักดีก็จะทรงค้นคว้าโดยทรงสอบถามจากผู้รู้เสมอ ครั้งหนึ่งในการเสด็จส่วนพระองค์ไปทอดพระเนตรคอนเสิร์ตที่บ้านชาวสวิสผู้หนึ่งซึ่งทรงรู้จักคุ้นเคย ท่านผู้นั้นได้จัดดนตรีถวาย โดยเชิญศิลปินจากแคว้นจูรามาเล่น ฮาร์ปซิคอร์ด (Harpsichord) ถวาย ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีโบราณมีลักษณะคล้ายเปียโน หาดังได้ยาก แตกต่างกับเปียโนอย่างไร ทรงสอบถามเรียนรู้จากผู้ที่มีความรู้ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ทรงสนพระทัยมากและได้รับสั่งกับนักดนตรีถึงวิธีการเล่น โครงสร้างของคีย์ และอื่น ๆ ว่ามีลักษณะให้ความสำคัญกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีอีกด้วย

“...ที่ชื่นชมมากก็คือว่าทรงศึกษาจากคนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ ถ้าทรงคิดว่าเขามีความรู้ที่จะให้ท่านได้แล้ว อย่างในกรณีนักเรียนทุนสองคนก็ต้องมาแล้วเรื่องดนตรีคลาสสิก ก็ทรงนั่งซักถามมากเลยว่าตรงนี้เขาเล่นอย่างไร แล้วบางทีก็เสด็จไปทอดพระเนตรการซ้อมด้วยนะ ไม่ได้เสด็จไปเฉพาะคอนเสิร์ตจริง...”

วงดุริยางค์เยาวชนไทยในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ ในนาม “วงดุริยางค์เยาวชนไทย” (Thai Youth Orchestra) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวางรากฐานและเป็นต้นแบบในการพัฒนางวงออร์เคสตราระดับเยาวชนในประเทศไทย ซึ่งมีเยาวชนผู้มีความสามารถทางด้านการบรรเลงดนตรีในวงออร์เคสตราเข้าร่วมโครงการอย่างสม่ำเสมอ มีการฝึกซ้อม จัดเข้าค่าย และมีผลงานแสดงที่เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาประชาชนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง จนเกิดเป็นคอนเสิร์ต “สองทศวรรษวงดุริยางค์เยาวชนไทย” ขึ้นในวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งในคอนเสิร์ตครั้งนี้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จไปทอดพระเนตรในการแสดงคอนเสิร์ตของเหล่าเยาวชนด้วย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงได้น้อมเกล้าฯ ถวายวงดุริยางค์เยาวชนไทยให้อยู่ในพระอุปถัมภ์ จนในที่สุดวงดุริยางค์เยาวชนไทยได้รับเกียรติคุณอันสูงยิ่ง เมื่อพระองค์ได้ทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงเป็นที่มาของชื่อ “วงดุริยางค์เยาวชนไทยในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” และได้พระราชทานพระอนุญาตให้นักดนตรีเข้าเฝ้าถวายตัว เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ณ หอประชุมเล็ก ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ตลอดเวลาที่ผ่านมา วงดุริยางค์เยาวชนไทยได้ผลิตบุคลากรทางดนตรีที่มีคุณภาพของชาติ ไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ คน หลายคนประจำในสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐ และเอกชนทั่วประเทศ หลายคนเป็นนักดนตรีในวงดุริยางค์ระดับชาติและนานาชาติ

พระกรณียกิจในการสนับสนุนการศึกษาดนตรีคลาสสิกของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นที่ปรากฏชัดและเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการในวงการดนตรีคลาสสิกของประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาสามารถสรุปพระกรณียกิจที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่





สุจิตร์งานดนตรีนานาชาติของสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (ส.ส.อ.ท.) การแสดงดนตรีและนาฏศิลป์นานาชาติของคณะผู้สมัครเล่น
เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙

๑. การเสด็จไปทอดพระเนตรและรับฟังการแสดงดนตรีคลาสสิก ด้วยความสนพระทัยของพระองค์ในฐานะผู้ฟังดนตรีคลาสสิก เมื่อทรงมีเวลาว่างจากการทรงงาน พระองค์จะเสด็จไปทอดพระเนตรและรับฟังการแสดงดนตรีคลาสสิกเป็นประจำ การเสด็จไปทอดพระเนตร การแสดงดนตรีในหลายครั้งจะทรงให้การสนับสนุนการดำเนินงานของผู้จัด ทั้งทรงรับเป็นองค์ประธานจัดงานหรือองค์ประธานในการเสด็จไปทอดพระเนตร ทรงชักชวนผู้ที่สนใจร่วมสมทบทุนการจัดแสดงคอนเสิร์ต พระราชทานข้อเสนอแนะและพระราชวินิจฉัยในการจัดงาน รวมทั้งเสด็จไปทอดพระเนตรการแสดงอย่างสม่ำเสมอทำให้ประชาชนทราบข่าวและให้ความสนใจเข้าร่วมชมการแสดงดนตรีคลาสสิกมากยิ่งขึ้น

๒. การสนับสนุนและอุปถัมภ์กิจการวงดนตรีคลาสสิก วงดนตรีนับเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการพัฒนาการศึกษาดนตรี เนื่องจากวงดนตรีเป็นช่องทางในการแสดงออก การฝึกฝนเรียนรู้ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสำหรับนักดนตรี อย่างไรก็ตามการดำเนินกิจการของวงดนตรีคลาสสิกในประเทศไทย โดยเฉพาะในรูปแบบวงออร์เคสตรา ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น งบประมาณ ผู้ฝึกสอน และวาทยากร นักดนตรี สถานที่ในการฝึกซ้อมและจัดแสดง เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคที่ท้าทายการพัฒนาวงออร์เคสตราในประเทศไทย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงสนพระทัยและติดตามทอดพระเนตรการแสดงดนตรีของวงออร์เคสตราในประเทศไทยมาโดยตลอด ทรงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาวงดนตรีคลาสสิกจึงทรงให้การสนับสนุนการดำเนินกิจการของวงออร์เคสตราที่สำคัญในขณะนั้น ได้แก่ วงซิมโฟนีออร์เคสตราแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพระอุปถัมภ์ฯ (CU Symphony Orchestra) ซึ่งจัดตั้งขึ้นในโอกาสครบรอบ ๗๓ ปี แห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดแสดงเป็นครั้งแรก ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จไปเป็นองค์ประธานในการแสดงดังกล่าว และทรงรับวงซิมโฟนีออร์เคสตรา แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไว้ในพระอุปถัมภ์ในเวลาต่อมา





ทอดพระเนตรการแสดงรายการ

"Thai Fuji Chamber Concert Series 2005

No.2 Woodwind Chamber"

ณ โรงแรมไพรซ์ซึ้น กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ที่มา : พลตำรวจตรี นพ.เฉลิมพงศ์ โกมารกุล ณ นคร



ทอดพระเนตรการแสดงดนตรี

ของคณะนักร้องประสานเสียงสวนพลู

ณ พระตำหนักวิลล่าวัฒนา

วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙



เสด็จไปทอดพระเนตรคอนเสิร์ตสองทศวรรษวงดุริยางค์เยาวชนไทย
ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
ที่มา : Thai Youth Orchestra News ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ กรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐





ทรงเป็นประธานสัมภาษณ์ผู้ขอทุนฯ ด้วยพระองค์เองอย่างใกล้ชิด เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

๓. การอุปถัมภ์ทุนสำหรับเยาวชนและนักดนตรีคลาสสิก ในการเสด็จไปทอดพระเนตรและรับฟังการแสดงดนตรีคลาสสิกของวงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่จัดเป็นประจำ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ทรงสังเกตเห็นว่าเป็นวงดุริยางค์ที่นักดนตรีมีความสามารถและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จึงทรงจัดเวลาเสด็จไปทอดพระเนตรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพระราชทานกำลังใจแก่ผู้ดำเนินการและนักดนตรีไทย แต่ครั้งจะทรงซักถามถึงปัญหาและอุปสรรคเพื่อที่จะทรงช่วยเหลือแก้ไข ทรงตระหนักว่านักดนตรีไทยส่วนใหญ่ต้องใช้ทุนทรัพย์ของตนเองในการศึกษาดนตรีด้วยความรักอย่างจริงจัง อีกทั้งเป็นงานที่ไม่มีรายได้สมำเสมอ หลายคนเมื่อศึกษาถึงระดับหนึ่ง ก็จำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในต่างประเทศเพราะผู้เชี่ยวชาญดนตรีคลาสสิกที่มีชื่อเสียงล้วนอยู่ในยุโรปหรือสหรัฐอเมริกา การเสียค่าใช้จ่ายจำนวนสูงเป็นอุปสรรคที่สำคัญ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงตั้งพระทัยที่จะสนับสนุนให้เกิดพัฒนาการในวงการดนตรีคลาสสิกของไทยเพื่อให้ทัดเทียมกับนานาชาติโดยใน พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้พระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ให้จัดตั้ง “กองทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษาดนตรีของเยาวชน” โดยให้คณะกรรมการส่วนหนึ่งของวงดุริยางค์ซิมโฟนีกรุงเทพ เป็นผู้ดูแล และได้มีการจัดสรรทุนให้นักดนตรีไทยหลายคนไปศึกษาอบรมและเข้าแข่งขันระดับนานาชาติในต่างประเทศ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๔๗ ทรงเห็นสมควรปรับเปลี่ยนเป็น “ทุนส่งเสริมดนตรีคลาสสิก ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” เพื่อให้เหมาะสมกับความหลากหลายของนักดนตรีคลาสสิกไทย ทั้งด้านอายุและความต้องการในการศึกษาเพิ่มพูนความรู้



พระอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ประดิษฐานหน้าอาคารคีตราชนครินทร์

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงดำรงตำแหน่งองค์ประธาน และทรงร่วมกับ คณะกรรมการอีก ๗ คน ในการจัดทำข้อบังคับ ดำเนินการจดทะเบียน และขอยกเว้นภาษีสำหรับผู้บริจาคเงินสมทบทุน ในการพิจารณาให้ทุนแก่ ผู้สมัครองค์ประธานจะโปรดให้เขียนประวัติส่วนตัวและประวัติการศึกษาโดยละเอียดโดยเลขาธิการกองทุนมีหน้าที่หาข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่อง ที่ไม่ชัดเจน เมื่อมีผู้ขอทุนที่อยู่ในเกณฑ์จะโปรดให้เข้าเฝ้าเพื่อการสัมภาษณ์และทดสอบพร้อมคณะกรรมการ อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์ ก็มีได้เคร่งเครียดแต่ทรงสอบถามด้วยพระเมตตาและใส่พระทัย เมื่อผู้รับทุนเดินทางกลับจากการศึกษาก็จะทรงติดตามความก้าวหน้า ของผู้รับทุนแต่ละคนด้วยความสนพระทัย บางคนผู้รับทุนก็กลับมาจัดการแสดงดนตรีเพื่อนำรายได้ถวายสมทบทุนต่อไป นอกจากนี้ ทรงเห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ยิ่ง ดังนั้น ผู้รับทุนจะได้รับพระราชทานทุนจากพระหัตถ์และเมื่อมีการเผยแพร่ข่าวทางสื่อทุกประเภท จึงมีผู้ให้ความสนใจสนับสนุนถวายเงินสมทบทุนจำนวนมาก ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจดนตรีคลาสสิกในประเทศไทย

๔. การพัฒนาสถาบันการศึกษาดนตรีของประเทศไทย ด้วยพระปณิธานและพระวิสัยทัศน์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงเห็นว่าการที่ทรงสนับสนุนดนตรีคลาสสิกและทุนการศึกษาต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนดนตรีคลาสสิกต่อเนื่องทุกระดับ มิใช่เน้นที่ระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ทรงเห็นว่าระบบการเรียนการสอน ในลักษณะสถาบันเฉพาะทางด้านดนตรี (Conservatory) ที่หลายประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา และเอเชีย ใช้อยู่จึงจะสามารถผลิตนักดนตรี ที่มีทักษะและความสามารถระดับสากลได้

เพื่อสนองพระปรารภดังกล่าว คณะครูยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรมจัดทำ “โครงการจัดตั้งสถาบันดนตรี” ในลักษณะของสถาบันเฉพาะทางด้านดนตรีถวายเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ได้พระราชทานชื่อสถาบันดนตรีแห่งนี้ว่า “สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนา” และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระมหากรุณาธิคุณรับเป็นที่ปรึกษาทิศทางการดำเนินงานสถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนาตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณโรงงานสุราบางยี่ขันเดิม ซึ่งกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง และกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่และอาคาร ทั้งนี้ สถาบันดนตรีฯ มีปณิธานในการเทิดพระเกียรติและสืบสานพระปณิธานของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ซึ่งปรากฏชัดเจนในพันธกิจและกิจกรรมของสถาบันดนตรีทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) การเป็นสถาบันดนตรีที่สร้างและพัฒนาบุคลากรทางด้านดนตรีที่มีศักยภาพสูง มีความคิดสร้างสรรค์และมีความสามารถจะประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านดนตรีให้เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับบริบทของสังคม ๒) การเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านดนตรีและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับสังคม ๓) การเป็นศูนย์รวมในการศึกษาค้นคว้าวิจัย บูรณาการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านดนตรีระหว่างบุคคล ชุมชน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

การศึกษาเพื่อปวงชน : บทบาทสตรีในด้านการศึกษา

ภายหลังจากที่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้เสด็จกลับพระนครเพื่อสนองพระภารกิจในฐานะสมเด็จพระโสทรเชษฐภคินี ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยปฏิบัติพระภารกิจสนองพระเดชพระคุณด้วยการโดยเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนนีควบคู่กับการทำงานที่เป็นอาชีพที่ทรงเลือกและรัก นั่นคือ การเป็นพระอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงมีภาพลักษณ์ของผู้หญิงยุคใหม่ในสังคมที่กำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษใหม่ คือ เป็นหญิงไทยที่สำเร็จปริญญาตรีและมีอาชีพที่ทัดเทียมกับบุรุษโดยเฉพาะการทำงานในแวดวงวิชาการ ซึ่งแน่ใจได้ว่าพระคุณสมบัตินี้ส่งเสริมบุคลิกภาพของสตรีไทยยุคใหม่และยกสถานะสตรีให้ทัดเทียมบุรุษในยุคต้นของประชาธิปไตยในประเทศไทย

การได้โดยเสด็จและทำงานสนองพระภารกิจในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ส่งผลให้ทรงคุ้นเคยกับสตรีชั้นนำของไทย ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศและกำลังบุกเบิกงานสังคมสงเคราะห์หนึ่งในนั้นคือท่านผู้หญิงสายหยุด บุญยรัตพันธุ์ (ท่านผู้หญิงดิฐการภักดี) อดีตนักเรียนทุนพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่สำเร็จการศึกษาด้านแพทยศาสตร์ จากสหรัฐอเมริกาและกำลังบุกเบิกงานส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีซึ่งเป็นสาขาใหม่ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เนื่องจากในเวลานั้นมีหญิงสาวในเขตชนบทที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาโอกาสในการศึกษา ศีลธรรม วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถสร้างอนาคตที่ดีงามให้แก่ตนเองและสังคม ตกเป็นเหยื่อของมิชฉาชีพหรือถูกล่อลวงไปประกอบอาชีพที่ไม่สมควร ทั้งนี้เมื่อมีการจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชนใน พ.ศ. ๒๕๑๙ กิจการของมูลนิธิฯ ก็เจริญเติบโตขึ้นจนความทราบถึง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับมูลนิธิไว้ในพระอุปถัมภ์เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗





พระราชทานพระวโรกาสให้คณะกรรมการมูลนิธิส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชนเฝ้า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘

รองศาสตราจารย์ สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์ บุตรสาวของท่านผู้หญิงและเลขานุการมูลนิธิ เล่าว่า ท่านผู้หญิงมีความคุ้นเคยกับ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีด้วยคุณพ่อ (หลวงดิฐการภักดี) และท่านผู้หญิงเป็นนักสังคมสงเคราะห์รุ่นบุกเบิกและมีอายุไม่ห่างจาก สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ความคุ้นเคยนี้จึงเป็นทุนให้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสนพระทัยในกิจกรรมสาธารณกุศลของคุณพ่อคุณแม่โดยทรงสอบถามถึงแนวทางการพัฒนาโอกาสของผู้หญิง โดยเฉพาะสตรีและเยาวชนในชนบทที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ โดยเฉพาะการสร้างความรู้และทักษะเพื่อการประกอบอาชีพหรือการประกอบประกอบงานไม่ให้ตกเป็นเหยื่อผู้ฉวยโอกาสจากความไม่รู้ของสตรีหรือเยาวชนนั้น ๆ เมื่อได้รับการรายงานถึงโครงการต่าง ๆ ที่มูลนิธิ ดำริ อาทิ การพัฒนาโอกาสสตรีในชนบทในภาคเหนือก็พระราชทานกำลังใจและทุนทรัพย์ให้มูลนิธิ ได้ต่อยอดกิจกรรมในภูมิภาคต่าง ๆ

ตลอด ๕ ทศวรรษของการดำเนินงานของมูลนิธิ แสงทองแห่งพระกรุณาทาบทมไปยังกิจการพัฒนาสวัสดิภาพของสตรีและเยาวชนในชนบทหลากหลายมิติ อาทิ การบริจาคอุปกรณ์เครื่องกีฬาให้แก่โรงเรียนในชนบท ร่วมสนับสนุนบริจาคเงินให้แก่โรงเรียนบ้านแม่มะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างอ่างกรองน้ำดื่มให้แก่โรงเรียน การมอบความช่วยเหลือให้แก่โรงเรียนที่ประสบอุทกภัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช บริจาคเงินให้แก่ศิริราชมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยมะเร็งเต้านมผู้ยากไร้ ทั้งนี้เป็นที่สังเกตว่าในช่วงเวลาเดียวกับที่ทรงรับมูลนิธิส่งเสริมสวัสดิภาพสตรีและเยาวชนเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร กำลังริเริ่มก่อตั้งมูลนิธิเพื่อสงเคราะห์เด็กในถิ่นทุรกันดารนาม “มูลนิธิร่วมจิตต์ น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน” ที่ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์ จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นสตรีไทยต้นแบบที่สนับสนุนความเชื่อมโยงระหว่างสวัสดิภาพของสตรี แม่และเด็กให้ใช้โอกาสในการศึกษาในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ทัดเทียมกับบุรุษโดยเชื่อว่าการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของสตรีจะเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่ยกสถานภาพและศักดิ์ศรีของสตรีให้ทัดเทียมบุรุษ หากแต่กระบวนการดังกล่าวต้องใช้เวลาจึงทรงอุทิศทุนทรัพย์และพระราชทานกำลังใจแก่ผู้ดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชน สมดังเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๔.๕ การใช้การศึกษาในการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย



ทรงส่งเสริมองค์การสาธารณประโยชน์เพื่อการศึกษาและอาชีพ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงศรัทธาในการทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ ทรงเห็นคุณค่าและทรงยึดมั่นในหลักมนุษยธรรม ในการทรงงานด้านสาธารณประโยชน์ในลักษณะ “ช่วยราษฎร์ เสริมรัฐ” ทรงช่วยเติมเต็มช่องว่างของระบบสวัสดิการที่รัฐไม่สามารถจัดให้ได้ ในรูปของการจัดตั้งและอุปถัมภ์องค์กรในรูปแบบมูลนิธิ โครงการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility-CSR) มุ่งเน้นทำกิจกรรม การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยไม่ได้สิ้นสุดอยู่ที่การให้เงิน การแจกสิ่งของ แต่เป็นกระบวนการของการพัฒนาทักษะและศักยภาพให้แก่พวกเขาเหล่านั้น ทรงยึดมั่นในหลักการ วิชาการและแนวปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์อย่างถาวร ทั่วถึง “ช่วยเขาเพื่อให้เขาช่วยตนเอง” (help them to help themselves) จึงทรงมุ่งเน้นให้การช่วยเหลือที่ให้เป็นโครงการ เพื่อเห็นผลในระยะยาว มิใช่แต่เพียงไปมอบสิ่งของหรือนำเงินไปเลี้ยงอาหาร ดังพระโอวาท ความว่า **“ทำโครงการแบบนี้ดีมาก...การจัดกิจกรรม ก็น่าจะเป็นการทำอะไรให้เขา ไม่ใช่ไปมอบสิ่งของหรือเลี้ยงอาหารอย่างเดียว”**

ในบรรดาสุภาพสตรีไทยที่มีบทบาทสำคัญในการประกอบกิจการสาธารณกุศล หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ได้รับยกย่องทั้งในประเทศ และนานาชาติว่าเป็นบุคคลที่มีคุณูปการต่อประเทศชาติ โดยเฉพาะ การส่งเสริมให้เด็กไทยทั้งชายและหญิงได้รับโอกาสทางการศึกษา ที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน สร้างความเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทย ในหลายมิติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงให้ความเคารพนับถือ หม่อมงามจิตต์ใน ๒ สถานะ กล่าวคือ ทรงเป็นชาวยุโรปในศาสตราจารย์ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ที่สืบสายสัมพันธ์ นับเนื่องแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงเป็น พระราชวงศ์ชั้นที่ ๕ หรือพระนัดดาในสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงร่วมกัน นั่นเอง อีกประการหนึ่ง หม่อมงามจิตต์ทรงเป็นสตรีไทยผู้บุกเบิก งานพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีจนเป็นที่ยอมรับในแวดวงนานาชาติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงกล่าวยกย่องหม่อมงามจิตต์ไว้ว่า **“สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี นับถือหม่อมงามจิตต์มากว่าเป็นนักสังคมสงเคราะห์คนแรก...จนนาทีสุดท้ายของชีวิต หม่อมงามจิตต์ ก็ได้แต่คิดถึงผู้อื่นถึงแม้ว่าตนเองจะเจ็บปวดในกายเพียงใด”**



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จไปทรงเยี่ยมหม่อมงามจิตต์ ที่บ้านพักสุขุมวิท ซอยสวัสดิ์ ก่อนถึงแก่อนิจกรรม ๒ เดือน



หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) เป็นบุคคลสำคัญของโลก โอกาส ๑๐๐ ปี ชาตกาล พ.ศ. ๒๕๕๘ ในฐานะผู้มีผลงานดีเด่นด้านสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงนำทรัพยากรต่าง ๆ มาสนองความต้องการของบุคคล กลุ่มชน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยทรงสำเร็จการศึกษาทั้งหลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ จึงทรงงานด้านสังคมสงเคราะห์ด้วยการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ทรงใช้หลักวิชาทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์เข้ากับการประกอบ พระกรณียกิจด้านสังคมสงเคราะห์ เริ่มต้นตั้งแต่ทรงประเมินพระองค์เองเสมอว่า จะสามารถทรงช่วยเหลือหน่วยงานนั้น ๆ ทรงทราบว่า มูลนิธิ สมาคม โครงการใดมากราบทูลขอพระเมตตาให้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในหน่วยงานนั้น ๆ ได้สำเร็จลุล่วงหรือไม่ จึงไม่เป็นที่แปลกใจว่า เมื่อหม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร พร้อมองค์กรสาธารณกุศลทั้ง ๑๐ แห่ง ได้แก่ สมาคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ สมาคมสตรีแห่งชาติฯ สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ศุภสภา สันนิบาตมูลนิธิแห่งประเทศไทยฯ พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยฯ ศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้านฯ และชมรมลูกเสือชาวบ้านกรุงเทพมหานคร ได้กราบทูลขอพระราชทาน พระกรุณาจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นองค์ประธานก่อตั้งมูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นใหม่ นามว่า “ร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน” ในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยมูลนิธินี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อแสดงความจงรักภักดีและกตเวทิตาคุณถวายแด่สมเด็จพระบวรมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ และแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ผู้เสียสละเลือดเนื้อและชีวิต สร้างความเป็นปึกแผ่น และพัฒนาประเทศสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้แก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาสทั่วประเทศ โดยให้ทุนการศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อให้เยาวชนเจริญเติบโต เป็นพลเมืองดีของชาติ รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยคณะกรรมการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ได้มอบให้กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าของเรื่อง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเล่าในโอกาสที่เสด็จไปทรงเป็นประธาน ในพิธีพระราชทานเข็ม “พุ่มเพชร” เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ตอนหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้าไม่รับตั้งนาน แต่ไปที่ไหนก็เจอหม่อมงามจิตต์นี้อยู่เรื่อย....ก็คอยดักอยู่ทุกแห่ง ก็ในที่สุดก็ได้พูด อย่างตรง ๆ ว่ารู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ยากมากที่จะจัดทุนมอบให้เด็ก เด็กเล็ก เด็กใหญ่ ตั้งแต่อนุบาล ประถม มัธยม อุดม และก็ยังมิเณรด้วย จะทำได้ไม่ได้ก็ยังไม่เชื่อนัก เพราะข้าพเจ้าถือว่าการจะช่วยนักเรียนนักศึกษาเป็นสิ่งที่ยากที่สุด อันหนึ่ง เพราะว่า มันไม่ใช่โยนเงินไปให้เฉย ๆ เท่านั้น จะต้องดูด้วยในการเลือก...เพราะการเรียนดีอาจจะนิสัยไม่ดี ก็ได้ บางทีธรรมเนียมน่าจะบกพร่อง ต้องดูหลายแง่หลายมุมเหลือเกิน...”

เมื่อทรงรับที่จะดูแลหรือสนับสนุนมูลนิธิ สมาคม โครงการใด ๆ จนสำเร็จลุล่วงไปแล้ว จะทรงถือว่าต้องสิ้นสุดจากตำแหน่งนั้นลง ดังกรณีของการทรงรับเป็นประธานมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ ทรงทำหน้าที่ก่อตั้งมูลนิธิฯ เรียบร้อยแล้ว ทรงช่วยเหลือให้มูลนิธิฯ ได้รับยกเว้น ภาษี และให้ผู้บริจาคสามารถนำไปเสริมรับเงินไปทอดหย่อนภาษีได้ จึงทรงขอลาออกจากตำแหน่งประธาน แต่เมื่อคณะกรรมการมูลนิธิฯ กราบทูลขอพระเมตตาจึงทรงพระกรุณารับเป็นประธานกิตติมศักดิ์





สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ องค์ประธานก่อตั้งมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน พระราชทานพระวโรกาสให้ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิมลฉัตร ประธานมูลนิธิฯ นำคณะกรรมการมูลนิธิฯ เข้าเฝ้าเพื่อน้อมสำนึกในพระกรุณาคุณ ที่ทรงพระเมตตาได้รับเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิฯ ณ พระตำหนักวิมลว่าวพัฒนา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕



ทรงใช้ศิลปะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่ทรงให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านสังคมสงเคราะห์ ดังเป็นที่ประจักษ์ถึงพระจริยวัตรที่ทรงมีพระปฏิสันถารอย่างไม่ถือพระองค์กับราษฎรทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชาติพันธุ์ และทุกศาสนา ในยามเสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนทุกหนทุกแห่ง ทรงซักถามถึงปัญหา ความเดือดร้อน ความทุกข์ยาก เพื่อได้ทรงทราบถึงข้อมูลอันนำไปสู่การช่วยเหลือต่อไป พระราชทานโอกาสกลุ่มเยาวชนผู้รับทุนพระราชทานของมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เขียนจดหมายกราบทูลเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ ปัญหาการเรียน ได้ทอดพระเนตรจดหมายของเยาวชนทุกคนด้วยความสนพระทัย และทรงตอบจดหมายด้วยพระองค์เองตลอดเวลา ๑๘ ปีที่ทรงดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิฯ นี้ สำหรับเยาวชนในพระอุปถัมภ์ในกองทุนพระนาม “กัลยาณวิวัฒนา” ทรงให้เข้าเฝ้าถวายตัว และให้เข้าเฝ้าทุกครั้งในโอกาสที่เสด็จไปยังจังหวัดที่เยาวชนนั้นอาศัยอยู่ เช่น กรณีนายเสมอ หอมดอกพลอย ชื่น ปวช. ๒ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตน่าน กิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ทรงให้เลขานุการในพระองค์ติดต่อไปเพื่อให้มาเข้าเฝ้าในระหว่างประกอบพระกรณียกิจที่จังหวัดน่าน เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วทรงมีพระเมตตาต่อผู้ที่ทำงานด้านการสังคมสงเคราะห์ในหน่วยงานต่าง ๆ เสมอ ทรงตระหนักถึงความเหน็ดเหนื่อย ความท้อใจในบางครั้งของบุคลากรกลุ่มนี้ที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับปัญหา จึงพระราชทานกำลังใจให้ทุกครั้ง ขออย่าให้ท้อถอย **“ขอให้มีความมุ่งมั่นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม จะช่วยฟันฝ่าความเหนื่อยล้าที่อาจเกิดขึ้นได้”** และตรัสเสมอว่า แม้เป็นงานที่ยากแต่ทำแล้วจะได้บุญ และพระราชทานคำอวยพรว่า **“ข้าพเจ้าขอให้ทุกท่านมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความสุขจากการได้ช่วยเหลือผู้มีความทุกข์...”**

ทรงให้การสงเคราะห์ทั้งระดับมหภาคโดยเล็งประโยชน์ไปที่ระดับกลุ่มคนและวางแผนนโยบายการปฏิบัติงาน เช่น กรณีของการช่วยเหลือผ่านมูลนิธิต่าง ๆ ทรงให้คำแนะนำข้อวินิจฉัยต่าง ๆ แก่คณะกรรมการบริหารงานของมูลนิธินั้น ๆ จนเป็นแนวนโยบายในการปฏิบัติงานของมูลนิธิ นอกจากนั้นยังทรงให้การสงเคราะห์ระดับจุลภาคเฉพาะราย หากทรงเล็งเห็นแล้วว่าบุคคลนั้น ๆ จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมต่อไปได้ ดังปรากฏในเรื่องการสงเคราะห์ผู้เจ็บป่วยยากไร้เฉพาะราย และการพระราชทานเงินเป็นทุนการศึกษาให้เฉพาะบุคคล ทั้งกับเด็กและเยาวชนที่ยากไร้ เช่น กรณีทุนกัลยาณวิวัฒนา ซึ่งพระราชทานผ่านมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน และทุนพระราชทานส่วนพระองค์แก่เยาวชนที่มีฐานะในระดับปานกลางแต่เรียนเก่ง เช่น การพระราชทานทุนการศึกษาแก่ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิถี ศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ด้านประวัติศาสตร์และภาษาฝรั่งเศส ที่ประเทศโปรตุเกส ใน พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๑

เมื่อทรงทราบว่ามูลนิธิ สมาคม โครงการใดกำลังเดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลือ จะทรงศึกษาหาข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อนให้ความช่วยเหลือ ด้วยการให้คณะกรรมการบริหารงานเข้าเฝ้ากราบทูลรายงาน หรือให้ส่งเป็นเอกสารระบุวัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้น ๆ รายละเอียดหรือการบริหารงานมาให้ทอดพระเนตร ให้ระบุปัญหาที่ประสบและต้องการความช่วยเหลืออย่างไร ทรงวิเคราะห์ปัญหาและจะทรงวินิจฉัยด้วยพระองค์เองทุกครั้ง โดยทรงยึดหลักว่าหน่วยงานนั้น ๆ ทำประโยชน์ให้กับสังคมได้มากแค่ไหน หากหน่วยงานใดไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ จะพระราชทานเงินให้ จะไม่มีข้อผูกมัดว่า การเป็นหน่วยงานในพระอุปถัมภ์จะต้องพระราชทานเงินช่วยเหลือเสมอไป กรณีบางมูลนิธิ ทรงต้องการได้ความจริงเชิงประจักษ์ เช่น มูลนิธิเด็กก่อนในสลัม จึงได้เสด็จเป็นการส่วนพระองค์ไปให้ถึงสถานที่เพื่อได้ทอดพระเนตร และเมื่อมูลนิธิเด็กก่อนในสลัมอยู่ในพระอุปถัมภ์ และทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมตามวัตถุประสงค์แล้ว เสด็จไปทรงเยี่ยมเยียนอย่างเป็นทางการในโอกาสสำคัญ ๆ บางกรณีจะให้เลขานุการในพระองค์เดินทางไปดู เก็บข้อมูลและรายงานให้ทรงทราบ ทรงวางแผนในการช่วยเหลือตามความจำเป็นและความเหมาะสม และลงมือช่วยเหลือตามขั้นตอนที่ทรงวางไว้ เช่น กรณีมูลนิธิที่พระราชทานเงินช่วยเหลือ จะทรงวางหลักไว้ว่าให้จัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อนำดอกผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทรงประเมินและติดตามผลการให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ดังเป็นที่ประจักษ์จากการทรงใช้วิธีการตรัสถามผู้ที่รับผิดชอบโดยตรง บางครั้งทอดพระเนตรจากรายงาน ผลการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมสามัญประจำปีทีทูลเกล้าฯ ถวาย บางครั้งทรงพระกรุณาให้คณะกรรมการดำเนินงานเข้าเฝ้ากราบทูลรายงาน และบางครั้งทรงมอบหมายให้เลขานุการในพระองค์ไปสังเกตการณ์เพื่อเห็นข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ ดังเช่น ทรงเล่าว่า



“...จากการถวายเป็นของคุณหญิงสุชาดา (คุณหญิงสุชาดา ภิระวัฒน์ ประธานฝ่ายทุนการศึกษาเยาวชนในระบบโรงเรียน-มูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ) ได้รับคำตอบเมื่อถามถึงเยาวชนผู้รับทุนมูลนิธิฯ ว่า “เด็กของมูลนิธิฯ ก็มีดีบ้าง ไม่ดีบ้าง” อย่างนี้ทำงานร่วมกันได้...”

พระกรณียกิจที่ทรงประกอบในงานด้านสังคมสงเคราะห์ในช่วงตั้งแต่ทศวรรษ ๒๕๑๐ เป็นต้นมา ถือเป็นก้าวหนึ่งของพัฒนาการระบบสวัสดิการทางสังคมของประเทศไทย กล่าวคือ เป็นการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ที่เกิดขึ้นในระยะแรกเพื่อมุ่งจัดการกับความยากจนด้วยการช่วยเหลือแบบให้เปล่าแก่ผู้ประสบความทุกข์ยากทั้งตัวบุคคล กลุ่มคน และชุมชน เป็นการช่วยเหลือ “เมื่อเขาต้องการ” ต่อมาในทศวรรษ ๒๕๓๐ ระบบการให้ความช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนมนุษย์ในสังคมไทยได้พัฒนาไปสู่ระบบสวัสดิการสังคม ซึ่งเน้นบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อความเป็นอยู่ของประชาชน อันได้แก่ มีการจัดบ้าน ที่อยู่อาศัย มีบริการเรื่องสุขภาพ มีระบบประกันสังคม เป็นต้น โดยรัฐ องค์กรวิสาหกิจต่าง ๆ และประชาชนร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในรูปของกองทุน หรือสวัสดิการ เป็นการ “เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข” ร่วมกัน

พระกรณียกิจด้านสังคมสงเคราะห์เป็นที่ประจักษ์ในสังคมไทยและต่อชาวโลก ในระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ องค์การยูเนสโก กรุงปารีส ได้จัดนิทรรศการ ในวาระครบพระประสูติกาลหนึ่งร้อยปีของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Le Centième Anniversaire de la Naissance de Son Altesse Royale le Prince Mahidol de Songkla 1892 - 1992) ที่กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ในโอกาสนี้เสด็จกล่าวสุนทรพจน์เปิดงาน และแสดงปาฐกถายกย่องพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชชนก ในหัวข้อเรื่อง “ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะสร้างโรงพยาบาลมากกว่าสร้างเรือรบ” (J'aime mieux construire des hôpitaux que construire des navires de guerre) ในครั้งนั้นผู้อำนวยการยูเนสโก นาย Federico Mayor ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญ The UNESCO Victor Hugo Gold Medal ในฐานะผู้พระราชทานทุนการศึกษาและส่งเสริมงานด้านสังคมสงเคราะห์

ต่อมา ใน พ.ศ. ๒๕๖๖ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ยกย่องสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ในโอกาส ๑๐๐ ปี วันประสูติ



ทรงพระนิพนธ์เผยแพร่จากการเสด็จเยือนต่างประเทศ

การเสด็จเยือนต่างประเทศของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาในอดีตและความเป็นอยู่ในปัจจุบันของแต่ละประเทศ พระประสงค์มิได้เป็นไปเพื่อทรงพระสำราญเป็นสำคัญ หากเป็นการเสด็จไปเพื่อทรงทัศนศึกษา สิ่งที่ได้ทอดพระเนตรมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมและช่วยเหลือประชาชน ดังพระดำรัสตอบรองประธานคณะกรรมการทั่วประเทศแห่งสภาที่ปรึกษาทางการเมืองประชาชนจีน เมื่อครั้งเสด็จไปทรงเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนหนึ่งว่า



“...ในการเยือนจีนของข้าพเจ้าและคณะฯ ครั้งนี้ นอกจากจะได้มีโอกาสเยี่ยมชมโบราณสถานโบราณวัตถุต่าง ๆ ซึ่งเป็นหลักฐานของอารยธรรมอันรุ่งโรจน์ของจีนแล้ว ข้าพเจ้ายินดีที่จะได้มีโอกาสเยี่ยมชมสถานสงเคราะห์ทางสังคมบางแห่ง เช่น ศูนย์สงเคราะห์เพื่อคนพิการ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนทัศนะและประสบการณ์ของข้าพเจ้า และจะได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนี้ในสังคมไทยต่อไป...”



จะเห็นว่าพระกรณียกิจเกี่ยวกับการอนุเคราะห์คนพิการทั้งหลายในประเทศไทยย่อมเป็นเครื่องยืนยันถึงพระปณิธานที่ได้ทรงตั้งไว้อย่างเห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจน

อนึ่ง การเสด็จไปทรงเยือนประเทศต่าง ๆ ตามคำกราบทูลเชิญในฐานะพระบรมวงศ์ชั้นสูงยังเป็นการเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศอีกด้วย ดังพระดำรัสในงานพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำเป็นเกียรติแก่รองประธานที่ปรึกษาทางการเมืองประชาชนจีน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงปักกิ่ง ตอนหนึ่งว่า

“ในวันพรุ่งนี้ ข้าพเจ้าและคณะก็จะได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญและโบราณสถานอีกหลายแห่งในต่างมณฑล ซึ่งข้าพเจ้าตระหนักเป็นอย่างดีว่า มรดกตกทอดทางประวัติศาสตร์อันล้ำค่าของจีนนั้นเป็นผลมาจากความขยันขันแข็งและสติปัญญาของจีนทั้งสิ้น ข้าพเจ้าและคณะฯ จะได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้และพบเห็นโดยเฉพาะมิตรไมตรีของประชาชนจีนถ่ายทอดให้แก่ประชาชนชาวไทยได้ทราบด้วย....”

นอกจากจะนำพระประสงค์มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองและประชาชนแล้ว ถ้าการเสด็จไปต่างประเทศแต่ละครั้งสิ้นสุดลงโดยมิได้มีการจดบันทึกอะไรไว้ให้เป็นที่น่าประทับใจของผู้มีพินัยยังทรงพระดำริว่าเสียตาย ทั้งควรจะได้ทรง “แบ่ง” ความรู้และ “ปัน” ความคิดให้ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีโอกาสเดินทางไปทัศนศึกษาด้วยตนเองได้ท่องเที่ยวในโลกกว้างผ่านตัวอักษรด้วย ดังพระนิพนธ์เรื่อง จากโคริโอสู่โคเรีย ๘ วันในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ครั้งเมื่อเสด็จประพาสสาธารณรัฐประชาชนเกาหลี ว่า

“...ประเทศเกาหลีเหนือเป็นประเทศที่คนรู้จักน้อย ข้าพเจ้าจึงคิดว่าควรทำหนังสือเมื่อกลับมาแล้ว...”

และในพระนิพนธ์เรื่อง สายธารอารยธรรมจีน : ๗ ธานีแห่งอาณาจักรกลาง ครั้งเมื่อเสด็จประพาสสาธารณรัฐประชาชนจีน ความว่า

...ตอนแรกข้าพเจ้าคิดว่าจะไม่เขียนหนังสือเรื่องการเยือนประเทศจีนอย่างแน่นอน ผู้ที่ไปเยือนจีนมีมากมายเหลือเกิน ได้ยินว่าปีนี้ได้ไปกันถึง ๗๐๐ คน ส่วนหนึ่งก็ได้เขียนบันทึกการเดินทางอย่างละเอียดอย่างยิ่ง เส้นทางที่จะไปก็เป็นเมืองที่ทุก ๆ คนไปเยือนกัน แต่เมื่อมาอ่านรายชื่อของผู้ร่วมคณะของข้าพเจ้าก็รู้สึกเสียตาย ถ้าไม่พยายามทำอะไรขึ้นมาเสียหน่อย บุคคลในคณะฯ นั้นต่างวัยกัน ตั้งแต่ ๑๐ ปี ถึง ๒๒ ปี นอกนั้นก็ยังมีอาชีพต่าง ๆ กันอีก ถ้าพยายามเก็บความเห็นของแต่ละคนอาจเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เมื่อเห็นว่าสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งเป็นที่ประทับใจของคนหนึ่งอาจไม่เป็นที่น่าสนใจของอีกคนก็ได้ เมื่อพูดกันแล้ว ก็มีความเห็นกันว่าน่าจะทดลองดู...”

พระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวจึงประกอบไปด้วยเนื้อหาสำคัญ ๓ ส่วน

๑. บทบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเยือน
๒. บทความวิชาการและบทความทั่วไป
๓. ข้อคิดเห็นของคณะท่องเที่ยว

นอกจากนี้ยังมีส่วนที่มีความหมายและมีความสำคัญ คือ ส่วนที่เป็นพระนิพนธ์ “คำนำ” และ “ส่งท้าย” ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งสะท้อนพระบุคลิภาพไว้ชัดเจน ถ้าผู้ใดไม่ได้อ่านสองส่วนนี้ก็เป็นที่น่าเสียดาย





ความรู้อันเกิดจากการบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเยือนในพระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวมีความพิเศษกว่าสารคดีท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป เพราะถึงแม้ว่าประเทศหรือสถานที่ที่ไปเยือนจะเป็นถิ่นที่เดียวกัน แต่คณะท่องเที่ยวได้มีโอกาสตามเสด็จพระบรมวงศ์ชั้นสูง โดยเฉพาะเป็นการเสด็จไปตามคำกราบทูลเชิญอย่างเป็นทางการ ดังนั้นการจัดรายการหรือการกำหนดสถานที่ต่าง ๆ ที่จะเสด็จถวายจึงน่าจะเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งฝ่ายอาคันตุกะและฝ่ายเจ้าภาพ ประเทศที่เสด็จไปมีทั้งที่เป็นประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา มีทั้งในเมืองและในชนบท แต่ทุกถิ่นที่ล้วนแต่มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง โบราณคดี ภาษา วรรณคดี ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ ซึ่งผู้อ่านพระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวจะได้รับความรู้และได้สัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน ในประเทศนั้น ๆ ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ผ่านการเล่าบรรยายอย่างเพียบพร้อมไปด้วยหลักฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้ และผ่านภาพประกอบ ซึ่งมีเป็นจำนวนมากในพระนิพนธ์แต่ละเรื่อง

นอกจากผู้อ่านจะได้รู้ได้เห็นประเพณีพิธีการในการต้อนรับอาคันตุกะคนสำคัญที่เป็นพระบรมวงศ์ชั้นสูงในบางประเทศ เช่น ประเพณี การรับเสด็จเจ้านายแบบภูฏาน คือ สมเด็จพระเจ้าฟีนางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานแพรขาว คล้องพระหัตถ์เจ้าหญิง Ashi Pem Pem พระชนิษฐาในสมเด็จพระราชาธิบดีแห่งภูฏาน และเจ้าหญิงก็ถวายแพรขาวคล้องพระหัตถ์ สมเด็จพระเจ้าฟีนางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ในเวลาเดียวกัน เป็นต้น ที่พิเศษสุด คือ จะได้เห็นพระจริยวัตร อังตงามเป็นที่น่าประทับใจขององค์ผู้นิพนธ์ ทั้งจะได้มีส่วนร่วมรู้สึกปลื้มปิติในพระเกียรติยศอันสูงยิ่งที่ทรงได้รับจากนานาประเทศ ที่เสด็จไปทรงเยือน

ส่วนความรู้อันเกิดจากบทความวิชาการและบทความทั่ว ๆ ไปของนักวิชาการที่ตามเสด็จได้ช่วยขยายพรมแดนความรู้แก่ผู้อ่าน ให้กว้างขวาง ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น อาทิ พระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยว เรื่อง ยูนนาน มีบทความวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม เช่น “ภาษาไทเหนือ” ของบรรจบ พันธุเมธา และ “พุทธศาสนาในยูนนาน” ของเทิม มีเต็ม เป็นต้น สำหรับเนื้อหาส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นของคณะท่องเที่ยว ซึ่งย่อมาหมายรวมทั้งองค์ผู้นิพนธ์ด้วยนั้น สมเด็จพระเจ้าฟีนางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงนิพนธ์เล่าถึงเหตุผล ที่มีเนื้อหาส่วนนี้ว่า **“เพราะไม่อยากทำหนังสือที่เป็นแต่การเล่า แต่อยากให้เป็นการออกความเห็นด้วย...”** (ยูนนาน : บทนำ) นั่นคือ

“...นอกจากพระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวจะเป็นหนังสือที่ผู้เขียนเล่าว่าได้พบเห็นอะไรบ้างแล้ว ยังโปรดให้ทุกคนในคณะท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ได้พบเห็นด้วย โดยทำการบ้านส่งด้วยการกรอกข้อความหรือตอบคำถามที่องค์ผู้นิพนธ์ทรงกำหนดให้ เพราะมีพระดำริจะให้ข้อคิดเห็นเหล่านั้น “เป็นลักษณะประจำของหนังสือการท่องเที่ยวของข้าพเจ้า...”

ผู้อ่านจะพบว่าข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของคณะท่องเที่ยวมีหลากหลายมุมมองทั้ง ๆ ที่ได้พบเห็นสิ่งเดียวกันในเวลาเดียวกัน แต่บางครั้งกลับมีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกันไป ดังองค์ผู้นิพนธ์ได้ทรงเล่าว่า

“...จะเห็นได้ว่าคำตอบต่าง ๆ อาจตรงกันข้ามกัน ขึ้นกับความสนใจหรือรสนิยมของแต่ละคน ซึ่งผู้อ่านก็ต้องเป็นผู้ตัดสินว่าควรคิดอย่างไร โดยดูภาพสิ่งที่เป็นรูปธรรมและใช้วิจารณ์ญาณของตนในสิ่งที่เป็นนามธรรมถึงอย่างไรก็ดี หนังสือเล่มนี้เป็นเพียงผู้เสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ...”

เนื้อหาส่วนข้อคิดเห็นมิได้เพียงให้ผู้อ่านเห็นความคิดของคณะท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้อ่านคิดต่อเนื่องไปไกลเกินกว่าที่คาดซึ่งได้ทรงนิพนธ์ไว้ตอนหนึ่งว่า

“...ผู้ที่อ่านหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะทราบได้ว่าสถานที่ใดมีผู้สนใจหรือประทับใจมากที่สุด ในจำนวนสมาชิกของ “หนึ่งโหลในเมืองจีน” อ่านความคิดเห็นที่ตรงกันหรือตรงกันข้ามกัน ซึ่งจะแสดงถึงรสนิยมหรืออาชีพของผู้เขียนแล้วจะสามารถศึกษานิสัยของคนบางคนในกลุ่ม คล้าย ๆ กับเดินทางไปด้วยจากการอ่านความคิดเห็นของแต่ละคนจริงอยู่สิ่งที่จะสะท้อนออกมาในขั้นแรกจะเป็นภาพตัวเองที่ผู้เขียนอยากให้ผู้อ่านเห็น แต่ถ้าเรามองให้ทะลุภาพนั้นอาจเห็นได้ลึกกว่าภาพผืน ๆ ที่ปรากฏอยู่ เราจึงสามารถมองหนังสือ “หนึ่งโหลในเมืองจีน” ได้สองแง่ อาจมองเป็นหนังสือเล่าการท่องเที่ยวที่เขียนแบบเล่น ๆ มากกว่าแบบจริง ๆ จัง ๆ และละเอียด หรืออาจมองว่าเป็นหนังสือที่แสดงความคิดของคนหนึ่งโหลที่ไปเที่ยวเมืองจีนและเสนอข้อมูลให้นักจิตวิทยาสมัครเล่นศึกษาเล่น...”

แม้จะได้ชื่อว่าเป็นพระนิพนธ์ แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีว่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการ ซึ่งกล่าวได้ว่าทรงเป็นบรรณาธิการที่ประณีตพิถีพิถันยิ่ง ผู้อ่านจะได้เห็นหลักการหรือวิธีการจัดทำหนังสือให้มีคุณค่าน่าสนใจ ซึ่งทำให้พระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ โดดเด่น เพราะนอกจากลักษณะของเนื้อหาดังกล่าวนี้อันข้างต้นแล้ว ลักษณะวิธีการนำเสนอที่มีความแปลกแตกต่างไปจากสารคดีท่องเที่ยวโดยทั่วไป จะเห็นว่าพระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวมีระบบการนำเสนอที่ชัดเจน

ในการจัดทำพระนิพนธ์สารคดีท่องเที่ยวแต่ละเรื่อง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะทรงปรึกษากับคณะผู้ตามเสด็จ มีการประชุมวางแผน พระนิพนธ์บางเรื่องอาจมีบทความวิชาการและบทความทั่ว ๆ ไปของสมาชิกคณะท่องเที่ยวที่เป็นนักวิชาการ แต่พระนิพนธ์ทุกเรื่องจะต้องมีบทบรรยายสถานที่ที่ไปเยือน โดยสมาชิกในคณะท่องเที่ยวแบ่งกันรับผิดชอบเขียนเป็นตอน ๆ หรือเป็นบท ๆ ไป บางตอนเขียนคนเดียว บางตอนอาจมี ๒ หรือ ๓ หรือ ๔ คนเขียนร่วมกัน ทุกครั้งผู้เขียนต้องเสนอบทความหรือบทบรรยายแก่คณะบรรณาธิการซึ่งมีองค์ผู้นิพนธ์ทรงเป็นประธาน เพื่อตรวจสอบถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้อย่างเข้มงวดพิถีพิถัน องค์ผู้นิพนธ์ได้ทรงเล่าบรรยากาศในการทำงานของคณะบรรณาธิการไว้ตอนหนึ่งว่า





“...ทุกครั้งที่เรามี “การประชุมกัน” เราได้ช่วยกันแก้บทความที่นำมา เริ่มแรกเราได้ตกลงกันว่าจะไม่แก้สำนวน จะแก้เพียงข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง แต่ในที่สุดเราได้แก้ทุกอย่างที่จะแก้ได้คือ นอกจากข้อมูลยังแก้การสะกด รูปประโยค และสำนวน ผู้ที่ได้เขียนบทความมาคนหนึ่งซึ่งเป็นถึง “ดร.” หลังจากที่ได้ถูกโจมตีอย่างไม่ปราณีในการแก้เพียง ๒ ย่อหน้า ได้ขอถอนบทความไปเขียนมาเสนอใหม่ หลังจากได้ผ่านการแก้ไขครั้งที่ ๒ ได้กล่าวว่า “โอ้ย ยากกว่าเสนอวิทยานิพนธ์ ปริญญาเอกเสียอีก...”

“...ข้าพเจ้าเองไม่ได้เขียนบทความ ขอเป็นเพียงบรรณาธิการที่ไม่สามารถขาดการประชุมสักครั้งเดียว เพราะนักเรียนไม่ยอมเข้าห้องเรียนเมื่อครูไม่อยู่ตัดสินใจในกรณีที่ความเห็นแตกต่างกันมาก...”

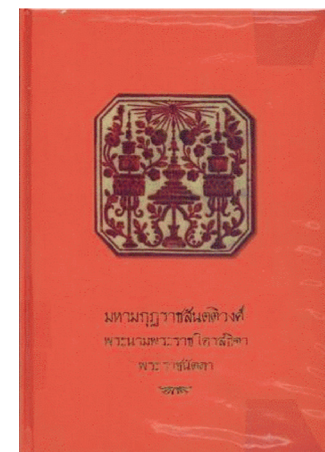
“...รูปภาพที่ได้คัดมาประมาณ ๕๐๐ ภาพนั้นเป็นผลงานของทุกคน หลังจากได้มีการประกวดกันอย่างดุเดือด....”

พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสนพระทัยด้านการอ่านและการเขียนมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ เมื่อทรงศึกษาในชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะที่โรงเรียนนานาชาติเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ ทรงอ่านหนังสือวรรณคดีมากและทรงพบว่าการอ่านช่วยให้ภาษาฝรั่งเศสดีขึ้น เมื่อทรงงานเป็นอาจารย์ภาษาฝรั่งเศส ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อศึกษาค้นคว้าด้านการสอน ได้ทรงอ่านหนังสือด้านภาษาศาสตร์จำนวนมาก พระปรีชาด้านการนิพนธ์ เป็นที่ประจักษ์จากผลงานอันประกอบด้วยพระนิพนธ์เกี่ยวกับ พระราชวงศ์ ๑๒ เรื่อง พระนิพนธ์แปล ๓ เรื่อง พระนิพนธ์สารคดีเชิงท่องเที่ยว ๑๐ เรื่อง และพระนิพนธ์บทความทางวิชาการอีกจำนวนมาก ซึ่งในการทรงพระนิพนธ์หนังสือแต่ละเรื่อง สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยการตรวจสอบจากหนังสืออ้างอิงจำนวนมาก บางครั้งทรงศึกษาค้นคว้าในหอสมุดแห่งชาติด้วยพระองค์เอง

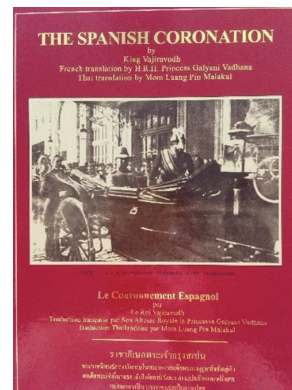
เกี่ยวกับพระราชวงศ์

๑. จุฬาลงกรณราชสันตติวงศ์ พระนามพระราชโอรส ธิดา และพระราชนัดดา
๒. แม่เล่าให้ฟัง
๓. พระราชธิดาในรัชกาลที่ ๕
๔. เวลาเป็นของมีค่า Busy Fingers
๕. เจ้านายเล็ก ๆ - ยุวกษัตริย์
๖. ไปรษณียบัตรเจ้าฟ้า Postcard Games
๗. เจ้าฟ้าทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๕๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๕๘
๘. ตราแผ่นดิน ตราราชสกุล และสกุล อักษรพระนาม และพระนามย่อ
๙. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ และงานศิลปะ Prince Mahidol and Art
๑๐. จดหมายเหตุชาวบ้าน ข่าวสมเด็จพระย่าสวรรคตจากหนังสือพิมพ์ Popular Chronical from The Press: The Demise of the Princess Mother
๑๑. ส่งเสด็จสมเด็จพระย่า ประมวลเรื่องจากหนังสือพิมพ์
๑๒. มหามกุฏราชสันตติวงศ์ พระนามพระราชโอรสธิดา พระราชนัดดา



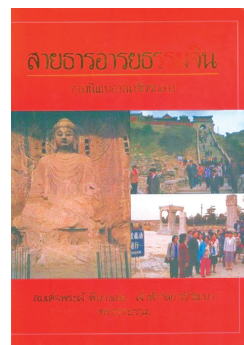
พระนิพนธ์แปล

๑. นิทานสำหรับเด็ก
๒. แม่เล่าให้ฟัง (ภาค ๒)
๓. ราชาภิเษกพระเจ้ากรุงสเปน Le Couronnement Espagnol – The Spanish Coronation



สารคดีท่องเที่ยว

๑. ๑ โหลในเมืองจีน
๒. ยูนนาน Yunan
๓. สายธารอารยธรรมจีน : ๗ ธานีแห่งอาณาจักรกลาง
๔. จากโคริโอสู่โคเรีย ๘ วันในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี
๕. ภูฏาน เกาะเขียวบนแผ่นดิน Bhutan : Green Island on land (ปัจจุบัน สะกดว่า ภูฏาน)
๖. ที่ไซบีเรียหนาวไหม Is it cold in Siberia?
๗. ตุรกี ดินแดนจักรพรรดิโรมันและสุลต่านออตโตมัน Turkey Land of the Roman Emperors and Ottoman Sultans
๘. ซินเจียงและกานซู ภาพจากดินแดนสุดห้วฟ้าเขียว Xinjiang and Gansu: Pictures from far away places
๙. จีนตะวันออก : ขึ้นเขา ลงทะเลสาบ เข้าวัด Eastern China: Mountains Lakes Temples
๑๐. จีนอีสานและเสฉวน จากแดนแมนจูสู่ทุ่งอู๋ไบ



บทความ

บทความเกี่ยวกับการใช้ภาษาฝรั่งเศส Du bon et du mauvais usage จำนวน ๒๗ บทความ ในวารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ระหว่างพุทธศักราช ๒๕๒๑ - ๒๕๒๗ อีกทั้งทรงพระนิพนธ์บทความเกี่ยวกับ พระยศในพระราชจักรีวงศ์ ๑ เรื่อง และบทความภาษาฝรั่งเศสอื่น ๆ รวมทั้งคำนำในหนังสือต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก



บทความ : ทรงเปิดโลกกว้างประจักษ์แก่สายตาปวงไทย

จากหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ฉบับวันเสาร์ที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑



โลกกว้างของคนไทยได้เปิดขึ้นกับภาพข่าวพระราชสำนักช่วงสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จเยือนนานาชาติตามคำกราบทูลเชิญของประเทศต่าง ๆ และการเสด็จทัศนศึกษาส่วนพระองค์ ซึ่งพระภารกิจเจริญสัมพันธไมตรีไปทั่วโลกแต่ละครั้ง ผู้ร่วมขบวนเสด็จหลายคนต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ “ทรงเป็นนักทัศนศึกษา” โปรดประเทศรุ่มรวยศิลปวัฒนธรรมทั้งในทวีปยุโรป อเมริกา แอฟริกา เอเชีย และตะวันออกกลาง



“สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระปรีชาสามารถมาก ทรงสอนข้าราชการที่ตามเสด็จอ่านประวัติศาสตร์ของประเทศที่เราจะไปเยือนว่า ความเป็นมาอย่างไร เพื่อเราจะได้เข้าใจวัฒนธรรมของประเทศนั้นมากขึ้น แล้วก่อนไปก็กล่าวสรุปให้ข้าราชการบริพารทุกคนฟังว่า ต้องทำอย่างไรบ้างหรือว่าประเทศนั้นเขามีอะไรต้อนรับเป็นพิเศษไหม แต่ส่วนใหญ่แล้วท่านเสด็จเป็นการส่วนพระองค์มากกว่าเพราะพระองค์ท่านไม่ชอบไปทำให้รัฐบาลหรือเจ้าของประเทศลำบากมาก แทบทุกครั้ง ขบวนเสด็จจึงเป็นการเดินทางไปอย่างธรรมดา”

เมื่อเสด็จไปเยือนประเทศใดก็จะทรงจดบันทึกเรื่องราวที่ทรงประสบพบเห็นอย่างละเอียด และโปรดการถ่ายภาพด้วยพระองค์เองอีกด้วย นอกจากนั้นยังมีพระตำราสั่งให้นักวิชาการและผู้ตามเสด็จไปค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม โดยทรงเป็นบรรณาธิการและทรงรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศที่ได้ไปท่องเที่ยวเป็นพระนิพนธ์หลาย ๆ เล่ม เช่น ๑ โหลในเมืองจีน, ยูนนาน, สายธารอารยธรรมจีน, จากโคริโอสู่โคเรีย, ภูฐาน เกาะเขียวบนแผ่นดิน, ตุรกี ดินแดนจักรพรรดิโรมัน และสุลต่านออตโตมัน, ที่ไซบีเรียหนาวไหม, จีนเขียวและกานซู่ เป็นต้น

พิไลพรรณ สมบัติศิริ กก.ผจก.บริษัทโรงแรมปาร์คนายเลิศ จำกัด คือ ผู้หนึ่งที่มีโอกาสตามเสด็จยังต่างประเทศหลายครั้งหลายครา เช่น ประเทศโมร็อกโก จอร์แดน อิสราเอล ไปจนถึงดินแดนแปลกตาอันเร้นลับในทวีปอเมริกาใต้ เช่น แม่น้ำแอมะซอน เกาะกาลาปากอส หมู่เกาะ ภูเขาไฟในมหาสมุทรแปซิฟิกอันกว้างใหญ่ของประเทศเอกวาดอร์ เป็นต้น

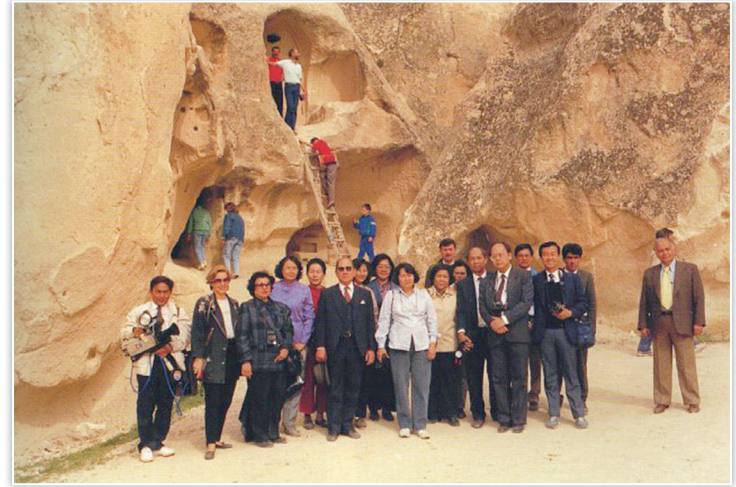
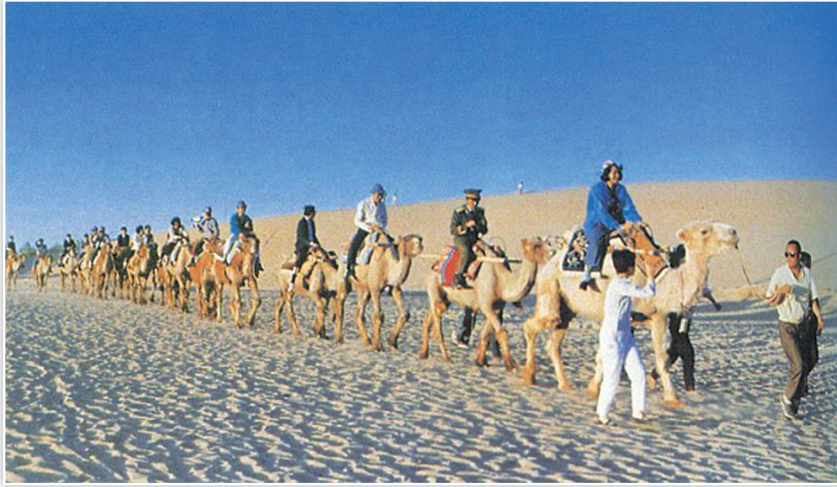




“เวลาตามเสด็จ ดิฉันทำหน้าที่เป็นคุณข้าหลวงรับใช้แล้วแต่ตามรับสั่ง เรื่องใหญ่ ๆ ที่มีรับสั่ง คือ ให้ช่วยเรื่องการเขียนสคริปต์ข่าว การเสด็จไปทัศนศึกษาซึ่งออกอากาศในช่วงข่าวในพระราชสำนัก ดิฉันจึงต้องโน้ตเรื่องต่าง ๆ ที่ไต่ถามบอกเล่าอย่างละเอียด นอกจากความภาคภูมิใจที่ได้รับใช้เบื้องยุคลบาทแล้วเราก็ตกได้ความรู้ด้วย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระปรีชาสามารถมาก ทรงสอนให้เราอ่านประวัติศาสตร์ของประเทศที่เราจะไปว่ามีความเป็นมาอย่างไรเพื่อเราจะได้เข้าใจวัฒนธรรมของประเทศนั้นมากขึ้น แล้วก่อนไปก็จะทรงกล่าวสรุปให้ข้าราชการทุกคนฟังว่า ต้องทำตัวอย่างไรบ้าง หรือว่าประเทศนั้นเขามีอะไรต้อนรับเป็นพิเศษไหม แต่ส่วนใหญ่แล้วท่านเสด็จเป็นการส่วนพระองค์มากกว่าเพราะพระองค์ท่านไม่ออกไปทำให้รัฐบาลหรือเจ้าของประเทศลำบากมาก แทบทุกครั้งขบวนเสด็จจึงเป็นการเดินทางไปอย่างธรรมดา” พิไลพรรณกล่าว ส่วนประเทศที่ประทับใจมากที่สุด พิไลพรรณขอเลือกประเทศในแถบตะวันออกกลาง คือ จอร์แดนและอิสราเอล

“ขบวนเสด็จไปในช่วงมีการเซ็นสัญญาสันติภาพ จากการเป็นคู่พิพาททั้งสงครามและความเป็นศัตรูต่อกันชั่วคราว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงเป็นเจ้านายพระองค์แรกของโลกที่ทรงพระดำเนินข้ามสะพานแม่น้ำจอร์แดนเข้าสู่ประเทศอิสราเอลแล้วนักท่องเที่ยวก็เดินตามกันเป็นขบวนนับเป็นประวัติศาสตร์ของโลกก็ว่าได้”

การเสด็จเยือนต่างประเทศแต่ละครั้ง พิไลพรรณบอกว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะทรงย้ำกับเหล่าข้าราชการทุกครั้งว่า นี่คือการไปทัศนศึกษาเพราะฉะนั้นเมื่อกลับมาแล้วก็ต้องรู้ว่าประเทศนี้เป็นอย่างไร “การได้มีโอกาสตามเสด็จ ทำให้ได้เห็นว่าการเป็นเจ้านายผู้ใหญ่ที่แสนประเสริฐที่สุด เราสงสัยอะไรก็ทูลถามท่านได้ เพราะทรงเน้นย้ำเหลือเกินว่าเราไปในฐานะธรรมดา เพื่อไปศึกษา หาความรู้ จึงทรงเป็นเจ้านายที่เดินทางเยอะมาก”



ประเทศที่ไปเยือนแล้วคณะขบวนเสด็จต่างบอกกันว่าสนุกมาก คือ ทวีปอเมริกาใต้ การเดินทางเริ่มที่ประเทศเม็กซิโก เปรู บราซิล “ประเทศเปรูได้ไปดู “มาซูปิซู” ตอนนั้นยังไม่ถูกจัดเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก พระองค์ทรงพระดำเนินตลอดภูเขาสูงนี้เลย ส่วนที่บราซิล ได้ไปล่องแม่น้ำแอมะซอนตอนกลางคืน ได้ลงเรือไปดูจระเข้ สนุกสนานผจญภัยกันมาก ซึ่งเมื่อสมัยก่อนคุณพ่อของดิฉัน (พินิจ สมบัติศิริ อดีตรองอธิบดีกรมศิลปากร) ก็มีโอกาสดำเนินไปเกาะกาลาปากอส ทรงทราบว่าพ่อเคยไปก็ได้รับสั่งให้พ่อเป็นไกด์นำไปให้หน่อย เพราะไปยาก พ่อก็บอกท่านน่ารัก ลุย และทรงมีพระเมตตาสูงเหลือเกิน ซึ่งเรื่องนี้ดิฉันเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะบางทีเราปีนขึ้นไปที่สูงมาก ๆ ท่านก็ได้รับสั่ง “ระวังนะ” คือ ทรงดูแลเรา ดูมาก แล้วไม่ใช่เพียงเท่านั้น ทรงดูแลผู้ติดตามทุกคน ทรงพระดำเนินมาตรวจดูที่ห้องพักว่าอยู่กันสะดวกสบายหรือไม่ มีใครเจ็บป่วยหรือเปล่า” พิไลพรรณ เล่า

การเดินทางคือส่วนหนึ่งของพระภารกิจที่ทรงนำความรู้ใหม่ ๆ มาสู่พสกนิกรชาวไทย และประเทศสุดท้ายที่เสด็จเยือน คือ ประเทศอียิปต์ เมื่อ ปี ๒๕๔๖ “ตอนเสด็จไปประเทศอียิปต์ พระชนมายุ ๘๐ พรรษาแล้ว และทรงมีปัญหาเรื่องปวดพระปฤษฎางค์ (หลัง) แต่ก็เสด็จเยือน อเล็กซานเดรีย (เมืองหลวงประเทศอียิปต์) เพราะทรงมีหัวใจเป็นนักเดินทาง คณะข้าราชการบริพารทุกคนบอกว่าไปกับพระองค์ ท่านสนุกเหลือเกินแต่ต้องสำนึกว่าเราไม่ได้ไปกับท้าว เพราะฉะนั้นจึงควรรู้ว่าควรปฏิบัติตัวและมีมารยาทอย่างไร หรือควรแต่งตัวแบบไหน เพื่อให้ถูกกาลเทศะ ซึ่งบุคคลที่สอนเราก็คือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระองค์ทรงเป็น “ครู” ที่เยี่ยมมาก แล้วถ้าเกิดมีอะไรผิดพลาดก็ทรงดูทันที เพราะฉะนั้นอะไรที่สมควรต้องทำเพื่อพระเกียรติของพระองค์ เราต้องทำแน่นอน เพราะพระองค์ท่านเลือกเราแล้ว เราก็ต้องถวายความเคารพตรงนี้”

การได้รับใช้เบื้องยุคลบาท พิไลพรรณบอกว่า ได้นำสิ่งดี ๆ นำมาปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้หลายอย่าง คือ ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา ซึ่งเป็นเรื่องที่ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงให้ความสำคัญมากที่สุด เวลาเดินทาง

“พระองค์เป็นเจ้านายที่ทรงตรงต่อเวลามาก เวลาตื่นบรรทม เวลาเสวย พระองค์ไม่เคยให้ใครรอหรือผิดเวลาที่กำหนดได้เลย นอกจากนั้น รายละเอียดในชีวิตประจำวันก็ยังเตรียมทุกอย่างด้วยพระองค์เองทั้งหมด แล้วเมื่อต้องพบปะใครก็ทรงเตรียมของขวัญไว้เสมอ สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความมีน้ำพระทัย และระเบียบวินัย ซึ่งสร้างนิสัยที่ดีให้ผู้ตามเสด็จได้จัดระเบียบตัวเองไปด้วย” พิไลพรรณบอกเล่าทิ้งท้าย

ศาสตร์และศิลป์ แห่งความเป็นครู

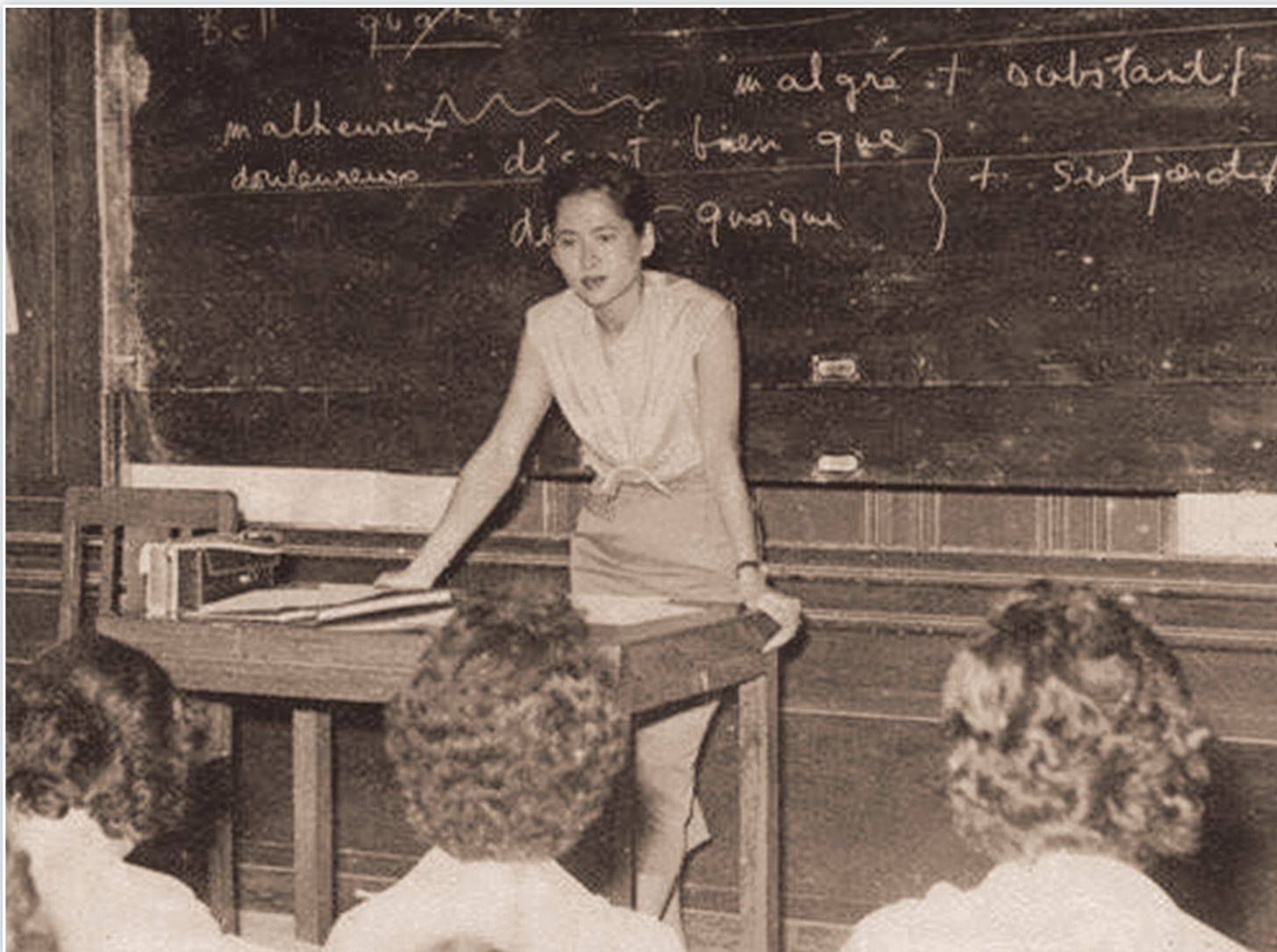




“เรื่องการสอนนี้ฉันชอบมานานแล้ว คนที่เป็นศิษย์ฉันอยู่นาน คือ พระเจ้าอยู่หัว บางทีมานั่งเกาะอยู่ข้างหลัง ชะโงกดูว่าทำอะไร และซักถาม จึงทราบดีเรื่องต่าง ๆ มากกว่าเด็กอื่น ๆ และทรงมีความจำดีมาก ทรงเป็นนักเรียนที่ดีมาก คือ สนใจ คนเป็นครูนี้ถ้าลูกศิษย์แสดงความสนใจเราก็อิงอยากสอน”

ตอนหนึ่งในพระตำราของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานให้สัมภาษณ์เรื่อง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีกับภาษาต่างประเทศ แก่กองบรรณาธิการวารสารภาษาปริทัศน์ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๙





พระภารกิจในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงอุทิศให้การศึกษาของชาตินั้น มีอเนกประการ และครอบคลุมตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา เมื่อย้อนกลับสู่อดีตเพื่อศึกษาถึงพระปณิธานว่า เพราะเหตุใดพระองค์จึงทรงอุทิศเวลาส่วนใหญ่ในพระชนม์ชีพให้กับการศึกษา ในด้านความเป็นครู พบได้ว่าความเป็นครูของพระองค์นั้นมิได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หากแต่เป็นพระปณิธาน ที่ทรงตั้งพระทัยมาแต่เดิม

พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๑ เมื่อทรงศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาเคมี ณ มหาวิทยาลัยโลซานน์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้สะท้อนถึงพระปณิธานการเป็นครูไว้ว่า

“... ตอนนั้นฉันก็คิดจะเรียนเรื่องการเป็นครูเหมือนกัน...”

“...ที่จริงชอบวิชาครูมากกว่า และอยากเป็นครูตั้งแต่ต้น แต่ที่แจแนฟ วิชาครูไม่ได้รับกับมหาวิทยาลัย คนก็บอกว่าถ้าไม่ได้ปริญญาจะไปทำอะไรที่เมืองไทยไม่ได้ ก็เลยไม่ได้เรียน...”

พระปณิธานของพระองค์ก็เป็นไปตามที่ทรงตั้งพระทัยเมื่อทรงรับคำทูลเชิญเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พระองค์พระราชทานสัมภาษณ์ถึงศิษย์ก่อนที่จะทรงเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยว่า

“...ลูกศิษย์คนหนึ่งที่สำคัญมากก็รัชกาลที่ ๙ เพราะรัชกาลที่ ๙ เป็นผู้ที่สนใจอะไร ๆ มาก แล้วตั้งแต่สมัยฉันเรียนพวกอเมริกากลาง หรืออะไรอย่างนี้ ท่านยังเรียนไม่ถึงหรอก ท่านก็นั่งด้วย...ท่านก็ชอบมานั่งซ้อนหลังมาดูอะไรต่ออะไร แล้วก็รู้เรื่องดีหมดเลยที่ฉันต้องท่องต้องศึกษา ตอนนั้นท่านเก่งมาก แล้วพอเราอธิบาย ท่านก็ฟังเลยชอบเป็นลูกศิษย์กันแบบนี้ ท่านสนใจอะไรก็มาฟัง เราก็อธิบายแบบครู...”

เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยโลซานน์แล้ว พระองค์ยังทรงศึกษาศาสตร์ด้านอื่น ๆ อีก เช่น ด้านสาธารณสุข วรรณคดี ปรัชญา วิชาครู การที่ทรงศึกษาในหลากหลายด้านดังกล่าว สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงรับสั่งถามว่าเรียนหลากหลายวิชาอย่างนี้จะทรงทำงานอะไร

“สงสัยจะเป็นครู ถ้าเป็นครูก็จะเป็นที่จุฬาฯ” สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กราบทูลสมเด็จพระบรมราชชนนี ต่อมา พ.ศ. ๒๔๙๕ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีหนังสือกราบบังคมทูลเชิญเป็นอาจารย์พิเศษเพื่อพระราชทานการสอนวิชาวรรณคดีฝรั่งเศสแก่นิสิตคณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ ๔ ในภาคต้นของปีการศึกษา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงงานด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสด้วยพระองค์เองในตำแหน่งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยของรัฐถึง ๕ แห่ง ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๕๒๗ คือ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กล่าวได้ว่าทรงเป็นผู้นำในการส่งเสริมและวางรากฐานสำคัญให้แก่การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

ความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมาเป็นระยะเวลานานเนื่องจากเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญและได้รับการยอมรับในสังคมโลก ทั้งในด้านการทูต ด้านกฎหมาย และการพาณิชย์ เป็นภาษาหนึ่งในภาษาหลักขององค์การสหประชาชาติ และองค์กรระดับสากล เริ่มเป็นที่รู้จักในสังคมไทย ตั้งแต่มีสัมพันธไมตรีทางการทูตระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา (ครองราชย์ พ.ศ. ๒๑๙๙ - ๒๒๓๑) ต่อจากนั้นมีชาวฝรั่งเศสได้เดินทางมาค้าขาย เผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้ทำสนธิสัญญากับฝรั่งเศสในวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๓๙๙ จึงมีการตั้งสถานกงสุลฝรั่งเศสขึ้น และมีชาวฝรั่งเศสเข้ามาค้าขายและเผยแพร่ศาสนาอย่างต่อเนื่อง ต่อมาเมื่อมีโรงเรียนของมิชชันนารีเกิดขึ้นมีครูชาวฝรั่งเศสเข้ามาสอนหนังสือ จึงทำให้ภาษาฝรั่งเศสเข้าสู่ระบบการศึกษาของไทยมากขึ้น บาทหลวงฝรั่งเศสได้เริ่มเข้ามาวางรากฐานการสอนภาษาให้กับเยาวชนไทย อาทิ บาทหลวงคอลลัมเบย์ บาทหลวงฮีแลร์ ผู้วางรากฐานโรงเรียนอัสสัมชัญ ในราว พ.ศ. ๒๔๒๘ ต่อมาเมื่อชาวฝรั่งเศสเดินทางมาในประเทศมากขึ้นและมีวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น การติดต่อธุรกิจการค้า การโรงแรม หรือการราชการต่าง ๆ ก็ยิ่งทำให้ภาษาฝรั่งเศสกลายเป็นภาษาต่างชาติลำดับที่ ๒ ที่มีการเรียนการสอนในประเทศไทย



เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทำให้เกิดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน และอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาสมัยใหม่ได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้เอกชนเปิดสอนภาษาต่างประเทศได้ แต่ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษมากกว่า การสอนภาษาฝรั่งเศสในระยะนี้เป็นการสอนในโรงเรียนคาทอลิก

ต่อมา เมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรพุทธศักราช ๒๔๙๘ และหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๐๓ ในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายนั้น ภาษาฝรั่งเศสมีฐานะเป็นภาษาต่างประเทศที่สอง โดยเป็นวิชาเลือกหนึ่งในหมวดภาษาต่างประเทศ เช่นเดียวกับภาษาเยอรมัน ภาษาจีน ภาษาอาหรับ และภาษาบาลี ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๑๐ อันเป็นช่วงของการเริ่มพัฒนาประเทศ เริ่มมีการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ เป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งของการศึกษาภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

ทรงสอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลพระกรุณาให้นิสิตชั้นปีที่ ๑ - ๓ มีโอกาสได้เรียนกับพระองค์ เหมือนนิสิตชั้นปีที่ ๔ พระองค์ทรงพระกรุณาให้นิสิตชั้นปีที่ ๒ และ ๓ เรียนกับพระองค์ได้ ส่วนนิสิตชั้นปีที่ ๑ ทรงแนะนำให้เรียนวิชาเบื้องต้นก่อน

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงสอนนิสิตในแต่ละชั้นปี ดังนี้

- นิสิตชั้นปีที่ ๒ เรียนวิชาการสนทนา (Conversation)
- นิสิตชั้นปีที่ ๓ เรียนวิชาการยธรรมฝรั่งเศส (Civilisation française)
- นิสิตชั้นปีที่ ๔ เรียนนิขาวรรณคดี (Littérature romantique)

เมื่อครั้งที่นิตยสารพลอยแถมเพชรได้จัดทำฉบับพิเศษ ๗๒ พรรษา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานสัมภาษณ์ในเรื่องทรงสอนหนังสือว่า

“...ฉันชอบการสอนหนังสือตั้งแต่เด็ก ๆ สอนหมด... ชอบสอนหนังสือเด็ก ๆ มากเลย คิดว่ายังไง ๆ ฉันจะต้องเป็นครูแน่... จบกลับมาก็มาสอนเพราะแม่บอกว่าอยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไรควรจะสอนเสียบ้าง แล้วฉันก็ชอบเป็นครูอยู่แล้ว ที่นี้ภาษาฝรั่งเศสจะไปสอนเด็กอนุบาลได้อย่างไร ก็ต้องจุฬาฯ แม่ก็ไปสอบถามให้โดยไม่ได้ไปสอบไปสมัครอะไร เพียงไปพูดกับเขาว่าเขาอยากสอนนะเออ嘛...เลยเริ่มสอนที่จุฬาฯ”

สิ่งที่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับประโยชน์สูงสุดในการเรียนภาษาฝรั่งเศสกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ก็คือ วิชาการสนทนาภาษาฝรั่งเศสเนื่องจากเมื่อประทับและศึกษาในสวิตเซอร์แลนด์นั้น ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่ทรงใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน การเรียนวิชาการสนทนาภาษาฝรั่งเศสจึงเป็นการเรียนรู้ที่ให้คุณประโยชน์อย่างมากด้วยสำเนียงภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจนและมีความไพเราะ



การที่พระองค์มีพระอัจฉริยภาพทางด้านวรรณคดี ศิลปวัฒนธรรมฝรั่งเศส มีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้การถ่ายทอดความรู้ของพระองค์ ในมิติที่หลากหลาย เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงอย่างรอบด้าน อาทิ เมื่อเรียนวิชาอารยธรรมฝรั่งเศส ก็จะเชื่อมโยงไปถึงวิถีชีวิตครอบครัว สังคม ศิลปวัฒนธรรมฝรั่งเศส ทำให้ต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ ปรัชญา ศิลปะแบบต่าง ๆ เชื่อมไกลไปถึงการศึกษาชีวิตประวัติของศิลปินชั้นนำ ต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่มีประสบการณ์เท่านั้นจึงจะเข้าใจและอธิบายศาสตร์ต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างกระจ่างชัด

พระองค์จึงเป็นเสมือนผู้เปิดโลกทัศน์ใหม่ของการเรียนรู้ที่เปิดโลกกว้างด้วยประสบการณ์ตรง มิได้สอนด้วยกรอบจำกัดของเนื้อหา ที่มีอยู่เพียงในเอกสารตำราเท่านั้น บทกวีที่ไพเราะได้กลายเป็นการเปิดประตูไปสู่การเรียนรู้ประวัติชีวิตนักประพันธ์ วิถีชีวิตและเหตุการณ์ ในยุคสมัยของการสร้างสรรค์ผลงานนั้น ๆ ว่า มีจุดเริ่มต้นเป็นมาอย่างไร และได้กลายเป็นวรรณคดีสำคัญในระดับสากลได้อย่างไร เป็นมิติใหม่ของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

พ.ศ. ๒๕๑๒ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขอพระราชทานพระกรุณาเป็นพระอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระกรุณาคุณโดยทรงรับในหลายหน้าที่ อาทิ

- หัวหน้าสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส
- ผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น จีน รัสเซีย
- ทรงดูแลมาตรฐานการสอนของคณาจารย์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
- ทรงสอนวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส
- ทรงสร้างหลักสูตรภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส

พระองค์ทรงจัดสร้างหลักสูตรปริญญาตรีภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสเสร็จสมบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งหลักสูตรที่ผสมผสานความรู้ ด้านภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม มีมาตรฐานที่สมบูรณ์ แม้พระภารกิจของพระองค์จะทรงหนักทั้งด้านการบริหาร การสอน และสนับสนุนการพัฒนาสังคมไทย แต่พระองค์ก็ยังทรงศึกษาเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยและศิษย์ของ พระองค์ตลอดมา

เมื่อมีการสัมมนาระดับนานาชาติ พระองค์จะเสด็จไปศึกษาดูงาน ทรงเข้าร่วมการสัมมนาอย่างต่อเนื่อง จากนั้นทรงนำความรู้ มาถ่ายทอดผ่านการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพแก่คณาจารย์อันจะนำไปสู่การพัฒนาศิษย์ต่อไป

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงริเริ่มงานใหม่ ๆ ไว้เป็นจำนวนมาก หลายสิ่งหลายอย่าง เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาทิ การจัดสร้างแบบทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาใช้เพื่อจัดแบ่งนักศึกษาเข้ากลุ่มเรียน ตามความสามารถ การจัดทำหลักสูตร การบริหาร การทรงงานในหลายหน้าที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นสากล พ.ศ. ๒๕๒๑ ทรงได้รับโปรดเกล้าฯ พระราชทานตำแหน่ง ศาสตราจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



ศาสตร์และศิลป์แห่งการสอนภาษาฝรั่งเศส

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงใช้ศิลปศาสตร์ของการสอนและการถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย แม้ช่วงที่พระองค์ทรงเป็นสมเด็จพระอาจารย์ของศิษย์นั้น สื่อเทคโนโลยีด้านการสอนในประเทศไทยยังพัฒนาไม่เทียบเท่าในปัจจุบัน แต่พระองค์ก็มี “วิธี” ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง โดยประมวลสรุปได้ดังนี้



ตัวอย่างแบบทดสอบจัดระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงริเริ่มให้จัดทำ เพื่อใช้ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อันประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความรู้ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ ความเข้าใจในการอ่านและการเขียน ที่มา: สุกัญญา บำรุงสุข และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่อง พระประวัติและพระกรณียกิจในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่เกี่ยวข้องกับคณะศิลปศาสตร์ (กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), ๑๑๑.





การเตรียมการสอน

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ แม้ทรงมีความเชี่ยวชาญในวรรณคดีฝรั่งเศส ภาษาฝรั่งเศส เพราะทรงศึกษาโดยตรงจากต่างประเทศ แต่ทุกครั้งที่ทรงสอนจะทรงเตรียมการสอนอย่างเต็มที่ทุกครั้งเพื่อให้ศิษย์ได้รับความรู้สูงสุด พระองค์ได้พระราชทานสัมภาษณ์แก่ ศาสตราจารย์ คุณหญิงแมนมาส ขวลิต ตอนหนึ่งว่า

“...ฉันต้องสอนวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี ๓ หรือ ๔ วัน แล้วแต่โปรแกรมจะจัดอย่างไร แต่สุดสัปดาห์ ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ฉันไปต่างจังหวัดสมทบสมเด็จพระศรีฯ ท่านเสด็จออกต่างจังหวัด...ฉันก็มีของไปที่โรงเรียน...คือ เกมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน... ฉันต้องไปก่อนสมเด็จพระศรีฯ ๓ ชั่วโมง เพื่ออบรมครูแล้วเอานักเรียนมาเล่นให้ครูดูว่า เด็กเล่นกันยังไง... เสร็จแล้วแม่ต้องไปเมืองนอกทุก ๒ ปี ฉันต้องไปด้วย กลับมาต้องปรับปรุงทำใหม่หมด นี่แหละเหนื่อย ทำอยู่ ๒ - ๓ ปี ระหว่างนั้นไม่มีเวลาพักผ่อนเลย... เลยเลิกสอนมหาวิทยาลัย”

“เพราะเวลาสอนนี้ต้องเตรียมมาก อ่านมาก และเตรียมอุปกรณ์ด้วย เดี่ยวนี้หันมาเขียนหนังสือได้ สิบกว่าปีแล้ว ต้องใช้เวลามาก ทำให้สนใจทั่วไปอีกไม่ได้ หนังสือที่ฉันเขียนต้องค้นคว้าเอกสารมาก บางครั้งบางเรื่อง ต้องไปเข้าหอจดหมายเหตุเป็นวัน ๆ เป็นชั่วโมง ๆ แล้วถ้าจะไปสัมภาษณ์ เรื่องอะไร ก็ต้องอ่านเรื่องนั้นให้พอรู้บ้าง...”

“แล้ววิธีการอ่านนี้ ฉันได้เคยสอนวิชาการอ่านวรรณคดีฝรั่งเศส จะแนะนำให้อ่านตั้งแต่หน้าแรกเลย สารบัญก็ต้องศึกษาให้ดี คำนำต้องอ่านโดยละเอียด...หนังสือวิชาการนี้ไม่ใช่อ่านครั้งเดียว ควรต้องอ่านสักสองครั้ง อ่านไปบทหนึ่งแล้วก็ทำสรุปย่อว่าบทนั้น ๆ เขาบอกอะไร ทำแบ่งไว้เป็นส่วน ๆ จะเป็นประโยชน์มาก...”

“นอกจากวิธีอ่านหนังสือแล้ว ในการอ่านควรมีสมุดบันทึกจดชื่อหนังสือว่าอ่านในวันเดือนปี อะไร แล้วเขียนคำวิจารณ์ของเราเองไว้สักกึ่งหนึ่ง อาจวิจารณ์หนึ่งบรรทัดหรือวิจารณ์สั้น ๆ วันหลังมาดูจะรู้ได้ทันทีว่าหนังสือเล่มนั้นเป็นอย่างไร”



การบรรยาย

การบรรยายเป็นปฐมบทสำคัญการสอนทุกวิชา เสมือนบทนำเรื่อง ซึ่งมีจุดเด่นที่ผู้บรรยายจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระ ถือเป็นศิลปศาสตร์ชั้นสูงที่จะจูงใจให้ผู้เรียนจดจ่อเรียนรู้ต่อไป

การบรรยายให้นิสิตนักศึกษาฟังนั้น เนื่องจากพระองค์เป็นพระอาจารย์ที่ทรงใช้ภาษาที่ได้มาตรฐานสูง มีความไพเราะและนุ่มนวล ทำให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้และเห็นแบบอย่างความถูกต้องชัดเจนในเรื่องทำนองเสียง (intonation) การใช้คำในการสนทนาภาษาฝรั่งเศส ส่วนที่ไพเราะสละสลวยสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

การฝึกทักษะ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญประการหนึ่งที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษ คือ การส่งเสริมให้ศิษย์มีโอกาสได้ฝึกทักษะทั้งในเรื่องการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทรงบรรยายและสลับด้วยคำถามง่าย ๆ เพื่อให้ได้ฝึกทักษะการสื่อสารด้วยการตอบคำถามปากเปล่าหรือการแสดงความคิดเห็น ได้ฝึกให้ศิษย์เขียนเชิงวิจารณ์โดยนำบทวิที่มีชื่อเสียงมาเป็นตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจ ถึงความคิดที่มีในบทวิ ความรู้สึก และจินตนาการของผู้เขียน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ ทั้งเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ชอบซึ่ง ประทับใจ หรือไม่ประทับใจ



การอธิบายประกอบด้วยตัวอย่างที่หลากหลาย

บางครั้งเนื้อหาสาระที่ทรงถ่ายทอดมีความยากเกินกว่าศิษย์บางคนจะเข้าใจ เมื่อพระองค์ทรงสังเกตจากพฤติกรรมการแสดงออกของศิษย์ พระองค์จะพระราชทานตัวอย่างใหม่ ๆ ในการอธิบายขยายความให้ศิษย์เข้าใจได้อย่างกระจ่างชัด ศิษย์จึงสัมผัสได้ถึงพระเมตตาในความเป็นครูที่ทรงมีอยู่อย่างมากมายที่ทรงให้ศิษย์ บรรยายภาคในการเรียนจึงเต็มไปด้วยความสุข มิได้ตั้งอยู่บนความเครียด และเป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้

การไม่สอนเพียงเนื้อหาสาระ

ศิลปศาสตร์การสอนที่เป็นหลักสำคัญยิ่งของพระองค์ก็คือ ไม่โปรดการสอนเนื้อหาสาระเพียงอย่างเดียว จะทรงเน้นย้ำการคิดวิเคราะห์สิ่งที่เรียนและแนะนำให้ศิษย์ทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อาทิ

- คิดเป็นภาษาต่างประเทศที่กำลังเรียน
- ทรงอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรม
- สำนึกในหน้าที่ของคนไทย

การตรวจผลงาน

เมื่อทรงมอบหมายให้ศิษย์ทำแบบฝึกหัดแล้ว พระองค์จะตรวจผลงานด้วยความละเอียดลออ สิ่งใดที่ไม่ถูกต้องหรือมีความผิดพลาดด้วยความไม่เข้าใจหรือเข้าใจผิด พระองค์จะทรงตรวจทาน แก้ไขความผิดพลาดด้วยลายพระหัตถ์ของพระองค์เอง ความใส่พระทัยเช่นนี้ ทรงปฏิบัติแก่ศิษย์ทุกคนโดยเสมอกันเพื่อให้ศิษย์ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบ

การออกข้อสอบ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นผู้ออกข้อสอบภาษาฝรั่งเศสสำหรับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ทรงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน การใช้ภาษาในข้อสอบ ระดับความยากง่ายของข้อสอบ ความรอบคอบในการพิมพ์และตรวจทานข้อสอบไม่ให้ผิดพลาดบกพร่อง และปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการรักษาความลับของข้อสอบ ทั้งทรงตรวจสอบข้อสอบด้วยพระวิริยอุตสาหะ ละเอียดรอบคอบ นับว่าทรงมีหลักการและแนวทางในการออกข้อสอบที่มีมาตรฐานสูง จึงทรงเป็นแบบอย่างแก่อาจารย์ในการนำหลักการและแนวปฏิบัติมาใช้ในการสอนและการสอบนิสิต นักศึกษาได้เป็นอย่างดี ดังที่รองศาสตราจารย์ กรรติกา ณ สงขลา อาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้นำมาปฏิบัติในการสอนและการสอบนิสิตที่คณะอักษรศาสตร์



Les trois poèmes ont les mêmes idées de souvenirs
d'amour et ils se plaignent à la nature de leur amour
passé.

plaignent

Pongsak

2/6080.

Les trois ont les thèmes communs.
La nature joue un grand rôle.

La Mort

La mort est une chose inévitable pour tout le monde mais
il faut vivre sans ~~trop~~ penser d'elle et apprendre comment la recevoir
avoir si habilement elle

Extraits des "Cathiers"

Il aime le bien et l'honneur de son pays plus
que la gloire. Et puis, bien qu'il aime sa famille
il aime sa patrie plus et aussi le Genre humain.

Biographical notes are added and incomplete

Pongsak

2/6080.

ลายพระหัตถ์ทรงตรวจงาน ครั้งทรงสอนที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทรงแก้การใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้อง และทรงฝึกนักศึกษาให้รู้จักจับประเด็นและถ่ายทอดเป็นภาษาที่ถูกต้อง



Du bon et du mauvais usage ...

Un certain nombre d'entre vous seront un peu choqués de voir que le sujet de ma chronique d'aujourd'hui est le vulgaire¹ *adjectif possessif*. C'est pourtant là qu'on trouve très souvent des fautes qui se produisent par oubli ou par inattention, jamais par ignorance, tant la notion est élémentaire. Sans aller jusqu'à dire, comme l'une de mes élèves de quatrième année d'université (sixième année de français) parlant de sa famille : "Mon père est commerçant, *mon* mère travaille avec lui, *mon* quatre frères travaillent à la maison, *mon* soeur aînée travaille à l'hôpital Rajvithi, elle est *médecine*, *mon* soeur jeune étudie à l'université . . .", on écrit souvent des phrases comme : "Les filles du père Goriot n'aiment pas *son* père." ou même "Les filles du père Goriot n'aiment pas *ses* pères." !

Si vous rencontrez ce genre de fautes, dites-vous bien que c'est d'abord le thaï, puis l'anglais qui en sont les principaux responsables. Nous avons tous, en première année de français, appris à réciter consciencieusement

mon, ton, son, notre, votre, leur

ma, ta, sa, notre, votre, leur

mes, tes, ses, nos, vos leurs

et à faire de nombreux exercices où nous ne nous trompions jamais ou avons appris ces adjectifs possessifs audio-visuellement, par répétition. Mais peu à peu, au fil des ans, notre langue maternelle où il n'y a pas de différence entre la 3ème personne du singulier et la 3ème personne du pluriel

"ลูกสาวคนเดียวไม่รักพ่อของเขา"

"ลูกสาวทั้งสองคนไม่รักพ่อของเขา"

ou l'anglais, où seul le possesseur importe

"*my* father, *my* mother, *my* brothers, *my* sister

his father, *his* mother, *his* brothers, *his* sister" prennent le dessus.

Rappelons-nous qu'en français, il faut considérer :

1. *le possesseur* dont le genre importe peu (nous n'avons pas *his*, *her*) qui détermine l'adjectif possessif à employer selon la personne et le nombre

¹ vulgaire : dans le sens de simple et non de grossier

ตัวอย่างชุดบทความ Du bon et du mauvais usage เผยแพร่ในวารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ฉบับเดือนกรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๒

ในบทความนี้ทรงหยิบยกข้อผิดพลาดที่นักศึกษาไทยมักใช้ผิดเกี่ยวกับคำคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ

ทรงวิเคราะห์ว่าข้อผิดพลาดดังกล่าวมาจากอิทธิพลภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแม่และภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่หนึ่งของผู้เรียน



1 ère personne	singulier <i>mon</i>	pluriel <i>notre</i>
2 ème personne	singulier <i>ton</i>	pluriel <i>votre</i>
3 ème personne	singulier <i>son</i>	pluriel <i>leur</i>

2. *l'objet possédé*, avec lequel s'accorde, en genre et en nombre, l'adjectif possessif,

objet possédé masculin singulier : mon, ton, son, notre, votre, leur

objet possédé féminin singulier : ma, ta, sa, notre, votre, leur

objet possédé pluriel : mes, tes, ses, nos, vos, leurs

Remarque 1 Devant un nom féminin commençant par une voyelle, ma, ta, sa deviennent mon, ton, son

Ex. mon amie, ton oreille, son école.

Remarque 2 Lorsque le possesseur est la troisième personne du pluriel, nous avons *leur* et *leurs* selon le nombre de l'objet possédé. Il ne faut pas confondre ces deux mots avec le pronom personnel *leur*, complément indirect, pluriel de *lui*, qui reste toujours invariable.

Ex. Je lui ai dit.

Je leur ai dit.

Ainsi écrivons correctement : “*Mon* père est commerçant, *ma* mère est . . . , *mes* quatre frères . . . , *ma* soeur aînée est médecin, *ma* jeune soeur étudie à l'université.” et “Les filles du père Goriot n'aiment pas *leur* père.”

P.S. Le correcteur de ma chronique parue dans le précédent Bulletin de l'ATPF (No 2/1979) m'a fait écrire “évènement”. Il paraît que cela se fait maintenant, et ce serait plus correct phonétiquement quoique je ne l'aie vu écrire ainsi dans aucun dictionnaire. Comme je suis plutôt vieux jeu, je voudrais rectifier et écrire “évènement” afin de justifier mon pseudonyme de

La laillonne



ทรงส่งเสริมการศึกษาภาษาฝรั่งเศสอย่างครุมีอาชีพ

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระวิริยอุตสาหะในการสอนวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสอย่าง “ครุมีอาชีพ” ทรงใช้ความรู้ความสามารถหลายแขนงและประสบการณ์ที่ทรงสั่งสมอย่างแม่นยำแตกฉานมาบูรณาการในการสอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทรงมีจิตวิญญาณความเป็นครูที่อุทิศพระองค์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในทุกระดับ ทรงปลูกฝังให้เยาวชนไทยรู้จักนำวิชาความรู้ ความคิดที่ได้จากการเรียนไปใช้เพื่อทำประโยชน์แก่ตนและสังคม อีกทั้งทรงส่งเสริมการพัฒนาความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศสของเยาวชนระดับอุดมศึกษาให้สูงขึ้น

ไม่เพียงแต่ทรงทุ่มเทด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานครเท่านั้น หากทรงทราบว่าที่ใดต้องการความช่วยเหลือด้านการสอนจะไม่ทรงรีรอที่จะพระราชทานความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัด ดังคำบอกเล่าของอาจารย์พิชิต บังคมคุณ ซึ่งเป็นอดีตลูกศิษย์ที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๗ ในขณะนั้นเป็นครูสอนภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนสุราษฎร์วิทยา

“พอปี ๒๕๓๑ ทรงให้ครูโรงเรียนสุราษฎร์วิทยา ซึ่งตอนนั้นเปลี่ยนชื่อจาก “สตรีสุราษฎร์ธานี” เป็น “สุราษฎร์วิทยา” เข้าเฝ้าทั้งคณะ ทรงให้ไปเข้าเฝ้าที่พระตำหนัก ก็ปรากฏว่าโอกาสดียวกันนี้สืบเนื่องจากผมมีปัญหาเรื่องการเรียนการสอนในขณะนั้น คือเวลาจะทำ test หรืออะไรก็ตามจะต้องมานั่งสร้างทำเป็นครั้ง ๆ ไป...ผมก็ทำ exercise ขึ้นมา ๑๐๐ ข้อ ก็ให้แต่ละกลุ่มทำ ก็กราบทูลให้ทรงทราบว่าผมทำงานแบบนี้ เพื่อแก้ปัญหาในการเรียนการสอนที่มีปัญหาและไม่สะดวกเรื่องของการทำ test ก็รับสั่งว่า เดี่ยวฉันจะตรวจให้ พอทำเสร็จแล้ว ช่วงที่พาคณะครูไปเฝ้า ก็ถวายฉบบร่างที่ทำเสร็จแล้วให้ทรงตรวจ รับสั่งว่า ‘...มาเลย เดี่ยวฉันตรวจให้เลยก่อนที่ฉันจะบินไปสวีเดนแลนด์...’ ทรงตรวจเสร็จภายในเวลาไม่นานเลย ทรงตรวจอย่างละเอียด...”

ในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี บางคราวเกิดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศส ก็เสด็จไปแก้ปัญหาให้ ดังบทสัมภาษณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุบลวรรณ โชติวิสิทธิ์ อาจารย์ผู้รับผิดชอบสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสในขณะนั้น

“ตอนนั้น ม.อ. ขาดอาจารย์ชาวฝรั่งเศส เราหาไม่ได้ และการสอนภาษาต่างประเทศ หากไม่มีเจ้าของภาษาก็จะอัดอัดมาก สอนไม่ได้ดีเท่าที่ควร เพราะเกิดปัญหาก็คือไม่ทราบจะไปถามใคร โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสำนวนวัฒนธรรม ฯลฯ พอได้ข่าวว่าท่านจะเสด็จโรงเรียนนารีเฉลิมที่สงขลา ข้าพเจ้าจะคุมนักศึกษาไปแสดงละครเรื่อง “Le Petit Prince” ก็เลยเขียนจดหมายไปทูลขอให้ทรงช่วยหาครูให้ เพราะตอนนั้นแม้จะยังไม่ใคร่รู้เรื่องอะไร ก็ทราบว่าทรงเป็นนายกฯ ของสมาคมครูฝรั่งเศส ย่อมจะรู้จักชาวฝรั่งเศสมาก สิ่งที่ตามมาคือตรัสว่า ‘ฉันหาครูให้ไม่ได้ แต่ฉันจะไปสอนเอง’ ตอนนั้นน่าจะเป็น พ.ศ. ๒๕๒๒ เสด็จมา กรกฎาคม ๒๕๒๓ และทรงสอนอยู่ประมาณ ๑ สัปดาห์”



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ยังได้เสด็จไปทรงสอนภาษาฝรั่งเศสแก่นักเรียนมัธยมศึกษา
ชั้นปีที่ ๖ โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา อีกด้วย โดยทรงสอนบทกวี “POUR TOI, MON AMOUR” ของ Jacques Prévert
เมื่อหมดเวลาสอน ทรงอธิบาย ตอบข้อซักถาม ทรงมีพระกรุณาคุณฉายพระรูปร่วมกับนักเรียน ยังความปลาบปลื้มแก่นักเรียนและคณะครู
ทรงพระเมตตา เสียสละเวลาและอุทิศพระองค์เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในทุกระดับ

นอกจากนี้เมื่อลูกศิษย์บางคนที่จบแล้วไปประกอบอาชีพเป็นครูสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสในต่างจังหวัดมีจดหมายกราบทูลให้ทรงทราบ
ถึงสภาพโรงเรียน สภาพการเรียนการสอน จะทรงมีลายพระหัตถ์ตอบและอนุญาตให้เข้าเฝ้า หรือเมื่อโดยเสด็จสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและทรงมีโอกาสนี้ จะเสด็จเยี่ยมเยียนโรงเรียนที่ลูกศิษย์สอน เช่น คราวหนึ่งใน พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้เสด็จโรงเรียนภูเขียว
อำเภอกุฉิหว จังหวัดชัยภูมิ เพราะคุณครูพรรณิภา พงษ์สุพรรณ ลูกศิษย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นปี ๒๕๑๗ เป็นครูสอนอยู่ที่นั่น
และเขียนจดหมายกราบทูลให้ทรงทราบ เมื่อเสด็จโรงเรียน ได้ทรงสอนนักเรียนให้อ่านโคลงภาษาฝรั่งเศสให้ถูกต้อง สอนคำศัพท์ ตลอดจน
ทรงสอนให้รู้ความหมายของโคลงนั้น ๆ ยังความปลาบปลื้มต่อคณะครูและนักเรียนในโรงเรียน

พระดำริจัดตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อเปิดโลกทัศน์ใหม่ในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีพระดำริจัดตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสขึ้น

ในการประชุมเพื่อจัดทำข้อบังคับของสมาคม พระองค์เสด็จไปทรงเป็นประธานการประชุมเสมอมา สมาคมครูภาษาฝรั่งเศส
แห่งประเทศไทย (ส.ค.ผ.ท.) ได้จดทะเบียนเมื่อ วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ได้แก่ ๑) เพื่อส่งเสริม
ประสิทธิภาพการสอนและการศึกษา วิจัย ค้นคว้าทางภาษา อารยธรรม และวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในทุกระดับและแขนงวิชา
๒) เพื่อเป็นศูนย์กลางการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านวิชาการ สื่อการสอน วิธีการสอน และประสบการณ์ โดยการสัมมนา ปาฐกถา
การพิมพ์เผยแพร่เอกสาร ๓) จัดให้มีการปฐมนิเทศครูที่เริ่มสอนภาษาฝรั่งเศส การพัฒนาเทคนิคการสอน วิธีการประเมินผลการเรียนการสอน
โดยจัดหาวิทยากรที่มากด้วยประสบการณ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ทรงรับเป็นนายกสมาคม

หลังจากจดทะเบียนเป็นสมาคมเรียบร้อยแล้ว ได้จัดประชุมใหญ่สามัญเพื่อเลือกคณะกรรมการบริหารสมาคมเป็นครั้งแรก
ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ร่วมประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์เลือกพระองค์เป็นนายกสมาคม ส่วนคณะกรรมการบริหาร
คนอื่น ๆ ประกอบด้วยครูโรงเรียน ศิษยานิเทศก์ อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ดำรงตำแหน่งโดยมีวาระชุดละ ๔ ปี พระองค์ทรงปฏิบัติหน้าที่
ในตำแหน่งนายกสมาคม ๒ วาระต่อเนื่องกัน หลังจากนั้น ทรงรับตำแหน่งนายกกิตติมศักดิ์ และทางสมาคมก็ได้เลือกผู้ใดดำรงตำแหน่ง
นายกสมาคมฯ หากมีอุปนายกสมาคมเป็นผู้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากองค์นายกกิตติมศักดิ์



สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยมีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ นับแต่เริ่มจดทะเบียนเป็นต้นมา พระองค์ทรงรับภาระเป็นพระธุระติดต่อให้สมาคมฯ เข้าเป็นสมาชิกของสหพันธ์ครูภาษาฝรั่งเศสนานาชาติ ซึ่งตั้งอยู่ ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์ครูภาษาฝรั่งเศสนานาชาติ มีสมาชิกจำนวน ๑๑๗ ประเทศ ซึ่งตลอดระยะเวลา ที่ทรงดำรงตำแหน่งนายกสมาคม ทรงร่วมประชุมกับทางสหพันธ์ฯ ทุกครั้งและเมื่อเสด็จกลับจากการประชุมก็จะทรงถ่ายทอดวิทยาการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสต่อคณะกรรมการบริหารและสมาชิกของสมาคมเสมอมา

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย เป็นศูนย์กลางสำคัญของครูสอนภาษาฝรั่งเศสและศูนย์กลางความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างสถาบันที่มีการสอนภาษาฝรั่งเศสโดยเชื่อมสัมพันธ์ภาพทางด้านวิชาการระหว่างองค์กรต่าง ๆ โดยมีวารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (รายสามเดือน) เป็นสะพานเชื่อมต่อความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ต่อเนื่องตลอดมา ในวารสารดังกล่าวนี้ พระองค์ทรงพระนิพนธ์ “Du bon et du mauvais usage ” ให้สมาชิกได้อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์จนเป็นที่ปลาบปลื้มของครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสยิ่งนัก ในปัจจุบัน สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (ส.ค.ฝ.ท.) มีที่ทำการอยู่ที่เลขที่ ๓๐/๔ ถนนพหลโยธิน ซอย ๒ เขตพญาไท กรุงเทพฯ ซึ่งแต่เดิมเป็นพระตำหนักส่วนพระองค์ที่พระราชทานพระอนุญาตให้ใช้เป็นี่ทำการของสมาคมมาจนถึงปัจจุบัน





ทรงพระกรุณาจัดหาทุนพัฒนาครูภาษาฝรั่งเศส

พระองค์ทรงเป็นพระธุระขอทุนฝึกอบรมจากรัฐบาลฝรั่งเศสให้ครูไทยได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองจากเจ้าของภาษาโดยตรง รัฐบาลฝรั่งเศสได้จัดสรรทุนสนับสนุนให้ครูปีละ ๑๖ ทุน เวลา ๒ ปี และเมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง ได้ลดทุนเป็นปีละ ๑๐ ทุน ๘ ทุน โดยเริ่มลดระยะเวลาของทุนลงเหลือ ๙ เดือน ๗ เดือน

สมาชิกของสมาคมครูฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยมีทั้งครูหนุ่มสาว และครูอาวุโส ด้วยวัยที่แตกต่างกัน พระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่า ครูอาวุโสนั้นอาจจะเสียเปรียบครูหนุ่มสาวในการสอบแข่งขันชิงทุนทรงหาทางช่วยเหลือโดยทรงขอทุนพิเศษที่ไม่ต้องสอบแข่งขันให้ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินจากจำนวนปีของการเป็นสมาชิกสมาคม จำนวนคาบเรียนที่สอนภาษาฝรั่งเศส ทุนที่ทรงพระเมตตานี้ เรียกว่า

“ทุนฤดูใบไม้ผลิ” เป็นทุน ๒ เดือน ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ผู้ได้รับทุนเสียค่าใช้จ่ายเพียงแค่ค่าโดยสารเครื่องบินเท่านั้น และพระองค์ยังทรงพระเมตตาด้วยความห่วงใยด้วยการพระราชทานเงิน จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ไว้ในบัญชีของสมาคมเพื่อให้ครูยืมเป็นค่าโดยสาร โดยไม่มีดอกเบี้ยแต่อย่างใด

ตลอดระยะเวลากว่า ๒๐ ปีของการเป็นครู เป็นที่ประจักษ์ว่าทรงทุ่มเทให้การสอนภาษาฝรั่งเศสอย่างมาก ดังคำบอกเล่าของบรรดาลูกศิษย์และผู้ถวายงาน ดังนี้

“ทรงมีวิญญูณความเป็นครูตลอดเวลา”

“ทรงไม่มีคำว่า ทำไม่ได้ ทุกอย่างมันต้องแก้ปัญหาได้หมด...ไม่มีอะไรที่ทำไม่ได้”

“ทรงทุ่มเทมากเลย...ทรงเป็นแบบอย่างในความมุ่งมั่น ไม่ท้อถอย.... และทรงเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือคน”

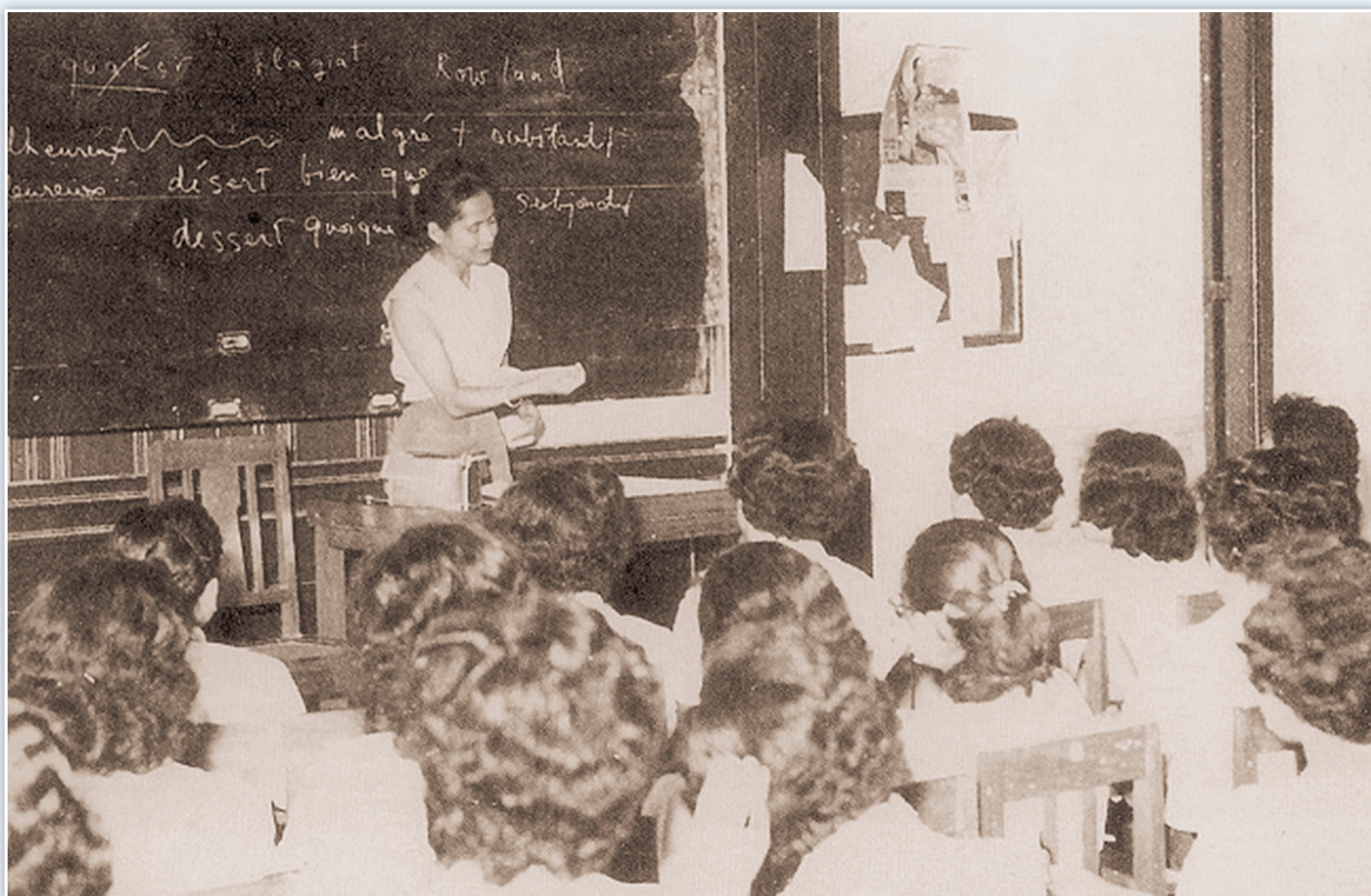
“ทรงเคร่งครัดเรื่องความถูกต้องทั้งเรื่องการเรียนรู้และการปฏิบัติตน ในชั้นเรียนทรงเป็นอาจารย์ที่เข้มงวด แต่มีความเมตตา...ทรงเป็นแรงบันดาลใจและเป็นครูต้นแบบของข้าพเจ้ารวมทั้งปลูกฝังความรับผิดชอบในหน้าที่ และพัฒนาตนเองด้านการใช้ภาษาฝรั่งเศสอยู่เสมอ”

จากคำบอกเล่าของผู้ที่เกี่ยวข้องข้างต้น จะเห็นได้ว่าทรงมีพระกรุณาคุณอย่างยิ่งยวดในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้การสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

ทรงลาออกจากตำแหน่งพระอาจารย์

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นอกจากทรงทำหน้าที่ในการบริหารแล้ว ยังทรงสอนหนังสือ สัปดาห์ละ ๓ - ๔ วัน แล้ว ทรงมีพระภารกิจในการโดยเสด็จช่วยทรงงานในถิ่นทุรกันดารของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทุกวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เป็นประจำเสมอมา ด้วยพระภารกิจที่มีเป็นจำนวนมากดังกล่าว ในเวลาต่อมา จึงทรงลาออกจากตำแหน่งพระอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ แต่ยังคงทรงเป็นองค์บรรยายพิเศษต่อมาอีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง





พระนิพนธ์ : เมื่อข้าพเจ้าไปสอนที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
จากหนังสือจุลสารธรรมศาสตร์ ปีที่ ๔๑ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม ๒๕๕๑

จุดเริ่มต้น

เมื่อปี ๒๕๑๒ ศาสตราจารย์ ดร.อดุล วิเชียรเจริญ ผู้ก่อตั้งและคณบดีคณะศิลปศาสตร์ ในเวลานั้นมาชักชวนข้าพเจ้าไปสอนและปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าสาขาภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาเยอรมัน และญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษนั้นอยู่ในสาขาภาษาและวรรณคดีอังกฤษและสาขาภาษาศาสตร์ สาขาหลังนี้ ต่อมาได้แยกเป็นสาขาภาษาศาสตร์ และสาขาภาษาอังกฤษ ต่อมาได้มีภาษาจีนและภาษารัสเซียเพิ่มขึ้น

ข้าพเจ้าเคยมีประสบการณ์ในการสอนมาบ้างเพราะเคยเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี ๒๔๙๕ ถึงปี ๒๕๐๑ เป็นการสอนปีละ ๒ - ๓ เดือน เป็นวิชา ๆ ไป เช่น การสนทนาสำหรับนิสิตปี ๒ วัฒนธรรมฝรั่งเศสปี ๓ และวรรณคดีฝรั่งเศสในปี ๔ ต่อไปอีกเหลือแต่ปี ๔ ซึ่งส่วนมากจะเป็นเรื่องนักเขียนศตวรรษที่ ๑๙ ส่วนประสบการณ์ทางบริหารนั้นไม่มีมาเลย

ภายหลังได้ถามอาจารย์อดุลว่าทำไมจึงไว้ใจได้ ท่านตอบว่า ๑) ภาษาฝรั่งเศสของข้าพเจ้าเชื่อถือได้ ๒) ท่านมีประสบการณ์ในการเลี้ยงและผสมพันธุ์ม้า และได้สังเกตว่าถ้าพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์มาจากพันธุ์ที่ดี ที่มีคุณสมบัติ ส่วนมากลูกม้าจะดี มิฉะนั้นก็ใช้ไม่ได้เลย อีกเหตุผลคงเป็นเพราะในเวลานั้นยังไม่มีหัวหน้าสาขาภาษาต่างประเทศ ในจำนวนอาจารย์ภาษาฝรั่งเศสมีผู้ที่ได้รับปริญญาเอกมา ๒ คน ท่านคงตัดสินใจไม่ได้ว่าควรเลือกผู้ใด จึงได้เลือกบุคคลภายนอกเข้ามารับตำแหน่งนี้

ได้ตกลงกันว่าข้าพเจ้าจะเริ่มเข้าทำงานในปีการศึกษา ๒๕๑๓ คือในเดือนมิถุนายน ๒๕๑๓ แต่เมื่อนักศึกษาที่จะจบปีที่ ๔ ในเดือนมีนาคม ๒๕๑๓ ทราบว่าข้าพเจ้าจะเข้าไปสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ร้องขึ้นมามีว่าเขาจะไม่มีโอกาสเรียนกับข้าพเจ้า และขอให้ข้าพเจ้าไปสอนพวกเขาในเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคมนั้น จึงได้มีการตกลงว่าข้าพเจ้าจะไปสอนประมาณ ๓ สัปดาห์ ในปลายภาค ๒ ของปีการศึกษา ๒๕๑๒ เวลานั้น ภาษาฝรั่งเศสเป็นเพียงวิชาโท แต่นักศึกษาปีนั้นมีจำนวนไม่น้อย คือ ๓๐ กว่าคน เป็นผู้ที่กระตือรือร้นดีเพราะก็เป็นผู้ที่ขอเรียนกับข้าพเจ้าเอง ผู้ที่เด่นที่สุดในกลุ่มนี้และคงเด่นไปอีกนานก็คือ เสรี วงษ์มณฑา









สถานที่

คณะศิลปศาสตร์ได้ตกแต่งห้องที่ชั้น ๕ ให้ข้าพเจ้าอย่างสวยงาม ใช้เป็นห้องทำงาน ห้องประชุมอาจารย์ภาษาฝรั่งเศส อาจารย์ภาษาอื่น ๆ และรับแขกภายนอก ข้าพเจ้าได้ทำการสอนมากที่สุดที่ห้อง ๓๑๐ ริมแม่น้ำ ชั้น ๓ ห้องนั้นมีการปรับอากาศแล้วหน้าต่างเป็นไม้ ซึ่งเมื่อปิดแล้วทำให้ห้องมืดมาก แต่เสียงเรือหางยาวก็ยังเข้ามาได้ดี ข้าพเจ้าเคยสอนห้องบรรยายใหญ่ชั้น ๑ และชั้น ๒ เมื่อต้องสอนนักศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งมีถึง ๑๐๐ คน

ต่อมาได้มีการเติมชั้นของตึกทางทิศใต้เป็น ๘ ชั้น ระหว่างการก่อสร้าง ได้มีวิศวกรก่อสร้างวางระเกะระกะอยู่ทางออกจากลิฟต์ ซึ่งอันตรายมาก วันหนึ่งข้าพเจ้าได้สะดุดกองเส้นเหล็กซึ่งขวางทางอยู่ เมื่อล้มลงไปเหล็กทำให้ขาเป็นแผล ใช้เวลาหลายสัปดาห์กว่าจะหาย นอกนั้นมีการซ่อมลิฟต์เล็ก ๆ ๒ ตัว ที่มีอยู่และเพิ่มขึ้นอีกตัวหนึ่ง ซึ่งทำให้ต้องเดินขึ้นและลง ถึงและจากชั้น ๕ โดยบันได เป็นเวลาหลายเดือน

ความทรงจำเรื่องลิฟต์นี้ ก็จะไม่ลืมได้ การเข้าออกลิฟต์นั้นลำบาก เพราะนักศึกษาไม่ทราบกันว่าตามมารยาท ควรให้ผู้ออกจากลิฟต์ก่อน จะเป็นใครก็ตาม ส่วนใหญ่จะพยายามเข้าไปโดยไม่ยอมให้ผู้ที่อยู่ลิฟต์ออกเสียก่อน นอกนั้นการเดินที่เฉลียงก็ลำบากเหมือนกัน นักศึกษาบางกลุ่มจะไม่หลีกเลี่ยงให้อาจารย์ผ่านไป อาจารย์จะต้องทำตัวลึบติดกำแพงหรือลูกกรงเฉลียง

งาน

ข้าพเจ้าเคยเป็นเพียงอาจารย์สอนอย่างเดียว ดังนั้นในสองปีแรกจึงต้องเรียนรู้ระเบียบราชการต่าง ๆ และก็ต้องพยายามทำความรู้จักกับนักศึกษาและหลักสูตรที่ใช้อยู่ในขณะนั้น เมื่อเริ่มสอนในคณะศิลปศาสตร์ ได้สอนนักศึกษาทั้ง ๔ ปีมีจำนวนประมาณ ๑๐๐ คน โดยไม่ได้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพราะไม่มีเวลาพอ ต้องให้การบ้านบ่อย แต่ครั้งก็จะมีผู้ส่งการบ้าน ๖๐ - ๘๐ คน แล้วก็ต้องตรวจ แก้และให้คะแนน ปีต่อ ๆ มา อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษของสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสเพิ่มมากขึ้น ข้าพเจ้าจึงสอนภาษาและวรรณคดีในปีสูง ๆ คือ ปีที่ ๓ และปีที่ ๔ เท่านั้น เนื่องจากมีอาจารย์เพิ่มขึ้นในสาขา จึงสามารถแบ่งนักศึกษาจำนวนมากของปีที่ ๑ เป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยให้อาจารย์รับผิดชอบสอนแบบเดียวกันในแต่ละกลุ่ม ใช้แนวการสอนเดียวกัน มีการประชุมกันบ่อย ๆ เพื่อวางแผนการสอน การวัดผล และการแก้ปัญหา ต่อมาได้ทดลองให้อาจารย์สอนวิชาเดียวในทุกกลุ่ม เช่น การอ่าน หรือการเขียน หรือไวยากรณ์ ฯลฯ ในเวลานั้น มีการเปลี่ยนแปลงในการเรียนการสอนจากระบบชั้นปีเป็นระบบหน่วยกิต การวัดผลเปลี่ยนจากการให้คะแนนเป็นเปอร์เซ็นต์ไปเป็นการตัดเกรด ซึ่งเราก็ต้องศึกษากันและร่วมกันพิจารณา ดังนั้น การประชุมอาจารย์ภาษาฝรั่งเศสจึงต้องมีบ่อยขึ้น นอกจากนั้น ข้าพเจ้าต้องพบกับอาจารย์สาขาภาษาอื่น ๆ เพื่อรับทราบเรื่องหลักสูตร และปัญหาต่าง ๆ ที่มีอีกด้วย ในด้านวิชาการ ต้องติดตามวิธีการสอนภาษาแบบใหม่ ๆ ที่มีการค้นคว้าทดลองกัน ในต่างประเทศ ต้องไปเข้าร่วมสัมมนา ดูงานและศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งศึกษาปัญหา การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย และจัดสัมมนา เช่น การสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาต่อเนื่องระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ฯลฯ

ปัญหาอย่างหนึ่งของเรา คือ มีนักศึกษาที่ต้องการเรียนภาษาฝรั่งเศส ในปีที่ ๑ มากสมักรมากไป ระดับความรู้ทางภาษาก็แตกต่างกัน เมื่อข้าพเจ้าไปออกข้อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้จัด ก็ได้พบกับอาจารย์ของสำนักทดสอบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงได้ไปศึกษาและขอความช่วยเหลือของสำนักทดสอบที่จัดทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศส (Placement Test) ขึ้นงานที่ต้องจัดทำอีกอย่างหนึ่ง คือ การสร้างหลักสูตรวิชาเอกภาษาฝรั่งเศส ได้คิดว่าไม่ควรเน้นหนักทางวรรณคดี เพราะคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศิลปากรทำอยู่แล้ว ส่วนทางด้านภาษาศาสตร์เรายังไม่มีอาจารย์พอ แต่เราขานำการสอนภาษา คือ ไวยากรณ์ อ่าน เขียน ฯลฯ การจัดทำหลักสูตรจึงให้เป็นการผสมผสานกันระหว่างภาษาและวรรณคดี หลังจากการสอนไประยะหนึ่ง ก็พบว่าวิชาเอกทางวรรณคดีไม่สู้จะประสบความสำเร็จ จึงคิดว่าควรจะต้องหนักไปทางการใช้ภาษา และทางการแปล นอกจากหลักสูตรวิชาเอกแล้ว ก็ยังมีหลักสูตรวิชาโทและวิชาเลือก นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ที่เลือกเรียนภาษาฝรั่งเศส ไม่สนใจวิชาทางวรรณคดี จึงได้ขออาจารย์จากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ที่เคยศึกษาในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมาช่วยการสอนเขียนเรียงความ และการสนทนาโต้ตอบ ทำให้เกิดความสนใจการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน ได้ไปดูงานในสาธารณรัฐฝรั่งเศส และปรับปรุงหลักสูตรวิชาโทสำหรับนักศึกษา รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ การสอนแนวใหม่ได้ผลดี นักศึกษาสอบทุนรัฐบาลฝรั่งเศส ไปศึกษาต่อได้ปีละหลายคน มีอยู่ปีหนึ่งนักศึกษารัฐศาสตร์สอบได้ทุนทั้งหมด ๓ ทุนที่เราให้ จากนั้นก็ได้ทำเรื่องเกี่ยวกับภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านต่อไปอีก เช่น ภาษาฝรั่งเศสการท่องเที่ยว และภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ได้ไปร่วมในงานสำคัญ ๆ ของมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ เช่น พิธีไหว้ครู และพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

การลาออก

ระยะหลังข้าพเจ้าต้องตามเสด็จแม่ไปสวีตเซอร์แลนด์เป็นเวลาหลายเดือน และแม่มาอยู่บ้านของข้าพเจ้า จึงไม่สามารถอยู่สอนได้ การเป็นหัวหน้าต้องปกครองอาจารย์พิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือน และอื่น ๆ อีกมากมาย ข้าพเจ้าอยากมีเวลา จึงลาออกจากอาจารย์ประจำรับแต่เพียงสอนเป็นอาจารย์พิเศษ ในที่สุดก็หาเวลาไปสอนไม่ได้เลย เพราะภารกิจทางด้านอื่นบังคับ



สัมฤทธิ์ผลต้นแบบพัฒนา





สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การศึกษาไทย มาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่ครั้งที่พระองค์ทรงรับดำรงตำแหน่งพระอาจารย์ภาษาฝรั่งเศสและหัวหน้าสาขาภาษาต่างประเทศ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จนกระทั่งทรงสำเร็จในการสร้างหลักสูตรปริญญาตรีภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส ในพุทธศักราช ๒๕๑๖ ซึ่งแสดงถึงพระทัยใฝ่ในการศึกษาแม้ไม่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษามาก่อน นอกจากนี้ พระองค์ยังทรงเป็นกรรมการสอบนักเรียนชิงทุน ก.พ. เพื่อการไปศึกษาต่างประเทศ และเป็นกรรมการ ออกข้อสอบคัดเลือกผู้เข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษา



พระองค์ทรงอุทิศเวลาให้แก่งานด้านการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งงานสอนในหน้าที่สมเด็จพระอาจารย์และหน้าที่องค์อุปถัมภ์การศึกษาไทย ทั้งทรงจัดระเบียบการทำงานของอาจารย์ในสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ จนเกิดกรอบการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ พร้อมเครื่องมือการประเมินผลการศึกษาและประเมินผลการสอนของอาจารย์ ผลคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่มีการทดสอบจัดระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสสำหรับนักศึกษา ทั้งยังพระราชทานแบบทดสอบมาตรฐานภาษาฝรั่งเศสให้แก่อาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้นำไปใช้สถาบันของตนเองอีกด้วย นอกจากทรงอุทิศพระองค์ให้แก่งานวิชาการแล้ว พระองค์ยังมีน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยพระเมตตาเกื้อกูลแก่ศิษย์และเยาวชนที่ด้อยโอกาส ด้วยการพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นทุนสำหรับจัดซื้อหนังสือและอุปกรณ์การเรียนการสอน และทุนการศึกษาระดับต่างๆ ที่ยังคงมีผู้สานต่อกองทุนต่างๆ มาก่อนถึงบัดนี้ ทั้งนี้ ความสนพระทัยด้านการศึกษาของสมเด็จพระอาจารย์นี้มิได้จำกัดอยู่เพียงแวดวงอุดมศึกษาเท่านั้น พระองค์ทรงมีพระดำริต่อมูลนิธิสืมาคมสตร์อุดมศึกษาแห่งประเทศไทยว่า การศึกษาระดับต้นมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศ ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งโครงการด้านการศึกษาของเด็กต่าง ๆ รวมถึงทรงรับอุปถัมภ์แก่มูลนิธิเพื่อเด็กและเยาวชน แม้ภายหลังพระองค์ทรงลดงานสอนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แต่ยังพระราชทานพระอนุเคราะห์แก่สถาบันการศึกษาในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ด้วยทรงใส่พระทัยอุ้มชูและอุทิศตนเพื่อการศึกษาอย่างแท้จริงดังพระดำรัสที่ว่า

“...ประเทศชาติจะเจริญได้ต้องมีประชากรที่มีคุณภาพ คือ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และมีเชาวน์ปัญญาดี ทำประโยชน์ให้แก่สังคมเต็มที่และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข...”

พระดำรัสในพิธีการเปิดการประชุมวิชาการพยาบาลสาธารณสุข ครั้งที่ ๑
ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๑

“.... สิ่งจำเป็นในการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น คือ อะไรบ้าง สิ่งจำเป็นขั้นแรก คือ ปัจจัย ๔ คือ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ของเหล่านี้เป็นสิ่งภายนอกที่เป็นรูปธรรม ข้าพเจ้าอยากเติมอีก ๒ สิ่ง คือ การศึกษา และการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งในความคิดของข้าพเจ้าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับที่จะให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี...”

พระดำรัสในหนังสือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับการพัฒนาคุณภาพประชากร
สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์, กรุงเทพมหานคร. ๒๕๒๘.

การศึกษาไทยในยุคสมัยที่พระองค์ทรงเข้ามามีบทบาทผลักดันในหลายด้านนั้นเป็นการจัดการศึกษาของคณะราษฎร ซึ่งมีเป้าหมายการจัดการศึกษาเทียบเคียงกัน ดังปรากฏอยู่ในหลัก ๖ ประการ ข้อที่ ๖ คือ “จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร” เพราะการที่ให้ราษฎรเข้าใจเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องจัดการศึกษาให้ประชาชนให้ทั่วถึง เมื่อประชาชนมีการศึกษาดี ย่อมจะทำให้ประเทศชาติเจริญขึ้นด้วย คณะราษฎรได้มีการประกาศแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๗๕ อย่างไรก็ตาม การศึกษาระดับต่าง ๆ ยังไม่มีความลงตัวมากนัก เนื่องจากประชากรที่เรียนนอกการศึกษาภาคบังคับยังมีจำนวนไม่มากนัก การสนับสนุนจากองค์การยูเนสโกของสหประชาชาติที่เข้าไปมีบทบาทในประเทศด้อยพัฒนาทั่วโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ งบประมาณด้านการศึกษายังคงจำกัดอยู่ในบางพื้นที่





สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงบรรยายวิชาภาษาฝรั่งเศสและวิชาเคมีฝรั่งเศส ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓

การพัฒนาด้านศึกษาเพื่อความยั่งยืนในประเทศไทยตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเริ่มต้นใน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ โดยนายกรัฐมนตรีชาตินี้ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๘๐) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ เป็นกรอบการจัดทำวิสัยทัศน์คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑” จากรายงาน การพัฒนาการศึกษานานาชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก พบว่า “การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนเป็นเนื้อหาสาระที่ชัดเจน แต่แทรกอยู่ในหลักสูตรเพิ่มเติม วิชาหน้าที่พลเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ ชาตินิยม ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ เป็นต้น ประเทศไทยมีความชัดเจนในส่วนของการนโยบายและแผนการดำเนินการ แต่การนำไปปฏิบัติและผลสะท้อนกลับยังขาดความชัดเจน อีกทั้งยังประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทั้งด้านคุณภาพของสถาบันการศึกษา การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้ทั่วถึงกับผู้เรียนทุกคน

สหประชาชาติได้ประกาศ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ที่มีกรอบแนวคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมถึงการศึกษา ซึ่งมีทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ และ ๒๔๔ ตัวชี้วัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแลการพัฒนาของโลกระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๗๓ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๓๐ ปี โดย ๑๙๓ ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการเพื่อบรรลุ ๑๗ เป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่งประเทศไทยมีเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นวาระหลักในการพัฒนาประเทศ

Agenda 2030 มีเป้าหมายหลักในการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ซึ่งนอกจากจะหมายถึงประชาชนแล้ว ยังหมายถึงระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบสถิติ การวัดผลประเมินผล SDGs กับตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกับนโยบายระดับประเทศและนำความช่วยเหลือทางด้านการเมืองเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบสถิติของประเทศไทย

รายงานการพัฒนาที่ยั่งยืนประจำปี ๒๕๖๖ (Sustainable Development Report ๒๐๒๓) และ SDG Index รายงานสถานการณ์และทิศทางการพัฒนาตามเป้าหมายความยั่งยืนของ ๑๖๖ ประเทศทั่วโลก โดยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับอยู่ที่อันดับ ๔๓ ของโลก ขยับขึ้น ๑ อันดับจากปี ๒๕๖๕ มีคะแนนรวม ๗๔.๗ คะแนน เพิ่มขึ้น ๐.๖ คะแนน อย่างไรก็ดี ยังถือว่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียใต้ ซึ่งอยู่ที่ ๖๗.๒ คะแนน โดยเป้าหมายที่ ๔ การศึกษาที่มีคุณภาพ มีสถานะบรรลุเป้าหมายแล้ว เช่นเดียวกับเป้าหมายที่ ๑ (ยุติความยากจน) ในขณะที่เป้าหมายส่วนใหญ่ยังคงเป็นความท้าทาย ซึ่งรวมถึง เป้าหมายที่ ๒ การขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ ๓ การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี และ เป้าหมายที่ ๑๖ สังคมสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนคุณภาพของเป้าหมายที่ ๔

สหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายด้านการศึกษากลายเป็นเป้าหมายที่ ๔: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all) ครอบคลุมการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของเด็กชายและเด็กหญิงในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย (๔.๒), ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (๔.๑), การเข้าถึงการศึกษาระดับเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่จ่ายได้ และมีคุณภาพสำหรับชายและหญิงทุกคน (๔.๓), และในภาพรวมเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ส่วนใหญ่สามารถอ่านออกเขียนได้และคำนวณได้ (๔.๖), เน้นให้ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และการเข้าถึงการศึกษาของผู้พิการ ชนพื้นเมือง และกลุ่มเปราะบาง (๔.๕) นอกจากนี้ เป้าหมายนี้ยังส่งเสริมให้เพิ่มจำนวนผู้ที่มีทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน และการเป็นผู้ประกอบการ (๔.๔), และเน้นให้ทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย (๔.๗) ในเชิงนโยบาย เป้าหมายนี้จะเน้นให้มีการยกระดับอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษาให้อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และผู้มีเพศสภาวะหลากหลาย และสร้างสภาพแวดล้อมให้ปราศจากความรุนแรงต่อกลุ่มเหล่านี้ (๔.a), ขยายโอกาสด้านทุนการศึกษาและการฝึกอบรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ (๔.b), และเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ

Ms. Christina Popivanova ได้กล่าวถึงความท้าทายของประเทศไทยในการจัดทำตัวชี้วัด SDGs ในบริบทประเทศไทย ในงานประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การจัดทำตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย (National Indicators)” ซึ่งจัดระหว่างวันที่ ๓ - ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยเสนอการจัดทำตัวชี้วัด SDGs สำหรับเด็กในประเทศไทยผ่านการยกตัวอย่างการจัดทำตัวชี้วัดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสาธารณรัฐมอลโดวา ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำตัวชี้วัดได้ โดยมีกระบวนการในการจัดทำตัวชี้วัด SDGs โดยประเมินบริบทของประเทศ ซึ่งมีการจัดทำตัวชี้วัดระดับประเทศ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาตัวชี้วัด เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศ ซึ่งได้ตัวชี้วัดทั้งหมด ๒๓๐ ตัวชี้วัด ประกอบด้วย ๑๗๖ ตัวชี้วัดสอดคล้องกับตัวชี้วัดสากล ๑๗ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ๓๗ ตัวชี้วัดเพิ่มเติม (ปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๖๖ กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานสถานะตัวชี้วัดเป็น ๒๔๗ ตัวชี้วัด) นอกจากนี้ยังได้เล่าประสบการณ์จากกระบวนการจัดทำตัวชี้วัดของสภายุโรป เป้าหมาย ๑.๒ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจ และความเชื่อมโยงเกี่ยวกับบริบทของประเทศไทย ซึ่งการดำเนินงานมีการแต่งตั้งคณะทำงานฯ จากนั้นทำการศึกษาสถานการณ์ของข้อมูลว่ามีข้อมูลที่น่ามาใช้ติดตามสถานการณ์ได้หรือไม่ หรือต้องมีการเก็บข้อมูลใหม่ และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบตัวชี้วัดที่กำหนดรวมถึงจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ติดตาม ประเมินผลประเด็นความท้าทายของการจัดทำตัวชี้วัดโดยเฉพาะตัวชี้วัดที่ยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลรวมถึงคำนึงถึงตัวชี้วัดเชิงพื้นที่ ซึ่งสามารถสะท้อนการพัฒนา หรือผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนก็ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันก็ควรมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วย





“การเริ่มต้นที่ดีของเด็กนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด” พระดำรัสของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่แสดงถึงความสนพระทัยและทรงให้ความสำคัญกับอนาคตของชาติ โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสที่เกิดและเติบโตในชุมชนแออัดที่เกิดขึ้นจาก ผู้คนที่อพยพย้ายถิ่นจากชนบทมาสู่เมืองหลวง ด้วยความเชื่อว่าพวกเขาจะสามารถหางานทำและมีชีวิตที่ดีขึ้น และด้วยความไม่มีที่อยู่อาศัย พวกเขาจึงสร้างบ้านของตัวเองขึ้นมาบนที่ดินของผู้อื่นที่พอจะสร้างบ้านได้ และอยู่กันอย่างแออัด เด็ก ๆ ที่อยู่ในครอบครัวเหล่านี้จึงเติบโตมา ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรม และบางแห่งเต็มไปด้วยปัญหา ยาเสพติด และอันตรายต่าง ๆ ด้วยพระองค์สนพระทัย ที่จะช่วยเหลือเด็กยากไร้ในสลัม คณะกรรมการมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมจึงได้เข้าเฝ้าถวายรายงาน และได้กราบทูลขอพระกรุณาให้ทรงรับมูลนิธิฯ ไว้ในพระอุปถัมภ์ ซึ่งพระองค์ทรงตอบรับไว้อยู่ในพระอุปถัมภ์พร้อมกันนี้ยังพระราชทานเงินทุนกองทุนสมเด็จพระเจ้ายา และทุนกุศล กว. กองทุนละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อนำดอกผลมาจัดซื้อนมให้กับเด็กที่ยากไร้เป็นประจำทุกปี

“เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้อ่านบทความในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ เล่าถึงมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมที่ก่อตั้งมาแล้ว ๒ ปี และคงต้องการให้ ผู้ที่สนใจเข้ามาช่วย ก็เลยสนใจมากที่จะมีการช่วยเหลือเด็กในสลัม ซึ่งเด็กทั่วไปก็สนใจอยู่แล้ว เลยให้คนโทรศัพท์ไปถาม ครั้งนั้นครูประทีป ถามว่า ถ้าพระบาทสนพระทัยจะไปเยี่ยมสลัมไหม ก็ตอบว่า สนใจมาก ได้ไปเห็นสลัมครั้งแรก แต่ก็ไม่ใช่เป็นครั้งแรกที่ไปสลัม” สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเล่าถึงความสนพระทัยครั้งแรกต่อการทำงานของมูลนิธิ เด็กอ่อนในสลัมในการพระราชทานสัมภาษณ์กับคณะทำงานของมูลนิธิ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔

ตลอดระยะเวลากว่า ๒๕ ปีที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์มูลนิธิฯ พระองค์มิได้เป็นเพียงองค์อุปถัมภ์ในพระนาม แต่ทรงร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ด้วย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงใส่พระทัยทุกรายละเอียด แม้กระทั่งแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ไม่มีใครทราบว่า ทรงเป็นผู้ร่วมออกแบบทั้งเนื้อหาที่จะใส่เข้าไปในแผ่น ทรงเลือกรูปภาพประกอบทุกรูปด้วยพระองค์เอง แผ่นที่มูลนิธิฯ ทรงแก้ไขให้ดึงดูดใจผู้ที่มาร่วมบริจาคให้มากขึ้นเวลาเสด็จเยี่ยม ชุมชนแออัด ชาวบ้านมักถวายเงินใส่ซองให้พระองค์ เมื่อเสด็จกลับวัง ก็ทรงเขียนหน้าซองและให้เจ้าหน้าที่ออกไปเสร็จให้อีกด้วย แม้ซองนั้น จะมีเงินเพียง ๕๐ บาท หรือเวลาที่พระราชทานของเล่น พระองค์



จะไม่ใช้แค่หยิบส่งให้ แต่ทรงเลือกให้เหมาะสมกับเด็กคนนั้น สิ่งที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระราชทานแนวทางแก่เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ ทุกคนคือ **“การเลี้ยงเด็ก ต้องเป็นมืออาชีพ”** โดยพระองค์ให้เหตุผลว่าเด็กเล็กช่วงแรกเกิดถึง ๒ ขวบครึ่งเป็นวัยทองของการพัฒนา และเด็กจะเรียนรู้ซึมซับจากคนเลี้ยง หากได้คนเลี้ยงดีก็โชคดี แต่หากได้คนเลี้ยงไม่ดี เด็กก็จะแย่

นอกจากนี้ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเรื่องเด็กสลัม ที่ขาดโอกาสทางสังคมและการศึกษา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนไว้ว่า จำเป็นจะต้องจัดหาเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อทำงานร่วมกับ ครอบครัว ต้องสร้างรากฐานครอบครัวให้สามารถเลี้ยงลูกได้ ต้องให้รู้ถึงบทบาทของพ่อแม่ การดูแลตนเองในครอบครัว ที่สำคัญต้องทำให้ชุมชน เห็นว่าเด็กเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่ใช่ “ลูกเธอลูกฉัน” เพราะหากเด็กคนหนึ่งติดยาเสพติดก็อาจก่อปัญหาให้คนอื่นในชุมชนได้

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงแสดงทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาทางการศึกษาไปพร้อมกับการแก้ปัญหาสถานะเด็กไทยและสถาบันครอบครัวไว้อย่างน่าสนใจว่า **“การศึกษาในโรงเรียนเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดีสำหรับเด็ก แต่แค่นี้ไม่พอ ต้องทำทั้งหมด เพราะเมื่ออยู่ในโรงเรียนได้เรียนบทเลขให้ลูก เขียนอะไรให้ลูกแล้ว แต่เมื่อกลับไปบ้านแล้วพบอะไร ครูที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญ อย่างหนึ่งที่เป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนและครอบครัว ดังนั้นการติดต่อกันระหว่างครูกับพ่อแม่ ดุยเรื่องลูก จะช่วยแก้ไขปัญหา ทำอย่างไร ให้พ่อแม่ มีเวลาให้กับลูกบ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งในราวอายุของเด็กอ่อนและเด็กเล็กสำคัญมากที่จะต้องมีแม่คอยดูแล”** ด้วยเวลานั้น พ่อแม่ในกลุ่มคนยากจนมักไม่ค่อยให้ออกาสลูกเข้าเรียนหรือให้เข้าเรียนถึงระดับประถมศึกษา เนื่องจากต้องการคนช่วยงานที่บ้าน ทั้งพ่อแม่ ก็ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเช่นกัน พระองค์จึงสนพระทัยเป็นองค์อุปถัมภ์แก่มูลนิธิต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาเรื่องแม่และเด็ก อันเป็นหนึ่งในปัจจัยที่จะส่งเสริมการพัฒนาทางการศึกษาต่อไป



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงส่งเสริมการพัฒนาความเป็นคนที่มีคุณภาพ มีชีวิตที่เป็นสุขซึ่งเกิดขึ้นได้ด้วยการมีสุขภาพที่ดีเป็นพื้นฐานตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา และมีการเลี้ยงดู การอบรม และการศึกษาที่ดีในวัยต่อ ๆ มา ดังปรากฏจากพระดำรัสที่ว่า **“ผู้ที่จะมีชีวิตที่เป็นสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ จำเป็นต้องมีสุขภาพดีเป็นพื้นฐานที่สำคัญ...”**

จากแนวพระดำริเรื่องคุณภาพชีวิตของคนเริ่มต้นที่การมีสุขภาพและอนามัยที่ดี จึงทรงให้ความสำคัญกับการดูแลปัญหาสุขภาพของคนไทยด้วยการส่งเสริม การสนับสนุน การพระราชทานคำแนะนำ และกำลังใจแก่บุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข ตลอดจนการพระราชทานเงินเพื่อการจัดสร้างอาคารสถานที่เพื่อการอภิบาลผู้ป่วย การจัดหาเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย และเป็นสมาคม

ทุนการศึกษาในการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขตลอดจนทรงอุปถัมภ์มูลนิธิ โครงการต่างๆ ด้านการแพทย์ การสาธารณสุข และด้านสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือเด็กตั้งแต่วัยทารก รวมทั้งผู้ป่วยทุกวัยตั้งแต่เด็กจนถึงคนชรา โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทางร่างกาย และทางระบบสมองและปัญญา ให้รอดพ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ มีชีวิตที่เป็นสุข สามารถทำมาหากินประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้โดยไม่เป็นภาระของสังคม

พระวิสัยทัศน์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อสองทศวรรษเกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหาแม่และเด็กก่อนนั้นสอดคล้องกับงานวิจัย Parental education and inequalities in child mortality: a global systematic review and meta-analysis ซึ่งตีพิมพ์ลงบน The Lancet เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยกลุ่มนักวิจัยได้รวบรวมงานวิจัยและวิเคราะห์ความสำคัญของการศึกษาต่อการมีชีวิตรอดของเด็ก ซึ่งผู้วิจัยพบว่าพ่อแม่ที่มีการศึกษาสูงส่งผลให้ลูกมีอัตราการเสียชีวิตก่อนอายุครบห้าปีต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก อัตราการเสียชีวิตเฉลี่ยโลกของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี อยู่ที่ต่ำกว่าร้อยละ ๕ ซึ่งลดลงครึ่งหนึ่งแล้วเมื่อเทียบกับปี ๑๙๙๐ แต่ประเทศที่ร่ำรวยกว่า ประชาชนมีระดับการศึกษาเฉลี่ยสูงกว่า เช่น นอร์เวย์ มีอัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีที่เพียงร้อยละ ๐.๓ เท่านั้น เมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาที่มีเด็กมากกว่าร้อยละ ๑๐ เสียชีวิตก่อนอายุครบห้าปี

ทีมนักวิจัยได้ศึกษางานวิจัยตีพิมพ์ ๓๐๐ งาน จาก ๙๒ ประเทศ พบว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองและอัตราการเสียชีวิตของเด็ก มีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะระดับการศึกษาของแม่ หากแม่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นหนึ่งปี จะทำให้อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปี โดยเฉลี่ยลดลงถึงร้อยละ ๓ ในขณะที่หากฝั่งพ่อได้เรียนหนังสือเพิ่มอีกหนึ่งปี ความเสี่ยงการเสียชีวิตของลูกจะลดลงไปร้อยละ ๑.๖

นอกจากนี้ นักวิจัยยังพบว่าในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การรณรงค์ระดับนานาชาติได้เน้นย้ำในประเด็นการศึกษาและการอยู่รอดของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ (Millennium Development Goals: MDGs) แม้จะมีความคืบหน้าที่น่าประทับใจตามเป้าหมาย MDGs แต่ทั้งเป้าหมายการตายที่มีอายุต่ำกว่า ๕ ปีหรือเป้าหมายด้านการศึกษาในระดับประถมศึกษาก็ไม่บรรลุเป้าหมายภายในปี ๒๐๑๕ ทำให้ต้องขยายเวลาการบรรลุผลเข้าไปในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งรวมถึงเป้าหมายเพื่อลดการเสียชีวิตของทารกและเด็ก (SDG 3) บรรลุคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมและเท่าเทียม (SDG 4) และลดความเหลื่อมล้ำ (SDG 10)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีดิลก อุปนายกฝ่ายวิชาการ สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้มีข้อสังเกตว่า พระคุณลักษณะและพระวิสัยทัศน์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นั้นดำเนินสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าหมายที่ ๔ การพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG 4) และ เป้าหมายที่ ๑๗ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG 17) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพเพราะท่านเป็นผู้ส่งเสริมให้สตรีได้เข้ารับการศึกษาร้อยอย่างเท่าเทียม

ว่าด้วยการเป็นต้นแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดร.เฟื่องอรุณ ได้ยกตัวอย่างการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ของพระองค์ว่า ครั้งหนึ่งเมื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปรับปรุงพระตำหนักดารารัถย์เป็นพิพิธภัณฑ์พระตำหนักดารารัถย์ จัดแสดงพระราชประวัติและพระราชวงศ์ฝ่ายเหนือ เครื่องใช้ส่วนพระองค์ ของที่ทรงได้รับประทาน รวมทั้งพระราชหัตถเลขาระหว่างพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระราชชายาเจ้าดารารัศมี พระตำหนักดารารัถย์ในเวลานั้นอยู่ในสภาพทรุดโทรมอย่างยิ่งจึงจำเป็นต้องใช้เงินในการบูรณะเป็นอย่างมาก พระองค์จึงมีพระดำริลงมาให้จัดคอนเสิร์ตวงซิมโฟนีออร์เคสตราแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (CU Symphony Orchestra Concert) ณ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรวบรวมเงินทุนในการบูรณะ ทั้งทรงมีพระเมตตาให้นำเงินที่มีผู้ถวายไปรวมเป็นเงินทุนด้วย ทั้งนี้ ได้มอบเงินส่วนพระองค์สนับสนุนในการทำวิจัยเพื่อค้นหาข้อมูลตัวตำหนักประกอบการบูรณะเป็นไปโดยยึดตามลักษณะดั้งเดิม โดยคณะทำงานจะนำเครื่องมือเทียบสีจากแผ่นไม้เดิมของตำหนัก หารูปประกอบจากเจ้านายในพื้นที่ รวมถึงลงพื้นที่สอบถามคนเก่าคนแก่ที่อาศัยในบริเวณนั้น โดยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาเสด็จมาทรงเปิดพิพิธภัณฑ์พระตำหนักดารารัถย์ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ และเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดารารัถย์กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีรายได้จากนักท่องเที่ยวอันถือเป็นแหล่งรายได้ที่ช่วยพัฒนาพิพิธภัณฑ์อย่างยั่งยืน

นอกเหนือจากการเป็นองค์ประธานในกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่นักวิชาการ อันเนื่องมาจากพระดำรินับสนุนการพัฒนาการศึกษาและวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย อันส่งผลระยะยาวต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย ดังพระดำรัสในพิธีเปิดชุมชนการเรียนรู้ “สมเด็จพระยา” ซึ่งตั้งอยู่ ณ ตำบลช้างเคื่อง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ความตอนหนึ่งว่า “การพัฒนาการศึกษาที่มีได้มุ่งหวังแต่เพียงปริมาณเท่านั้น หากให้คำนึงถึงคุณภาพของชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในท้องถิ่น สามารถนำกลับไปใช้เป็นประโยชน์ได้สำหรับชุมชนของตนเองเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน” พระดำรัสนี้สะท้อนปณิธานอันเป็นตัวอย่างแก่นักพัฒนาทั้งหลายในการวางแผนการพัฒนาในระยะยาวเพื่อความยั่งยืนแก่ประเทศ

ตลอด ๘๔ ปีที่ทรงมีพระชนม์ชีพอยู่นั้น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจมากมายแก่ประเทศชาติในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่เป็นองค์อุปถัมภ์ ทรงเป็นเจ้านายชั้นสูงผู้มีพระกรุณาคุณต่อประเทศและประชาชนชาวไทยทั้งชาติมาอย่างต่อเนื่อง ทรงพระคุณแก่บ้านเมืองเป็นอเนกปริยาย เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วแผ่นดินไทย



พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดารารัถย์



เรื่องเล่า จากศิษยานุศิษย์





ความผูกพันที่ไม่เคยเสื่อมคลายของศิษย์ที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เกิดจากพระกรุณาต่อเหล่านักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับ “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” เป็นความรักและสำนึกในพระกรุณาคุณที่ทรงมีต่อศิษย์อย่างหาที่สุดมิได้ ดังประจักษ์พยานในบทความของบรรดาศิษยานุศิษย์ ซึ่งรวบรวมมาจากหนังสือ “อาทิตย์คุณธรรมของการศึกษาไทย เณลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” ต่อไปนี้

จดหมายจากลายพระหัตถ์

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ อาจารย์อุบลวรรณ โชติวิสิทธ์ อาจารย์แผนกภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้เขียนจดหมายกราบทูลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยเล่าให้ทรงทราบว่าที่วิทยาเขตประสบปัญหาขาดแคลนอาจารย์ภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในจังหวัดห่างไกล มีปัญหาอุปสรรค ในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิต

เมื่อพระองค์ทรงอ่านจดหมายแล้วทรงมีพระกรุณาพระราชทานตอบจดหมายด้วยลายพระหัตถ์ให้อาจารย์อุบลวรรณเข้าเฝ้าที่วังสระปทุม ทรงรับเป็นพระภารกิจ เป็นผู้ทรงงานสอนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสและวิชาทวินันท์ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ในการเสด็จไปสอนหนังสือ พระองค์ประทับอยู่ในวิทยาเขตปัตตานีเหมือนกับอาจารย์อื่น ๆ

บันทึกความทรงจำ

อาจารย์อุบลวรรณ โชติวิสิทธ์ ให้สัมภาษณ์ถึงที่มาของจดหมายดังกล่าวในนิตยสาร ค.คน โดยสรุปว่าในปี ๒๕๒๑ ได้พานักศึกษาแผนกฝรั่งเศสไปแสดงละครเรื่อง เจ้าชายน้อย ที่โรงเรียนหาดใหญ่ ซึ่งเป็นการแสดงต่อหน้าพระพักตร์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงได้เตรียมเขียนจดหมายบอกเล่าเรื่องราวดังกล่าวไว้เป็นการล่วงหน้า จดหมายฉบับนั้นมิได้ถวายแต่พระองค์ท่านโดยตรง หากแต่ส่งผ่านคุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์ หนึ่งในผู้ตามเสด็จ และในที่สุดจดหมายฉบับดังกล่าวก็ถึงพระองค์ “การมาของท่านในครั้งนั้น ทรงได้รับหัวใจคนไปมากมายเหลือเกิน...” อาจารย์ได้เล่าถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งที่ได้รับพระกรุณาเข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่วังสระปทุม ซึ่งถือเป็นประวัติศาสตร์สำคัญของชีวิตไว้ ดังนี้ “...พระองค์ท่านให้นั่งรถไปด้วยกันเป็นรถตำรวจ ทรงพาไปที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง จำได้พระองค์ท่านตรัสว่า ‘ฉันหาครูให้ไม่ได้ แต่ฉันจะไปสอนให้เอง’...” สมัยนั้น ปัตตานีไม่ค่อยจะมีอะไรเท่าไร โรงแรมดี ๆ ก็ยังไม่มี เพราะฉะนั้นดีที่สุดก็คือ ให้พระองค์ท่านประทับในวิทยาเขต”



ดั่งดอกไม้จากเทวาลัยจากแดนสรวง

ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมณ อมรวิวัฒน์

ในนามของนิสิตเก่าคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่น ๑๘ (๒๔๙๓ - ๒๔๙๖)

กาลครั้งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ นับได้ ๕๖ ปีมาแล้ว บรรดานิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับพระกรุณาคุณจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เสด็จมาสอนวิชาภาษาฝรั่งเศส ซึ่งยังความปลาบปลื้มใจแก่นิสิตทั้งผองเป็นล้นพ้น

ทุกชั่วโมงที่พระองค์ทรงบรรยาย นิสิตทุกคนต้องเตรียมตัวพร้อมก่อนเวลา และระมัดระวังตนให้เรียบร้อยเป็นพิเศษ เนื่องด้วยพระอาจารย์เสด็จเข้าสอนตรงเวลาและเต็มเวลา เนื้อหาสาระเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นทรงบรรยายชัดเจน จนศิษย์สามารถนึกภาพและจินตนาการตามไปด้วยอย่างสนใจต่อเนื่อง พระสุรเสียงแจ่มใส ไพเราะ ทรงเป็นกันเองและแววพระเนตรฉายความเมตตาแก่นิสิตทุกคน ทำให้นิสิตรู้สึกผ่อนคลาย สร้างความสนใจใฝ่รู้และเสียสละเวลาของการบรรยายได้หมดชั่วโมงอย่างรวดเร็ว

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นต้นแบบของครูผู้เปี่ยมด้วยกัลยาณมิตรธรรม ทรงเอาพระทัยใส่ในนิสิตแต่ละคน และทรงเตือนพวกเราที่มักจะมัวมองพระพักตร์พระองค์ท่านให้รู้จักจดบันทึกสาระสำคัญของเนื้อหาที่ทรงบรรยาย พระองค์ทรงอธิบายความงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และชีวิต ความคิดของชาวฝรั่งเศสรวมไปถึงความเป็นอยู่และธรรมชาติของสวิตเซอร์แลนด์ด้วย พระองค์ทรงทำหน้าที่ของพระอาจารย์อย่างสมบูรณ์ แม้เมื่อต้องเสด็จกลับไปต่างประเทศ ก็ทรงนำข้อสอบไปตรวจและส่งคะแนนสอบมายังคณะอักษรศาสตร์ ตามเวลาที่กำหนด

นอกจากจะทรงให้คะแนนแล้ว พระองค์ยังทรงวิจารณ์การตอบข้อสอบของนิสิตอีกด้วย ทรงเขียนถึงยูพา เพื่อนคนหนึ่งของเราว่า

“...การสอบของพวกเธอไม่เลว แต่เขียนมากมายเหลือเกิน เช่นว่า Formation du pays ทุกคนเขียน histoire มาทั้งอัน ต้องการทราบ่ว่าประเทศเกิดขึ้นมาอย่างไรเท่านั้น...” (ลายพระหัตถ์ทรงเขียนถึงยูพา อุ่นจิตติ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๕)

นิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ รุ่น ๑๘ ซาบซึ้งในพระกรุณาของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธออาจารย์อย่างสุดที่จะพรรณนาได้ แม้เมื่อพระองค์ได้เสร็จสิ้นการสอนและเสด็จไปประทับยังต่างประเทศแล้ว พระองค์ยังทรงห่วงใยและมีพระเมตตาช่วยเหลือเกื้อกูลศิษย์อยู่ต่อมา ดังจะขอยกตัวอย่างกรณีของยูพา และข้อความบางตอนในลายพระหัตถ์มาเพื่อแสดงถึงน้ำพระทัยอันประเสริฐของพระองค์

ยูพา (รองศาสตราจารย์ยูพา สงศิริ) เป็นนิสิตที่จงรักภักดีและเทิดทูนพระองค์อย่างที่สุด ยูพาเป็นนิสิตที่มีบ้านอยู่ต่างจังหวัด และมีความลำบากอยู่บ้างในการดำเนินชีวิตในกรุงเทพฯ ยูพาเพื่อนของเราเป็นคนที่ร่าเริง แจ่มใส และเปิดเผย ยูพาคิดอะไร อย่างไรก็จะกราบทูลและเขียนจดหมายถึงพระองค์อย่างสม่ำเสมอ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ก็มีลายพระหัตถ์ตอบด้วยพระเมตตา ทรงช่วยเหลือ ดักเตือน สั่งสอน ตลอดเวลาที่ประทับอยู่ในต่างประเทศ นับเป็นลายพระหัตถ์ที่ทรงส่งถึงยูพาไม่น้อยกว่า ๒๐ องค์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๒

ผู้เขียนได้มีโอกาสอ่านลายพระหัตถ์ที่ยูพาได้เก็บรวบรวมไว้อย่างทะนุถนอม และเรียงลำดับไว้อย่างดี ขณะที่ได้อ่านลายพระหัตถ์ของพระองค์ ผู้เขียนรู้สึกเต็มต้นเปี่ยมล้นหัวใจ รู้สึกสำนึกในพระกรุณาและน้ำพระทัยของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ที่มีต่อนิสิตหญิงผู้เป็นศิษย์ของพระองค์ ดังจะขออัญเชิญลายพระหัตถ์บางตอนในบางองค์ มาพอสังเขปดังต่อไปนี้



“...๒๖ กุมภาพันธ์ ๙๖

ยุพา

ได้รับจดหมายแล้ว จดหมายฉบับนี้คงจะถึงก่อนสอบพอดี
หวังว่าจะสอบได้ดีทุกคน จะให้พรเท่าไรก็ไม่พอถ้าไม่ได้ทำงานไว้ก่อน

ฉันไม่เห็นว่าเป็นนักศึกษาที่เลวเมื่อเปลี่ยนความคิด
ตามคนอื่น เมื่อเห็นว่าคุณคิดของเขาถูก ถ้าเราคิดอะไรไว้อย่างหนึ่ง
และไม่เปลี่ยนแปลงตลอดชีวิต ถึงแม้ว่า เห็นว่าคุณคิดนี้อาจไม่ถูก
เราก็เป็นคนแข็งมาก...”

“...๑๔ พฤษภาคม ๒๔๙๗

ยุพา

ได้รับจดหมายของเธอ ๓ ฉบับแล้ว ที่ไม่ได้ตอบไม่ใช่
เพราะรบกวน แต่เพราะไม่มีเวลา และคอยดูผลการสอบของเธอ
นอกจากนั้น ฉันก็ได้ให้ทางเมืองไทยสอบสวนเรื่องการเรียนและ
ความประพฤติและความเพียรของเธออยู่

เมื่อได้รับจดหมายฉบับแรกของเธอ ฉันก็นึกอยากจะช่วย
ให้เธอเรียน ป.ม. ถึงได้ให้ทางเมืองไทยสอบสวนเรื่องเธอ จดหมาย
ฉบับสุดท้ายของเธอทำให้ฉันไม่พอใจเลย จะมาให้ฉันตัดสินใจในเรื่อง
ที่เธอควรจะตัดสินใจเอง การที่จะเขียนมาปรึกษาหรือขอคำแนะนำ
ฉันไม่ว่าเลย แต่ถึงเวลาตัดสินใจในสิ่งที่สำคัญสำหรับตัวเอง ต้องทำเอง
เธอก็ไม่ใช่เด็กแดง ๆ ต้องรู้จักมี responsibility บ้าง

ถึงอย่างไร ฉันได้ตกลงจะช่วยเหลือเธอแล้ว ก็จะไม่เปลี่ยนใจ
เพราะฉันเห็นว่าเธอสมควรจะได้การช่วยเหลือ แต่ขอให้เธอใช้
ความคิดมาก ๆ หน่อย ในปีนี้ ต้องเป็นผู้ใหญ่เสียที การเป็นนักเรียน
สบายดีเพราะไม่ต้องมี responsibility แต่จะเป็นนักเรียนตลอดชีวิต
ก็ไม่ได้ อีกปีหนึ่งเธอก็จะเป็นครูแล้ว...

... หวังว่าเธอจะตั้งใจเรียนดี และไม่ทำให้ฉันเสียใจที่ได้ตัดสินใจ
ช่วยเธอ ขออย่างเดียว อย่าพูดให้มากนัก คิดให้มาก ๆ หน่อย
และขอให้เขียนมาถึงฉันบ้าง เล่าถึงการเรียนการอยู่ของเธอ

คิดถึงเสมอ

กัลยาณิวัฒนา



“...วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๗

ยุพา

ได้รับจดหมายลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม และ ๒๐ มิถุนายน แล้ว ทั้ง ๒ ฉบับ การที่เธอเขียนมาถึงฉัน ฉันไม่เบื่อเลย เป็นของดีสำหรับเธอที่ได้พูดถึงเรื่องการเรียนรู้ การอยู่ของเธอเสียบ้าง ฉันก็จะพยายามตอบตามที่ตอบได้ แต่อาจตอบช้าหน่อย...

... ฉันเห็นด้วยกับเธอที่ได้เลือกประถมศึกษาเป็น major ที่จริงการสอนเด็กเล็ก ๆ สำคัญมาก ถ้าครูเป็นคนดี รักเด็กจริง และเป็นครูที่ดีทำประโยชน์ได้มาก สำหรับชั้นมัธยม วิชาต้องดีกว่า แต่สำหรับชั้นประถม วิธีสอนต้องดี ...

... เวลานี้ ฉันไม่ต้องการใช้เธอให้ทำอะไร นอกจากให้ตั้งใจเรียนดี ๆ

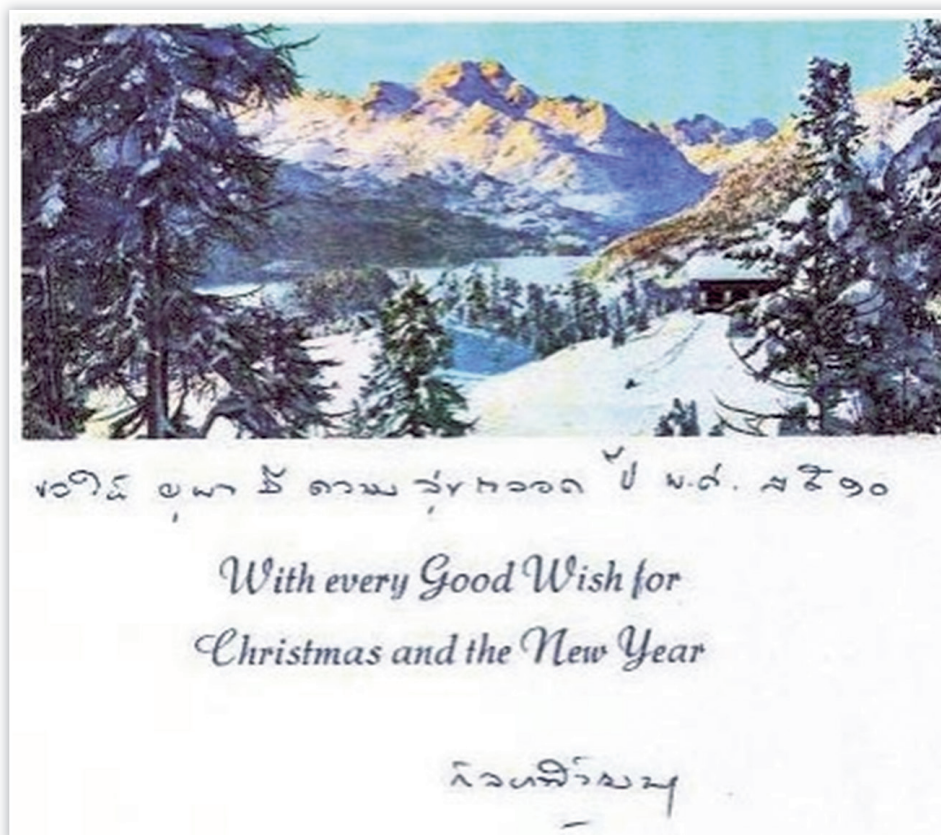
คิดถึงเสมอ

กัลยาณิวัฒนา

“...ส.ค.ส. พ.ศ. ๒๕๐๙

ฉันรู้สึกดีใจมาก ที่เธอบอกมาว่า เธอตั้งใจทำงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และขยัน เมตตา ฉันขอให้พรให้เธอมีความสุข และแข็งแรง จะได้ทำงานเช่นนี้ต่อไปได้เสมอ...”

“...ส.ค.ส. พ.ศ. ๒๕๑๐



นอกจากข้อความบางตอนที่ผู้เขียนได้อัญเชิญมาในบทความนี้แล้ว ยังมีสาระสำคัญที่พระองค์แสดงความห่วงใย สั่งสอนเล่าเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสวิตเซอร์แลนด์และประเทศฝรั่งเศส วรรณคดี บทกวี ปรัชญา งานของรุสโซ และวอลแตร์ คุณลักษณะของการเป็นครูที่ดี ฯลฯ ซึ่งยุพาได้รวบรวมไว้อย่างดียิ่ง และกรุณาให้ผู้เขียนขออภัยมายังพระหัตถ์จริงมาเพื่ออัญเชิญข้อความมาบางตอน จึงต้องขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ยุพา ส่งศิริ มา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอสรุปพระปรีชาสามารถและพระกรุณาคุณของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ด้วยการนำคำประกาศสดุดี พระเกียรติคุณ เมื่อครั้งที่สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่พระองค์ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยยกข้อความตอนท้าย คำประกาศสดุดีมาดังต่อไปนี้

“...สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ไม่โปรดการสอนเนื้อหาสาระเพียงอย่างเดียว แต่ทรงเน้นความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์สิ่งที่เรียน ทรงแนะนำให้ผู้เรียนทำความเข้าใจ ในความคิดรวบยอดของเรื่องที่เรียน แทนการจดคำบรรยายซึ่งเป็นข้อเท็จจริงและข้อมูล ทรงอบรมสั่งสอนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และความสำนึกในหน้าที่ของคนไทย นอกจากนั้น ยังสนพระทัยและประทานวิธีเรียนภาษาต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเรียนด้วยวิธีการคิดเป็นภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียนเรียน สิ่งที่ผู้ซึ่งเคยรับพระกรุณาธิคุณในฐานะ “ศิษย์” สำนึกอยู่ในจิตใจอย่างลึกซึ้งและแน่นแฟ้นก็คือ พระเมตตาที่ทรงมีแก่ศิษย์อย่างสม่ำเสมอ ทรงสนพระทัยในชีวิตความเป็นอยู่และการทำงานของ “ศิษย์” ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศ ประทานกำลังใจในการทำงานและการดำรงชีวิตอยู่เสมอ ทรงพระวิริยอุตสาหะในสิ่งที่ทรงสอนไปแล้วอย่างต่อเนื่อง มีพระขันติธรรม และทรงวางพระทัยเป็นอุเบกขาต่อพระกรณียกิจ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือประสบอุปสรรค รวมทั้งทรงเป็นแบบอย่างที่ดียิ่งของผู้ที่ตั้งใจทำงานเพื่อสังคมและชาติบ้านเมือง

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ทรงแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงมี “วิญญูณครู” อันเป็นผลจากพระปัญญาอันชาญฉลาด ลึกซึ้ง มีน้ำพระทัยที่เยือกเย็น ได้ประทานพระเมตตาทथाทิดคุณแก่ผู้ที่เป็นศิษย์ ผู้ที่ทำงานสนองพระดำริ และประชาชนชาวไทยอย่างกว้างขวางทั่วหน้า ทรงค้นคิดอุปกรณ์การเรียนการสอนและวิธีสอน วิธีเรียน ทรงแสดงให้เห็นว่าทรงมั่นในธรรมอันประเสริฐ นับได้ว่าทรงเป็น “ครู” และ “ผู้นำครู” อย่างดีเยี่ยม

โดยที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ทรงมีคุณวุฒิและพระเกียรติคุณดีเด่นในทางวิชาการ ทรงแสดงพระปรีชาสามารถ พระวิริยอุตสาหะ และพระเมตตา ประทานแก่ข้าราชการ นักวิชาการ ครู นิสิต นักศึกษา และนักเรียนทั่วประเทศเป็นเวลานาน พระกรณียกิจของพระองค์ท่านเป็นผลดีต่อการศึกษาหลายระดับอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงลงมติเป็นเอกฉันท์ถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เพื่อประกาศพระเกียรติคุณให้ปรากฏยิ่งขึ้นสืบไป”



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แนนน้อย เพนธ์

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีน้ำพระทัยอันประเสริฐ พระราชทานพระเมตตาแก่ผู้เข้าเฝ้าทุกคนและทุกแห่งที่เสด็จ

ในมหาวิทยาลัย ลูกศิษย์ทุกคนได้รับพระราชทานพระเมตตาอย่างสม่ำเสมอตลอดมา นับเป็นพระกรุณาคุณยิ่ง ข้าพเจ้าก็ได้รับพระกรุณาให้เข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิด เมื่อเสด็จสอนภาษา ฝรั่งเศส ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๙๕ ต่อมา ทรงพระเมตตา พระราชทานทุนให้ข้าพเจ้าไปศึกษาต่อ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และเมื่อสำเร็จ การศึกษา ข้าพเจ้าได้เข้ารับราชการ ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อเริ่มก่อตั้ง (พ.ศ. ๒๕๐๘) ในตำแหน่งหัวหน้าสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์

ข้าพเจ้าได้ขอพระราชทานกราบทูลเชิญเสด็จสอนภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส แก่นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ เพื่อให้ลูกศิษย์ของข้าพเจ้าได้ทราบพระวิจารณ์ญาณ ที่ทรงสอนข้าพเจ้าที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่า **“การเรียนภาษาจะเรียนที่ใดก็ได้ แต่ต้องนำความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีและประวัติศาสตร์ในแง่มุมทั้งที่ดีและไม่ดีมาวิเคราะห์ เพื่อนำมาเป็นบทเรียนและเพื่อแก้ไขตนเองและสังคมต่อไปให้มีความสุขสงบ”** พระองค์ทรงพระเมตตาสอนนักศึกษาของสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสชั้นปีที่ ๓ และชั้นปีที่ ๔ ปีละ ๑ สัปดาห์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๒๗ เป็นเวลาติดต่อกันถึง ๑๒ ปี ด้วยพระปรีชาญาณ และสายพระเนตรอันยาวไกล พระองค์ได้ประทานข้อคิดเห็นและข้อแนะนำซึ่งก่อให้เกิด การปรับปรุงงานด้านวิชาการ ส่งผลให้สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับ

ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่เสด็จสอน พระองค์พระราชทานพระเมตตาตั้ง “กองทุนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา” จากค่าสอนที่คณะมนุษยศาสตร์ ได้ถวาย สมทบกับพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักศึกษาปีที่ ๓ และปีที่ ๔ ในสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสที่เรียนดีแต่ขาดแคลน ทุนทรัพย์ นับแต่นั้นพระองค์ทรงพระเมตตา พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สมทบกองทุนตลอดมา

ในช่วงเวลาดังกล่าว พระองค์ประทานพระเมตตาแก่คณะต่าง ๆ อาทิ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะสัตวแพทยศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อนึ่ง ทุกครั้งเมื่อเสด็จจังหวัดเชียงใหม่ พระองค์ทรงพระกรุณาให้ข้าพเจ้าเข้าเฝ้า ถวายงานอย่างใกล้ชิด ทรงพระกรุณารับสั่งถึง คณาจารย์และนักศึกษาในสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสเสมอมา

ด้วยความสำนึกในพระเมตตาคุณและพระกรุณาคุณอันเปี่ยมล้นที่พระราชทานแก่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่นับเป็นแห่งแรกที่ได้ ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ภาษาฝรั่งเศส) แต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เพื่อเป็นการเฉลิม พระเกียรติคุณให้ปรากฏ และเพื่อเป็นสิริมงคลอันสูงสุดแก่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่



พระจริยวัตรด้านความเป็นครู ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

เดมิย์ ภิรมย์สวัสดิ์

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสใกล้ชิดเบื้องยุคลบาท เมื่อครั้งที่ “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” เสด็จไปสอนภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสให้แก่นักศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้ตามเสด็จไปสอนในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “สมเด็จพระหญิง” ทรงมีวิญญานของความเป็นครูเหนือสิ่งอื่นใด ทรงเป็นครูทุกขณะทุกเรื่อง ไม่เฉพาะเพียงการสอนนักศึกษา แต่ยังทรงอบรมสั่งสอนข้าพเจ้าในเรื่องของการทำงาน การบริหารงานในหน้าที่ของหัวหน้า ตลอดจนการเข้าใจชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน

ในเรื่องของการสอนนักศึกษา ทุกครั้งที่ทรงสอน “สมเด็จพระหญิง” จะทรงตั้งพระทัย เตรียมการสอนอย่างละเอียด เสด็จเข้าห้องสอนด้วยรอยพระสรวล และสายพระเนตรที่เมตตา ยังให้นักศึกษาของพระองค์ท่านทุกคนดีใจ และภูมิใจที่ได้เป็นศิษย์ของพระองค์ ขณะที่ทรงสอน ทรงเรียกชื่อนักศึกษาได้อย่างถูกต้องทุกคน ไม่เพียงแต่เท่านั้น เมื่อเสด็จออกจากห้องสอนจะทรงเล่าถึงนักศึกษาแต่ละคนด้วยพระเมตตา เช่น นักศึกษาคนนี้เรียนไม่ค่อยเก่งต้องอธิบายซ้ำ ๆ คนนี้น่ารักมากในห้องเรียน คนนั้นช่างคุย คนนั้นตั้งใจเรียนดี ขยันเรียน เป็นต้น เมื่อถึงเวลารวมคะแนนสอบและตัดเกรดปลายภาคการศึกษาจะทรงพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่า ทำไมนักศึกษาของพระองค์ท่านนี้ได้คะแนนน้อยลง เช่น อาจเป็นเพราะทำกิจกรรมมากเกินไป หรือด้วยสาเหตุอื่น ๆ บางครั้งความห่วงใยของพระองค์ท่านตามไปถึงนักศึกษาที่จบแล้ว และสอบได้ทุนรัฐบาลฝรั่งเศสเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก พระราชทานเลื้อยหางของพระองค์เองให้แก่นักศึกษาที่กำลังจะเดินทางไปต่างประเทศ ด้วยทรงทราบว่าเป็นนักศึกษาที่ค่อนข้างขาดแคลน

“สมเด็จพระหญิง” ทรงสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักประหยัด เช่น เวลาที่พระราชทานเลี้ยงที่ภัตตาคาร ประเทศฝรั่งเศส จะตรัสว่า “อยากรับประทานอาหารอะไรก็ได้ แต่อย่าให้เหลือทิ้ง” ทรงสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักทำงานบริหารในตำแหน่งของหัวหน้าสาขาวิชา เพราะจะทรงเตือนข้าพเจ้าว่า “การเป็นหัวหน้าต้องใช้สมองในการตัดสินใจ มิใช่ใช้หัวใจ” ทรงสอน ให้ข้าพเจ้าเข้าใจ “คน” เพราะคนเราทุกคนไม่เหมือนกัน มีความสุขสบาย ยากลำบากต่างกัน ดังเช่น เมื่อข้าพเจ้าถามนักศึกษาคนหนึ่งที่ได้รับทุนและกำลังจะเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ ต่อหน้าพระพักตร์ว่าจบแล้วเขาจะทำอะไร ในใจของข้าพเจ้าคาดคิดว่าเขาคงจะตอบว่าจะกลับมาเป็นอาจารย์ในคณะฯ แต่นักศึกษาผู้นั้นกลับตอบว่า ไม่อยากรับราชการ เพราะเงินเดือนน้อย อยากเป็นอาจารย์พิเศษ จะได้ทำงานหลาย ๆ แห่ง ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจ ผิดหวังเล็กน้อย จึงมิได้ถามอะไรต่อไป อย่างไรก็ตาม ปฏิภานของข้าพเจ้าคงจะมีได้รอดพ้นสายพระเนตรของพระองค์ท่าน เพราะตรัสกับข้าพเจ้าภายหลังว่า “เธอต้องเข้าใจ “คน” ให้มากกว่านี้ คนบางคนมีความยากจน มีครอบครัวที่ยากลำบาก ดังนั้นในบางครั้งการทำงานที่ได้เงินมามาก ๆ ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเขา”

ในฐานะของผู้ที่ได้มีโอกาสถวายงานอย่างใกล้ชิด ข้าพเจ้าซาบซึ้งในพระกรุณาที่ได้ทรงอบรมสั่งสอน ได้เรียนรู้จากพระองค์ท่านในการทำงานที่ละเอียดถี่ถ้วนทุกขั้นตอน ข้าพเจ้าประจักษ์ว่า “สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” ทรงเป็น “ปูชนียาจารย์” ของทั้งคณาจารย์และศิษย์ทุกคน





พระจริยวัตรด้านความเป็นครู ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรพรรษ์ บุญเกียรติ

ศาสตราจารย์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็น “ครู” ผู้สอนวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสทั้งในฐานะอาจารย์พิเศษ และอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นเวลานานหลายปี เริ่มตั้งแต่ทรงเป็นองค์บรรยายพิเศษในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๙๕ - ๒๕๐๑ ต่อมาทรงปฏิบัติงานที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในฐานะอาจารย์ประจำเช่นเดียวกับอาจารย์ทั่วไป ควบคู่ไปกับทรงทำหน้าที่บริหารในตำแหน่งผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ และหัวหน้าสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศสตามลำดับ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๑๓ จนถึง ๒๕๑๙ และยังทรงรับเป็นองค์บรรยายพิเศษที่คณะศิลปศาสตร์ต่อไปจนถึงพุทธศักราช ๒๕๒๖ ขณะเดียวกันก็ทรงเป็นองค์บรรยายพิเศษที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๑๕ ถึง มกราคม ๒๕๒๗ และที่คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๑๙ จนถึง ๒๕๒๒ นอกจากนี้ได้เดินทางไปทรงบรรยายพิเศษที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในเดือนมิถุนายน ๒๕๒๓ เป็นเวลา ๑ สัปดาห์ รวมระยะเวลาที่ทรงปฏิบัติหน้าที่ “ครู” ถึง ๒๐ ปี เป็นระยะเวลาที่นานที่สุดและในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มากแห่งที่สุดเท่าที่พระราชวงศ์ชั้นสูงองค์หนึ่งของไทยจะได้ทรงปฏิบัติ ยิ่งกว่านั้น ตลอดระยะเวลาได้ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างของ “ครู” ที่ทรงอุทิศพระองค์ให้กับการสอนอย่างเต็มที่ และด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง เปี่ยมด้วยพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณอย่างจริงใจต่อศิษย์ยากที่จะหาผู้ใดเปรียบ



คุณสมบัติของความเป็นครูที่ดีของพระองค์เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เขียนตั้งแต่วันแรกที่พระองค์ทรงสัมภาษณ์เมื่อผู้เขียนมาสมัครเป็นอาจารย์ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ ภายหลังจากที่ทรงซักถามประวัติการศึกษาและความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เล่าเรียนมาเป็นภาษาฝรั่งเศสแล้ว ทรงมีรับสั่งถามเป็นภาษาไทยว่า “ทำไมถึงอยากมาเป็นอาจารย์” และเมื่อได้กราบทูลว่า “เพราะรักเด็ก และอยากถ่ายทอดวิชาความรู้ อยากให้เด็กมีความรู้ มีอนาคตที่ดีในวันข้างหน้า” พระองค์ทรงรับสั่งว่า “แค่นี้ก็พอแล้ว” ทำให้เข้าใจ แจ่มแจ้งถึงคุณสมบัติอันแท้จริงของผู้ที่จะเป็น “ครู” ในทัศนะของพระองค์ว่า นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาแล้ว สิ่งสำคัญ คือ จะต้องเป็นผู้มีจิตใจดี มีเมตตา มีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะอุทิศตนเป็น “ผู้ให้” ให้ทั้งความรู้ ความรัก และความปรารถนาดีต่อศิษย์ และตลอดเวลาที่ได้ปฏิบัติงานในสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสและถวายงานใกล้ชิดพระองค์ท่าน ผู้เขียนก็ได้ตระหนักชัดแจ้งว่าพระองค์ท่านทรงเป็นแบบอย่างของครูที่ดีอย่างแท้จริงเสมอมา

ประการแรก พระองค์ท่านทรงเน้นความถูกต้องด้านเนื้อหาทางวิชาการ ครูเป็นผู้ที่ต้องถ่ายทอดวิชาความรู้ที่ต้องให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการสอนภาษา ทรงย้ำเสมอว่า **“ต้องสอนความรู้ที่ถูกต้องให้กับนักศึกษา อย่าสอนอะไรที่ผิดเพราะไม่อย่างนั้นเขาก็จะจำอะไรที่ผิดไป”** ดังนั้น จึงไม่แปลกใจที่นักศึกษาของพระองค์ท่านจะเคยเล่าให้ฟังว่า พระองค์ท่านจะทรงงานหนัก ทรงเตรียมการสอนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาวรรณคดีฝรั่งเศส จะทรงมอบหมายให้นักศึกษาไปอ่านวรรณคดีมาล่วงหน้า ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับนักเขียน หาความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในบทอ่าน และเมื่อถึงเวลาเรียนในชั้นเรียนก็จะทรงซักถามความเข้าใจของนักศึกษา หากไม่เข้าใจก็จะทรงอธิบายเพิ่มเติมจนกว่าจะเข้าใจ และตอบคำถามได้ถูกต้อง ด้วยความที่พระองค์ทรงเข้าพระทัยดีว่า การที่จะให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ศิษย์ได้นั้น ครูจะต้องมีความรู้และพัฒนาด้านวิชาการของตนอยู่เสมอ ตลอดเวลาที่ทรงเป็นหัวหน้าสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ที่คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงทรงสนับสนุนทุกวิถีทางให้อาจารย์ได้มีโอกาสไปเพิ่มพูนความรู้ทั้งด้วยการไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก การเข้ารับการอบรม การดูงาน และการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ พระองค์เองทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างด้วยการเสด็จไปอ่านหนังสือหรือสำนักพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศสทุกฤดูร้อนเพื่อทรงหาซื้อหนังสือภาษาฝรั่งเศสและวรรณคดีใหม่ทันสมัย แต่ละครึ่งจะทรงเตรียมรายชื่อหนังสือมายาวเหยียด จะทรงทราบเสมอว่า หนังสือเล่มนั้นเล่มนี้จะเริ่มวางจำหน่ายในช่วงระยะเวลาใด บางครั้งเสด็จไปพบผู้รับผิดชอบของสำนักพิมพ์เพื่อทรงซักถามและติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะทรงเคร่งครัดในเรื่องความรู้ที่ถูกต้องของผู้สอนเป็นอย่างยิ่งนัก

ประการที่สอง ทรงให้ความสำคัญกับเทคนิคการสอนของครูเป็นอย่างมาก พระองค์ท่านทรงมีเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ และมีประสิทธิภาพ ทรงสอนเป็นลำดับขั้นตอน เน้นการได้ตอบซักถาม ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน โปรดให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปแบบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมากกว่าที่จะทรงบรรยายอยู่ฝ่ายเดียว จะทรงกระตุ้นให้นักศึกษาตอบคำถามตลอดเวลา พระองค์จะทรงจำชื่อนักศึกษาได้ทุกคนเพราะจะเรียกชื่อให้แต่ละคนตอบ อธิบายหรือวิเคราะห์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ ทรงตั้งพระทัยสอนจริงจัง เมื่อทรงถามก็โปรดให้นักศึกษาตอบ จะตอบผิดหรือถูกก็ทรงให้ตอบ เพื่อจะได้ทรงทราบว่าเข้าใจถูกต้องมากน้อยแค่ไหน ถ้าจำเป็นก็ทรงอธิบายเพิ่มเติมจนนักศึกษาเข้าใจถูกต้อง นอกจากนั้นบ่อยครั้งก็จะทรงสอดแทรกเกร็ดประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และพระอารมณชั้นที่สอดคล้องกับเนื้อหาทำให้น่าสนใจ ถ้าเป็นไวยากรณ์ฝรั่งเศส ก็จะทรงอธิบายยกตัวอย่างชัดเจน หากเป็นคำศัพท์ก็จะทรงอธิบายที่มารากคำจากภาษาละติน เมื่อทรงอธิบายเนื้อหาต่าง ๆ จะทรงเขียนเป็นแผนผังบนกระดานเพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจและจดจำได้ดียิ่งขึ้น นอกจากการสอนในชั้นเรียนแล้ว ยังทรงเน้นการฝึกฝนของนักศึกษาด้วยการให้ทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้านและทรงตรวจแก้การบ้านด้วยลายพระหัตถ์ของพระองค์เอง เมื่อถึงเวลาคืนการบ้านก็ทรงสรุปปัญหาของนักศึกษาและอธิบายเพิ่มเติมในชั้นเรียน



พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับวิธีการและเทคนิคการสอนมาก ทรงสนับสนุนให้อาจารย์ในสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสได้ไปศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านอยู่เป็นประจำ ในส่วนของพระองค์ทุกครั้งที่ได้ไปประเทศฝรั่งเศสจะโปรดเข้าร่วมการสัมมนา การอบรมด้านการสอนเสมอ อาทิ ทรงเข้าร่วมการสัมมนาการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน ที่เมืองเอ็็กซองโพรวองซ์ (Aix-en-Provence) เสด็จไปทอดพระเนตรการสอนภาษาฝรั่งเศส ด้านวิทยาศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัย Montpellier II และแต่ละครั้งก็โปรดให้อาจารย์ที่กำลังศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมดูงานในประเทศฝรั่งเศสได้ตามเสด็จไปร่วมสัมมนา และสังเกตการสอนด้วยทุกครั้ง เนื่องจากทรงเล็งเห็นว่า ถึงแม้ว่าอาจารย์จะมีความรู้ด้านวิชาการถึงระดับปริญญาเอก ก็จำเป็นต้องมีเทคนิคการสอนที่ดีและเหมาะสมกับผู้เรียนควบคู่ไปด้วยจึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ผู้เรียนจะได้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินไปพร้อมกัน

ประการสุดท้าย ทรงมีจิตวิญญาณของความเป็น “ครู” อย่างเต็มเปี่ยม ทรงมีพระเมตตาต่อศิษย์ทั้งในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ และภายหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว นักศึกษาของพระองค์ท่านพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า การเป็นศิษย์ของพระองค์ท่านนั้น แม้จะต้องขยันต้องค้นคว้า ต้องเตรียมบทเรียนล่วงหน้า และทำงานหนักกว่าการเรียนกับอาจารย์ท่านอื่นก็ตาม แต่พวกเขาก็รู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นศิษย์ของพระองค์ และประทับใจในพระจริยวัตรอันงดงามสมกับความเป็นครูที่แท้จริง ทรงปฏิบัติพระองค์เรียบง่าย และทรงมีพระเมตตาต่อศิษย์อย่างเหลือล้น ทรงรับสั่งตั้งแต่ช่วงโง่แรกว่า หากใครมีปัญหา ต้องการซักถามหรือขอคำปรึกษาเป็นพิเศษแม้จะไม่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ก็โปรดอนุญาตให้เข้าเฝ้าที่ห้องทรงงานโดยไม่ถือพระองค์ ครั้งหนึ่งเคยมีนักศึกษาขอเข้าเฝ้าเพื่อกราบทูลขอเปลี่ยนตัวอาจารย์ผู้สอนในวิชาที่พวกเขาเห็นว่าไม่ได้รับความรู้เต็มที่ พระองค์ทรงรับฟัง ซักถามปัญหา พิจารณาตรวจสอบโดยการเสด็จทอดพระเนตรการสอนของอาจารย์ทุกท่าน จนทำให้ไม่มีใครทราบว่า มีนักศึกษาร้องเรียนปัญหานี้และเมื่อเห็นว่าเป็นจริงอย่างที่นักศึกษากราบทูล ก็ทรงแก้ปัญหาอย่างละมุนละม่อม สุขุม เป็นผลดีต่อการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ของนักศึกษาและคุณภาพทางวิชาการเป็นสำคัญ

พระเมตตาของพระองค์เป็นที่ประจักษ์ตั้งแต่เริ่มต้นที่ทรงมีพระกรุณาคุณรับเป็นอาจารย์ประจำที่คณะศิลปศาสตร์ เดิมทีเดียวพระองค์จะทรงเริ่มเข้าทำงานต้นปีการศึกษา ๒๕๑๓ ในเดือนมิถุนายน แต่เมื่อมีนักศึกษารุ่นปีการศึกษา ๒๕๑๒ ที่จะจบการศึกษาในเดือนมีนาคม ๒๕๑๓ ปรารถนาจะเรียนกับพระองค์ก็ทรงมีพระเมตตาเสด็จมาทรงสอนให้เป็นกรณีพิเศษในเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๑๓ ก่อนจะทรงเริ่มปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ประจำ

อีกเรื่องหนึ่งที่เป็นประจักษ์พยานถึงพระเมตตาคุณของ “ครู” ผู้เล็งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญและพร้อมที่จะทำความฝันของพวกเขาให้เป็นจริง ก็คือในปี ๒๕๑๘ มีนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ จากคณะรัฐศาสตร์ สาขาการต่างประเทศที่เรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาโทจบสิ้นแล้วตามข้อบังคับของคณะรัฐศาสตร์ แต่เนื่องจากพวกเขามีเป้าหมายที่จะสมัครสอบชิงทุนรัฐบาลฝรั่งเศสไปศึกษาในระดับปริญญาเอก จึงต้องการที่จะเรียนภาษาฝรั่งเศสระดับสูงในปีที่ ๔ ต่อไปและได้กราบทูลให้พระองค์ทราบ ขณะนั้นไม่มีวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับนักศึกษารัฐศาสตร์ในระดับปีที่ ๔ ในหลักสูตร พระองค์ทรงแก้ปัญหาด้วยการให้นักศึกษาทั้ง ๓ คนลงทะเบียนเรียนในรหัสวิชาเดียวกับนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสของคณะศิลปศาสตร์ แต่จัดกลุ่มให้แยกเรียนตามลำพัง ๓ คน โดยจัดอาจารย์ในสาขาให้สอนภาษาฝรั่งเศสและให้อาจารย์ชาวฝรั่งเศสและอาจารย์จากคณะรัฐศาสตร์สอนการอ่านและเขียนเรียงความพิเศษเพื่อให้เนื้อหาที่เรียนนั้นตรงตามเป้าหมาย ผลปรากฏว่านักศึกษาทั้ง ๓ คนสามารถกวาดทุนทั้ง ๓ ทุนจากรัฐบาลฝรั่งเศสได้หมดในปีนั้น





เนื่องจากพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับความถูกต้องด้านเนื้อหาจึงทรงใส่พระทัยกับการเตรียมบทเรียนของอาจารย์ การตรวจการบ้าน และการประเมินผลการสอนเป็นอย่างมาก ทรงประชุมอาจารย์บ่อยมากเพื่อเตรียมบทเรียนและร่วมกันปรับปรุงบทเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับการสอนนักศึกษาแต่ละปี ทรงตรวจสอบการแก้การบ้านของอาจารย์แต่ละคน รวมทั้งการตรวจสอบคำถามต่าง ๆ ในข้อสอบโดยละเอียด ก่อนส่งพิมพ์เพื่อป้องกันมิให้มีข้อผิดพลาด ด้านภาษาฝรั่งเศสทรงริเริ่มจัดให้มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์โดยผู้เรียน และเมื่อสิ้นภาคการศึกษาโปรดให้อาจารย์แต่ละคนจัดทำรายงานการสอนในแต่ละวิชาเป็นภาษาฝรั่งเศส พร้อมทั้งสรุปปัญหาและเสนอความเห็นที่จะปรับปรุงเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในปีถัดไป

ภายหลังเมื่อทรงพิจารณาว่า มีปัญหานักศึกษาที่จบชั้นมัธยมปลายในแต่ละโรงเรียนมีระดับความรู้ภาษาฝรั่งเศสแตกต่างกันมาก จึงทรงริเริ่มจัดทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้ เพื่อจำแนกนักศึกษาเข้าชั้นเรียนตามศักยภาพ ทรงสนพระทัยเรื่องนี้อย่างจริงจัง ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐาน ทำให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่มีแบบทดสอบมาตรฐานความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศสใช้ในประเทศไทย

นอกจากนี้เมื่อทรงทราบว่านักศึกษาขาดแคลนทุนทรัพย์สำหรับซื้อหนังสือหรือตำราภาษาต่างประเทศก็พระราชทานเงินเดือนทั้งหมดที่ทรงได้รับและพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์อีกส่วนหนึ่งให้เป็นทุนสำหรับซื้อหนังสือ โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดตั้งเป็น “กองทุนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา” ซึ่งยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็ทรงริเริ่มจัดตั้งห้องสมุดของสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษามีนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง พระราชทานหนังสือส่วนพระองค์ และของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นการเริ่มต้น และทุกครั้งที่เสด็จกลับจากประเทศฝรั่งเศสก็จะพระราชทานหนังสือใหม่ ๆ ให้ห้องสมุดของสาขาวิชาเป็นประจำ

ยิ่งกว่านั้นในฐานะพระอาจารย์ที่ทรงเมตตาและห่วงใยศิษย์ได้เสด็จมาเป็นกำลังใจ ในงานปัจฉิมนิเทศของนักศึกษาทุกปี ประทับทอดพระเนตรการแสดง การร้องเพลงและการแข่งขันตอบปัญหาของนักศึกษาอย่างสนุกสนานเป็นกันเองจนจบงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักศึกษาแต่ละรุ่นสำเร็จการศึกษาก็จะพระราชทานเลี้ยงในวังสระปทุม และต่อมาที่วังเลออดิสทุกรุ่น ทรงจำได้ว่านักศึกษาคนใดเคยชักถามปัญหาอะไรไว้ในห้องเรียน ทรงย้ำว่า **“ตอนนี้ คงเข้าใจดีแล้วนะ”** เมื่อเสร็จงานก็จะทรงฉายพระรูปร่วมกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิดและพระราชทานพระรูปแก่นักศึกษาทุกคนเป็นที่ระลึก



ทรงเอาพระทัยใส่ไม่แต่เฉพาะการเรียนของนักศึกษาเท่านั้น แต่ทรงสนพระทัยห่วงใยทุกข์สุขของนักศึกษาด้วย ครั้งหนึ่งเมื่อทรงทราบว่า นักศึกษาปีสุดท้ายของพระองค์ที่หนีเข้าป่าไปในช่วงเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ได้ออกจากป่ากลับเข้ามาเรียนต่อดังเดิม ทำให้จบล่าช้ากว่าเพื่อนรุ่นเดียวกัน ทรงมีรับสั่งให้เข้าเฝ้าในห้องทรงงานและทรงซักถามว่า “เป็นอย่างไร ลืมภาษาฝรั่งเศสหมดแล้วหรือยัง มีปัญหาอะไรจะให้ฉันช่วยบ้างไหม ขอให้บอกมา” นักศึกษาผู้นั้นรู้สึกตื่นตัวในใจในความห่วงใยของพระองค์จนถึงกับน้ำตาคลอทีเดียว



วังเลอดิส

สำหรับนักศึกษาที่ได้รับทุนจากรัฐบาลฝรั่งเศสให้ไปศึกษา ก็โปรดให้เข้าเฝ้ากราบทูลลา พระราชทานพรและเงินขวัญถุงเป็นกำลังใจให้แก่ทุกคน ครั้งหนึ่ง มีนักศึกษหญิงที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับทุนไปศึกษาต่อที่ประเทศฝรั่งเศส ได้พระราชทานเสื้อผ้า เครื่องกันหนาว วิทยุ ตลอดจนฝากฝังให้อาจารย์และศิษย์ของพระองค์ที่ฝรั่งเศสคอยดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษาในทุกเรื่องเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ทุกครั้งที่เสด็จไปปารีสก็จะพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำทั้งศิษย์และอาจารย์ที่ร้านอาหารจีนใกล้มหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ หลายคนเดินทางมาจากต่างจังหวัดเพื่อร่วมงาน พระองค์ท่านจะทรงสำราญพระทัยเป็นที่สุด ทรงเล่าเรื่องราวทางเมืองไทยให้ฟังและทรงรับสั่งถามข่าวคราวความก้าวหน้าในการเรียนของทุกคน หากมีปัญหาที่จะพระราชทานคำแนะนำตลอดมา หากเสด็จไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์หรือการแสดงทางวัฒนธรรม ก็จะโปรดให้ตามเสด็จไปด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เข้าถึงศิลปวัฒนธรรมของฝรั่งเศสมากยิ่งขึ้น

แม้เมื่อพระองค์ท่านไม่สามารถปลื้มพระองค์มาสอนเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แล้ว ก็ยังทรงติดตามข่าวคราวของศิษย์และอาจารย์ทุกคนอย่างต่อเนื่อง เมื่อทรงทราบว่าผู้ใดเสียชีวิตหรือสูญเสียบิดามารดา สามิภรรยาหรือบุตรก็จะเสด็จมาร่วมพิธีศพ เป็นการส่วนพระองค์และพระราชทานกำลังใจให้ทุกคน แม้ว่าจะมิได้มีการกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ หากศิษย์หรืออาจารย์คนใดมีข่าวดีประสบความสำเร็จหรือคลอดบุตรก็จะพระราชทานการ์ดลายพระหัตถ์แสดงความยินดีเช่นกัน นับเป็นพระกรุณาคุณอย่างหาที่สุดมิได้

จากประสบการณ์การสอนอันยาวนานในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง และจากการที่ทรงมีจิตวิญญาณแห่งความเป็น “ครู” อย่างเต็มเปี่ยม ทำให้พระองค์มุ่งมั่นที่จะพัฒนาการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยให้เข้มแข็งและได้มาตรฐานสากล เพื่อประโยชน์ของเด็กไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงพยายามขจัดปัญหาช่องว่างการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับมัธยมและระดับมหาวิทยาลัยให้เป็นผลสำเร็จ ได้ทรงริเริ่มให้จัดตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในพุทธศักราช ๒๕๒๐ เพื่อให้อาจารย์ในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัยได้ทำกิจกรรมวิชาการร่วมกัน ได้เข้าร่วมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้เทคนิคการสอน อีกทั้งยังสนับสนุนให้อาจารย์ในโรงเรียนได้มีโอกาสไปศึกษาต่อและพัฒนาความรู้ด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียนและในมหาวิทยาลัยให้ก้าวหน้าไปพร้อมกัน เพื่อประโยชน์ของผู้เรียน ปัจจุบันสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่เข้มแข็งและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรู้ของอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในทุกระดับสมตามพระปณิธานของพระองค์ พระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณและพระจริยวัตรด้านความเป็นครูอันงดงามนี้จะจารึกอยู่ในความทรงจำของอาจารย์และศิษย์ทุกคนตลอดไป





กรมหลวงฯ ผู้เป็นอัจฉริยะในการเป็นนักการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล วุฒิเสนา
อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้พระราชทานพระวโรกาสให้นายกสภา และอธิการบดี สถาบันราชภัฏทั้ง ๓๖ แห่ง ทั่วประเทศ ถวายปริญญาคุณวุฒิปันจติกิตติมศักดิ์ ณ วังสวนกุหลาบ เมื่อเวลา ๑๗.๐๐ น. วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วยพระองค์ท่านทรงมีผลงานโดดเด่นในการเป็นนักการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผลงานของพระองค์ท่านสอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ของสถาบันราชภัฏ ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๓๘

“ราชภัฏ” เป็นนามพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) อันนำมาซึ่งความปลื้มแก่ชาววิทยาลัยครูในขณะนั้น และตลอดมา โดยวิทยาลัยครูทำหน้าที่ฝึกหัดครูมาเป็นเวลายาวนานกว่าร้อยปีจนอาจกล่าวได้ว่า ครูทำหน้าที่อยู่ในทุกชุมชนต่างสำเร็จการศึกษา ไม่ว่าหลักสูตรระดับใด ๆ จากวิทยาลัย เมื่อวิทยาลัยครูพัฒนาสถานภาพจาก “วิทยาลัยครู” มาสู่สถานภาพ “สถาบันราชภัฏ” และ “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ภารกิจในการพัฒนาทางวิชาการต่อท้องถิ่นและชุมชน จึงเป็นภารกิจสำคัญของ “ราชภัฏ” และระบุในพระราชบัญญัติทั้งของสถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏไว้อย่างชัดเจน เป็นภารกิจที่สร้างความเด่นเฉพาะหรือสร้างเอกลักษณ์ให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระกรณียกิจอันสำคัญยิ่งต่อชาววิทยาลัยครู สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัยราชภัฏมาโดยตลอด จนอาจกล่าวได้ว่าพระองค์ท่านเข้าพระทัยบริบทของ “ราชภัฏ” และทรงมีพระกรุณาคุณ ด้วยการทรงร่วมในกิจกรรมและพระราชทานโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ มาโดยตลอด

ผู้เขียนรับราชการในวิทยาลัยครู สถาบันราชภัฏ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ มาโดยตลอด มีโอกาสเป็นมงคลชีวิตที่ได้ถวายงาน พระองค์ท่านในบางกิจกรรม อาทิ พระองค์ทรงเยี่ยมและพระราชทานคำแนะนำแก่ศูนย์วัฒนธรรมสุรินทร์ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้พระราชทานพระอนุญาตให้ตามเสด็จประพาสประเทศจีนเมื่อวันที่ ๒ - ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐ และได้ทรงมอบงานแก่คณะผู้ตามเสด็จ ให้ช่วยกันแต่งหนังสือเรื่อง “สายธารอารยธรรมจีน” พระองค์พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏราชนครินทร์” แก่ “สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา” โดยปรากฏในพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่อสถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา เป็น สถาบันราชภัฏราชนครินทร์ พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชทานนามหอสมุด สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็น “อาคารบรรณราชนครินทร์” โดยเสด็จเป็นองค์ประธานเปิดอาคาร เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ หลังจากนั้นได้พระราชทานนามอาคารหอสมุด สถาบันราชภัฏอีก ๓๔ แห่ง ในชื่อเดียวกัน โดยอธิการบดีเข้าไปรับพระราชทานแผ่นจารึก ดังกล่าวจากพระองค์ท่าน ที่จังหวัดน่าน เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ยังความปิติยินดีแก่บุคลากรของสถาบันราชภัฏเป็นอย่างยิ่ง

ในด้านการออกแบบบริเวณสถานที่ “มหาวิทยาลัย” พระองค์ท่านทรงให้คำแนะนำ การใช้ประโยชน์ด้านอาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัย โดยได้เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดการใช้อาคารสถานที่ สถาบันราชภัฏราชนครินทร์ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ และทรงให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่แก่อธิการบดี หลังจากนั้น พระองค์พระราชทานนามและทรงรับเป็น องค์อุปถัมภ์มูลนิธิ “ราชภัฏราชนครินทร์” โดยโปรดให้คณะกรรมการมูลนิธิฯ เข้าเฝ้า ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ มูลนิธิ “ราชภัฏราชนครินทร์” มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการจัดทำวิทยานิพนธ์ของบุคลากรของสถาบันราชภัฏราชนครินทร์และนักวิชาการอื่น ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับสถาบันราชภัฏราชนครินทร์

ในด้านการเรียนการสอน พระองค์มีพระปรีชาและมีพระอัจฉริยะในการจัดการ วางแผน การอำนวยการ และการนำเสนอผลงานดีเยี่ยม เช่น กรณีการแต่งหนังสือเรื่อง “สายธารอารยธรรมจีน ๗ ธานีแห่งอาณาจักรกลาง” หนังสือดังกล่าวมีความหนา ๓๗๗ หน้า ประกอบด้วย ๔ บท มีผู้ร่วมเขียน ๑๙ ท่าน โดยมีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงเป็นบรรณาธิการ ลักษณะการบริหารกิจกรรมดังกล่าว เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผลในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพหรือ qualitative research โดยคณะนักวิจัยค้นหาข้อมูลจากทั้งสถานการณ์จริง บุคคล การจดข้อมูล (field note) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของข้อมูล จนกระทั่ง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์สามารถนำเสนอได้ หนังสือดังกล่าวได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างยิ่งจนต้องพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒



การจัดทำหนังสือดังกล่าว พระองค์ท่านได้ทรงวางแผนเอง โดยทรงเข้าร่วมอภิปรายกับคณะผู้ตามเสด็จและถวายงานในครั้งนี ก่อนที่จะลงสู่สถานการณ์จริง คือ ประเทศจีน ได้มีการพบกันระหว่างคณะผู้ตามเสด็จ และพระองค์ท่านได้ทรงนำคณะเดินทาง ทั้งหมดเข้าพบเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทย เพื่อทราบข้อมูลต่าง ๆ ของประเทศจีน โดยเฉพาะข้อมูลทั้ง ๗ เมืองที่จะไปศึกษา พระองค์ได้นิพนธ์ไว้ในบทนำเกี่ยวกับการเตรียมการ ดังนี้

“...ข้าพเจ้าได้เตรียมกระดาษ “การบ้าน” ซึ่งแต่ละคนจะต้องกรอกทุกวัน ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วย ความทรงจำของทุกวัน และรวบรวมความคิดเห็น โดยมีหัวข้อต่าง ๆ เช่น “สิ่งที่สนใจ/ชอบ เพราะอะไร” หรือ “อาหารของวันนี้” อาจารย์ทุกคนได้ทำการบ้านมาอย่างดี บางคนได้เขียนมามากกว่าหน้ากระดาษหนึ่งให้ไว้ ต้องพลิกกระดาษเขียน น่าเสียดายที่ลายมือของบางคนอ่านยากเหลือเกิน จนไม่สามารถนำมาใช้ได้มากนัก...”

ผู้ตามเสด็จทุกคนเปรียบเสมือนนักวิจัยและต้องรวบรวมข้อมูล จะต้องเก็บข้อมูลทุกวัน และตอนค่ำจะประชุมสรุปผลของข้อมูล พร้อมทั้งเตรียมการศึกษาในวันต่อไป กิจกรรม ดังกล่าวได้ดำเนินไปเช่นนี้ทุกวัน โดยพระองค์ท่านทรงร่วมและพระราชทานความคิดเห็นโดยตลอด เมื่อกลับมาประเทศไทยแล้วก็ยังคงมีการประชุมกันเพื่อสรุปผลการศึกษาและกำหนดให้นำเสนอรายงานความก้าวหน้า โดยทุกเดือนจะมีการประชุม ซึ่งกระทำอยู่ต่อเนื่อง ๙ เดือน ในการนี้พระองค์ทรงบันทึกว่า

“เมื่อกลับมาถึงเมืองไทยแล้ว เราได้รับพบกันเพื่อตกลงถึงรูปแบบของหนังสือ เนื้อหา ของหนังสือและวิธี ที่จะดำเนินงาน และได้แบ่งเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งจะรับผิดชอบเขียนบทความของแต่ละภาค มณฑลหรือเมือง แต่ละกลุ่ม ได้ปรึกษากันและคนหนึ่งเป็นผู้ลงมือเขียน ทุกครั้งที่เรามี “การประชุม” กัน เราได้ช่วยกันแก้บทความที่นำมา เริ่มแรก เราได้ตกลงกันว่าจะไม่แก้สำนวน จะแก้เพียงข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง แต่ในที่สุดเราได้แก้ทุกอย่างที่จะแก้ได้ คือ นอกจาก ข้อมูล ยังแก้ตัวสะกด รูปประโยคและสำนวน ผู้ที่ได้เขียนบทความมาคนหนึ่ง ซึ่งเป็น “ดร.” หลังจากที่ได้ถูกโจมตี อย่างไม่ปราณีในการแก้เพียง ๒ ย่อหน้า ได้ขอลอนบทความไปเขียนมาเสนอใหม่ หลังจากได้ผ่านการแก้ไขครั้งที่ ๒ ได้กล่าวว่า “โอ้ย ยากกว่าเสนอวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเสียอีก”

การคัดเลือกรูปภาพประกอบในหนังสือ พระองค์ทรงให้คณะผู้ตรวจงานพิจารณาร่วมกัน พระองค์ทรงถือว่าการทำงานเป็นคณะบุคคล เป็นสิ่งสำคัญในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการ ศึกษาวิจัย พระองค์ทรงบันทึกว่า

“...รูปภาพที่ได้คัดมาประมาณ ๕๐๐ ภาพนั้น เป็นผลงานของทุกคน หลังจากที่ได้มีการประกวดกันอย่างดุเดือด...”



แนวการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย จึงออกมาถูกต้อง ตามหลักวิชาการ ซึ่งพระองค์ทรงแนะนำหนังสือที่แบ่งสาระการนำเสนอเป็นสามภาค ดังนี้

ภาคที่ ๑ ประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ ของประเทศที่เราไปเยือน พยายามให้เขียนเป็นแบบไม่ออกความเห็นใด ๆ เพียงแต่เป็นการให้ข้อมูล ความรู้ทั่วไป โดยตั้งใจจะเก็บความเห็นของทุกคนไปไว้ปลายบท แต่ก็รู้สึกว่าจะไม่สำเร็จเต็มที่

ภาคที่ ๒ ประกอบด้วย ปาฐกถาที่มีในงานเลี้ยงรับรองของเมืองต่างๆ ภาพของขวัญที่ได้รับและบทสัมภาษณ์ของวิทยุปักกิ่ง

ภาคที่ ๓ ประกอบด้วย บทความพิเศษ ๔ บท ซึ่งมีผู้ที่สนใจในเรื่องเฉพาะคือ การศึกษา พุทธศาสนา สามก๊ก และอาหารจีน รับอาสาเขียนให้

คณะผู้ถวายงานได้มีโอกาสเข้าเฝ้าอย่างต่อเนื่องตลอดมา และยังคงพูดถึงสาระการไปศึกษาร่วมกัน แม้เวลาจะล่วงเลยมาเกิน ๑๐ ปี และทุกครั้งที่โปรดให้คณะผู้ถวายงานร่วมโต๊ะเสวย จะพระราชทานลายพระหัตถ์แลกเปลี่ยนในรายการอาหารมื่อนั้น ๆ เป็นที่ระลึก เป็นพระกรุณาคุณที่ยากจะลืมได้ นอกจากนี้ ยังพระราชทานบทเรียนในการเรียนการสอนและกิจกรรมทางการศึกษาที่สมบูรณ์ ทั้งชั้น การเตรียมการดำเนินงาน การนำเสนอและการติดตามบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งผู้เป็นอาจารย์โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาสมควรนำไปเป็นแม่บท ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยโดยเฉพาะความเข้าใจในท้องถิ่นในทุกสาขาวิชา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระจริยวัตรด้านการเป็นนักวางแผน นักนโยบาย และการเป็นอาจารย์ผู้ทำหน้าที่วิจัย และผู้สอนสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทรงมีความรู้ในระดับสากลและความรู้ท้องถิ่น ทรงมีกิจกรรมทางการศึกษาที่จะสร้างสมดุลของการพัฒนาท้องถิ่นทั้งการนำวิชาการสากลลงสู่การปฏิบัติการจริงในท้องถิ่น นับเป็นความโชคดี และเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้มีโอกาสถวายงานและกิจกรรมต่าง ๆ แก่พระองค์ท่าน และได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในการทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ดำเนินกิจการสมกับคำว่า “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น” พระกรุณาคุณของพระองค์ท่านหาที่สุดมิได้



พระอาจารย์สมเด็จพระพุฒาจารย์ในหลวงแห่งนักศึกษาวชิราวุธวิทยาลัย รหัส ๑๓

วิวัฒนา วุฒาภิรมย์

ตอนที่อาจารย์ ดร.แน่นน้อย เพนซ์ บอกพวกเราว่า “พระพี่นาง” จะเสด็จมาทรงสอนที่ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส พวกเรารู้สึกตื่นเต้น อยากจะมีโอกาสได้เรียนกับ “พระอาจารย์ สมเด็จพระพุฒาจารย์” ที่เราทราบกันดีว่า ทรงเก่งมาก ๆ และทรงเจ้าระเบียบ

ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ พวกเราเรียนอยู่ชั้นปีที่ ๓ และตามหมายกำหนดการสมเด็จพระพุฒาจารย์ ท่านจะทรงสอนนักศึกษาปี ๓ รหัสวิชา FR363 พวกเราก็ต้องเตรียมตัวกันพอสมควรทั้งด้านการเรียนและราชาศัพท์ต่าง ๆ ทำให้ความตื่นเต้นกลายเป็นความกังวลนิด ๆ แต่อาจารย์แน่นน้อย ก็บอกว่า “ให้รู้ไว้แต่พูดผิด ท่านไม่ว่าหรอก ขอให้ตั้งใจเรียน อย่าทำตัวเป็นลิงเป็นค่าง แบบที่เป็นอยู่ในชั้นเรียนของอาจารย์แน่นน้อยก็แล้วกัน” เป็นความประทับใจของเรายิ่ง เพราะตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่ได้มีโอกาสรับพระกรุณาคุณทรงสอน ท่านทรงอธิบายความอย่างละเอียด และตั้งคำถามถี่ยิบเหมือนกัน พวกเราก็ตอบผิดบ้างถูกบ้าง แต่ท่านก็ไม่ทรง “เฮ้ยบ” อย่างที่คิด อธิบายซ้ำจนแน่ใจว่าลูกศิษย์ของท่านรับได้แล้ว และให้สอบเดี๋ยวนั้นเลย ท่านทรงใจดีมาก ๆ ไม่หวังคะแนน พวกเรายิ้มกันเบิกบานเพราะทุกคนได้คะแนนดีกันทั้งนั้น ๘๐ - ๙๐ คะแนน กันถ้วนทั่วกันไป ท่านตรัสในทำนองว่า “เมื่อตั้งใจทำดีที่สุดแล้วผลดีย่อมเกิดตามมาเป็นธรรมดา” ท่านทรงเป็นพระอาจารย์ผู้ให้ผู้ที่ประสิทธิ ปรสทาความรู้ชั้นเลิศทีเดียว

ในชั้นเรียนอื่น ๆ พวกเราไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร แต่ในชั้นของพวกเรามีนักศึกษาหญิง ชื่อ วิวัฒนา เป็นผู้มีโอกาสได้รับเลือกจากอาจารย์ แน่นน้อย ให้ถวายงานในระหว่างร่วมเสวยพระกระยาหารกลางวันทีละคณะร่วมกับคณาจารย์ สมเด็จพระพุฒาจารย์ท่านตรัสถามด้วยความเป็นห่วง มากกว่าจะมีเรียนในช่วงบ่ายหรือเปล่า เกรงว่าลูกศิษย์จะไม่ได้เรียนและทรงขอบใจที่ถวายงาน ทรงไม่ถือพระองค์เลย และแสดงให้เห็นว่า ทรงมีพระเมตตาต่อลูกศิษย์อย่างหาที่เปรียบมิได้ หรือแม้แต่ตอนที่พวกเราเที่ยวไปเที่ยวมารับเสด็จตามตึกเรียนหรือที่สนามบดินตอน เสด็จกลับ ท่านทรงทักทายทุกคนและตรัสบอกพวกเราว่าไม่จำเป็นต้องมาส่ง เดียวจะเสียการเรียน พวกเราทูลท่านว่าช่วงนี้ไม่มีชั้นเรียน ท่านก็ทรงยิ้มไม่ตรัสว่าอะไรอีก

แม้ว่าลูกศิษย์ลูกหาของท่านจะแยกย้ายไปทำงานตามต่าง ๆ แต่ก็ยังมีลูกศิษย์บางคนเขียนจดหมายถึงพระอาจารย์เล่าเรื่องราวถวายเมื่อท่านมีเวลาทรงตอบจดหมายกลับมาทุกครั้งไป พระอาจารย์จะพระราชทานโอกาสแก่ลูกศิษย์ให้เข้าเฝ้าเสมอ เช่น งานเลี้ยงรับรอง ที่สถานทูตฝรั่งเศสในโอกาสที่อาจารย์แน่นน้อยได้รับเครื่องราชฯ สมเด็จพระพุฒาจารย์ท่านเสด็จร่วมงาน ด้านศิษย์เก่าวิวัฒนามีโอกาสได้เข้าเฝ้าใกล้ชิด ทรงรับสั่งถามความเป็นไปโดยไม่ถือพระองค์ ทรงเป็นพระอาจารย์ต้นแบบที่ทำให้ลูกศิษย์มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และกล้าแสดงความคิดเห็น โดยสามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลได้ตามที่ทรงสอนไว้

สมเด็จพระพุฒาจารย์ทรงเป็นพระอาจารย์ที่ใจดีเป็นที่สุด เมื่ออยู่ในชั้นเรียนโปรดให้นักศึกษาเป็นระเบียบ ตั้งใจเรียน ทรงมีจิตวิญญาณของความเป็นครูผู้ให้ที่ประเสริฐ ทรงเป็นพระอาจารย์ผู้ให้โดยแท้จริง น้ำพระทัยของท่านที่มีต่อลูกศิษย์นั้นเปรียบประดุจความรักของพระผู้ให้ ไม่สามารถประเมินค่าได้และอยู่ในความทรงจำของพวกเราตลอดกาล





“พระอาจารย์สมเด็จหญิง” ยังประทับอยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้า

ภัทธิดา พันธุ์เสน

อดีตผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ข้าพเจ้าหวนรำลึกถึงอดีตเมื่อ ๓๕ ปีมาแล้ว สมัยที่เป็นนักศึกษาสาขาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในช่วงเดือนธันวาคม ปี ๒๕๑๕ และ ๒๕๑๖ เพื่อน ๆ และข้าพเจ้าได้รับฟังข่าวที่ทำให้ทุกคนรู้สึกตื่นเต้นและดีใจเป็นที่สุด เมื่อท่านอาจารย์แน่นน้อย เพนธ์ หัวหน้าภาควิชาภาษาฝรั่งเศสได้บอกกับพวกเราว่า “พระอาจารย์สมเด็จหญิง” จะเสด็จมาทรงเป็นพระอาจารย์พิเศษ สอนวรรณคดีฝรั่งเศสในฤดูหนาวนี้

พอเวลาใกล้จะมาถึง ความตื่นเต้นก็เกิดขึ้นสลับกับความกลัว กลัวว่าเวลาที่พระองค์ถามจะตอบไม่ได้ แต่พอถึงเวลาเสด็จเข้ามาในห้องเรียน ข้าพเจ้ากลับลืมความกลัวไปสิ้น ด้วยความโชคดีที่ได้นั่งแถวหน้าและตรงกลาง จึงมีโอกาสเก็บภาพความประทับใจในพระอิริยาบถของพระองค์ไว้ในความทรงจำได้ค่อนข้างละเอียด พระอาจารย์สมเด็จหญิงทรงมีพระสิริโฉมงดงามโดยธรรมชาติ ทรงมีบุคลิกที่สง่างาม มีความมั่นใจแบบชาวตะวันตก ในเวลาเดียวกันก็ทรงวางพระองค์เรียบง่ายและเรียบง่ายแบบกุลสตรีไทย ดวงพระเนตรมีสีเทาอ่อน ๆ จึงทำให้เห็นเลนส์สีดำเล็ก ๆ ได้ชัดเจน ขณะทรงสอนนั้นทรงเขียนกระดานและทรงอธิบายอย่างแคล่วคล่อง ทรงยิ้มพระโอษฐ์แบบผู้ใหญ่ว่าใจดีบ่อย ๆ ทำให้ข้าพเจ้าโล่งใจ รอยยิ้มพระโอษฐ์ของพระองค์ประทับใจข้าพเจ้ายิ่งนัก ในระยะที่ทรงเป็นพระอาจารย์นั้น นักศึกษามีความตื่นตัวมากกว่าปกติต้องคอยเปิดหาคำศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพราะทรงสอนคำศัพท์ใหม่อยู่เสมอ ทรงถ่ายทอดความรู้แบบบูรณาการทั้งในเชิงกว้างและลึกด้วยทรงมีประสบการณ์การศึกษาในทวีปยุโรปมาเป็นเวลานาน จึงทรงมีความรู้ทั้งด้านภาษา ประวัติศาสตร์ ดนตรี ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศในยุโรปอย่างลึกซึ้ง ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งใจเช่นเดียวกับเพื่อน ๆ ที่ได้มีโอกาสเป็นลูกศิษย์ “พระอาจารย์ สมเด็จหญิง” ผู้ทรงความรู้และพระปรีชาสามารถ อีกทั้งทรงเป็นถึงพระเชษฐภคินีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของปวงชนชาวไทย



ในปี ๒๕๑๖ ขณะศึกษาอยู่ปี ๔ ภาคเรียนสุดท้ายนั้น “พระอาจารย์ สมเด็จพระคุณ ๙” ทรงให้นักศึกษาเขียนเรียงความเป็นภาษาฝรั่งเศสเกี่ยวกับแนวคิดของนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสที่เราสนใจ ทรงให้อธิบายว่าเรามีแนวคิดอย่างไร และให้ทุกคนแสดงความคิดของตนเองต่อแนวคิดนั้นว่าเห็นด้วยหรือไม่ เพราะอะไร พร้อมให้เหตุผลด้วย นับว่าพระองค์ทรงเป็นพระอาจารย์ที่นอกเหนือจากจะพระราชทานความรู้ในเรื่องของภาษาแล้ว ยังทรงฝึกให้นักศึกษารู้จักคิดวิเคราะห์ฝึกการเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น แสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนแบบเน้นการคิดวิเคราะห์ที่เราพยายามส่งเสริมกันในปัจจุบันนี้ พระองค์ทรงใช้มาเป็นเวลานานแล้ว

ช่วงที่ทรงตรวจการบ้าน เป็นช่วงที่เกือบหมดระยะเวลาการสอนของพระองค์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในปีนั้น ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเมื่อเสด็จกลับกรุงเทพฯ แล้ว พระองค์จะทรงมีเวลาตรวจการบ้านหรือไม่ เพราะทราบว่าทรงมีพระภารกิจด้านต่าง ๆ มากมาย แต่เมื่อเวลาผ่านไปประมาณเดือนเศษ วันหนึ่งอาจารย์แ่งน้อยได้นำการบ้านมาคืนให้นักศึกษาทุกคน อาจารย์บอกว่า “ทรงตรวจการบ้านแล้ว” ข้าพเจ้าดีใจอย่างที่สุดเพราะเหตุว่านอกเหนือจากจะทรงแก้ไขภาษาให้ถูกต้องแล้ว ยังทรงให้คะแนนและที่สำคัญทรงให้ความเห็นต่อการเขียนเรียงความของลูกศิษย์ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าศิษย์แต่ละคนมีความคิดอย่างไร ลายพระหัตถ์ของพระองค์ทรงคุณค่าต่อความรู้สึกยิ่งนัก ข้าพเจ้าหยิบกระดาษแผ่นนั้นมาดูครั้งแล้วครั้งเล่าไม่รู้เบื่อหน่าย มือของข้าพเจ้าลูบไล้ไปที่ลายพระหัตถ์และกอดกระดาษแผ่นนั้น ด้วยความรู้สึกซาบซึ้งในพระกรุณาคุณของพระองค์อย่างหาที่สุดมิได้ ลายพระหัตถ์ของพระองค์ได้เปลี่ยนความคิดของข้าพเจ้าที่มีต่อการดำรงชีวิต ข้าพเจ้าเคยมองโลกในแง่ร้ายว่าเป็นโลกที่มีแต่ความทุกข์ ด้วยพระกรุณาที่ทรงชี้ให้เห็นถึงความจริงของชีวิตที่ต้องมีทั้งความสุขและความทุกข์เป็นธรรมดาของโลก ทำให้ข้าพเจ้ามองโลกในหลายมุมมองและฝึกตนเองให้มีความอดทนมากขึ้น การที่ทรงแก้ไขงานของลูกศิษย์อย่างละเอียด ทรงวิจารณ์แนวคิดและทรงชี้แนะแนวทางให้แก่ศิษย์นั้น ข้าพเจ้าจึงรู้สึกประทับใจในความเป็นครูของพระองค์ว่า “ทรงเป็นครูด้วยดวงพระวิญญาณในวิชาชีพครูอย่างแท้จริง”

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่ยังอยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้า คือ “พระอาจารย์สมเด็จคุณ” ทรงดำเนินชีวิตแบบธรรมดาสามัญ โดยก่อนที่จะเสด็จกลับกรุงเทพฯ นั้น ได้เสด็จไปที่บ้านพักของอาจารย์แ่งน้อยใน ม.ช. และพระราชทานพระอนุญาตให้นักศึกษาที่เรียนกับพระองค์ไปเข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิดอีกครั้ง พวกเราจึงมีโอกาสดำเนินชมพระสิริโฉมและพระจริยวัตร ทรงมีพระปฏิสันถารหลายเรื่อง เพื่อนบางคนไม่ค่อยกล้าที่จะทูลถาม แต่บางคนก็กล้ามาก ๆ อย่างเช่น คุณวิวัฒนา เธอจะทูลถามและทูลตอบทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สำหรับอาจารย์ของเราที่ทูลเรื่องต่าง ๆ กับพระองค์อย่างคล่องแคล่วและสนุกสนาน ก็คือ ท่านอาจารย์แ่งน้อย ด้วยทรงคุ้นเคยกับอาจารย์มาเป็นเวลานาน จึงทรงแสดงความรักและห่วงใยอาจารย์อยู่เสมอ ซึ่งพวกเราต่างรู้สึกได้ว่าอาจารย์เองก็รักและเทิดทูนพระองค์เป็นอย่างมาก ทุกครั้งที่ไปส่งเสด็จที่สนามบิน อาจารย์แ่งน้อยจะก้มลงกราบแทบพระบาททุกครั้งเป็นภาพประทับใจอยู่รู้ลืม



ความประทับใจในพระเมตตาจากศิษย์คนหนึ่งของ มช. รหัส ๑๓

อรพิน เรืองรอง



ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในพระกรุณาคุณของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มากกว่าประชาชนทั่วไปเพราะเป็นความซาบซึ้งในฐานะลูกศิษย์ผู้ที่พระองค์ท่านทรงพระเมตตาสั่งสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสให้ด้วย

พวกเรานักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รุ่น ๗ คณะมนุษยศาสตร์ วิชาเอกฝรั่งเศส โชคดีที่ได้มีโอกาสรับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ประเทศฝรั่งเศส จากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖ ซึ่งเป็นช่วงปีที่ ๓ - ๔ ของพวกเรา โดยพระองค์ท่านเสด็จไปทรงสอนให้เป็นช่วงสั้น ๆ ประมาณ ๑ เดือน ซึ่งถึงแม้จะเป็นช่วงเวลาไม่นานนัก แต่พวกเราก็ได้รับความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ชนชาติฝรั่งเศสอย่างลึกซึ้งและเข้าใจเป็นอย่างดีเพราะเราได้รับรู้ได้ว่าท่านทรงสอนด้วยความตั้งใจที่ทรงมีอย่างดียิ่ง ขณะทรงสอนพระองค์ท่านทรงถามผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเมื่อผู้เรียนตอบโดยใช้คำราชาศัพท์ไม่ถูกต้อง (ซึ่งเราก็ซักซอมกันมาก่อนแล้ว) แต่ด้วยความประหม่าจึงพูดผิดบ้างถูกบ้างหรือไม่ครบสมบูรณ์บ้าง) พระองค์ท่านก็ได้ทรงถือสาหรือติเตียน ทรงพิจารณาคำตอบในวิชาเป็นหลัก ทำให้พวกเราเรียนอย่างไม่เกร็ง บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปอย่างอบอุ่นและสนุกสนาน หลังจากเรียนจบช่วงที่พระองค์ท่าน



ทรงสอนแล้วก็มีผลการประเมนผลด้วย ทรงให้คะแนนอย่างละเอียดโดยทรงแยกให้คะแนนความคิด และคะแนนการใช้ภาษาไวยากรณ์พร้อมกับทรงชี้จุดแก้ไขให้ด้วย พวกเราก็นำข้อสอบที่ทรงคืนให้มาดูคะแนนและสิ่งที่ท่านทรงชี้จุดบกพร่องด้วยความซาบซึ้งและภาคภูมิใจ หลังจากนั้นทรงพระกรุณาเลี้ยงอาหารพวกเราที่โรงแรมรถไฟ ซึ่งเป็นโรงแรมชั้น ๑ ของจังหวัดเชียงใหม่ จึงนับว่าเป็นบุญและโชคดียิ่งยิ่งของพวกเรานักศึกษา วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มีโอกาสเป็นลูกศิษย์พระองค์ท่าน แม้พวกเราจะอยู่ไกลถึงเชียงใหม่ และเมื่อข้าพเจ้าเพิ่งทราบว่าทรงสำเร็จวิชาเอกเคมี ก็ยิ่งชื่นชมในพระปรีชาสามารถของพระองค์ท่านเพราะท่านทรงสอนวิชาประวัติศาสตร์ประเทศฝรั่งเศส อย่างเชี่ยวชาญ ข้าพเจ้าจึงเข้าใจว่าทรงศึกษามาทางด้านภาษาฝรั่งเศสเพียงด้านเดียว

ต่อมา หลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว ข้าพเจ้าได้เข้ารับราชการเป็นครูภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียนระดับมัธยมที่โรงเรียนเทพศิลา และสอบชิงทุนรัฐบาลฝรั่งเศสไปศึกษาอบรมดูงานที่ศูนย์ภาษา CAVILAM ณ เมือง Vichy ประเทศฝรั่งเศสเป็นเวลา ๙ เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๒ - เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยมีผู้ได้รับทุนทั้งหมด ๑๒ ท่าน ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่รัฐบาลฝรั่งเศสออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด ๑๐ ท่าน และอีก ๒ ท่าน เป็นผู้ที่สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยออกค่าเครื่องบินไป - กลับ (กรุงเทพ - Vichy) ให้ ข้าพเจ้าอยู่ในกลุ่มที่รัฐบาลฝรั่งเศสออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด

ในระหว่างการศึกษาอบรมดูงานที่ Vichy นั้น ผู้ได้รับทุนทั้งหมดก็โชคดีที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ได้เสด็จไปทรงเยี่ยมผู้ที่ได้รับทุนจากสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย ในฐานะองค์ประธานกิตติมศักดิ์ ซึ่งท่านก็ทรงเมตตาให้ผู้ได้รับทุนเข้าเฝ้าทั้งหมดทุกคน ทรงทักทายและตรัสถามอย่างเป็นกันเอง ทรงถามความเป็นอยู่ การให้ความรู้ของวิทยากรผู้เชี่ยวชาญของศูนย์ภาษา CAVILAM และพระราชทานเลี้ยงอาหารว่าง - ไอศกรีมแก่พวกเรา ยังความประทับใจและปลื้มปิติ แก่ผู้ที่ได้รับทุนอย่างยิ่ง และโดยเฉพาะในช่วงที่ท่านตรัสถามทีละคน ทรงจำลูกศิษย์ที่เคยเรียนกับพระองค์ท่านได้อย่างแม่นยำ (อาจารย์ที่ได้รับทุนซึ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ทรงชี้ที่ข้าพเจ้าและตรัสถามว่า นี่ฉันสอนใช่ไหม และรุ่นน้อง ๓ ท่าน รวมทั้งอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่านก็ทรงจำได้เช่นกัน พวกเราจึงรู้สึกปิติยินดีเป็นล้นพ้นที่ท่านทรงจำพวกเราได้ทั้งที่เวลาผ่านมามากหลายปีและนับว่าพวกเราโชคดีมากที่พระองค์ท่านทรงเมตตาเสด็จเยี่ยมเยียน

สำหรับข้าพเจ้านั้น ความซาบซึ้งปิติยินดีและประทับใจในพระเมตตาอยู่ในใจข้าพเจ้าเสมอมา ข้าพเจ้าจึงตั้งใจที่จะดำเนินตามรอยพระยุคลบาทที่พระองค์ท่านได้ทรงช่วยเหลือประเทศไทยเป็นอนเอนกอนันต์



กาลครั้งหนึ่ง...ซึ่งประทับใจยิ่งในชีวิต

รองศาสตราจารย์ จรัสดาว อินทรทัศน์

ผู้เขียนขอเล่าถึงช่วงเวลาหนึ่งในชีวิต เมื่อประมาณ ๓๖ ปีมาแล้ว ที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเรียนกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระองค์ทรงมีพระกรุณาต่ออาจารย์และนักศึกษาภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อเสด็จแปรพระราชฐานมาที่เชียงใหม่ หากทรงปลีกเวลาได้บางครั้งก็จะเสด็จมาสอนนิพนธ์วรรณคดีฝรั่งเศสชั้นสูงแก่นักศึกษา ปีที่ ๓ - ๔ ซึ่งพวกเรารู้สึกสำนึกในพระกรุณาคุณเสมอมา

เมื่อผู้เขียนเป็นนักศึกษาปีที่สองของภาควิชาได้ทราบจากอาจารย์แ่งน้อย เพนซ์ (หัวหน้าภาควิชาในขณะนั้น) ว่าสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ฯ จะเสด็จมาเชียงใหม่ นักศึกษาภาษาฝรั่งเศสทุกชั้นปีจะได้มีโอกาสเข้าเฝ้ารับเสด็จในงานเลี้ยงพระสุธารสที่อาจารย์จัดถวายและเสิร์ฟน้ำชากาแฟกับของว่างที่บ้านอาจารย์ อาจารย์แ่งน้อยซึ่งเป็นข้าหลวงเดิมของพระองค์ท่าน ต้องตั้งเงื่อนไขว่าเราต้องระมัดระวังกิริยามารยาทให้ดี ก่อนถึงวันเสด็จเราก็ฝึกซ้อมการถวายความเคารพและการใช้คำราชาศัพท์อย่างตั้งอกตั้งใจ แม้จะรู้ว่าพวกเราคงไม่กราบทูลอะไรเพราะเรายังไม่ได้เรียนกับพระองค์ท่านในปีนั้นก็ตาม

ในวันที่จัดงาน พวกเราก็พากันไปที่บ้านอาจารย์ก่อนเวลาหลายชั่วโมง หลังจากเดินชมบ้านของอาจารย์โดยมีลูกชายตัวน้อย ๆ ของอาจารย์เป็นมัคคุเทศก์ตั้งแต่ห้องรับแขกยันห้องครัวจนแม่บ้านไล่ออกมาแล้ว ก็มาชมจนชมไม่รอบบ้านไปพลาง ๆ พอจนเวลาก็พากันไปเข้าแถวรอรับเสด็จ เมื่อพระองค์ท่านเสด็จมาถึงก็ได้โอกาสถวายความเคารพตามที่ได้ฝึกซ้อมมาอย่างเรียบร้อยพร้อมเพรียงกัน ไม่ทำให้ขายหน้า เมื่ออาจารย์กราบทูลเชิญพระองค์ประทับที่ห้องรับแขก โดยมีอาจารย์หลาย ๆ ท่านรอเฝ้ารับเสด็จ นักศึกษารุ่นปี ๓ - ๔ ได้นั่งเฝ้ารับเสด็จอยู่ถัดจากกลุ่มอาจารย์ แต่พวกเรานักศึกษาปี ๒ ต้องอยู่นอกบ้านห่างออกมาอีกไกล ผู้เขียนจำได้ว่าพวกเราอยากชมพระบารมีชัด ๆ จนอดไม่ได้ต้องชะเง้อชะแง้แว ๆ หน้าต่าง จนพระองค์ท่านหันมาทอดพระเนตรจึงรับสั่งถามอาจารย์ทำนองว่านักศึกษากลุ่มนี้เป็นใคร อาจารย์ก็กราบทูลว่าพวกเราเป็นนักศึกษาปี ๒ ยังไม่ได้เรียนกับพระองค์ท่านจึงยังไม่ได้เข้าเฝ้าใกล้ ๆ พระองค์ท่านทรงพระกรุณาประทับยืนให้เราพวกเราได้ชมพระบารมี พวกเราเลยถือโอกาสกราบทูลว่า ขอทรงพระกรุณาเสด็จมาสอนพวกเราปีหน้าด้วย พระองค์ก็แย้มพระสรวล มีพระดำรัสว่าถ้าว่างมาได้ก็จะมา จากนั้นพวกเราที่ตั้งตารอดด้วยหัวใจเบิกบานยิ่ง

ในปีต่อมา พวกเราต้องเตรียมตัวที่จะเรียนนิพนธ์วรรณคดีฝรั่งเศสที่พระองค์จะทรงสอนเพราะเป็นวิชาที่ยากมาก เราต้องเรียนบทละคร โศกนาฏกรรมของโมลิแยร์โดยมีการวิเคราะห์เนื้อหารวมทั้งปรัชญาและปมจิตวิทยาที่ซับซ้อน อาจารย์แ่งน้อยขู่พวกเรา ถ้าเราไม่เตรียมตัวศึกษาพื้นฐานให้ดีหรือทำตัวไม่เรียบร้อย นอกจากทำให้ขายหน้าอาจารย์แล้ว พระองค์ท่านอาจไม่โปรดมาสอนในปีต่อไปอีกได้ แล้วจะตัดโอกาสพวกน้อง ๆ รุ่นต่อ ๆ มาอีกด้วย (เหตุที่ต้องขู่กันขนาดนี้เพราะนักศึกษารุ่นของผู้เขียนนอกจะมีชื่อเสียงอยู่เรื่องชนและคุยในห้องเรียน)

เมื่อเราได้เรียนกับพระองค์ท่านจริงก็ประทับใจมากกับพระกรุณาคุณและพระปรีชาสามารถ ทรงเล่าเนื้อหาของโศกนาฏกรรมที่โมลิแยร์แต่งวันละหนึ่งเรื่องโดยไม่ต้องใช้โน้ตเลย ทั้งยังทรงอธิบายและวิเคราะห์บุคลิกตัวละครตลอดจนปมปัญหาต่างๆ ในเรื่องอย่างชัดเจนละเอียดลออ และแทบจะไม่ทรงหยุดพักเลยเป็นชั่วโมง ๆ แม้อาจารย์แ่งน้อยจะมาเมียง ๆ มอง ๆ กราบทูลให้ทรงพักเสวยพระสุธารส พระองค์ท่านก็ไม่ทรงยอมเสด็จไปง่าย ๆ จนกว่าจะทรงตรวจดูพวกลูกศิษย์ก่อนว่าเข้าใจดีแล้วจึงจะเสด็จออกจากห้องเรียนเป็นเช่นนี้ทุกวัน



ในการเรียนกับพระองค์นั้น อาจารย์แ่งน้อยบอกพวกเราว่าพระองค์โปรดให้นักศึกษาซักถามหลังจากทรงบรรยาย ถ้าไม่มีใครถาม พระองค์ก็จะทรงถามเอง ซึ่งพวกเราก็อาจตอบไม่ได้ถ้าไม่เตรียมตัวให้ดี อาจารย์บอกให้ผู้เขียนและเพื่อน ๆ เตรียมคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนไว้ แต่พวกเราก็เกร็งที่จะกราบทูลด้วยคำราชาศัพท์ (ซึ่งแม้จะซ้อมเป็นร้อยครั้งแต่ก็จะผิดมากกว่าถูกด้วยความตื่นเต้น) ปรากฏว่าเวลาเรียนจริง พระองค์ทรงให้พวกเรากราบทูลเป็นภาษาฝรั่งเศสได้จึงไม่มีปัญหาเรื่องราชาศัพท์เมื่อพวกเราช่วยกันทูลถามเป็นการใหญ่ พระองค์ก็แย้มพระสรวล ไม่ว่าคำถามจะโง่หรือฉลาด ทรงแสดงความพอพระทัยที่พวกเราไม่กลัวที่จะกราบทูล เมื่อพวกเราทูลถามจนหมดคำถามที่เตรียมมาแล้ว พระองค์ท่านก็ทรงถามคำถามที่เด็ดคำถามเดียวที่พวกเราทั้งห้องช่วยกันตอบก็ยังไม่ถูกต้อง พอดีอาจารย์แ่งน้อยมาทูลเชิญเป็นรอบสาม พวกเราก็เลยขอพระราชทานพระอนุญาตตอบในวันรุ่งขึ้น จากนั้นเพื่อนบางคนปลอบใจกันเองว่าพระองค์ทรงมีพระภารกิจมาก บางทีอาจทรงลืมก็ได้ หรืออาจกราบทูลไปว่าไม่ทราบแล้วพระองค์ท่านก็จะทรงอธิบายเอง แต่ผู้เขียนและเพื่อน ๆ อีกบางคน ก็ไปอ่านบททวนค้นคว้าหาคำตอบกันสุดฤทธิ์

วันต่อมา เมื่อพระองค์เสด็จเข้ามาในห้องเรียน ทรงตอบคำถามบังคมทูลทักทายของพวกเราแล้ว ทรงถามคำถามเดิมทันทีที่ไม่ทรงลืม แม้แต่น้อย เมื่อผู้เขียนและเพื่อน ๆ ตอบตามที่ได้ไปค้นคว้ามาก็ทรงชมเชยว่าดีที่ทำการบ้าน แม้จะยังตอบได้ไม่รวดเร็วหรือถูกต้องทั้งหมด แต่ก็มีความพยายาม แล้วทรงพระกรุณาอธิบายเพิ่มเติมจนพวกเราเข้าใจหัวข้อนั้น ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเปี่ยมไปด้วยจิตวิญญาณของครูโดยแท้ ดังคำกล่าวที่ว่า “สอนให้จำ ทำให้ดู” เวลาสอนแม้ผู้เรียนจะมีความสามารถไม่เท่ากัน พระองค์ก็ทรงเอาพระทัยใส่ลูกศิษย์ทุกคนอย่างอุทิศสละ วิริยะ ทรงมีพระเมตตาต่อลูกศิษย์เสมอหน้ากัน ทำให้พวกเราเคารพรักพระองค์อย่างยิ่ง ก่อนวันที่จะเสด็จกลับกรุงเทพฯ ยังได้พระราชทานเลี้ยงอาหารกลางวันพวกเราทั้งชั้นปีเป็นกรณีพิเศษ ผู้เขียนได้ร่วมนั่งโต๊ะเสวยโดยนั่งตรงข้ามกับพระองค์ได้ฟังพระองค์ทรงเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่ทั้งเป็นความรู้รอบตัว และสนุกสนาน พอพวกเราทูลถามว่า จะพระราชทานพระอนุญาตให้เราไปเข้าเฝ้าที่ธรรมศาสตร์ได้บ้างหรือไม่ ก็ทรงพระกรุณาอนุญาตเพื่อน ๆ ทุกคนก็ยินดีใจ ผู้เขียนเป็นผู้กราบทูลว่า “เป็นพระมหากรุณาธิคุณยิ่งเพคะ” ยังจำได้จนทุกวันนี้ว่า พระองค์แย้มพระสรวลให้ อย่างทรงพระเมตตา ทำให้ผู้เขียนตื่นตื้นใจยิ่งที่ทรงเข้าพระทัยว่าสามัญชนอย่างเราแม้จะพูดคำราชาศัพท์ไม่คล่องแคล่ว แต่ก็พูดออกมาจากหัวใจ พระกรุณาคุณและพระจริยวัตรที่ทรงทำให้พวกเราดูเป็นตัวอย่างนั้น ประทับอยู่ในความทรงจำของผู้เขียนจนชั่วชีวิต และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนปฏิบัติตามรอยเบื้องพระยุคลบาทสืบไป



รำลึกถึงพระกรุณาธิคุณของเจ้าฟ้าพระอาจารย์

รองศาสตราจารย์ บุญส่ง บุญมาก

นับว่าดิฉันเป็นคนโชคดีคนหนึ่งที่ได้มีโอกาสเป็นลูกศิษย์เรียนภาษาฝรั่งเศสกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พระองค์ท่านได้เสด็จมาทรงสอน “วรรณคดีฝรั่งเศส” ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส ประมาณปี ๒๕๑๔ ขณะนั้น ดิฉันจำได้ว่ากำลังเป็นนักศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๒ ซึ่งยังมิได้มีโอกาสเรียนกับพระองค์ท่าน เมื่อขึ้นชั้นปีที่ ๓ และ ๔ จึงได้เป็นศิษย์ของพระองค์ท่าน

รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นลูกศิษย์ของพระองค์ พระอาจารย์ทรงมีความเชี่ยวชาญในการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นอย่างยิ่ง ทรงเล่าเนื้อหา ของบทละคร และทรงบรรยายถึงตัวละครได้อย่างละเอียดตลอดเป็นชั่วโมง ๆ โดยไม่ต้องดูหนังสือเลย พระองค์ตรัสภาษาฝรั่งเศสได้อย่าง ไพเราะมาก ถ้าไม่เห็นพระองค์ท่านจะคิดว่าเป็นเสียงของคนฝรั่งเศส ผลการเรียนรู้วรรณคดีกับพระองค์ ทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของคนฝรั่งเศส ในยุคนั้นเหมือนกับที่หลุยส์ ปอร์เช (Louis Porcher) กล่าวว่า “ผลจากรวรรณคดีนี้เอง ที่ภาษาฝรั่งเศสได้รับการยอมรับว่าเป็นภาษา แห่งวัฒนธรรม”

พระอาจารย์ทรงเป็นนักการศึกษาที่ยิ่งใหญ่และมองการณ์ไกล ทรงตระหนักถึงความต่อเนื่องในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ทั้งระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ทรงริเริ่มก่อตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (ส.ค.ฝ.ท.) หรือ Association Thailandaise des Professeurs de Français (A.T.P.F.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมภาษาฝรั่งเศสของอาจารย์และนักเรียนนักศึกษา ภาษาฝรั่งเศสอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลา ๓๐ ปี นอกจากนี้พระอาจารย์ยังเป็นผู้ “เปิดหน้าต่าง” ให้แก่อาจารย์ภาษาฝรั่งเศสโดยการหาทุน ทั้งระยะสั้นและทุนระยะยาวให้แก่อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสรุ่นใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ทางการสอนและอาจารย์ที่สอนอยู่แล้วให้มีโอกาส แข่งขัน เพื่อรับทุนไปศึกษาฝึกอบรมในประเทศฝรั่งเศสเพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์และทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ดิฉันก็เคยได้รับโอกาสสอบ และได้รับทุนระยะ ๒๑ เดือน และทุนระยะ ๖ เดือนมาแล้ว)

พระองค์ทรงเป็นแสงสว่างที่ส่องไปที่ใด ทำให้สิ่งนั้นเจริญงอกงาม เป็นแสงที่ให้ชีวิตที่สมบูรณ์แบบ ทำให้เราก้าวเดินไปอย่างมั่นคง จากโอกาสที่ดิฉันได้รับหลายครั้งจาก “แสง” แห่งพระกรุณาธิคุณของพระองค์ พระจริยวัตรที่งดงามในความเป็น “ครู” ของพระองค์ ที่เป็นตัวอย่างที่ดีจะประทับอยู่ในความทรงจำของดิฉันตลอดไป





สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

“ต้นแบบปฐนียบุคคล”

นิธิพันธุ์ ยากี

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในสายตาของศิษย์ที่เคยได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพระองค์ท่านไม่ว่าจะอยู่มหาวิทยาลัยใด พระองค์จะทรงเป็นครูที่นิสิต นักศึกษาชื่นชมและศรัทธาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รุ่นแรกอย่างพวกเรา

เมื่อครั้งที่พระองค์ท่านเสด็จมาสอนพวกเราในปีแรกนั้น พวกเราอยู่ชั้นปีที่ ๒ และปีนี้ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยจะแยกเรียนตามวิชาเอกที่ตนเองเลือก พวกเราเป็นนักศึกษากลุ่มเล็กแต่รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสเป็นลูกศิษย์ภาษาฝรั่งเศสรุ่นแรกของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ในตอนแรกพวกเราารู้สึกกังวล กลัวที่จะปฏิบัติตนต่อพระองค์ไม่ถูก ไม่งาม เพราะพระองค์ท่านทรงเป็นถึงเจ้านาย แล้วพวกเรามาจากต่างถิ่นกันมาก (รุ่นนี้นักศึกษาที่อยู่กรุงเทพมหานครมีน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาต่างจังหวัดกันทั้งนั้น) ตัวผู้เขียนเองก็มาจากทางเหนือ ซึ่งค่อนข้างจะกังวลมาก และเป็นคนขี้อาย ไม่กล้า แต่เป็นโอกาสดีที่ได้รับพระกรุณาจากพระองค์ท่านให้เป็นลูกศิษย์ของพระองค์คนหนึ่ง



หากถามว่า ท่านทรงสอนภาษาฝรั่งเศสอย่างไร ผู้เขียนสามารถตอบได้อย่างทันทีว่า พระองค์ท่านทรงมีวิธีการสอนที่ปัจจุบันนี้พวกเราเรียกว่า “เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” อย่างแท้จริง พระองค์ท่านจะไม่ทรงสอนแบบบรรยายหรือแปลภาษาฝรั่งเศสเป็นไทยให้พวกเรา ทรงยกตัวอย่างให้พวกเราได้เข้าใจความหมายของคำ สำนวนหรือวลีทำให้พวกเราเข้าใจ และนำไปใช้ได้ บางครั้งจะทรงถามให้พวกเราได้รู้จักคิด สมัยก่อนที่เรียนกับพระองค์ท่าน พวกเราจะกังวลกับการใช้ไวยากรณ์ ฉะนั้นพวกเราจะคิดนานมากกว่าจะตอบคำถามได้ พระองค์ท่าน ทรงกระตุ้นพวกเราโดยใช้วิธีการตั้งคำถามหลาย ๆ แบบ เพื่อให้พวกเราคิดคำตอบและพระองค์ท่านทรงมีพระทัยเย็นมาก จะทรงคอยคำตอบ ของลูกศิษย์อย่างอดทน เมื่อนักศึกษาที่ถูกถามตอบไม่ได้นานเข้าจะทรงขอให้เพื่อนนักศึกษาได้ช่วยคิดคำตอบ ขณะเดียวกันจะทรงให้กำลังใจ นักศึกษาเรื่องความกังวลต่อการใช้ไวยากรณ์ฝรั่งเศส พระองค์ตรัสว่า ภาษาฝรั่งเศสไม่ใช่ภาษาแม่ของเรา ฉะนั้น อย่ากังวลว่าจะใช้ภาษา ผิดหรือไม่ แต่เมื่อเราสื่อสารกับคนที่พูดภาษาฝรั่งเศสได้เข้าใจ ก็ถือว่าเราได้พัฒนาการพูดในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันก็ทรงให้พวกเราตระหนัก ถึงการใช้ไวยากรณ์ว่ามีความสำคัญต่อการสื่อสาร โดยเฉพาะด้านการเขียนสื่อสารมาก หากเราใช้ผิดก็จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมาย ผิดไปด้วย ดังนั้น ความรู้ที่พวกเราได้รับจากพระองค์ท่านจึงเป็นการเรียนรู้ที่ปัจจุบันนี้กำลังนิยม ก็คือ **การเรียนรู้ด้วยปัญญา พัฒนาการคิด หรืออีกอย่างหนึ่งก็คือ การเรียนรู้อย่างมีความหมาย (meaningful learning)** ที่พวกเราในฐานะที่เป็นครูผู้สอนกำลังนำวิธีการสอน ๒ อย่างนี้มาใช้กับนักเรียนของเราในยุคลปฏิรูปการเรียนรู้และก็ได้ผลเป็นอย่างดี

สำหรับครูภาษาฝรั่งเศสแล้ว พระองค์ท่านทรงเป็นผู้นำและทำให้อาชีพครูภาษาฝรั่งเศสเป็นอาชีพที่มั่นคงและเป็นที่รู้จักยอมรับ ในความสามารถของครูฝรั่งเศสมากขึ้น ทำให้สถาบันครูภาษาฝรั่งเศสเป็นปึกแผ่นและมีความเป็นเอกภาพมากขึ้น พระองค์ท่านทรงเป็นผู้ริเริ่ม ก่อตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (L'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français) ขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม ภาษาฝรั่งเศสกับผู้สอน ผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส ตลอดจนสถาบัน การศึกษาทั่วโลก อีกทั้งกระตุ้นให้ครูผู้สอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย ได้พัฒนาตนเองด้านวิจัยการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ผู้เรียน และเป็นหน่วยงานในการประสานงานกับประเทศฝรั่งเศสด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านทุนฝึกอบรม และทุนศึกษาดูงานภาษาฝรั่งเศส แก่ครูผู้สอน ณ ประเทศฝรั่งเศสโดยผ่านสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส

จากบทบาทสำคัญของสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยที่มีต่อวงการสอนภาษาฝรั่งเศสดังกล่าว ทำให้ครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศส รู้สึกอบอุ่นและมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอน พัฒนาตนเองโดยเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาที่ทางสมาคมฯ จัดขึ้นทุกปี ทั้งนี้นอกจากพวกเราจะได้ความรู้เพิ่มขึ้นแล้ว พวกเรายังได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระองค์ท่านอย่างใกล้ชิดเพราะหลังจากการอบรมสัมมนาได้เสร็จสิ้น ลงแล้ว จะเป็นวาระของการประชุมใหญ่ของสมาคมฯ ซึ่งพระองค์ท่านจะเสด็จเป็นองค์ประธานทุกปี นอกจากนี้พระองค์ท่านทรงรักและพระราชทาน ความเมตตาต่อนักเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นอย่างยิ่ง ทุกปีสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยจะจัดกิจกรรมฝรั่งเศสสำหรับนักเรียน ทั่วประเทศ พระองค์ท่านจะเสด็จเปิดงานทุกปีและทรงมีพระปฏิสันฐานกับนักเรียนที่ได้ร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง

ถึงแม้ว่าในระยะหลังพระองค์ท่านทรงมีพระภารกิจมากมาย ไม่สามารถสอนหนังสือได้เหมือนแต่ก่อน แต่ความเป็นครูของพระองค์ท่าน ยังมิอยู่ไม่เสื่อมคลาย พระองค์ท่านทรงห่วงใยครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสทุกคน ทรงนิพนธ์บทความเกี่ยวกับใช้ภาษาฝรั่งเศสลงในวารสาร ของสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยทุกฉบับ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ - ๒๕๒๗ ในบทความภายใต้ชื่อ “Du bon et du mauvais usage” พระองค์ท่านได้นำสาระที่ครูควรจะรู้เพื่อนำไปสอนนักเรียน แม้แต่วิธีการเขียนวันที่เป็นภาษาฝรั่งเศส ทรงเปรียบเทียบการเขียนวันที่ของไทย ภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษ - อเมริกัน ให้ผู้อ่านได้เข้าใจ





สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ทรงมีพระปฏิสันถารกับคณะครูภาษาฝรั่งเศสของภาคเหนือขณะที่ทรงมีพระภารกิจที่จังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนี้จะมีการใช้ไวยากรณ์ฝรั่งเศสที่มักจะใช้ผิดอยู่บ่อย ๆ เช่น การใช้คำบุพบท เมื่อผู้เขียนกลับมาอ่านบทความของพระองค์ท่าน ผู้เขียนก็สำนึกในพระกรุณาคุณอยู่ทุกครั้งที่พระองค์ทรงมีความเป็นครูอยู่เสมอ และเมื่อผู้เขียนมีคำถามเกี่ยวกับการใช้ภาษาก็มักจะค้นบทความของพระองค์แล้วนำไปใช้กับนักเรียน ผู้เขียนเชื่อว่า ครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสเกือบทุกคนคงจะได้อ่านบทความของพระองค์ท่านเช่นเดียวกันจากพระจริยวัตรที่เอื้ออาทรของพระองค์ที่ทรงเป็นผู้ให้ต่อวงการครูภาษาฝรั่งเศส หากเราจะมอบคำว่า “ปฐนียบุคคล” แก่ใครก็ตาม หมายความว่า บุคคลผู้นั้นเป็นบุคคลที่ควรเคารพบูชา แต่สำหรับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในความคิดของครูวิชาภาษาฝรั่งเศสแล้ว พระองค์ทรงเป็นยิ่งกว่า “ปฐนียบุคคล” ทรงเป็น “ต้นแบบปฐนียบุคคล”





“...ต้องคิดถึงตัวเองก่อนไม่ใช่ไปคิดถึงผู้อื่น คิดถึงตัวเองว่า ตัวเองจะไปปฏิบัติธรรมและจะได้ความดีอะไรทุกอย่างที่ได้มานี้สำหรับตัวเองก่อน ทำให้เป็นคนไม่เหมือนแต่ก่อน ต่อไปแน่นอนก็ต้องคิดถึงผู้อื่นที่ปฏิบัติธรรมให้ เช่น บิดา มารดา ผู้ใหญ่อื่น ๆ และเพื่อข้าพเจ้าด้วย และทุกคนก็ได้ทำครั้งนี้เป็นพิเศษด้วย แต่อย่าลืมเสมอว่า ปฏิบัติธรรมนี้จะเป็นประโยชน์ต่อตัวเองก่อนผู้อื่น ถ้าตัวเองดีแล้วก็สามารถให้กับผู้อื่นด้วย ก็ขอขอบใจมากที่ได้ตั้งใจในธรรม...”

พระดำรัสสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
พระราชทานพระวโรกาสให้เยาวชนผู้รับทุนมูลนิธิฯ
เฝ้าถวายพระพรชัยมงคล
ณ พระตำหนักวิลล่าวัฒนา
วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๖



เกิดพระเกียรติคุณ





พระราชพิธีฉลองพระชนมายุ ๖ รอบ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง วันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘



องค์กรในพระอุปถัมภ์



สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จมาชมงานนิทรรศการ การสาธิต การประกวดอุปกรณ์การเรียนการสอน และพระราชทานรางวัลผู้ชนะการประกวดอุปกรณ์ จัดโดยสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (ส.ส.อ.ท.) ณ อาคารสมาคมศิษย์เก่าสวนกุหลาบวิทยาลัย วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

ด้านวิชาการและการศึกษา

- สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย
- ศิริราชมูลนิธิ
- โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา
- สโมสรโรตารีกรุงเทพบางลำพู
- มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการ และพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา
- โรงเรียนอนุบาลแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมาคมศิลปศาสตรธรรมศาสตร์
- สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์
- กองทุนหมอเจ้าฟ้า คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มูลนิธิโรงเรียนนนทบุรีวิทยา
- มูลนิธิสมเด็จพระศรีสวรินทิราฯ
- ราชนิมูลนิธิ
- มูลนิธิ รภ. ราชนครินทร์
- สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย





สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ทรงเยี่ยมชมการทำงานภายในศูนย์ถันยรักษ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘

ด้านการแพทย์ การพยาบาล และสาธารณสุข

- มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)
- มูลนิธิหม่อมเจ้าหญิงบุญจิราธร (ทุมพล) จุฑาธุช
- โครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้ายา
- ทุนง่วงอย่าขับ มูลนิธิรามาริบัติ
- สมาคมปราบวัณโรคเชียงใหม่
- มูลนิธิโลกสีเขียว
- มูลนิธิโรงพยาบาลเลิดสิน
- มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ในพระบรมราชูปถัมภ์
- กองทุนเฉลิมพระเกียรติ ๑๐๐ ปี สมเด็จพระเจ้า
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ทุนวิจัยวัณโรคดื้อยา ศิริราชมูลนิธิ
- กองทุนช่วยเหลือประชาชนปลอดโรคเขตร้อน
- สมาคมครูสอนภาษาอังกฤษแห่งประเทศไทย
- มูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย
- มูลนิธิถันยรักษ์ ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- มูลนิธิช่วยการสาธารณสุขชุมชน
- ศูนย์เนื้อเยื่อชีวภาพกรุงเทพ
- สมาคมพยาบาลสาธารณสุขไทย
- มูลนิธิโรงพยาบาลเวชศาสตร์เขตร้อน
- มูลนิธิโรคกระดูกพรุนแห่งประเทศไทย
- กองทุนเฉลิมพระเกียรติ ๑๐๐ ปี สมเด็จพระเจ้า
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กองทุนเฉลิมพระเกียรติ ๑๐๐ ปี สมเด็จพระเจ้า
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- สมาคมธนาคารกระดูกและเนื้อเยื่อประเทศไทย
- มูลนิธิสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ
- ทุนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
เพื่อพัฒนาการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ด้านสังคมสงเคราะห์

- มูลนิธิฯ เติมนิคมในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- ทุนการกุศลสมเด็จพระย่า
- มูลนิธิเด็กโรคหัวใจ
- โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์
- มูลนิธิพัฒนาเยาวชนสตรีภาคเหนือ
- สโมสรโรตารีวัฒนา
- สโมสรไลออนส์ราชนครินทร์ กรุงเทพฯ
- กองทุนพระปิยมหาราชอำนาจเจริญ
- มูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน
ในพระบรมราชินูปถัมภ์
- มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ
- มูลนิธิเพื่อสถาบันราชานุกุล
- มูลนิธิชีวิตพัฒนา
- มูลนิธิเวชดุสิต
- ศูนย์ปฏิบัติการทุนระเบิดแห่งชาติ
- ชมรมช่างกายอุปกรณ์แห่งประเทศไทย



พระราชทานพระวโรกาสให้เยาวชนผู้รับทุนมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ
เพื่อเยาวชน ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จำนวน ๑๐๐ คน
ที่ได้รับคัดเลือกมาทัศนศึกษาและเฝ้าถวายพระพร
ณ ตำหนักวิลล่าวัฒนา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘





สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
เสด็จไปทรงเยี่ยมโรงพยาบาลช้าง ในโอกาสนี้ นายวุฒ์พงศ์ คริสต์สิงค์ กงสุลกิตติมศักดิ์ของไทย ประจำหมู่เกาะคานารีส์ ราชอาณาจักรสเปน
และคณะกองทุนนานาชาติเพื่อคุ้มครองถิ่นที่อยู่ และสวัสดิภาพสัตว์โดยเสด็จในการนี้ด้วย เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘

ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

- มูลนิธิเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
- สถาบันเทศบาลแห่งชาติ
- มูลนิธิกาญจนนภิเษก จังหวัดลำพูน
- สโมสรลูกเสือสมเด็จพระศรีนครินทร์
- มูลนิธิส่งเสริมภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
- สมาคมนักเรียนเก่าสวิส
- สมาคมคลังปัญญาอาวุโสแห่งประเทศไทย
- ทนส่งเสริมดนตรีคลาสสิกฯ
- วงซิมโฟนีออร์เคสตราแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กองทุนพระตำหนักดาราภิรมย์
- วัดทับไทร
- สมาคมฝรั่งเศสเชียงใหม่
- มูลนิธินาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก



เครื่องราชอิสริยาภรณ์ในประเทศ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ดังต่อไปนี้



เครื่องขัตติยราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ (ม.จ.ก.) (ฝ่ายใน) (พ.ศ. ๒๔๙๓)



เครื่องราชอิสริยาภรณ์
อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์
(น.ร.) (ฝ่ายใน) (พ.ศ. ๒๕๒๖)



เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า
ชั้นที่ ๑ ปฐมจุลจอมเกล้า (ป.จ.) (ฝ่ายใน)
(พ.ศ. ๒๔๙๓)



เครื่องราชอิสริยาภรณ์
อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก ชั้นสูงสุด
มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)
(พ.ศ. ๒๕๒๒)



เครื่องราชอิสริยาภรณ์
อันมีเกียรติยศยิ่งมงกุฎไทย ชั้นสูงสุด
มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.) (พ.ศ. ๒๕๒๑)



เครื่องราชอิสริยาภรณ์
อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นที่ ๑
ปฐมดิเรกคุณาภรณ์ (ป.ภ.) (พ.ศ. ๒๕๓๘)



เครื่องราชอิสริยาภรณ์
อันเป็นสิริยิ่งรามกีรติ ลูกเสือสดุดีชั้นพิเศษ
(พ.ศ. ๒๕๓๓)



เหรียญพิทักษ์เสรีชน ชั้นที่ ๑ (ส.ช.)
(พ.ศ. ๒๕๑๘)



เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๗ ชั้นที่ ๓
(ป.ป.ร.๓) (พ.ศ. ๒๔๗๐)



เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๘ ชั้นที่ ๑
(อ.ป.ร.๑) (พ.ศ. ๒๔๘๑)



เหรียญรัตนาภรณ์ รัชกาลที่ ๙ ชั้นที่ ๑
(ภ.ป.ร.๑) (พ.ศ. ๒๔๙๖)





ผ้าห่มทูตฉลองพระองค์ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึก ฉลองพระองค์ห่อผ้าเยียรบับ องค์กรซ้ายคือฉลองพระองค์ พอ.สว.
องค์กรขวาคือฉลองพระองค์ลำลอง ตรงกลางเป็นฉลองพระองค์เครื่องแบบนายทหารเรือ พระยศพลเรือเอก



ทรงฉลองพระองค์เครื่องแบบนายทหารเรือ พระยศพลเรือเอก





เครื่องอิสริยาภรณ์จากต่างประเทศ

คุณูปการที่ทรงทำคุณประโยชน์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ต่างชาติและนานาชาติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงได้รับการถวายพระเกียรติคุณ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามลำดับดังนี้

พ.ศ. ๒๕๒๒

รัฐบาลฝรั่งเศสขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์สูงสุดทางด้านศิลปะและอักษรศาสตร์ (Croix de Commandeur des Arts et des Lettres) เพื่อเฉลิมพระเกียรติคุณด้านการสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสและพระปรีชาสามารถอันเกินกว่าที่จะหาผู้ใดเทียมทัดได้ รัฐบาลฝรั่งเศสขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒

พ.ศ. ๒๕๓๕

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญ The UNESCO Gold Medal Victor Hugo อันเป็นเครื่องหมายเชิดชูเกียรติด้านอักษรศาสตร์ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

พ.ศ. ๒๕๔๐

รัฐบาลฝรั่งเศสขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องอิสริยาภรณ์สูงสุด Croix de Commandeur de L' Ordre National du Mérite ในพระภารกิจที่ทรงสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสอย่างต่อเนื่อง เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

พ.ศ. ๒๕๕๐

รัฐบาลฝรั่งเศสขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องอิสริยาภรณ์อันทรงเกียรติ Grand Officier de Légion d'honneur) เป็นการยกย่องพระเกียรติคุณในด้านภาษา วัฒนธรรม และการกระชับสัมพันธไมตรีระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐





เครื่องอิสริยาภรณ์จากต่างประเทศ

๑. เครื่องอิสริยาภรณ์จากสาธารณรัฐฝรั่งเศส ชั้น Grand Officier de la Legion d'Honneur (แพรแถบสีแดงพร้อมดารา) ปกติดมอบบุคคลสำคัญระดับประมุขของประเทศที่ทรงคุณธรรม และมีบทบาทกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศของตน

๒. เครื่องอิสริยาภรณ์จากสาธารณรัฐฝรั่งเศส ชั้น Commandeur de L'Ordre National du Mérite (แพรแถบสีฟ้า) เป็นอิสริยาภรณ์เชิดชูเกียรติบุคคลผู้ได้ประกอบความดีและสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อสาธารณรัฐฝรั่งเศส เป็นระดับสูงสุดของตระกูลนี้

๓. เครื่องอิสริยาภรณ์จากสาธารณรัฐฝรั่งเศส ชั้น Commandeur des Arts et des Lettres (แพรแถบสีขาวขอบเขียว) มอบแก่บุคคลผู้มีผลงานโดดเด่นด้านศิลปะ และวรรณกรรม โดยการที่ให้แสดงเกียรติคุณของตนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนในสาธารณรัฐฝรั่งเศสและทั่วโลก เป็นระดับที่สูงสุดของอิสริยาภรณ์ตระกูลนี้

๔. เหรียญทอง วิกเตอร์ ฮูโก จากองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งประชาชาติ (The UNESCO Victor Hugo Gold Medal) ทรงรับเมื่อเสด็จไปในงานที่สหประชาชาติได้เทิดพระเกียรติสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ๑๐๐ ปี



The United Nations Educational,
Scientific and Cultural Organization

hereby attests that

**The UNESCO Victor Hugo
Gold Medal**

has been awarded to

**Her Royal Highness
Princess Galyani Vadhana
of Thailand**

in recognition of
her distinguished contribution to scholarship
and the promotion of social welfare

Paris, 18 May 1992



Federico Mayor
Director-General



ກາດພູນວກ





พระประวัติโดยสังเขปและลำดับเหตุการณ์สำคัญ

พ.ศ. ๒๔๖๖

- ๑ ประสูติที่กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร พระนามในพระประสูติว่า “May” ต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า หม่อมเจ้ากัลยาณิวัฒนา (๖ พฤษภาคม)
- ๒ โดยเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จกลับประเทศไทย (พฤศจิกายน)

พ.ศ. ๒๔๖๘

- ๑ โดยเสด็จสมเด็จพระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไปสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี และฝรั่งเศส (กรกฎาคม)
- ๒ หม่อมเจ้าอนันทมหิดล ประสูติที่เมืองไฮเดลเบิร์ก สหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี (๒๐ กันยายน)

พ.ศ. ๒๔๖๙

สมเด็จพระบรมราชชนกและครอบครัวเสด็จไปประทับที่เมืองบอสตัน (Boston) สหรัฐอเมริกา เพื่อทรงศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ หม่อมเจ้ากัลยาณิวัฒนาทรงเริ่มศึกษาในระดับอนุบาลที่โรงเรียนพาร์ค (Park School)

พ.ศ. ๒๔๗๐

- ๑ ทรงได้เลื่อนพระอิสริยยศศักดิ์เป็น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้ากัลยาณิวัฒนา และพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนันทมหิดล ในรัชกาลที่ ๗ (๘ พฤศจิกายน)
- ๒ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช ประสูติที่เมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา (๕ ธันวาคม)

พ.ศ. ๒๔๗๑

สมเด็จพระบรมราชชนกทรงสำเร็จการศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เสด็จกลับประเทศไทย พร้อมครอบครัว และประทับ ณ พระตำหนักใหม่ วังสระปทุม (ธันวาคม)

พ.ศ. ๒๔๗๒

ทรงเข้าเรียนที่โรงเรียนราชนี จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ (จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๖) สมเด็จพระบรมราชชนกสวรรคต (๒๔ กันยายน)

พ.ศ. ๒๔๗๕

- ๑ สยามเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบราชาธิปไตยเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒๔ มิถุนายน)
- ๒ ทรงริเริ่มออกวารสาร “รื่นรมย์” ทรงทำหน้าที่บรรณาธิการนิพนธ์และทรงเขียนบทความลงวารสารนี้
- ๓ ทรงแปลหนังสือ นิทานสำหรับเด็ก พิมพ์มูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงแจกในวันประสูติของสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า (๑๐ กันยายน)

พ.ศ. ๒๔๗๖

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงได้รับพระอนุญาตให้นำพระโอรสธิดาทั้ง ๓ พระองค์ไปประทับ ณ เมืองโลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงเข้าศึกษาในของ โซเลย์ เป็นเวลา ๒ เดือน แล้วจึงทรงเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ชื่อ เมียร์มองต์ (Miremont)



พ.ศ. ๒๔๗๗

- พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงสละราชสมบัติ
- พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล ขึ้นทรงราชสมบัติสืบราชสันตติวงศ์ เป็น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ (๒ มีนาคม)

พ.ศ. ๒๔๗๘

- หลังจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลขึ้นครองราชย์ ทรงย้ายไปประทับที่พระตำหนักวิลล่าวัฒนา (Villa Vadhana) เมืองพยุยี่ นอกเมืองโลซานน์
- ทรงได้รับสถาปนาเป็น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา (๑๐ กรกฎาคม)
- ทรงไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนมัธยมสตรีแห่งเมืองโลซานน์

พ.ศ. ๒๔๘๑

โดยเสด็จสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จนิวัตพระนครครั้งแรก (พฤศจิกายน - มกราคม)

พ.ศ. ๒๔๘๒

- เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๘ สงครามสิ้นสุด)
- รัฐบาลประกาศเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามเป็นประเทศไทย

พ.ศ. ๒๔๘๓

ไทยเปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่จากเดิม ๑ เมษายน เป็น ๑ มกราคม (ปี ๒๔๘๓ จะมีเพียง ๙ เดือน)

พ.ศ. ๒๔๘๕

- ทรงสอบผ่านชั้นสูงสุดของระดับมัธยมศึกษาได้ดีเยี่ยมเป็นที่ ๑ ของโรงเรียนและเป็นที่ ๓ ของสวิตเซอร์แลนด์
- ทรงศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ สาขาเคมี มหาวิทยาลัยโลซานน์

พ.ศ. ๒๔๘๗

- ทรงขอลาออกจากรัฐันดรศักดิ์ (๑๑ กรกฎาคม)
- ทรงเสกสมรสกับพันเอก อร่าม รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์ (๒๒ กรกฎาคม)

พ.ศ. ๒๔๘๘

ประสูติพระธิดา ท่านผู้หญิงทัศนาวลัย ศรสงคราม (๑๑ พฤศจิกายน)

พ.ศ. ๒๔๘๙

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทรสวรรคต สมเด็จพระอนุชาทรงรับสิริราชสมบัติ ขึ้นทรงราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ (๙ มิถุนายน)

พ.ศ. ๒๔๙๓

- ทรงได้รับปริญญาดุษฎีศาสตราวุฒิ จากมหาวิทยาลัยโลซานน์ เสด็จกลับประเทศไทย (๒๔ มีนาคม)
- ทรงได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ทรงฐานันดรศักดิ์ แห่งพระราชวงศ์ดั้งเดิม (๒๘ มีนาคม)

พ.ศ. ๒๔๙๕

- ทรงเป็นอาจารย์พิเศษ ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงสอนวิชาภาษาฝรั่งเศส ได้แก่ วิชาสนทนาภาษาฝรั่งเศส วรรณคดีฝรั่งเศสแนวจินตนิยม และอารยธรรมฝรั่งเศส (จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๑)
- ทรงรับสมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทยไว้ในพระอุปถัมภ์ นับเป็นสมาคมแห่งแรกในพระอุปถัมภ์



พ.ศ. ๒๕๐๘	พระราชทานเงินสร้างอาคารเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนกัลยาณิวัฒนา ๑ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. ๒๕๑๒	๐ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาในสมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์ (พอ.สว.) (๒๒ กุมภาพันธ์) ๐ ทรงรับเป็นอาจารย์วิชาภาษาฝรั่งเศส และผู้อำนวยการภาษาต่างประเทศ ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และญี่ปุ่น) ต่อมาเพิ่ม ภาษาจีน (๒๕๑๓) และรัสเซีย (๒๕๑๘)
พ.ศ. ๒๕๑๓	สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเริ่มเสด็จเยี่ยมราษฎรตามจังหวัดที่มีหน่วย พอ.สว. ต่าง ๆ เป็นวงรอบ ๑๕ เดือน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์โดยเสด็จด้วย
พ.ศ. ๒๕๑๕	๐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (ภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส) ๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกิตติมศักดิ์ของสมาคมฝรั่งเศสเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. ๒๕๑๗	พระนัดดา ร้อยเอก จิทัศ ศรสงคราม บุตรท่านผู้หญิงทัศนาวลัย และนายสินธุ์ ศรสงคราม เกิด (๖ สิงหาคม)
พ.ศ. ๒๕๑๙	๐ ทรงเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทรงสอนนิสิตวารณคดี ฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ และวิชาการเขียนรายงาน (จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๒) ๐ ทรงลาออกจากตำแหน่งอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (๑ เมษายน) แต่ยังทรงเป็นอาจารย์พิเศษ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๖ ๐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาภาษาฝรั่งเศส
พ.ศ. ๒๕๒๐	ทรงร่วมก่อตั้งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย (๙ กรกฎาคม) ทรงดำรงตำแหน่งองค์นายกสมาคมสองวาระ ต่อเนื่อง พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔
พ.ศ. ๒๕๒๑	๐ ทรงได้รับการโปรดเกล้าฯ พระราชทานตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๐ ทรงรับเป็นประธานมูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย (๒๙ ธันวาคม)
พ.ศ. ๒๕๒๒	รัฐบาลฝรั่งเศสทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูง คือ Commandeur de L'ordre des Arts et Lettres
พ.ศ. ๒๕๒๓	เสด็จไปทรงสอนนักศึกษา ณ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สอนวิชาภาษาฝรั่งเศส และวิชากีฬาวินัย ในโอกาสนี้ได้เสด็จเยี่ยมผู้นำและชาวมุสลิมที่มีสยิดกลางปัตตานี
พ.ศ. ๒๕๒๕	๐ ทรงเป็นประธานก่อตั้งมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชนในพระบรมราชินูปถัมภ์
พ.ศ. ๒๕๒๖	๐ พระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ ตั้งกองทุนถาวร “กัลยาณิวัฒนา” เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนยากไร้ ของมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ เพื่อเยาวชน เนื่องในวันประสูติครบ ๖๐ ปี (๖ พฤษภาคม)



พ.ศ. ๒๕๒๗

- ๑ ทรงตั้ง “กองทุน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา” จากค่าสอนที่คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายสมทบกับทรัพย์สินส่วนพระองค์ เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียน ชั้นปีที่ ๓ และชั้นปีที่ ๔ ในสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
- ๒ ทรงยุติการเป็นอาจารย์พิเศษวิชาภาษาฝรั่งเศส ณ สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ
- ๓ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงจัดตั้ง “ทุนการกุศลสมเด็จพระย่า” สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นรองประธาน

พ.ศ. ๒๕๒๙

ทรงเริ่มนำคณะสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยทัศนศึกษา (ทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นประจำทุกปีจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๗)

พ.ศ. ๒๕๓๒

ทรงเริ่มพระราชทานเงินเป็นครั้งแรกเพื่อส่งเสริมโครงการส่งเยาวชนอัจฉริยะไปแข่งขันในเวทีโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๓๔

ประเทศไทยสามารถส่งนักเรียนไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศรวมเป็น ๕ วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์ ซึ่งบรรลุตามคำแนะนำพระราชทาน

พ.ศ. ๒๕๓๘

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชโองการสถาปนา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เป็นเจ้าฟ้าต่างกรมฝ่ายใน มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นับเป็นเจ้าฟ้าต่างกรมฝ่ายใน ที่ได้รับการสถาปนาเป็นพระองค์แรกและพระองค์เดียว

พ.ศ. ๒๕๓๕

๑๘ - ๒๒ พฤษภาคม องค์การยูเนสโก ได้จัดนิทรรศการ ในวาระครบพระประสูติกาลหนึ่งร้อยปีของ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Le Centième Anniversaire de la Naissance de Son Altesse Royale le Prince Mahidol de Songkla ๑๘๙๒-๑๙๙๒) ที่กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ในโอกาสนี้ เสด็จกล่าวสุนทรพจน์เปิดงานและแสดงปาฐกถายกย่องพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชชนกในหัวข้อเรื่อง “ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะสร้างโรงพยาบาลมากกว่าสร้างเรือรบ (J'aime mieux construire des hôpitaux que construire des navires de guerre)” ในครั้งนั้นผู้อำนวยการยูเนสโก นาย Federico Mayor ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญ The UNESCO Victor Hugo Gold Medal ในฐานะผู้พระราชทานทุนการศึกษาและส่งเสริมงานด้านสังคมสงเคราะห์

พ.ศ. ๒๕๔๐

รัฐบาลฝรั่งเศสทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องอิสริยาภรณ์สูงสุด Croix de Commandeur de Tordre National du Merite เนื่องจากทรงสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสอย่างต่อเนื่อง

พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชทานเงินให้จัดตั้ง มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์



พ.ศ. ๒๕๔๔

สำนักงานประมาณจัดสรรเงินงบประมาณตั้ง “ทุนโอลิมปิกวิชาการสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์” เป็นทุนระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกแก่นักเรียนที่เป็นผู้แทนไปแข่งขันคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๔๖

- ๐ ทรงให้มูลนิธิ สอวน. ร่วมกับคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินการโครงการนำร่องฟิสิกส์ดาราศาสตร์โอลิมปิก
- ๐ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟิสิกส์โอลิมปิกระดับเอเชียครั้งที่ ๔ ในโอกาสที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเจริญพระชนมายุ ๘๐ พรรษา (๒๐ - ๒๑ เมษายน)

พ.ศ. ๒๕๔๗

- ๐ ทรงดำริให้จัดตั้งและทรงเป็นประธาน “ทุนส่งเสริมดนตรีคลาสสิก”
- ๐ ทรงดำริให้จัดตั้ง มูลนิธิส่งเสริมภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา (๒๔ มิถุนายน) และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์

พ.ศ. ๒๕๔๙

ทรงรับวงศ์ดุริยางค์เยาวชนไทยไว้ในพระอุปถัมภ์

พ.ศ. ๒๕๕๐

- ๐ เสด็จเข้าประทับรักษาพระองค์ ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช (๑๕ มิถุนายน)
- ๐ ทรงรับมูลนิธินาฏยศาลา หุ่นละครเล็กไว้ในพระอุปถัมภ์ เป็นมูลนิธิสุดท้ายที่ทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์ (๖ พฤศจิกายน)
- ๐ เสด็จเปิดงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๘๔ พรรษา “แสงหนึ่งคือรุ่งงาม” ณ ศูนย์การค้าสยามพารากอน กรุงเทพมหานคร เป็นการเสด็จออกงานเป็นทางการครั้งสุดท้าย (๔ พฤษภาคม)
- ๐ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการแข่งขันดาราศาสตร์และฟิสิกส์ดาราศาสตร์โอลิมปิกวิชาการระหว่างประเทศ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเจริญพระชนมายุ ๘๔ พรรษา (๓๐ พฤศจิกายน - ๙ ธันวาคม)
- ๐ รัฐบาลฝรั่งเศสทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องอิสริยาภรณ์อันทรงเกียรติ Grand Officier de La Légion D'honneur (๒๕ ธันวาคม)

พ.ศ. ๒๕๕๑

- ๐ สิ้นพระชนม์ เมื่อเวลา ๐๒.๕๔ น. พระชันษา ๘๔ ปี ๗ เดือน ๒๙ วัน ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ (๒ มกราคม)
- ๐ พระราชทานเพลิงพระศพ ณ พระเมรุพิธีท้องสนามหลวง (๑๕ พฤศจิกายน)
- ๐ เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติ โครงการพระเมตตาสมเด็จพระเจ้า ตั้งรางวัลครูเจ้าฟ้ากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มอบแก่ครูดีเด่นที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร และครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)



พ.ศ. ๒๕๕๓

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อัญเชิญพระนามของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นชื่อทุนการศึกษาว่า “ทุนโอลิมปิกวิชาการ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์”

พ.ศ. ๒๕๕๕

สถาบันดนตรีกัลยาณิวัฒนาได้รับการสถาปนา (๒๖ พฤษภาคม) ตามโครงการจัดตั้งสถาบันดนตรีในรูปแบบ Conservatory เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งเริ่มโครงการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐

พ.ศ. ๒๕๖๔

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้มีมติรับรองการร่วมเฉลิมฉลองวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (100th Anniversary of the Birth of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra) ในปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๖ และบุคคลสำคัญของโลกด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน และคณิตศาสตร์ และวัฒนธรรม ในการประชุมสมัยสามัญขององค์การยูเนสโก ครั้งที่ ๔๑ (๙ - ๒๔ พฤศจิกายน)

พ.ศ. ๒๕๖๖

- ๑ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานเฉลิมฉลองวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติ และประกาศถวายสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระบรมมหาราชวัง (๖ พฤษภาคม)
- ๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ องค์การยูเนสโก กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส (๑๖ - ๑๗ พฤษภาคม)





General Conference
41st Session, Paris, 2021

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Organisation
des Nations Unies
pour l'éducation,
la science et la culture

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Организация
Объединённых Наций по
вопросам образования,
науки и культуры

منظمة الأمم المتحدة
للترية والعلم والثقافة

联合国教育、
科学及文化组织

Item 5.1 of the provisional agenda

PROPOSALS BY MEMBER STATES FOR THE CELEBRATION OF ANNIVERSARIES
IN 2022-2023 WITH WHICH UNESCO COULD BE ASSOCIATED

OUTLINE

Source: 211 EX/Decision 30 and 212 EX/Decision 37

Background: In accordance with 195 EX/Decision 25 and 206 EX/Decision 30, the Director-General submitted at the 211th and 212th sessions of the Executive Board the proposals of Member States concerning the celebration of anniversaries deemed to comply with the statutory criteria and procedure.

Purpose: The General Conference is required to make a decision with regard to the recommendations made by the Executive Board concerning the celebration of anniversaries with which UNESCO could be associated in 2022-2023, which are contained in 211 EX/Decision 30 and 212 EX/Decision 37.

Decision required: paragraph 4.

1. In accordance with the statutory procedure for the selection of anniversaries (195 EX/Decision 25 and 206 EX/Decision 30), the Director-General submitted to the Executive Board at its 211th session a list of 60 proposals for inclusion in the timetable of celebrations for 2022-2023 (document 211 EX/30).

2. In accordance with 195 EX/Decision 25 and 206 EX/Decision 30, Member States from under-represented or unrepresented regions were invited to submit new proposals for the period 2022-



41 C

41 C/15
26 October 2021
Original: French

41 C/15
Annex – page 4

55. 150th anniversary of the birth of Jože Plečnik, architect (1872-1957) (Slovenia, with the support of Bulgaria and Serbia)
56. 250th anniversary of the construction of the Idrija klavže water barrier (1772) (Slovenia, with the support of Bulgaria and Serbia)
57. 500th anniversary of the first round-the-world expedition of Fernando de Magallanes and Juan Sebastián Elcano (1522) (Spain, with the support of Andorra, Chile and Portugal)
58. 2500th anniversary of the foundation of the ancient town of Takhī Sangin (Tadjikistan, with the support of Afghanistan, Kyrgyzstan and Uzbekistan)
59. 100th anniversary of the birth of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra (1923-2008) (Thailand, with the support of China, Egypt, France, Morocco, Russian Federation and Switzerland)
60. 200th anniversary of the birth of Phraya Srisundaravohara (Noi Achāryānkura), scholar, writer and teacher (1822-1891) (Thailand, with the support of India, Japan, Philippines and Viet Nam)
61. 00th anniversary of the death of Süleyman Çelebi, philosopher and poet (1351-1422) (Turkey, with the support of Azerbaijan, Bosnia and Herzegovina, Georgia, North Macedonia, Romania and Ukraine)
62. 50th anniversary of the death of Âşık Veysel, poet and musician (1894-1973) (Turkey, with the support of Azerbaijan, Hungary, Kazakhstan, Kyrgyzstan, North Macedonia, Ukraine and Uzbekistan)
63. 300th anniversary of the birth of Hryhorii Skovoroda (1722-1794) (Ukraine, with the support of Lithuania, Poland and Turkey)
64. 150th anniversary of the birth of Solomiya Krushelnytska (1872-1952) (Ukraine, with the support of Italy, Lithuania, Poland and Turkey)
65. 1050th anniversary of the birth of Abu Raykhon Beruniy, scholar (973-1048) (Uzbekistan, Islamic Republic of Iran and Tajikistan, with the support of Turkey)
66. 250th anniversary of the birth of Ho Xuan Huong, poet (1772-1822) (Viet Nam, with the support of India, Japan, Republic of Korea and Thailand)
67. 200th anniversary of the birth of Nguyen Dinh Chieu, poet (1822-1888) (Viet Nam, with the support of India, Japan, Republic of Korea and Thailand).

Printed on recycled paper



ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๐๕/๑๙๙๔๐



กระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๗ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง โครงการเตรียมงานฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ส่วนที่ ๐๕๐๖/ว(ล) ๓๗๙๔๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแจ้งว่า กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้เสนอเรื่อง โครงการเตรียมงานฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖) ไปเพื่อดำเนินการ จึงขอให้กระทรวงศึกษาธิการเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา ของคณะกรรมการโดยด่วน นั้น

กระทรวงศึกษาธิการขอเรียนว่า องค์การยูเนสโกได้มีหนังสือเชิญชวนให้ประเทศสมาชิก เสนอชื่อบุคคลสำคัญหรือผู้มีผลงานดีเด่นหรือเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่สอดคล้องกับพันธกิจ ขององค์การยูเนสโก ในสาขาการศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสื่อสารมวลชน ที่ช่วยเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของ ประชาชน และ/หรือทำให้เกิดสันติภาพของประเทศหรือของโลก เพื่อให้องค์การยูเนสโกประกาศยกย่อง และร่วมเฉลิมฉลอง โดยกระทรวงศึกษาธิการในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จะเป็นผู้เสนอเอกสารเสนอพระนาม/สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ต่อองค์การยูเนสโกเพื่อพิจารณา ภายในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยในขั้นนี้ มีประเทศสมาชิกแจ้งสนับสนุนการเสนอพระนามแล้ว ได้แก่ ฝรั่งเศส โมร็อกโก สวิตเซอร์แลนด์ รัสเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน และอียิปต์ จึงไม่มีข้อขัดข้องต่อการเสนอ โครงการเตรียมงานฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖) ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ

โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๕๖๔๖ ต่อ ๑๑๕

โทรสาร ๐ ๒๖๘๑ ๐๙๕๓

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

5 ส.ค. 64





คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ ๘๙๔ / ๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ด้านการศึกษา

ด้วยคณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๕ เห็นชอบให้รัฐบาลเป็นเจ้าภาพจัดงานเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้เสนอพระนามในที่ประชุมสมัยสามัญของยูเนสโก ครั้งที่ ๔๑ เมื่อวันที่ ๙ - ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ณ สำนักงานใหญ่ยูเนสโก กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อมีมติรับรองการเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (100th anniversary of the birth of Her Royal Highness Princess Galyani Vadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra) และร่วมเฉลิมฉลองพระเกียรติคุณเป็นบุคคลสำคัญของโลกในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกอบกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เสนอโครงการจัดพิมพ์หนังสือเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เนื่องในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ประสูติ ในแผนงานโครงการของกระทรวงศึกษาธิการแล้วนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักทางการศึกษารู้สึกสำนึกในพระกรุณาธิคุณที่มีต่อสำนักงานฯ ในอดีต จึงจะเริ่มโครงการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติคุณทางการศึกษาเพื่อเฉลิมพระเกียรติคุณและรำลึกในพระกรุณาธิคุณในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ให้ปรากฏสืบไป

เพื่อให้การดำเนินงานจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติฯ มีประสิทธิภาพ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักวิชาการและสมพระเกียรติ จึงแต่งตั้งคณะทำงานซึ่งมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

- | | |
|---|-----------------|
| ๑) เลขาธิการสภาการศึกษา | ประธานที่ปรึกษา |
| ๒) รองเลขาธิการสภาการศึกษา
(กำกับดูแลฝ่ายต่างประเทศ) | ที่ปรึกษา |
| ๓) ร้อยเอกจิทัศ ศรสงคราม | ที่ปรึกษา |
| ๔) รองศาสตราจารย์พนิตี รตะนานุกูล | ที่ปรึกษา |
| ๕) คุณหญิงวงจันทร์ พินัยนิติศาสตร์ | ที่ปรึกษา |
| ๖) รองศาสตราจารย์ธิดา บุญธรรม | ที่ปรึกษา |
| ๗) นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ์ | ประธานคณะทำงาน |
| ๘) นางปราณี ปราบริปู | รองประธาน |
| ๙) นางเบญจมาศ แพทอง | คณะทำงาน |
| ๑๐) นางสาวณัฏฐา กล้าหาญ | คณะทำงาน |

/๑๑) นายกวีภัก...



- | | |
|--|-----------------------------|
| ๑๑) นายกวิภัฏ บัวสรวง วสุวานิช | คณะทำงาน |
| ๑๒) ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา | คณะทำงาน |
| ๑๓) ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ
และวิเทศสัมพันธ์ | คณะทำงานและเลขานุการ |
| ๑๔) นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง | คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ |
| ๑๕) นางสาวอริภา รุ่งโรย | คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ |

อำนาจหน้าที่

- ๑) ศึกษา รวบรวมข้อมูลและดำเนินการจัดทำหนังสือหนังสือเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ด้านการศึกษา
- ๒) กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- ๓) ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕



(นายอรรถพล สังขวาสี)
เลขาธิการสภาการศึกษา



หน่วยราชการในพระองค์ ๙๐๔



ที่ พว ๐๒๐๒.๒/พ๔๕๗

สำนักพระราชวัง
พระที่นั่งอัมพรสถาน เขตดุสิต
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศษ ๐๓๐๔/๑๙๘ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงศึกษาธิการ ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ดังนี้

๑. เชิญพระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ฉายกับ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี
๒. เชิญพระบรมฉายาลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
๓. เชิญพระบรมฉายาลักษณ์ และพระราชหัตถเลขาของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร
๔. เชิญพระบรมฉายาลักษณ์ ภาพพระราชกรณียกิจ และพระราชหัตถเลขาของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
๕. เชิญพระฉายาลักษณ์ของ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า
๖. เชิญพระฉายาลักษณ์ของ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
๗. เชิญพระฉายาลักษณ์ และภาพพระราชกรณียกิจของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
๘. เชิญพระรูป ภาพพระราชกรณียกิจ พระโอรสและพระธิดาที่เสด็จทอดพระเนตร ลายพระหัตถ์ ภาพถ่ายฉลองพระองค์ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึก ที่ทรงได้รับภาย กับภาพปกพระนิพนธ์ของ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

/ตามที่แนบ...

- ๒ -

ตามที่แนบชุดเกล้า ฯ ถวายมา ไปลงพิมพ์ในหนังสือ "ร้อยเรื่องเล่ากัลยาณิวัฒนา รอยยาดราพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน" จำนวน ๖๐๐ เล่ม สำหรับมอบแก่งานงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป และเผยแพร่ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ทางเว็บไซต์ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา www.onec.go.th ตั้งแต่วันที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตเป็นต้นไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาตตามที่ขอพระมหากรุณา

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลอากาศเอก

(สittithong Suximol)

ราชเลขาธิการในพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กองพระราชภารกิจในพระองค์ ๙๐๔

กรมมหาดเล็ก ๙๐๔

โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๘๑๐

โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๘๑๑



หน่วยราชการในพระองค์ ๙๐๔

ที่ พว ๐๒๐๖.๑.๔/๕๒๓



สำนักพระราชวัง
สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง พระราชทานพระราชนุญาต

เรียน เลขาธิการสภาการศึกษา

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ศธ ๐๓๐๔/๕๐๗ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูล สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จะจัดพิมพ์หนังสือ "ร้อยเรื่องเล่า กัลยาณิวัฒนา รอยยาดราพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน" เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และในโอกาสที่ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ประกาศให้ทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลกที่มีผลงานดีเด่นด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม จำนวน ๖๐๐ เล่ม และจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ในการนี้ ขอพระราชทานพระราชนุญาตเชิญสิ่งต่าง ๆ ลงพิมพ์ในหนังสือดังกล่าว ดังนี้

๑. พระราชนิพนธ์บทกลอน ในวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
๒. ภาพพระราชนิพนธ์ในโอกาสที่เสด็จฯ ไปทรงเปิดงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ๑๐๐ ปี วันประสูติฯ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๖ ณ องค์การยูเนสโก กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส

ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลทูลทรมหาปาละของพระบาทแล้ว พระราชทานพระราชนุญาต
ทั้งนี้ พระราชนิพนธ์บทกลอน ในวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติฯ ให้ระบุด้วยว่าอ้างอิงมาจากแหล่งข้อมูลใด

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

/ขอแสดง...

- ๒ -

ขอแสดงความนับถือ

(คุณหญิงอารยา พิบูลนครินทร์)

ราชเลขานุการในพระองค์

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

กองงานในพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
กรมกิจการในพระบรมวงศานุวงศ์

โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๔๐ - ๑ ต่อ ๑๑๔, ๑๓๐

โทรสาร. ๐๒ ๒๘๐ ๑๖๓๔



บรรณานุกรม

กองบรรณาธิการมติชน. **สว่างฟ้าดินเดียว**. กรุงเทพฯ: มติชน. ๒๕๕๑.

กาญจน์ ละอองศรี และ คณะ. **พระประวัติ แนวพระดำริ และพระกรณียกิจ ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์**. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๒.

กิตติศักดิ์ มโนพัฒนกร. การศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมเรื่องการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านที่ ๔ (SDG 4) ของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น และประเทศแคนาดา ในวารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๕. เชียงใหม่. ๒๕๖๕

ไชศรี ศรีอรุณ และคณะบรรณาธิการ. **ประกาศชาติอารยธรรมา โลกถ้วนสรรพเสรี: สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์ กับพระกรณียกิจด้านศิลปวัฒนธรรม**. นครปฐม : รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๕๑.

คณะกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์. **แสงสุริยส่องหล้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเทิดพระเกียรติพระเชษฐภคินี ๙๔ พรรษา**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์, ๒๕๕๑.

กัลยาณิวัฒนา, พระองค์เจ้า (ผู้แปลและเรียบเรียง), **นิทานสำหรับเด็ก**, พระนคร : อักษรนิติ, ๒๕๒๕.

นราธิวาสราชนครินทร์, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง. **จุฬาลงกรณ์ราชสันตติวงศ์ : พระนามพระราชโอรส พระราชธิดา และพระราชนัดดา**. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๐.

_____. **จากโคริโอสโคเรีย : ๘ วัน ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี**. กรุงเทพฯ: วงศ์จร, ๒๕๓๑.

_____. **จีนอีสานและเสฉวน จากแดนแมนจูสู่ทุ่งอู๋ไบ๋**. กรุงเทพฯ: วงศ์จร, ๒๕๕๐.

_____. **เจ้านายเล็กๆ - ยุวกษัตริย์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๕๙.

_____. **เจ้าฟ้าทหารเรือ**. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๓๕.

_____. **ซินเจียงและกานซู : ภาพจากดินแดนสุดหล้าฟ้าเขียว (Xinjiang and Gansu : Pictures from Faraway Places)**. กรุงเทพฯ : วงศ์จร, ๒๕๓๓.

_____. **ตราแผ่นดิน ตราราชสกุล และสกุล อักษรพระนาม และนามย่อ**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๕.

_____. **ตุรกี : ดินแดนจักรพรรดิโรมันและสุลต่านออตโตมัน (Turkey : Land of the Roman Emperors and Ottoman Sultans)**. กรุงเทพฯ: วงศ์จร, ๒๕๓๓.

_____. **ที่ไซบีเรียหนาวไหม (Is it Cold in Siberia ?)**. กรุงเทพฯ: วงศ์จร, ๒๕๓๓.

_____. **ไปรษณียบัตรเจ้าฟ้า (Postcard Games)**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๔.

_____. **ภูฐาน : เกาะเขียวบนแผ่นดิน (Bhutan : Green Island on Land)**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป ๒๕๓๒.



นราธิวาสราชชนครินทร์, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง. **มหามกุฏราชสันตติวงศ์ พระนามพระราชโอรสธิดา พระราชนัดดา.** กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๗.

_____. **แม่เล่าให้ฟัง.** กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๗.

_____. **ยูนิวาน.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: วงศ์จร, ๒๕๓๕.

_____. **เวลาเป็นของมีค่า,** กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๒๗.

_____. **สายธารอารยธรรมจีน : ๗ ธานีแห่งอาณาจักรกลาง.** กรุงเทพฯ: วงศ์จร, ๒๕๓๑.

_____. **๑ โหลในเมืองจีน,** พิมพ์ครั้งที่ ๒. (ม.ป.ท. : ม.ป.พ.), ๒๕๓๑.

ทัศนาวลัย ศรสงคราม. **แสงหนึ่งคือรุ่งงาม:** หนังสือประกอบนิทรรศการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชชนครินทร์ในโอกาสเจริญพระชนมายุ ๘๔ พรรษา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๐.

ปรีดี พิศณุวิถิ. **เงี้ยวแก้วกัลยา.** กรุงเทพฯ: มติชน. ๒๕๕๑.

มูลนิธิเด็กก่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชชนครินทร์. **สู่ทศวรรษแห่ง การพัฒนาแม่และเด็ก.** กรุงเทพฯ: ๒๕๓๔.

มูลนิธิอนุสรณ์หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร. **จิตงามเหมือนชื่อ คือ หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร ชีวิตประวัติและผลงาน ๒๔๕๖ - ๒๕๒๖.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวิทย์พริ้นติ้งเฮาส์ จำกัด, ๒๕๕๗.

วรชนก เจือกุดขมิ้น. **พัฒนาการของวงดุริยางค์เยาวชนไทย ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชชนครินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๕๙.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษาและพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๕๘.

สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์ฯ **หนังสือครบรอบ ๗๒ ปี สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชชนครินทร์.** กรุงเทพฯ: ๒๕๖๔.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **อาทิตยคุณธรรมของการศึกษาไทย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชชนครินทร์.** กรุงเทพฯ: ๒๕๕๑.

สำนักราชเลขาธิการ. **พระประวัติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชชนครินทร์.** กรุงเทพฯ: ๒๕๕๑.

หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ท่านผู้หญิงสุมาลี จาติกวณิช. กรุงเทพฯ: แพลน กราฟิค. ๒๕๖๔.

Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G., Drumm, E. (๒๐๒๓). **Implementing the SDG Stimulus. Sustainable Development Report 2023.** Paris: Dublin University Press, ๒๐๒๓.



ร้อยเรื่องเล่ากัลยาณิวัฒนา รอยยatraพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน

จัดพิมพ์ เนื่องในวาระ ๑๐๐ ปี วันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖

จำนวน ๖๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ร้อยเรื่องเล่ากัลยาณิวัฒนา รอยยatraพัฒนาการศึกษาไทยที่ยั่งยืน.- กรุงเทพฯ :
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๗.
๑๙๒ หน้า.

๑. นราธิวาสราชนครินทร์, สมเด็จพระ เจ้าฟ้า กรมหลวง, ๒๔๖๖-๒๕๕๑. ๒. การศึกษา – ไทย.
I. ชื่อเรื่อง.

๙๒๓.๑๕๙๓

ISBN 978-616-270-456-7

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุเทพ แก่งสันเทียะ

นายภูมิพัทธ์ เรืองแหล่

นางสาวศศิธรณ์ วีระไวยะ

นายอรรถพล สังขวาสี

นางสาวสมถวิล กาญจนางค์กุล

นางสาวสายรุ้ง แสงแจ้ง

นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ์

นายปานเทพ ลาภเกษร

คณะบรรณาธิการ

นายชัยยศ อิ่มสุวรรณ์

นางเบญจมาศ แพทอง

นางสาวณัฏฐา กล้าหาญ

นายปานเทพ ลาภเกษร

นายอภิรักษ์ วสุวานิช

นางสาวพุดิสาร์ อัคระพู

นางปราณี ปราบริปู

รองศาสตราจารย์ ปรีดี พิศภูมิวิถิ

นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง

ค้นคว้าเรียบเรียง

นายปานเทพ ลาภเกษร

นางสาวอรรวิภา รุ่มโรย

ศิลปกรรม

นางสาวอรรวิภา รุ่มโรย

ผู้ประสานงาน

นางสาวอรรวิภา รุ่มโรย

นางสาวสมพร ถึงไชย

นายวุฒิกกร วีระวัชรกุล

พิมพ์ที่

บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด

๕๕๕ หมู่ ๑๒ ถนนพุทธมณฑล สาย ๕ ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน นครปฐม ๗๓๒๑๐





unesco

100^e anniversaire de
la naissance de Son Altesse
Royale la Princesse Galyani
Vadhana Krom Luang
Naradhiwas Rajanagarindra
(1923-2008), célébré en
association avec l'UNESCO